

BİR SAVAŞ, BİR DAVA VE ZAFER

DEVRİMCİ SOL TOPLU DAVASI

haziran

BİR SAVAŞ, BİR DAVA VE ZAFER

HAZİRAN YAYINEVİ

Kasım 1991

BİR SAVAŞ, BİR DAVA VE ZAFER

Haziran Yayınevi

Alayköşk Cad. Sıdika Batu İş Hanı 12/303 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: 528 61 08

Baskı: Doğan Ofset

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI Hakkında Çeşitli Rakamlar.....	13

BÖLÜM: I KARŞI-İDDİANAME

Karşı-İddianame.....	19
12 Eylül Yargılamalarını Gerçekleştirenler.....	21
12 Eylül Yargıçları Faşizmin Cüppeli Komutanlarıdır.....	26
Sanıkların Cezai Sorumlulukları.....	28

BÖLÜM: II DEVİRİMCİ SOL I. VE II. DAVALARI

Cunta Televizyonu Mahkemeden Eli Boş Dönüyor	31
Cunta Mahkemeleri ve Spor Salonları.....	36

BÖLÜM: III SORGU

DEVİRİMCİ SOL Tutsakları Cuntayı Sorguluyor	47
Sorguda Yeni Suçlar İşlemek.....	52
Sorguya Sansür.....	55

BÖLÜM: IV TANIKLIKLAR-TEŞHİSLER

Teşhis Provaları	59
Devrimci Solcuları Tanımak.....	62
"Uzun Boylu Olanı Suyu Basıp Kısaltmışlar Kısa Boylu Olanı Askıya Alıp Uzatmışlar"	64
"Vehbi Koç'un Mallarını Yoksul Halka Dağıtacağız Dediler"	66

BÖLÜM: V DEVİRİMCİ SOL III. VE IV. DAVALARI

"Cunta Anayasasına Hayır" Diyenler Vatan Haini İlan Ediliyor.....	71
Wien-Galatasaray Maçı Cuntacılar Zehir Oluyor.	72
12 Eylül Anayasasının En Cesur Protestosu.....	73
12 Eylül Duruşmasında 12 Eylül'ü Protesto.....	75

BÖLÜM: VI EYLEM DURUŞMALARI

Görev "12 Eylül Öncesine Dönmek" Değil, Onu Aşmaktır..."	81
Bir Komplonun İflası	82

En Güzel Yazı	86
18 Bin Liralık Hain..	87

BÖLÜM: VII

DİLEKÇELER

Enternasyonalist Dayanışma, Emperyalizmi ve Faşizmi	
Protesto Belgeleri: Dilekçeler	93
"Anayasaya Hayır" Deme Özgürlüğünün Bedeli: 86 Yıl 8 Ay.....	96
"Sanıklar Mahkemeye Ahlağa Mugayır Bir Şekilde..."	97
"Sabra -Şatilla'ya Kan Vermek İstiyoruz"	100
Türkiye-İrak Rejimleri "Kürt" Sorununda "Sınır" Tanımıyor.....	101
Cuntanın Belirlediği Adayları Seçmemek Suç Oluyor.	102
İtirafçılar İtiraf Etti Azmettirenler Susuyor	104
Saddam Kürt Halkını Katlediyor	106
Mehmet Kavgayı Öğretiyor.....	109
Sosyalist Değerlere Daha Fazla Sahip Çıkmak.....	111
Yeni Çelttek Katliamı ve M.Aksoy'un Öldürülmesi	113

BÖLÜM: VIII

BİRBİRİNİ İZLEYEN DAVALAR ZİNCİRİ

Saldırıların Önüne Dikilen Barikat: Ölüm Orucu.....	119
"Sizler de Öldüğünüzde Dava Açılır"	123
Yargıç: "Eee, Faşizm Diyorsunuz Katlanacaksınız"	125
Cuntanın Açtırdığı Son Dava DEVRİMCİ SOL'un Son Davası Değil	126
"İrade Savaşını Biz Kazandık"	129

BÖLÜM: IX

İŞKENCE BAHANESİ MAHKEMELER

Döve Döve Getir, Döve Döve Götür	133
"Kimliğini Ver Can Güvenliğini Sağlayalım".....	135
"Arama Bahane Amaç İşkence"	136
Cunta Şefi Gözlerini Bağışlıyor :	138
Yeni Saldırının Adı: Tek Tıp Elbise.....	140
Güneş Bile Yasak	140
Dönüm Noktası: Ölüm Orucu.....	142
Mahkeme Kürsüsünde Bir Bomba	143
Baştabya'da En Mutlu Gün:	
Özgürlük Ellerimizdedir!.....	147

BÖLÜM: X

SAVUNMA OKUNUYOR

Üreterek Özgürleşmenin Tadı	157
"İtiraf Ediyoruz!"	161
Orduya Dokunma Elin Yanar.....	167

"Hitler'in Beş Çocuğu..."	168
12 Eylülcü, Cuntacı Teröristler Panikte.....	174
"Verin Kararınızı" Sıra Bize Gelsin	178

BÖLÜM: XI

SAVUNMANIN TANIKLARI

Aileler Mahkemede Öğrenciydiler, Direnişin Öğretmeni Oldular.....	183
Direniş, Ölüm ve Yaşamı Güzelledik Mahkeme Salonunda..	186
Savunmanın Tanıkları.....	187
Mahkemede Ölüm Orucu Sohbeti	188
Uyumak Örf ve Adetlerimize Uygu	191
ZDF ile Söyleşi.....	192
Ailelerin Tanıklığı Yargıçları Korkutuyor	193
"Sizi Hiç Böyle Göreceğimi Sanmıyordum"	195
"Büyü de Baban Sana"	200
Her 1 Mayıs'ta Alanlardayız.....	202
"Söyle Ona Ağlamasın Çünkü Biz Kazanacağız!"	203
"Cesaretleri Varsa Assınlar!"	204

BÖLÜM: XII

AVUKAT SAVUNMASI

Hukuk Cephesinde Aydın Sorumluluğuna Ne Oldu?	209
Savunmanın Onuru	213
Her Şeye Rağmen Halkın Hukukçuları Kendilerini	
Kabul Ettirdi.....	215

BÖLÜM: XIII

"SON SÖZ"LER

"Son Sözlerimizi Devrimle Söyleyeceğiz"	221
"Son Sözleri Biz Değil Siz Söyleyeceksiniz"	224
Yargıç: "Benim Konuşma Hakkım Yok mu?"	231
Yargıç: "Biz Dinleyici miyiz?"	232
Bariyer Kavgası I.....	234
Bariyer Kavgası II.....	236
Bitmeyen Dava	238

BÖLÜM:

XIV KARAR

"Bu Davanın Gerçek Suçluları, 12 Eylülcüler ve 12 Eylül	
Hukukunu Uygulayanlardır	247
2 No'lu Askeri Mahkeme Başkanlığı'na.....	253

*Sosyalizmi, Marksizm-Leninizmi
her koşulda savunanlara ve
bu "dava" uğruna
savaşanlara adıyoruz...*

ÖNSÖZ

Siyasal davalar, toplumda süren sınıf mücadelesinin bir siyasal hesaplaşma aracı olarak mahkeme kürsülerine taşınmasıdır.

Yargılayanlarla yargılananlar, gerçekte, toplumda çatışma içinde bulunan sınıfların temsilcileri olarak mahkeme salonlarında mevzilenmişlerdir.

Egemen sınıflar, halkın mücadelesine ve örgütlü gücüne son vermek için mahkemeleri birer araç olarak kullanırlarken, ezilen sınıfların temsilcileri, tarihsel olarak meşru görmedikleri bu mahkemeleri, onların teşhir edildiği bir kürsü haline getirirler.

15 Mart 1982'de başlayan DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI, kuşkusuz, Türkiye'deki siyasal davalar tarihinde şimdiden önemli bir yer edindi. DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nın 12 Eylül döneminin en büyük siyasal davalarından biri olması onun genel bir özelliğidir. Fakat DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nı siyasal davalar tarihindeki bugünkü haklı konumuna yükselten asıl özelliği, bu davada, ta TKP'den beri süregelen ve bir yere kadar onun olumsuz bir mirası olan emekçi halkın davasını savunma inanç ve cesaretinden yoksunluğa, gizli ya da açık pişmanlık getirmeye, mahkemelerdeki teslimiyetçi, reformist geleneğin izlerine bile rastlanmamasıdır.

DEVRİMCİ SOL Tutsakları, mahkemeleri, proletaryanın ve emekçi halkın devrim davasının ödünsüz savunulduğu, egemen sınıfların yargılandığı birer kürsü haline getirdiler. Türkiye devrimi tarihine devrimci bir gelenek kazandırarak geleceğe armağan ettiler. DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda yargılayan-

lar yargılanan, yargılananlar yargılayan konumundaydı.

DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI'nın sürdürüldüğü spor salonundan bozma mahkeme binası, bu davanın tutsakları ile ABD emperyalizmi, Amerikancı askeri faşist cunta temsilcileri arasında kıyasıya bir mücadeleye tanık oldu. Çatışmanın bir yanında 12 Eylül cuntası ile kolay bir zafer kazanmış ve kendine güveni artmış olan oligarşi vardı, diğer yanda ise, ağır darbeler almasına karşın mücadeleyi sürdüren, mülteciliği, teslim olmayı, geri çekilmeyi reddedenler bulunuyordu.

Dediklerini yapan, yaptıklarını her koşulda savunan Marksist-Leninistler, halkın davasını cuntanın temsilcilerine yargılatmadılar. 12 Eylül'ü, işkencecileri, halk düşmanlarını savunmak zorunda kalan duruşma yargıcının "Herkesi suçluyorsunuz. Siz mi yargılanıyorsunuz, başkaları mı?" sözleriyle ifade ettiği kızgın yakınmaları, bu gerçeğin bir ifadesiydi. DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda, 12 Eylül'ün neden olduğu olumsuzlukların gerçek sorumlularının kimler olduğu "Karşı İddianame" ile ilan edildi. "HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ" boş bir slogan tümcesi olmadı, haklı olanların kazanma inancını simgeleştirdi. İşçi ve emekçi halkın kurtuluş davasını, her türlü küçük hesap ve kaygıdan uzak olarak mahkeme kürsülerinden savunanlar, halkın haklı davasını küçük düşürücü her türlü düşünce ve davranıştan özenle kaçındılar.

DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda, mahkemelerin soğuk, tekdüze, sıkıcı havası daha ilk duruşma günü mahkeme salonunu terk etmek zorunda kaldı. 1982 Martından itibaren süren davanın her duruşmasında yeni bir devrimci heyecan, yeni bir olay yaşandı. Duruşmalarda ve duruşma aralarında mahkeme salonu kimi zaman bir miting alanına, kimi zaman bir foruma, basın toplantısına dönüştü. Salon "içeri"deki mücadele ile "dışarı"daki mücadelenin buluştuğu bir alandı ve tıpkı cezaevleri gibi bir "okul" oldu.

DEVİRİMCİ SOL Tutsaklarının mahkeme salonunu bir siyasal mücadele alanına dönüştürmeleri elbette bedelsiz olmadı. Her kazanımın bir bedeli vardı ve DEVİRİMCİ SOL Tutsakları bu bedeli ödediler. Şehitler pahasına, kan ve can bedeli yıllarca süren mücadelede; duruşma salonlarında coplanmak, yerlerde sürüklenmek, kıyasıya dövülerek duruşmalardan atılmak, tek tip elbise giymedikleri için duruşmalardan iki buçuk yıl uzak kalmak, mahkeme gidiş gelişlerinde zorla, ahlak dışı ve onur kırıcı aramalardan geçirilmek, don-atlet saatlerce soğukta ve mahkeme arabalarında bekletilmek vardı... Ama siyasal tavırlarından ödün vermeyen direnişleri de...

Türkiye'de gerçek yönleriyle-bilinmeyen bir yığın olay yaşandı, hala da yaşanıyor. Faşizm gerçekleri gizlemeye çalışırken, kimi zaman bu olayların yaratıcıları da gerçekleri yazmanın gerekliliğini ve deney aktarımı gibi bir görevleri olduğunu unutuyorlar. Bu olayları yazmak, öncelikle yaşayanların görevidir. Diğer yandan, dünyanın çeşitli köşelerinde yaşananları yazmayı, onları desteklemeyi, bunlar üzerine kahramanlık öyküleri yazmayı pek seven aydınlarımızın, sanatçılarımızın böyle bir işe soyunmayacakları biliniyor. Çünkü onlar,

oligarşinin baskı ve terör politikasından, ideolojik saldırı ve demagojilerinden etkilenerek, devrimci çevrelerden ve Marksist-Leninistlerden uzak durmaya devam ediyorlar. Aydınlarımız 12 Eylül yargılamaları karşısında duyarsızlığı tercih ettiler. Dreyfus'tan, Sokrat'tan, Bruno'dan ve onların tarihteki onurlu tutumlarından övgüyle söz etmeyi ihmal etmeyen ve bu konularda kalem oynatmayı entelektüellik düzeyi olarak kavrayan aydınlarımız, ne yazık ki, kendi ülkelerinde kan ve ateşle yaratılan değerlere sırtlarını döndüler. Ama 12 Eylül'ü etinde kemiğinde hisseden Marksist-Leninistlerin, gerçekleri yazma işini, gerçeklerden korkan aydın ve sanatçılara bırakamayacakları da açıktı.

12 Eylül faşizminin, bir yanını gözler önüne seren ve pek çok öyküye, romana esin kaynağı olabilecek zenginlikteki bu belgeler bugüne kolay taşınmadı. Yüzlerce aramadan, talandan, kayıplardan korunarak bugüne taşınabilen ve DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının notlarından, günlüklerinden, mahkeme raporlarından derlenen bu kitap on yıllık yargılamanın bir özeti.

Bu kitapta, gelecekteki yeni çatışmaların kahramanı olacak devrimcilere, Türkiye devrimci hareketinin onur sayfalarından birini daha açmak, deneyleri aktarmak, belgelendirmek istedik. Bu görevimizi yerine getirirken, davayı çeşitli yanlarıyla parçalara ayırarak her bir ana konuyu bir bölümde topladık. Kendimizi tek bir biçimle sınırlamadık. Bazı olayları, yaşayanların kendi öykülendirmelerinden verdik. Bunlar 12 Eylül mahkemelerinin tutanaklarında bulunmayan yanlardı. Mahkeme tutanaklarında burada anlatılanların tümünü bulma olanağı yoktur. Çünkü 12 Eylül mahkemeleri yasadışı olduklarını, keyfiliklerini tutanaklara yansıtmaktan, belgelemekten özenle kaçındı. Tutsaklar söyleyecekleri her şeyi söylediler, ama her şey tutanaklara geçirilmedi. 12 Eylül yargılamaları içinde ulusal ve evrensel boyutlar taşıyan devrimci özellikleriyle, DEVRİMCİ SOL Davası'nda yaşananları, bu nedenle, ağırlıkla tutsakların kendi tutanaklarından yazdık, derledik.

Cunta döneminde bir yakını İstanbul cezaevlerinde yatmayan ve DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nı izleme olanağı bulamayanlar için, kitapta yazılanlar yer yer abartılı bulunabilir. "Bu kadar da olmaz, nerede yaşıyoruz?" biçiminde sorular sordurtabilir. Ancak şurası bilinmelidir ki, yaşananlar anlatılanlardan çok daha boyutludur.

DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda yaratılan devrimci geleneğin yaratıcıları, DEVRİMCİ SOL Tutsakları, tutsak yakınları ve diğer devrimci sol güçlerdir. Onlar hem tanık, hem de bu kitabın kahramanıdır.

Devrimin savunulmasına bir katkı olması dileğiyle...

DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI HAKKINDA ÇEŞİTLİ RAKAMLAR

- 1) Dava ile ilgili gözaltına alınıp savcılığa sevk edilenler: 1682
- 2) İstanbul DEVİRİMCİ SOL Davası içinde yer alan davaların başlangıç tarihi, sanık sayısı ve savcının idamını istediği sanık sayısı:

Dava No	Dava Başlangıç Tarihi	Sanık Sayısı	Savcının İdamını İsteddiği Sanık Sayısı
I. Dava (Erim-Dikler Davası)	24 Temmuz 1981	6	6 (İdam cezası aldılar ve Yargıtay'da onandı.)
II. Dava (Ana Dava)	15 Mart 1982	428	146
III. Dava	2 Kasım 1982	386	85
IV. Dava	5-12 Eylül 1983	254	61
V. Dava	11 Haziran 1984	140	47
VI. Dava	2 Mayıs 1985	113	15
VII. Dava	15 Kasım 1985	82	2

- 3) Hakkında Dava Açılanlar: 1243
- 4) Tutuklananlar: 756
- 5) 3-5 yıl arası tutuklu kalanlar: (Toplam tutuklu sayısı 756 üzerinden) % 30

14 BİR SAVAŞ, BİR DAVA VE ZAFER

5-7 yıl arası tutuklu kalanlar..... % 15

7-10 yıl arası tutuklu kalanlar % 13

6) Savcının iddianamede istediği idam sayısı: 285

Savcının esas hakkındaki mütalaada istediği idam sayısı: 179 Savcının

önce idamını isteyip, sonradan beraatini istediği sanık sayısı: 35 Savcının

5-15 yıl isteyip, sonradan idamını istediği sanık sayısı: 47 Savcının

mütalaada idamını istediği ancak bugüne kadar hiç tutuklanmamış sanık sayısı: 5

7) İddianamedeki toplam eylem sayısı: 742

8) DEVRİMCİ SOL Davası gözaltı ve işkence:

-Kurşunlama sonucu yaşamını yitirenler: 4 (Selçuk Küçükçiftçi, S.Mehmet Yücel, Mustafa Işık, Tahsin Elvan)

-Cezaevinde tutuklu bulunduğu halde ikinci ya da üçüncü defa tekrar siyasi şubeye götürülen sanık sayısı: 17

-Şubede işkence sonucu yaşamını yitirenler: 2 (Hayrettin Eren, Ahmet Karlangaç)

-İşkence sonucu sakat kalan sanık sayısı: 11

-Hastanede işkence gördüğüne dair rapor alabilenlerin sayısı: 24

-Gözaltında işkence yapıldığına dair 1,5 yıl sonra rapor alanların sayısı: 21

-Cezaevi giriş kayıt defterinde işkence izlerine rastlandığı kaydı bulunan sanık sayısı: 100

-İşkence raporu olup da başvurusu cevapsız kalmış sanık sayısı: 10

-İşkenceyle ilgili yargılanan polis sayısı: 10

-İşkence yapmaktan hüküm giyen polis sayısı: 5

-İşkence raporlarına dayanılarak soruşturma açılan ve kovuşturmaya yer olmadığına karar verilen olay sayısı: 8

9) Sanıkların açlık grevinde geçirdikleri ortalama gün sayısı: 350

-1984 Nisan-Haziran aylarında 75 gün süren Ölüm Orucunda yaşamını yitirenler: 3 (Abdullah Meral, Haydar Başbağ, Hasan Telci)

10) Gözaltına alınan kadın sayısı: 140

-Haklarında dava açılan kadınlar: 98

11) Dava açılan sanık sayısı üzerinden sanıkların meslek dağılımı:

-Öğrenci : % 29

-Memur : % 9

-İşçi : % 23

-Serbest : % 28

-Öğretmen : % 3

-Esnaf : % 7

-Polis ve asker : % 1

12) Haklarında davaaçılan sanıkların gözaltına alındıkları tarih esas alınarak yaşları:

-15-20 yaş grubu : % 40.5

- 20-25 yaş grubu : % 34
- 25-30 yaş grubu : % 17.5
- 30-40 yaş grubu : % 6.5,
- 40 yaş ve üstü : % 1.5

13) DEVİRİMCİ SOL Davası boyunca, sorgularında, savunmalarında ve çeşitli konularda verdikleri dilekçeler nedeniyle haklarında dava açılıp ceza verilen ve bu cezaları Yargıtay'ca onaylananlar (Bunlar dışında sorgu dilekçelerinden ceza alanlar da olmuştur.):

Bedri Yağan	: 29 yıl 4 ay
İbrahim Bingöl	: 22 yıl 8 ay
Tuğrul Özbek	: 22 yıl 8 ay
Sinan Kukul	: 20 yıl
İbrahim Erdoğan	: 20 yıl
Nuri Eryüksel	: 17 yıl 4 ay
Dursun Karataş	: 14 yıl 4 ay
A.Tayfun Özkök	: 14 yıl 4 ay
A.Şener Yıldırım	: 14 yıl 4 ay
A.Fazıl Özdemir	: 14 yıl 4 ay
Sabri Temel	: 13 yıl 4 ay
Alişan Yalçın	: 13 yıl 4 ay
Bülent Pak	: 8 yıl
Mehmet Doğan	: 6 yıl
Haydar Öztürk	: 6 yıl
Şaban Şen	: 5 yıl 4 ay
Sadettin Güven	: 5 yıl 4 ay
Harun Kartal	: 5 yıl 4 ay
Baki Altın	: 5 yıl 4 ay
Tuncer Bağdatlıoğlu	: 2 yıl 8 ay
Hüseyin Solgun	: 2 yıl 8 ay
Mürsel Göleli	: 2 yıl 8 ay
Toplam	: 266 yıl

14) Heyet değişiklikleri ve salondan atılmalar:

- Dava boyunca görev yapan savcı sayısı: 6
- 1986 yılına kadar mahkeme heyetinde yapılan değişiklik sayısı: 46 -5 Eylül 1983 ve 12 Eylül 1983 tarihlerinde salondan atılan sanık sayısı: 90 -16 Haziran 1986 tarihinde duruşma salonundan atılan sanık sayısı: 30 -İki kez salondan atıldığı için duruşmalara girmesi yasaklanmış sanık sayısı: 17

15) Savunmaların başladığı tarih: 27 Ekim 1988

Savunmanın tamamlandığı tarih; Eylül 1989

BÖLÜM: I

KARŞI-İDDİANAME

BÖLÜM: 1

KARŞI İDDİANAME*

DEVİRİMCİ SOL davalarına bakan askeri mahkemelerin üzerinde 12 Eylül cuntasının suçlularının eli eksik olmamıştır.

12 Eylül döneminde Marksist-Leninistler, yurtseverler "anarşist, terörist" olarak ilan edildiler. Oysa gerçek teröristler "yavuz hırsız" rolü oynayanlardı. DEVİRİMCİ SOL Savunması "Haklıyız Kazanacağız"da, 12 Eylül'ün gerçek teröristlerinin kimler olduğu ve bunların suçları bir "Suç Dosyası" halinde toplanmıştır. (Bkz. age, syf. 1099 -1149)

DEVİRİMCİ SOL davalarına bakan mahkeme heyetleri ve askeri savcılar 12 Eylül hukukunun uygulayıcıları oldular. 12 Eylül, halka karşı işlenen suçlar bütünüdür ve böyle anılacaktır. İşlediği suçlarla halkın belleğinden silinmeyecektir.

(*) Kitabın "Karşı İddianame" bölümü, DEVİRİMCİ SOL tutsaklarının "Haklıyız Kazanacağız" adlı siyasi savunmalarındaki ilgili bölümlerine göre hazırlanmıştır. Bu kitabın diğer bölümleri DEVİRİMCİ SOL davalarının farklı yönlerinin anlatımıdır.

12 Eylül yargılamalarının tarih karşısında hiçbir hükmü yoktur. Bu yargılamalar 12 Eylül uygulamalarının adaletsizlik örnekleridir.

- 1-12 Eylül yargılamaları, cuntanın emir ve direktifleri doğrultusunda ve bağımsızlık, tarafsızlıkla uzak yakın hiçbir ilgisi olmadan yürütüldü ve bu yanı halktan gizlendi. Mahkemelerde, cuntanın faşist yüzü kendini maskeleye olanağı buldu.
- 2-12 Eylül yargılamalarında (özelde DEVRİMCİ SOL davalarında) faşist cuntanın Türkiye halklarına karşı ilan edilmiş bir saldırı savaşı olduğu gizlendi. Marksist-Leninistler "savaş hali hükümleri"ne göre yargılanarak halka yabancı, düşman bir güç gibi gösterilmeye kalkışıldı.
- 3- İşkencenin devlet politikası olduğu, gözaltından geçen her sanığa işkence yapıldığı inkâr edildi, işkenceli polis ifadeleri, BM İnsan Hakları Sözleşmesi'nin açık hükümlerine rağmen, davada esas alındı, işkenceler meşru görüldü.
- 4- Cezaevlerindeki tutsaklara sürekli baskı ve işkence yapıldığı bilindiği halde, bunlara ilişkin yüzlerce olaya tanık olunmasına rağmen, "Bunlar bizi ilgilendirmez." denerek üstü örtülmeye çalışıldı, "sanıkların duruşmaya zorla getirilmesi" kararı alınarak işkence ve baskılara meşru zemin hazırlandı.
- 5- Cezaevindeki tutsakların kalem, kağıt, kitap vb. sosyal-kültürel haklarının gasp edilmesi karşısında "Bunlar cezaevi idarelerinin tasarrufudur, biz karışmayız." denildi. Duruşma salonları ile işkenceci cezaevi idareleri arasındaki işbirliği mekanizması daima işledi.
- 6- Marksist-Leninistleri ağır cezalara çarptırabilmek için sahte belgeler düzenlendi, tanık ifadeleri değiştirildi, tanıklar tehditle yönlendirildi, belgeler yok edildi.
- 7- Marksist-Leninistlere ve yakınlarına mahkeme salonlarında işkence ve operasyonlar yaptırıldı.
- 8- "Tek tip insan" yaratma operasyonlarının önemli bir parçası olan tek tip elbise uygulaması bahane edilerek, Marksist-Leninistler iki buçuk yıl duruşmalardan uzak tutuldu, yüzlerce sanık duruşmalardan atıldı, bunlardan otuza yakını -karar duruşması dahil- bir daha duruşmalara alınmadı, hatıta tahliye edilen tutuksuz sanıkları dahi salona almamak şeklinde açık karşı tavır sergilendi.
- 9- Görev ve yetkiler kötüye kullanıldı, Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun hükümleri her defasında Marksist-Leninistler aleyhine yorumlandı, savunma hakkını gasp etmeye yönelik yeni kanunlar çıkarttırmaya, savunma hakkını tamamen ortadan kaldıran yeni uygulamaların başlatılmasına öncülük edildi.
- 10- Düşüncelerinden ve bu düşüncelerinden kaynaklanan eylemlerinden dolayı yargılanan Marksist-Leninistlerin görüşlerini açıklamaları karşısında tahammülsüzlük gösterilerek yeni davalar açtırıldı ve onlarca devrimcinin bu

dilekçelerden dolayı toplam 300 yılı bulan hapis cezasına çarptırılmasına neden olundu.

- 11- Herhangi bir kanıt, belge, tanık vb. ye dayanmaksızın, binlerce sanık, salt işkenceli polis ifadelerine dayanarak, uzun süre keyfi olarak hapis yatırıldı, tahliyeleri kasten geciktirildi, tahliyeleri tehdit aracı olarak kullanıldı.
- 12- DEVRİMCİ SOL I ve DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda çok sayıda sanığa idam ve müebbet hapis cezası, birçok kişiye de 36 yıl ile 2 yıl arasında de geniş çeşitli hapis cezaları verildi. Devrimciler, özgürlüklerinden ve kamu haklarından yoksun bırakıldılar.
- 13- Cuntanın devrimci, yurtsever örgütlere, halkın değer yargılarına ve adalet anlayışına ters düşen saldırılarından biri olan 'Pişmanlık Yasası' uygulanmış, onların kara Çalmalarına, spekülasyonlarına vb. itibar edildi.
- 14- Diğer devrimci, yurtsever örgüt üye ve sempatanları hakkında da benzer davalar açıldı.
- 15-Vd.

12 EYLÜL YARGILAMALARINI GERÇEKLEŞTİRENLER

DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI* mahkeme heyetleri, askeri yargı kuralları ve hiyerarşisi içinde 'görevlerini' yürüttüler.

1- Süleyman Takkeci: İstanbul DEVRİMCİ SOL III davalarına ait iddianamelerin hazırlanmasında birinci derecede rol aldı. Kendi denetiminde oluşturduğu sivil ve askeri savcılarla birlikte hazırladığı iddianamelerde, DEVRİMCİ SOL'un siyasi yorumunu yaptı, iddianamelerin "giriş"lerini yazdı. İstenecek cezaları da kendisi belirledi. Kendi elyazısıyla hazırladığı iddianame müsveddelerini, "İddianame Komitesi" gibi çalıştırdığı savcılara teslim etti. Savcılar da Sıkıyönetim Matbaası'nda dizdirip bastırıldılar ve altına imzalarını attılar. Süleyman Takkeci, hazırlattığı iddianamelerin altına imzasını atmadığı için, "belgeler"e göre, sorumluluk almamış oldu!..

Görev yaptığı 1980'li yıllarda, İstanbul sıkıyönetim merkezi Selimiye Kışlası, adeta ondan soruluyordu. Mahkemelere usulsüz atamalar yaptırmaktan, avukatların savunma yapamamaları için her türlü engelin çıkarılmasına kadar, siyasi davalara ilişkin bütün keyfi uygulamalarda Süleyman Takkeci'nin adı geçti. Davalarla ilgili, cunta lehine kamuoyu yaratmak amacıyla, basın açıklamalarını ve televizyon "şov"ları onun zamanında bolca kullandı.

Siyasi şubeden getirilen devrimcilerin tekrar işkencehanelere gönderilmesinde, hatta, emrindeki savcılarca devrimcilere savcılık odalarında dayak atılmasında da, Süleyman Takkeci'nin "fark edilmeyen" emirleri vardı.

Devrimci, yurtsever örgüt davalarına karşı çok duyarlı olan Süleyman Tak-

(*) Burada. Nihat Erim-Mahmut Dikler Davası olarak da bilinen DEVRİMCİ SOL I Davası da, DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI içinde ele alınmıştır, bundan sonra bu şekilde kullanılacaktır.

22 BİR SAVAŞ, BİR DAVA VE ZAFER

keci'nin, bu işleri yaparken, aynı zamanda, tutuklanan mafya "babalarıyla rüşvet trafiğini de yönettiği, "babaların daha sonra yaptıkları itiraflarda görüldü. Adının teşhir olmasıyla ve bu konuda yeterince yükünü tuttuktan sonra, Ankara sıkıyönetim merkezine alındı. Emekli olduktan sonra ise, Kıbrıslı tekelci burjuva Asil Nadir'in Trakya'daki bir gazetesinde müdürlüğe atandı.

2- Nuri Murat: DEVRİMCİ SOL I Davası'nın oluşumunda görev alan Du ruşma Yargıcı Selahattin Oyan'ın istifası üzerine, ondan boşalan göreve atandı. Görevini severek yerine getirdi. Emirle işleyen bir mekanizmada görev yap maktan, hukukun en temel ilkelerinin ayaklar altına alınmasından herhangi bir rahatsızlık duymadı. İşkenceli polis ifadelerinin kuşkuyla karşılanması gerekti ğini düşünen meslektaşlarına küçümseyerek baktı. Onları da "devlet düşmanı" olarak gördü.

Yargıç Nuri Murat, ismini önce ilginç bir davayla duyurdu. Aç kaldıkları için bir sosyete köpeğini çalıp yiyen üç gence hapis cezası veren Nuri Murat, "Bugün aç kaldığı için köpeği çalanlar, yarın nereye saldırır kimbilir?" diye dü şünerek, bu işte devletin bekasını tehdit eden bir yan gördü. Bu nedenle de, gençlere hapis cezası vermekte tereddüt göstermedi. Bu dava ile özel mülki yetin ve sosyete köpeklerinin soyunu kurtarmasının ödülünü, DEVRİMCİ SOL I Davası'na yargıç olarak atanmasıyla aldı. Altı DEVRİMCİ SOL üyesinin idam cezasına çarptırılmasında birinci dereceden etkili oldu. Elinden gelen her yön teme başvurdu. Altı sanıklı davadan altı idam cezası çıkardı.

3- Ahmet Yıldırım: Piyade Kıdemli Albay Ahmet Yıldırım'ın hukuk konusun da herhangi bir bilgisi ve yeteneği yoktu. Cuntanın askeri mahkemedeki gözü, ku lağı idi. Bir diğer görevi de, mahkemedeki disiplini korumak, toplumu teslim al mak amacıyla olan cuntanın, bu amacını mahkeme salonunda gerçekleştiri mekti. Tutsakları teslim alamadı, ama altı idam kararının altına imzasını koydu.

4- Bahri Yağcı: DEVRİMCİ SOL I Davası'nın askeri yargıçlarından olan Yağcı yarbaydı. 12 Eylül öncesinde, bir başka DEVRİMCİ SOL soruşturmasını da savcı olarak görev aldığından, bu davada yargıç olarak görev alamayacağı na ilişkin tüm istemleri reddetti. Bu durumun ileride sorun yaratacağını, ancak olay basına yansıyınca "düşünen" sıkıyönetim komutanı tarafından iki duruş ma sonra, 21 Ağustos 1981'de bu davadan alındı. Kendisine kalsa, gideceği yoktu, çünkü bu davada "kalem kırmak" için oldukça iştahlıydı.

5- Necdet Celhan: Hakim Üsteğmen Celhan, davanın sanıkları ile hemen aynı yaşta ydı. Komutanlarının güvenini kazanmış biri olarak atandığı görevin de, gayri ciddi tavırlarıyla tanındı. Olur olmaz yerde gülmesiyle, kendisine mes lektaşlarını dahi güldürdü. Tutsakların tüm isteklerini reddetmek için, yasalarda ge rekçe bulmakla uğraştı. İdam kararlarını sevinçle karşıladı ve imzaladı.

6- Recep Sözen: Askeri Savcı Recep Sözen, bütün DEVRİMCİ SOL iddi anemelerinin hazırlanmasında en çok emeği geçen biri olduğundan, kendisini DEVRİMCİ SOL örgütü konusunda "uzman" kabul ediyordu. Ancak hazırladığı 7 iddianame için, DEVRİMCİ SOL'a ait 7 adet yayın dahi okumadı. DEVRİMCİ

SOL'un amacının "üretimi artırmak" olduğu gibi derin tahlilleriyle(!), ülkemizde ilk defa, amacı "üretimi artırmak" olan bir örgüt hakkında dava açan savcı olma unvanını da almış oldu. "Türk-İslam Sentezi"ni İslam ağırlıklı benimseyen düşünce ve tavırlarıyla hareket etti.

DEVRİMCİ SOL I Davası'nda karşısına çıkarılan tutsaklardan birini 12 Eylül öncesinden tanıyordu. Bu tutsak o zaman "bir Müslüman olduğunu ve Akıncılar adlı örgüte sempati duyduğunu" söylediğinde, onu aferinle ödüllendirmiş ve serbest bırakılmasını sağlamıştı. Aynı tutsak, Mahmut Dikler eylemi nedeniyle ikinci kez karşısına getirildiğinde, "Beni aldattın ama biz o zaman acemiydik, toyduk." dedi.

Ağır işkencelerden sonra karşısına getirilen tutsaklara "İşkence yapmasa, polis bu kadar suçu nasıl ortaya çıkarır?" diyerek, işkencecilerin, Türkiye gibi geri kalmış bir ülkede var olmasının normal olduğunu söyledi. Düşüncelerini reddeden hainlerin sayısını artırabilmek için, itirafçıları cezaevlerindeki koşullarında ziyaret etmek gibi zahmetli bir işe bile özveriyle katlandı!.. Emirleri İstanbul Sıkıyönetim Başsavcısı Süleyman Takkeci'den, iddianameleri için gerekli ilhamı 12 Mart döneminin ünlü savcısı Naci Gür'den aldı. DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'ndaki mütalaasında 179 tutsağın idamını istedi.

7- Kemalettin Önenç: Niğde Cezaevi Eski Savcısı olan Önenç, AP'li, "Ata türkçü", milliyetçi, muhafazakar ve anti-komünist olmaktan övünçle söz ediyordu. Birçok insanın idamının istendiği bir davada, duruşmalar sırasında kağıttan uçaklar yapıp tutsaklara doğru fırlatmak gibi garip alışkanlıkları olduysa da, bu durum, 12 Eylül yargılamalarının "ciddiyeti" ile bir çelişki yaratmıyordu. Recep Sözen'den daha akıllıca bir iddianame hazırlayabilirdi belki! Çünkü Genelkurmay yayınları dışında da kitap okumuştı...

8- Behiç Aldemir: Recep Sözen'in yardımcısı olarak, onu taklit eden ve Sözen'le birlikte ideolojik olarak da tam bir uyum gösteren Aldemir, idam cezalarının daha da arttığı ana davanın sonucunu göremedi. Bir gün, yolda, kafası DEVRİMCİ SOL Davası ile meşgul ve dalgın bir halde yürürken, önündeki trafik levhasına çarptı ve orada öldü. Tanıklar olmasaydı, bunun da bir "komünist oyunu" olduğu düşünülerek, DEVRİMCİ SOL iddianamelerine bir eylem olarak eklenebilirdi...

9- Seyfettin Aydın: DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda duruşma yargıcı olarak, 15 Mart 1982'den 1983 sonuna kadar görev yaptı. Daha ilk duruşma da, salondaki askerlere, tutsakların ve yakınlarının coplatılmasına ilişkin emir vererek göz doldurdu. Yükselme hırsına Marksist-Leninstlere duyduğu sınıf sal kinini de ekleyerek, Kenan Evren'den daha "Evrenci" davrandı.

DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda tutsakların duruşmalara parça parça getirilmesi gibi bir uygulamayı, bu konuda henüz bir yasa yokken başlattı. İstim arkadan gelsin mantığıyla, cuntanın bu konuda yasa çıkarması için öncülük etti, Cezaevi idarelerinin işkencelerine yasal bir kılıf hazırlayan "duruşmalara zorla getirme" kararının da mimarı oldu. Tutsakların her türlü istemleri konusunda

klasik bir yanıt kullandı: "Bu bizi ilgilendirmez!" Dilekçe kabul etmeme, tutsakların konuşmalarını engellemeye çalışırna, sık sık "Atarım!" tehditlerine başvurma ve bunu önemli ölçüde uygulama, tek tip elbise bahanesiyle iki buçuk yıl süresince duruşmaları sanıksız yürütme gibi eylemleri gerçekleştirdi. 1. Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No.lu Askeri Mahkemesi'nde canla başla görev yapan Aydın, 1983 yılında, İstanbul 3. Ağır Ceza Yargıçlığı ile ödüllendirildi.

DEVİRİMCİ SOL Tutsaklarına düşmanlığını burada da gösterdi. 30.3.1987 tarihinde, bir dilekçe davası dolayısıyla karşısına çıkan Dursun Karataş'ın duruşmasını "gizli celse" biçiminde yapmak istedi, salona sadece polisleri aldı. Yüzbaşı olan oğlunun görevi sırasında iken öldürülmesinden sonra, devrimcilere karşı kini daha da büyüdü. Duygusal tepkilerine engel olmak istemedi ve yanlışlığını bilerek, sivil bir mahkemede "savaş hali hükümleri"ni uygulamaya kalkıştı.

10- Halil Fırat: Yaklaşık bir yıl kadar duruşma yargıçlığı yapan Fırat, Seyfettin Aydın'dan boşalan yere atandı. Görevi süresince, tutuklulara, tanıklara karşı hitap tarzıyla tepki gördü. Tutsaklara "oğlum" biçiminde hitap etmek istedi. Gerekli uyarıları alınca özür dilemeyi de unutmayan Fırat, tanıklara karşı lümpen jargonunu sürdürdü. "Konuşsana be kadın!", "Şov yapma.", "Anlat anlat, heyecanlı oluyor!" bu sözlerinden birkaçı... Kullandığı jargonu terk etmediği için, bir yıllık sürede, tutsaklar arasında "bitirim hakim", "delikanlı hakim" olarak anıldı.

11- Talip Orhan: "Bitirim hakim"ın yerine atandı. Duruşmalar sırasındaki tavırlarıyla; psikolojik tedaviye muhtaç birisi olduğunu gösterdi. Duruşma yargıcı olarak göreve başladığında, kafasında, yargılayacağı insanların cahil "terörist"ler oldukları, bilgisi ve tecrübesiyle onları muma çevireceği düşüncesi hakimdi. İşi kolaydı! Bilgi satmaktan, "taşı gediğine koymak"tan büyük zevk alan Orhan, karşısındaki ister bir avukat, ister tutuklu, hatta isterse bir tanık olsun, her bulduğu fırsatta onu ezmeye çalışmaktan mutlu oluyor, zevk alıyordu. Bu nun için sık sık polemiklere giriyor, inisiyatif kurmak istiyordu. Süreç içinde, girdiği polemiklerin aleyhine geliştiğini, giderek kendini vurmaya başladığını gördü. Ama bu durumu hazmedemedi, polemik huyundan, her seferinde yenilme sine rağmen, vazgeçmedi. Son yıllarda, devrimci tutsaklarla polemige girme mesisi, olur olmaz yerde konuşmaması, dilini tutması gerektiğini de -periyodik olarak alışkanlıkları depreşmeye devam etse de- öğrendi. Bunun üzerine, genç avukatlarla uğraşmaya başladı. Yine yanıldı. Çünkü avukatlar, genç ve tecrübesiz olmalarına karşın, yargıcın hiçbir saldırısını yanıtsız bırakmadılar. Onların da çetin ceviz olduğunu gördü. Bu durum hazımsızlığını öyle bir noktaya getirdi ki, fırsat kollamaya başladı.

T.Orhan'ın her duruşmada mutlaka bir polemige, olaya yol açmasına hazzır olan DEVİRİMCİ SOL Tutsakları, olaysız, tartışmasız geçen istisna duruşmalardan "Hayret, bugün sakın geçti, Talip günlük gıdasını alamadı." sözleriyle ayrılıyorlardı.

12- Mehmet Uyanık: Mahkemenin sivil yargıçlarından biri olan M.Uyanık, mahkemenin katibi ve hamalı gibiydi. Duruşmaları ciddiyetle izledi. Bir iki kararda T.Orhan ile ters düşmek dışında, genel olarak T.Orhan'ın inisiyatifini kabul etti. Mahkeme boyunca dosyaları inceledi, sekreter gibi yerlerine yerleştirdi, düzenledi, okudu. Sıradan bir yargıç görünümü vermesine karşın. T.Orhan'ın olmadığı hallerde duruşma yargıçlığını yapacak yetenekte olduğunu gösterdi. Tutsaklarla polemiklere girmede, polemiklerden zararlı çıkacağını anlamış olmalıydı.

Mahkemede ciddiye alınması gereken bir savunma tarafının olduğunu kabul etti. Duruşmalarda olay çıkmasını istemeyen biri olma özelliğiyle, T.Orhan'ın duygusal ve tepkisel çıkışlarına zaman zaman gem vurdu.

13- Nail Ekinci: Mahkemenin diğer bir sivil yargıçı olan N.Ekinci, tutsaklar ve yakınları tarafından "müteahhit" lakabıyla anıldı. Mahkeme heyetinin beşinci üyesini tamamlamak için sokaktan rastgele seçilip getirilmiş bir kişi görünümü verdi. İşinden zevk almayan, bıkkın bir hali vardı. Duruşmalarda sere serpe uyuduğu oldu. Uyku ihtiyacını burada giderdi. Salondaki yüzlerce kişinin karşısında, kulağını ve burnunu karıştırarak vakit öldürdü. Onun bu durumundan T.Orhan da rahatsızdı. Çünkü N.Ekinci, gazetecilerin ve yabancı heyetlerin objektifi için bulunmaz bir fırsat oluyordu. Çeşitli kararların alınması aşamasında görüşü usulen soruluyordu. Sorulmasa da rahatsızlık duymaya caktı. Ama her karara imza attı ve devrimcilere karşı işlenen suçlara ortak oldu.

14- Erdoğan Batur: Mahkemenin başkanı E.Batur'un da hukukla herhangisi bir ilgisi yoktu. Cuntanın mahkemedeki temsilcisi ve gözcüsüydü. Bir köprü ve raportördü. Duruşmaların "inzibati", Baştabya Duruşma Salonu'nun çevresindeki çamların kozalakları, izleyicilerin oturuşu, yabancı heyetlerin ağızlarındaki sakız, E.Batur'un ilgi alanlarını oluşturuyordu. Halim selim, kendi halinde bir insan görüntüsü verdi, ama yargıçların inisiyatifleri ellerinden kaçırdıkları durumlarında, hemen disiplini hatırlattı. Müdahalelerini konuşmadan, el işaretleriyle yapmayı tercih etti.

15- Şenol Gökbayrak: Hakim Üsteğmen Ş.Gökbayrak, heyet içerisinde dava dosyasına en fazla vakıf olan kişi oldu. Dava dosyalarını ve davayı ilgiyle izledi. Duruşmalarda yargıçların gözlerinden kaçan birçok ayrıntıyı anımsattı. Tutsakları suçlamak için elinden geleni yaptı. Teşhis, ekspertiz vb. konularda sanıklar aleyhine büyük bir çaba içine girdi. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarına karşı tavrında, hiçbir diplomasiye gerek duymadan, açık bir düşmanlık gösterdi.

Belli bir süre naip hakimlik görevini de sürdürdü ve bu süre içinde, davaya ilişkin yeni uygulamaları başlatmak istedi. Dava sona ermeden başka bir göreve atanmış olmasına karşın, davada verilen kararda o güne kadarki raporlarının etkili olduğuna şüphe yok.

16- Nuh Yılmaz: Deniz Hakim Yüzbaşı N.Yılmaz, mahkeme heyetine Ş.-Gökbayrak'ın yerine atandı. Kendisinden önce bu görevi yapan meslektaşları gi-

bi, koltuğuna gömülüp davaya karşı ilgisiz gözükürken, gerçekte davayı çok yakından izledi. Zaman zaman yüzüne gelip oturan kurnazlık ve anlamlı gülümsemeleri, tutsaklar aleyhinde geliştirilmekte olan düşünceleri ortaya koydu. Yıllardır İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemelerinde görev yapması, cunta tarafından kendisine duyulan güvenin bir ifadesiydi. Yargıda emir-komuta bağlantısını iyi kurması bu göreve atanmasıyla ödüllendirildi.

12 Eylül Yargıçları Faşizmin Cüppeli Komutanlarıdır

Marksist-Leninistleri "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın tamamını veya bir kısmını tağyir ve tebdil veya ilgaya cebren teşebbüs etmek", "sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya (...) matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül etmek veya kurmak..." iddialarıyla yargılayan 12 Eylül askeri faşist cuntası, gerçekte bu suçların asli failidir. Marksist-Leninistlerin 1961 Anayasası'nı "tağyir, tebdil ve ilga etmek istedikleri" sır değildi. Ve bu amaçlarını da açık açık ifade ediyorlardı. Ancak garip olan şu ki, oligarşi on yıllardır 1961 Anayasası'nı, "Türkiye toplumuna geniş geldiği"nden şikayetle, değiştirmek için 12 Mart ve 12 Eylül gibi iki operasyona gereksinim duyduğu ve bu amacını da iki operasyon sonunda başardığı halde, Marksist-Leninistleri tam bir "yavuz hırsız" tavrıyla yargılıyordu.

Amaçlarından biri de, 1961 Anayasası'nın yerine yeni bir anayasa yaparak "açık faşizmi kurumlaştırmak" olan 12 Eylülcüler, daha 1978 yılının son aylarından itibaren örgütlenmeye başladılar. Kenan Evren'in 13 Aralık 1978 tarihinde Brüksel'deki NATO Askeri Komite Toplantısı'ndan dönüşünde, bu toplantıdan aldığı ilhamla, 1. Ordu Komutanı Necdet Üruğ'un Selimiye'deki odasında toplanan cuntacılar, bir darbenin kaçınılmaz olduğunda anlaştılar. Bu kararın ertesinde darbe için çalışmalar başladı. Ve en son, uçak satışı bahanesiyle ABD'ye giden ve 11 Eylül 1980 günü dönen Tahsin Şahinkaya'nın ABD'den son emirleri almasıyla, 12 Eylül 1980 günü cunta gerçekleştirildi. Marksist-Leninistleri "kökü dışarıda" olmakla suçlayan cuntacıların antenleri daima Beyaz Saray'a çevrili oldu.

Marksist-Leninistleri, "sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek" istemekle yargılayan cuntanın ilk amaçlarından biri de, oligarşi adı verilen azınlık iktidarının işçi, köylü, emekçi halk üzerindeki tahakkümünde açılan gedikleri kapatmaktı. Bu gedikleri kapatmanın yollarından birisi de, halkı örgütsüz bırakmak, darbe vurulan devrimci örgütleri yargı önüne çıkararak halkın nezdinde mahkum etmek, başkaldırının sonunun ölüm, idam, ağır hapis, işkence vb. olduğunu göstermekti.

Sınıflı toplumlarda egemen sınıfların vazgeçemeyecekleri araçlardan birisi de mahkemelerdir. Mahkemeler, egemenlerin yönetilenlere hegemonyalarını kabul ettirmek için el altında tuttıkları bir araçtır. 12 Eylülle birlikte ağır darbe-

ler almaya başlayan devrimci, yurtsever hareketler hakkında açılan davalar da, oligarşiyle halk arasındaki çatışmanın bir başka görünümü oldu.

Cunta şöyle düşünüyordu: "Nasıl olsa yenildiler. Ya iradelerini bana teslim ederler ya da ömür boyu hapislerde sürünürler."

Hiçbir yasa ve hukuk ilkesi tanımayan 12 Eylülcülerin ağzından çıkan yasa olurken, bunların tartışılması bile yasadışı ilan edildi. Faşist cunta "12 Eylül Hukuku" diyebileceğimiz özel bir hukuk(!) doğurdu. Devrimciler, yurtseverler bu özel hukuk çerçevesinde, olağanüstü mahkemelerde "savaş hali hükümleri"ne göre yargıldılar. İşkenceli ifadelerin delil sayıldığı mahkemelerde, başka delillere gerek görülmedi. Göstermelik davalarda verilen kararlar önceden belirlenmiş, yargılamalar fiilen kapalı olarak yapılmış, yargılama sürecinde "savunma" tarafı hemen hemen devreden tamamıyla çıkarılmaya çalışılmıştır. Sanıksız yargılama 12 Eylül mahkemelerinin tipik özelliklerinden biri olmuştur.

12 Eylül mahkemeleri, kendilerini cuntayla bütünleştirmeyi, cuntanın uygulamalarının savunuculuğunu üstlenmeyi "erdem" haline getirdiler. Mahkemelerin bağımsızlığı, tarafsızlığı üzerine söylenenlerin bir yığın laf salatasından başka bir şey olmadığı bir kez daha ispatlandı. Bir üstyapı kurumu olarak, mahkemelerin bağımsız ve tarafsız olamayacağı açıktır. Fakat 12 Eylül mahkemeleri gerçek niteliklerini gizlemek, maskelemek için "bağımsızlık", "tarafsızlık" kavramlarını kullandılar. Bağımsız ve tarafsız olmak için ise, en küçük bir çabaları olmadı. 12 Eylül yargıçları ve askeri savcılar şöyle düşünüyorlardı: "Devlet güçlüdür. Bir daha hiç kimse siyaset sahnesine çıkmaya cesaret edemez. Devletin varlığı, birlik, beraberlik ve bütünlüğü için her şey mübahtır. Kimseye hesap vermek zorunda değiliz."

Cuntanın başarılarını çok uzun süre devam ettireceğini sanan ve buna güvenerek pervasız davranan 12 Eylül mahkemeleri yanıldılar. Ne devlet çok güçlüydü, ne de 12 Eylül uygulamaları tartışılmazdı. Çok geçmeden, 12 Eylül yargılamaları tartışılır olmaya başladığı gibi, emekliye ayrılırırken, kimi 12 Eylül yargıçları cuntanın yargılamalarının gerçek yüzünü kısmen de olsa anlatmaya başladılar.

12 Eylül yargılamalarında görev alan birtakım hukukçuların anlatımları, DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI sürecinde çeşitli defalar gerek sözlü, gerekse yazılı olarak devrimcilerce ileri sürülen iddiaları onaylar ve doğrular nitelikteki ifadelerdi. "Askeri yargı bağımsız mı?" sorusuna Yargıtay eski başkanının verdiği yanıt, "Askerliğin özünü emir komuta ilişkisi oluşturur." oldu. Bir zamanların başbakanı Süleyman Demirel bile "Yargıç teminatının zedelendiğine şahit oldum. Mahkemenin tam bağımsız olmadığına şahit oldum." demek zorunda kalmıştı. Sekiz yıl süren yargılamalar süresi içinde DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının anlatmaya çalıştıkları gerçeklerin, utangaç bir biçimde de olsa, oligarşinin temsilcileri tarafından itiraf edilmesi de göstermiştir ki, 12 Eylül döneminde adalet (daha öncesinde de adaletten söz etmek olanaksız olduğu halde) tanrıçası "elinde kanlı bir bıçak taşıyan fahişe"ye dönüştürülmüştür.

Sanıkların Cezai Sorumlulukları

Bu Karşı İddianame kapsamında sanıklar listesinde yer alan Selahattin Oyan, DEVRİMCİ SOL I Davası'na atandığında, yargıçlığının son günleriydi. Atanmasıyla duruşma yargıcı olarak davaya başlaması arasındaki süre çok kıstıydı. Davaya adeta apar topar geldi. İstanbul'da meslektaşları arasında saygın bir hukukçu izlenimi bırakmıştı. Şimdi ise, atandığı bir davada, kısa sürede tutsaklar hakkında idam cezası vermesi isteniyordu. Davaya kendisinden başka herkes karışıyor, durmadan emirler yağdırılıyordu. Bu durumda görevini sürdürmeyi meslek anlayışına uygun bulmadığından, üçüncü duruşmada istifa etti.

İstifasından sonraki günlerde, Selimiye koridorunda karşılaştığı bir bayan memur, "Merhaba Selahattin Bey, nasılsınız? Duruşmalarınız nasıl gidiyor?" diye sorduğunda, gayet rahat bir ifadeyle, "Artık tezkere aldık." yanıtını verdi. Memur hanım şaşkınlıkla, "Tezkere?.." diye sordu. Bu konuşmayı mahkeme öncesi bekletildikleri bankta izleyen A.Tayfun Özkök, S.Oyan'a bakarken, S.Oyan Tayfun Özkök'e dönerek şunları söylüyordu:

"Ben gidiyorum. Tezkere aldım. İstifa ettim. Artık bu duruşmayı ben yürütüyorum. Sizlere geçmiş olsun."

Bu sözleriyle DEVRİMCİ SOL I Davası'nın emir-komuta zinciriyle yürüdüğüünü anlatan ve bu davada verilecek olan idam cezalarında "kalem kırma" suçuna ortak olmayan Selahattin Oyan'ı, sanıklar bölümünde ismi geçen askeri savcı ve yargıçlardan ayırmak gerekmektedir.

Behiç Aldemir'in de, yolda yürürken başını trafik levhasına çarparak ölmesi nedeniyle, "davası" düşmüştür.

Selahattin Oyan ve Behiç Aldemir dışındaki sanıkların dosyaları halkın adaletinin takdirine teslim edilmiştir. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının savunmaları "Haklıyız Kazanacağız"da ifade ettikleri gibi, *"12 Eylül'ün gerçek suçluları, suçlarının hesabını Türkiye halklarına mutlaka ama mutlaka vereceklerdir!"* (bkz. syf.1102)

Şunu da son olarak eklemek gerekmektedir ki, yine savunmada belirtildiği üzere, *"12 Eylül'ün suç dosyası içinde saydığımız suçluların sorumlulukları birbiriyle aynı ölçüde de değildir. Bu suçlulardan, sorumluluğunu paylaştıkları suçun kapsamını ve suç ortaklarını gerçek boyutuyla açıklayan ve halkın yargısına güvendiğini pratikte özeleştiri vererek gösterenlerin durumu gözden geçirilecek ve halkımızın engin affediciliğinden, yaptığı özeleştirisinin samimiliği ölçüsünde yararlanacaklardır."* (Bkz. age, syf.1142)

BÖLÜM: II

DEVİRİMCİ SOL I. VE II. DAVALARI

DEVİRİMCİ SOL İ DAVASI AÇILIYOR CUNTA TELEVİZYONU MAHKEMEDEN ELİ BOŞ DÖNÜYOR

24 Temmuz 1981

*"O günlerde, televizyonda çeşitli davalardan görüntüler yer alıyordu. Dik-
katimizi çeken bir nokta, duruşmalar sırasında çekilen görüntülerde, devrim-
ciler yorgun argın, bitkin insanlar olarak sunuluyor, pişman olmuş insanlar
imajı yaratılarak yakın çekimlerle tekrar tekrar ekrana getiriliyordu. TV ekipleri-
nin cunta televizyon idaresi tarafından böylesi tablolar çizmeleri için gönderil-
dikleri, bunun için de özel bir çaba içinde oldukları anlaşılıyordu.*

*"Bizim duruşmalar da yakında başlayacaktı. Arkadaşlarla aramızda konuş-
tuk... Duruşmalar boyunca ne basına, ne de televizyon ekibine böylesi fırsat-
lar vermemeli, duruşmalar boyunca her saniye tetikte olmalıydık. Belki çok
basit ve gereğinden fazla ciddiye aldığımız söylenecek, ama o günkü koşul-
larda, cuntacılar televizyonu etkili biçimde kullanıyorlar ve halkı devrimciler
aleyhine böylesi görüntülerle koşullandırıyorlardı.*

*"İlk duruşmaya çıktığımızda -ve daha sonra da - gerici basın ve televiz-
yonun bizi bitkin ve pişman devrimciler olarak yansıtabileceği bir koz verme-
meye özen gösterdik. Tavır ve davranışlarımız, oturuşumuzdan konuşma üslu-*

bumuza ve ses tonumuza kadar, içinde bulunduğumuz devrimci ruh ve coşkuyu yansıtmalıydı. Salt bu amaçla, kendimizi aşırı zorladığımızı bile söyleyebilirim. Bazen öyle oluyordu ki, dimdik oturmak, başımızı dik tutmak için gösterdiğimiz çabadan yorgun düşüyorduk, belimiz ağrıdan tutuluyordu. Ama bütün bunlara katlanmak zorundaydık, katlandık da. O duruşmalarda çekilen fotoğraflarımıza dikkat ederseniz, kendimizi bu nedenle zaman zaman kastığımızı görürsünüz..."

Nihat Erim-Mahmut Dikler Davası olarak da bilinen DEVRİMCİ SOL I Davası sanıklarından A.Şener Yıldırım o günleri böyle anlatıyor. Cuntanın en hızlı dönemlerinde, televizyon ve basında sürekli teşhir edilen devrimcilerin bu politikaya uygun görüntüleri, halkı biktirircasına her akşam yayınlanıyordu. Bu politika, esas olarak, televizyon idaresi yöneticilerinin gayretkeşliğinden ya da cuntaya yaranma çabalarından kaynaklanmıyordu. Cuntanın TRT'ye gönderdiği özel talimatların ve yönetmeliklerin gereği olarak, biraz da faşist kadroların çabalarıyla bu politika ifrata vardırdı.

Nihat Erim ve Mahmut Dikler'in cezalandırılmaları kamuoyunda çokça tartışılan, yankı yapan eylemlerdi. Cunta da, bunun için, bu davaya özel bir önem veriyordu. Bu dava sanıkları aracılığıyla, cunta, devrimcilerin prestijini silmeyi hedefledi ve hazırlıklarını da ona göre yaptı. Yaratılacak imaj, estirilecek terör, verilecek gözdağı, diğer devrimci ve yurtsever tutsaklara da örnek teşkil edecek, cuntanın güçlülüğü gösterilecekti.

DEVRİMCİ SOL I Davası özgülünde, M.Dikler ve N.Erim olayından sonraki sempati ve potansiyel, tutsakların devrimci düşüncelerinden vazgeçirilerek ve yaptıklarından pişman oldukları gösterilerek geri alınacaktı. Davanın siyasal amaçlı özü de buradaydı... Devrimci özlerinden, halka bağlılıklarından, devrim inançlarından vazgeçen tutsaklar, bunlara rağmen, ibreti alem için ya asılacaklar ya da pişmanlıklarının ödülü olarak, insan suretinde toplum dışı birer tortu olarak yaşayacaklardı. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının tavrı, cuntanın tüm hayallerini yıktı, tuz buz etti. Ama cuntanın başka bir planı vardı ve DEVRİMCİ SOL Davası'na şöyle bir mesaj veriyordu: "Altı üyeniz elimizde rehinedir. Eylemlerinizi sürdürürseniz onları asarız!" Fakat yaşanan süreçte ne DEVRİMCİ SOL'un eylemleri durdu, ne de altı tutsak Marksist-Leninist tavırlarından ödün verdiler. Elleri bağründe boş umutlarla bekleyen altı devrimci değil, beş general oldu...

Tutsakların bir an önce idamla cezalandırılması için cunta savcılarını kollarını sıvadılar. Sonuca bir an önce varmak için yasal, yasadışı, keyfi ne gerekiyorsa yapacaklardı. Tutsakları "suçüstü" yakalanmışlar gibi göstermek ve iddiaları bunun üzerine kurmak davayı hızlandıracaktı. Savcı, davayı hızlandırmanın yolu olarak, bu türden gerçek dışı kurgular yapmakta sakınca görmedi. Yakalanma tarihlerinde küçük bir kalem darbesiyle tutsakları "suçüstü" yakalatırdı! Her ne kadar tutsaklar eylem üzerinde (48 saat içinde) yakalanmamış olsalar da cunta savcılarını için bunun bir önemi yoktu. Savaş hali hükümle-

ri zaten çok önceden hazırlanmıştı. Şimdi kamuoyuna yönelik hızlı bir hazırlık gerekiyordu.

DEVİRİMCİ SOL Tutsakları yakalandığından beri basında sürdürülen kampanyaya hız verildi. Altı tutsağın "katil", "tehlikeli", "vatan haini" oldukları işlenmeliydi. Bu işi de, başta Tercüman ve Hürriyet gazeteleri olmak üzere, gerici basın yapacaktı, yapıyordu. Polis kaynaklı açıklamalar birbirini kovaladı.* Artık mahkeme heyeti atanabilirdi...

İlk duruşma 24 Temmuz 1981'de oldu. DEVİRİMCİ SOL Tutsaktan mahkemeye çağrıldılar, ama haklarındaki iddialardan henüz haberleri yoktu. Çünkü askeri savcı sanıklara iddianame gönderme gereği duymamıştı. Öyle ya, ha bugün ha yarın asılacak olan insanlar iddianameyi ne yapacaklardı? Yasal prosedürle davayı uzatmanın(!) anlamı var mıydı?

A.Şener anlatmaya devam ediyor:

"24 Temmuz'da duruşmaya çıkacağımızı televizyondan öğrendik. Dava açılmadan önce, örgütümüzle ilişkisi olmayan ama örgütümüzün adını kullanan kişilerce 'Haliç' yolcu uçağı Bulgaristan'a kaçırılmıştı. Cunta bunu baha ne etti.

"Cuntanın kural tanımazlığı biz gözaltına alındıktan hemen sonra başladı. Tayfun'un tutuklanma biçimi bunun bir örneğiydi. Tayfun yaralı olarak hastanede yatarken, bir gün yanına bir subay geliyor. 'Tayfun Özkök sen misin?' diye soruyor. 'Benim.' yanıtını alınca, 'Seni tutukluyorum.' diyerek çıkıp gidiyor. Başka hiçbir şey sorulmuyor. Ortada ifade yok daha. Tayfun'un soru sormasına da fırsat vermeden, oradan uzaklaşıyor. Askeri savcının yaptığı sahtekarlık da başka bir örnek. Cuntanın niyetini bildiğimiz için, bunlar bizi şaşırtmıyor. Bol bol yasa, anayasa, anayasayı taşıyır, tebdil ve ilgadan söz edenlerin, kendi kurallarını bile hiçe saymalarını halkımızın bilmemesi bizi acı acı güldürüyor. Çünkü cunta kılıcını çekmiş ve halka 'adalet' dağıtıyorum diyor. Bizimse bu demagogileri açıklama olanaklarımız yok...

"Hakkımızda dönen dolapları, kapalı kapılar ardında olan bitenleri tahmin ettiğimiz için, mahkeme aşamasına olanaklar ölçüsünde hazırlandık. Bizim yapacağımız şeyler sonucu değiştirmeyecekti ve zaten bizim de sorunumuz bu değildi. Faşizmin yasa, kural tanımaz insanlık dışı yüzünü teşhir etmeyi amaçladık. Alacağımız tavırla tarihe belge bırakacak, faşizmin mahkemelerinde yargılanacak olanlara örnek olmaya çalışacaktık. Bu amaçla, cuntanın mahkeme kürsüsünü devrimci hareketimizin kürsüsü haline getirme görevimizi, hiçbir gerekçeyle ihmal edemezdik.

"24 Temmuz günü duruşmaya giderken tek kaygımız, mahkemeler konu-

(*) Özellikle Hürriyet Muhabiri Özkan Altıntaş'ın gayretleri unutulamaz! Yazdıklarından başka, Selimiye koridorlarında, tutsak ailelerine, cunta ağzıyla şunları söyleyebilmiştir: "Çocuklarınıza zamanında sahip çıksaydınız, şimdi merhum N.Erim ölmez, sizler de burada ağlayıp sızlamazdınız. Zamanında düşünseydiniz! Onlar asılmayı hak etti..." Aradan geçen 8 yıl sonra ise (1989'da), ana dava duruşmasındaki bir görüşmede bunları inkar etmişti.

sundaki tecrübesizliğimizden kaynaklanabilecek hatalar yapmaktı. Bizleri idam cezasının dışında bir sonucun beklemediğinin bilincindeydik. Ancak bu, 'Bizim söyleyeceklerimiz ve yapacaklarımız nasıl olsa sonucu değiştirmeyecek, öyleyse bir şey yapmanın ve söylemenin anlamı yok.' demek de değildir. Böylesi bir tavır, boynunu büküp tevekkül içinde davranmak olurdu ki, bu bizden uzaktı. 12 Eylül'ü ve 12 Eylül mahkemelerini teşhir etmek, cuntayı yargılamak ve devrim davasını savunmak... Yapmayı düşündüklerimiz bunlardı. Diğer yandan, susmak tavrı, cuntanın uygulamalarını ve halkımıza söylediği yalanları kabullenmek ve o günkü koşullarda teslim olmak anlamına gelirdi. Biz susmadık.

"Bu düşünceler içerisinde Selimiye Kışlası'nın koridoruna girdiğimizde, olağanüstü güvenlik önlemlerinin alındığını gördük. Koridorlar adeta asker kaynıyordu. I. Ordu'nun merkezindeki bu önlemler bizim can güvenliğimize ilişkin olmadığına göre, bizim kaçırılmamızdan korktukları için olmalıydı. Cunta subayları I. Ordu'nun kalbinde bile böyle bir eylemin yapılabileceğini düşünüyordular. O gün, cuntanın aldığı bu önlemler gülmemize neden oldu. Göl-gelerinden bile korkar bir havaları vardı. Bir telaş, bir panik sürüp gidiyordu koridorlarda. Durmadan emirler yağdırılıyor, geçtiğimiz yerlerde koridor adeta ikiye yarıyor, önümüzdeki ve arkamızdaki asker kitlesiyle birlikte zor hareket edebiliyorduk. Hemen tüm gazetelerden muhabirler vardı ve bazıları magazin sayfaları için uygun poz kolluyordu. Önümüzden yürüyen bir ordu görevlisi de durmadan fotoğraflarımızı çekiyordu. Biraz sonra, bunlara televizyon kamerası da eklendi. Magazin basınının ve cunta televizyonunun aradığı 'zavallı teröristler', 'korkak devrimciler' ne o gün, ne de bir başka gün o koridorlara bizimle gelmeyecekti, gelmedi.

"Mahkeme heyetinin bizi konuşturmak istemeyeceğini tahmin etmek ise zor değildi. Yargıç duruşmayı başlatınca, tahminimiz doğrulandı. Bu nedenle, duruşmada yoklama yapılır yapılmaz, elimi kaldırıp söz istedim.

'Sayın yargıç söz istiyorum.'

'Savunmada söylersiniz. Önce kimlik tespiti yapalım.'

'Savunmada da konuşacağız. Fakat şimdi söylemek istediğimiz şeyler var. Faşist basın ve yayın organları aracılığıyla, aleyhimizde bir kampanya yürütülüyor. Yeni açılan bir dava hakkında nasıl böyle şeyler yapılabiliyor? İkinci olarak, cezaevi yönetimi hiçbir yazılı belgeyi içeriye almıyor, bizim getirmek istediklerimize el koyuyor. İlgili yerlere yazdığımız dilekçeleri yerlerine ulaştırmıyor. Bu koşullarda savunmadan söz edilebilir mi? Mahkemenizi doğrudan ilgilendiren bu konularda gerekli duyarlılığın gösterilerek önlem alınmasını istiyoruz.'

'Bunların dava ile ne ilgisi var?'

'Henüz sürmekte olan bir dava hakkında olumlu ya da olumsuz bir yayın yapılamayacağına ilişkin yasa hükümleri var. Ayrıca, sağlıklı bir savunma yapabilmemiz için asgari koşul plan belgelerin, yayınların bizlere verilmesi en

temel hakkımızdır ve bu hak mahkemenin güvencesi altında olmalıdır.'

'Bizim böyle bir yetkimiz yok. Mahkeme olarak, başka bir kuruma emir veremeyiz. Şimdi siz kimlik veriyor musunuz?'

'Kimlik vermemek gibi bir tavrımız yok. Ancak önce şu açığa kavuşturulmalıdır. Bu mahkeme bizim haklarımızı güvenceye alacak mıdır? Biraz önce, bunların mahkemeye ilgisinin olmadığını söylediniz. Bu davanın açılmasına neden olan eylemlerin sanıklarından Ahmet Karlangaç 1. şubede işkence ile katledilmiştir. Olay basında 'Kafasını duvara vurarak öldü. İntihar etti.' şeklinde yansıtılmaktadır. Açıkça, işkenceciler korunmaktadır. Yine yoldaşımız Mehmet Selim Yücel polisçe kurşuna dizilmiş, kaçarken vuruldu diye açıklanmıştır. Bütün bunlar unutturulmak istenirken, başta Tercüman gazetesi yazarları Ergun Göze ve Altemur Kılıç olmak üzere, aleyhimizde sürekli yazılar yazmakta, kendilerini yargı yerine koymaktadırlar. Bunlar da sizi ilgilendirmiyor mu?'

'Biz herhangi bir etki altında değiliz. Bunlarla mahkemeyi oyalamayın. Yok şu öldürülmüş, yok bu olmuş falan.... Bunları geçin, sorumuza cevap verin.'

'Bizim mahkemeyi oyalamak diye bir sorunumuz yok. Ama şu da bilinmelidir ki, polis işkencede bize, 'Yukarıdan emir aldık. İşinizi kısa sürede bitireceğiz.' diyordu: Bu da davada ciddi bir yargılama olmayacağını gösteriyordu. Her şey önceden hazırlanan polis senaryosuna uygun geliyor. Bu sözlerimizin tutanaklara geçirilmesini istiyoruz.'

'Zamanımız zaten kısıtlı. Adaletin bir an önce tecelli etmesi için uğraşıyoruz. Maksadımız devletin işi görülsün, bizi oyalamayın. Kimlik veriyor musunuz? Evet mi, hayır mı?'

'Sayın yargıç, aceleniz olduğunu biliyoruz. Amerikancı askeri faşist cunta bizlerin idamını istiyor. Bu dava da bu mahkemede değil, siyasi şubede başladı. Eğer bugün burada, karşınızda bulunuyorsak, bunun nedeni işkencecilerin bizi de katletmek için uygun zaman ve zemin bulamamış olmasıdır. Bu işi siz mahkeme heyetine havale etmişlerdir. Sizin elinizde işkence aleti yok, ama onlardan daha keskin olan keyfi uygulamalar ve faşist yasalar, cunta emirleri var. Sizin de aynı sonucu yaratmak için bir araya getirildiğinizi bilen işkenceciler, biraz sabredip beklemekte sakınca görmemişlerdir.'

'Sen ne demek istiyorsun?.. Sus, konuşma!.. Basın var diye böyle konuşuyorsun. Hemen söyleyin, kimlik verecek misiniz, vermeyecek misiniz?'

.....

Asparagas haber yapmak ve cuntaya yaranmak için bir poz yakalamak ve altını da uydurma sözlerle doldurmak üzere bekleyen bazı muhabirler elleri boş döndü. Cunta mahkemesi karşısında pişman olmuş sanıklar bulmayı ümit ederken, cuntacılarla polemik yürüten ve davalarına, yoldaşlarına sahip çıkan, devrimci irade savaşı veren devrimcilere tanık oldu basın. Bunu da demokrat gazeteciler belgelediler. Televizyon da cunta 'görmeki'ne uygun hazırlanmıştı ama o da bunları daha sonra yayına sokma cesareti gösteremedi. Cuntanın şatafatlı açılış oyunu bozulmuştu.

DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI AÇILIYOR

Cunta Mahkemeleri ve Spor Salonları

15 Mart 1982

Stadyumlar, spor salonları, amfiteatrlar vb., binlerce insanın aynı sevinçleri, aynı duyguları paylaştıkları yerlerdir. Buraları dolduran on binlerce insan, kimi zaman bir futbol takımının yandaşı olmanın heyecanını yaşar, kimi zaman bir tiyatronun, gösterinin, bir müzik veya eğlence şöleninin coşkunu havasını solur. Kimi zaman da siyasal bir gösterinin militan ruhunu...

İlk büyük sanat eserlerindeki tragedyaları gözyaşları içinde izleyen insanlar, binlerce yıl sonra, modern salonlarda aynı acıların, hukuk komedilerinin yine sergileneceğini bilemezlerdi.

Victor Jara'nın "Şili Stadyumu" adlı şiirinde, *"Beş bin kişiyiz/Şehrin bu küçük bölümünde/(...)/İnsanlığın ne kadarı/Açlıkla, soğukla, korkuyla, acıyla/Baskıyla, terör ve delilikle karşı karşıya"* dizeleriyle dile getirdiği işkencelerin benzerleri Türkiye'de de yaşandı.

Askeri faşist cuntaların ortak yanlarından biri de, stadyumları, kapalı spor salonlarını ihtiyaçlarına uygun biçimde kullanmaları oldu. Polis ve jandarma karakolları, siyasi şubeler, MİT binaları cuntanın terör yuvası ihtiyacını karşılamayınca, kışlalar, sinemalar, mezbahalar, cezaevi hamamları, devlet kuruluşlarına ait binalar, depolar işkence merkezlerine dönüştürüldü. Yüz binlerce insanı gözaltına alan, tutuklanan faşist cunta, işkence merkezleri sorununu çözmüştü. Ama bu kadar çok insanın nerelerde yargılanacağı gibi bir sorunu vardı. Yüzlerce insanın yargılanabileceği salonlar düşünülmemişti.

Cunta bu soruna çözüm bulmakta zorlanmadı. Kapalı spor salonları ne güne duruyordu? DEVİRİMCİ SOL davalarında yargılanan birçok tutsağa geçmişte sportif alanda hizmet etmiş olan Atatürk Öğrenci Sitesi (AÖS), şimdi aynı insanların yargılanmasına, belki de bazılarının ölümle "cezalandırılması" eylemine platform olacaktı. Ama yarın bu salonda faşist cuntacıların yargılanmayacağını kim söyleyebilir!

.....

DEVİRİMCİ SOL I Davası'nın açılışında ne kadar acele edilmişse, ANA DAVA'nın açılışında da işler o denli ağırdan alınmıştı. Askeri savcı 550 kişi hakkındaki iddiaları içeren iddianamenin kamuoyuna açıklanmasında acele etmedi. Böylece, yüzlerce insan bu sürede hemen çıkabilecekken, yıllarca tutuklu kaldı. Ne de olsa, cunta, o kadar binayı laf olsun diye boşaltmamıştı!

"12 Eylül hukuku"nun ruhuna uygun biçimde, daha dava açılmadan tutuklular hakkında genel bir hüküm verilmiş, tutuklular bunlara göre kategoriye ayrılmıştı. Dava ne kadar sürerse sürsün, savcıların biçtiği süreyi yatmaları öngörülmüştü. Bu nedenle II. Dava duruşmalarının başlaması 15 Mart 1982 gününe sarktı.

15 Mart 1982 günü, mahkemeye gitmek için sabahın köründe kalkıp hazırlıklara başlayan Metris'teki tutsakları rahatsız eden bir şeyler vardı. Ne olduğunu bilmiyorlardı, ama içlerindeki huzursuzluk sanki bir şeylerin olacağını hissettiriyordu. Göz önünde bir şey yoktu, ama cezaevinde her an yeni bir durum gelişebilirdi.

Mahkemeye gidecek tutsaklar koşuşlarından çıkıp koridorlara alındıklarında, etraflarının askerlerle dolu olduğunu gördüler. Askerlerin bakışları hayra alamet değildi. Yer yer sataşmalar oluyordu.

"Fermuarı aç!" Bu emir tutsakları şaşırttı. "Ne fermuarı?", "O da nereden çıktı?" Emrin böyle olduğu, bundan sonra aramalarda pantolon fermuarlarının açılacağı söyleniyordu. Külotlarda not taşınması gerekçesi, ahlakdışı aramaya neden olarak gösteriliyordu. Böyle bir durumun kabul edilemeyeceği söylendi. Ve fermuarlar açılmadı. Fazla zorlamadılar. Ama tutsaklar kendi adları kadar eminlerdi, mahkeme dönüşü bu nedenle dayak yiyecekler, fermuarlar zorla açılmak istenecekti.

A Blok idare binası koridorundan ise tartışma sesi geliyor, davanın 1 numaralı sanığı Dursun Karataş, "Bokassa" lakabıyla tanınan Binbaşı Fehmi Koçhisarlı ile tartışıyordu:

"Siz kendinizi ne sanıyorsunuz? Siz yargıç mısınız, yoksa cezaevi görevlisi mi? Benim dilekçemde suç unsuru olup olmaması seni ne ilgilendirir? Suç varsa o mahkemeyi ilgilendirir, dosyamı hemen istiyorum."

"Dosyayı veremeyiz Dursun Karataş. Biz mahkemeye iletiriz, onlar uygun görürse sana iade ederiz."

"Bakın binbaşı, sorun mahkemeye iletip iletmeyeceğiniz değil. Kaldı ki, o konuda size güvenmiyoruz. Sorun şu: Burada kendinizi yargının yerine koyuyorsunuz. İlkokul mezunu bir çavuş bile, mahkemeye gidenlerin elindeki dilekçeyi alıp inceleme hakkını buluyor kendinde. Ve dilekçede suç unsuru olup olmadığına karar verip, dilekçeyi engelleyebiliyor. Değil çavuş, I. Ordu Komutanı bile benim dilekçem hakkında yargıya varamaz. O görev mahkemenindir. Böyle bir yasadışılığı, keyfi uygulamayı kabul edemeyiz. Dosyamı hemen iade etmezseniz mahkemede kimlik vermeyiz, bunu bilin."

"Ben bir komutana sorayım. Bir şey diyemem."

"İşkence olgusu", "cuntanın teşhiri ve Türkiye'nin durumu"na ilişkin çeşitli notların, yazıların olduğu tartışma konusu dosya, yarım saat geçmeden, Dursun Karataş'a, bir çavuşla geri gönderiliyordu.

Mahkeme için Metris, Sultanahmet, Davutpaşa, Alemdağ, Hasdal, Kabakoz cezaevlerinden getirilen DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının bir bölümü mahkeme salonunu yakından tanıyorlardı. Sabahın erken saatlerinde, alacakaranlıkta, evlerinin perdeleri arkasında AÖS önündeki olayları izleyen insanların büyük bölümü de, hiç kuşku yok, burada birkaç yıl önce yaşananları anımsıyorlardı. Yurdu işgal altına almak isteyen MHP'lilerle çatışan devrimcilerin, bugün

burada yargılanmak üzere elleri kelepçeli olarak getirilmesini ilgiyle izliyorlardı.

Tel örgülerin arkasında evlatlarını, yakınlarını görebilmek umuduyla yığılan insanların gözleri yaşlı... Bağıra çağıra kendilerini selamlayan yakınlarına doğru dürüst yanıt bile veremiyorlar. Askerler tel örgülerden uzaklaştırmak istiyor, itiş kakış... Tel örgülerle bütünleşmiş gibiler...

.....

Salonu enine kaplayan bir mahkeme kürsüsü... Arkasında "Adalet Mülkün Temelidir" yazıyor. Atatürk büstü ve kocaman bir bayrak tabloyu tamamlıyor. "Adalet Mülkün Temelidir" yerine, 'İşkence 12 Eylül'ün Payandasıdır' yazsaydı daha doğru olurdu!" diyor tutsaklardan biri.

Uzun süredir birbirini görememiş yüzlerce arkadaşın, yoldaşın karşılaşmasından doğan görüntü anlatılır gibi değil. Değişik cezaevinde veya aynı cezaevinde farklı bloklarda, koşuşlarda oldukları için birbirini göremeyen bu insanların gözleri etrafı tarıyor. Bir yerde uzun süre duramıyorlar. Gruplar oluşup dağılıyor durmadan. Konuşmalar kimi zaman yeni yüzlerin görünmesiyle kesiliyor. Birbirlerini şahsen tanımayan insanlar tanışıyorlar.

"Vaaay! Yıllar sonra buralarda karşılaşmak varmış."

"Ne şans! Cezaevlerinde bile ayrı yerlere düştük."

"Ne bu halin, şişmanlamış, biracılara dönmüşsün!"

"Seni de rüzgar götürecekt dikkat et!"

"....."

"Mehmet'i gördün mü? Deminden beri onu arıyorum."

"Hangisini?"

"....."

Birbiriyle konuşan, şakalaşan yüzlerce insanın gürültüsünden, yan yana insanlar bile birbirini duymakta zorlanıyor. Arada bir "Arkadaşlar, biraz sessiz olalım!" uyarısı yapılıyor. Sessiz olmaya çalışmak on-on beş saniye sürüyor Sesler yeniden perde perde yükseliyor. Mücadele arkadaşlarının birbirlerine anlatacakları o kadar çok şey var ki! "Nasıl yakalandın?..", "Siz gittikten sonra bölgede durumumuz...", "Sizin oradaki arkadaşların durumu nasıl?", "Dışarıdan haber var mı?.."

İnsanlar grup grup olmuş sohbet ederken, bir köşede de, çeşitli cezaevlerinden birer ikişer kişi kafa kafaya vermiş, gelişmeleri aktarıp durum değerlendirmesi yapıyor. Cezaevlerindeki gelişmeleri, nasıl tavır alınacağını, cezaevindeki direniş programını tartışıyorlar. Bu arada küçük küçük paketler halindeki notlar, raporlar, asker ve subayların dikkatlerinden kaçırılarak, elden ele geçiyor.

Konuşmalar, uzun süreli hasretlikler bitecek gibi değil. Ama zaman hızla akıyor ve duruşma başlamak üzere. Gözler hala çevreyi arıyor. Sıcak gülümsemeler, göz kırpmalar, el sallamalarla uzaktan uzağa selamlaşmalar, anlaşmalar sürüyor.

Salonun güvenlik subaylarından biri, duruşmanın başlayacağını, herkesin iddianame sırasıyla oturmasını söylüyor. Subayın bu uyarısını kimse dinlemiyor. Uyarısını birkaç kez tekrarlayan subay "Hayır, böyle istediğimiz gibi oturmaya başlıyoruz." yanıtları karşısında, "Sırayla oturmak zorundasınız, kurallar böyle." diye diyor. Sanıkları temsilen subayla muhatap olan bir Devrimci Solcu, bu kurallara niçin uymayacaklarını anlatıyor:

"Sizin kurallarınız böyle olabilir ama bize yaptırım olarak uygulanmak istenen hiçbir kurala uymayacağız. Sizin kurallarınızı kabul edecek olsaydık, bize askeri disiplin uygulayacaktınız. Ve buna göre en kıdemsiz askeriniz bile bizim komutanımız olacak, her şeyimize karışacaktı. Biz asker tutuklu değil, siyasi tutukluuz."

"Ama her yerin kendince kuralları, disiplini vardır."

"Elbette vardır ama biz sadece mantıklı bulduğumuz kurallara uyarız ve bize zorla yaptırılmak istenen hiçbir disiplini, kuralı da tanımıyoruz. Sizin bu kuralınızı tanırsak, bir sonraki duruşmada da sağına soluza bakmayın, kimseye konuşmayın, ellerinizi dizinizin üstünden ayırmayın, ailelerinle konuşmayın, selamlaşmayın diyeceğinizden eminiz."

"Böyle bir şey söz konusu değil, nereden çıkarıyorsunuz?"

"Yüzbaşı, bizim başka yerlerden ve davalardan habersiz olduğumuzu mu sanıyorsunuz? Niyetlerinizin bizim tarafımızdan bilinmediğini, zihniyetinizin ne olduğunu bilmediğimizi mi sanıyorsunuz?"

"Sizinle tartışacak değilim. Şimdi sırayla oturuyor musunuz? Bu tavrınız mahkemenin inzibatını bozmak anlamına geliyor."

"Ne anlama gelirse gelsin. Sırayla oturmayacağız. Komutanınıza öyle söyleyin."

Subay gözden kayboluyor ve bir daha bu konuyu açmıyor. Cezaevinden tanıdığı bu insanların bu tip kurallara uymayacaklarını, zor kullanılarak, dövülecek oturtulsalar da kalkıp karışık oturacaklarını biliyor.

Salonda bir düzen, disiplin kurmaya çalışan subaylar, çabalarının boşuna olduğunu tutuklu yakınları tribünlere alınınca daha iyi anlıyorlar. Tutuklu yakınlarının salona girişi daha büyük bir karışıklığın nedeni oluyor. Salona giren aileler, evlatlarına yakın olabilmek için tribünlerin önüne yığılıyorlar. Devrimci tutusaklar aradaki asker barikatına yanaşıp birkaç metrelik mesafeden aileleriyle konuşuyorlar. Bir süredir devam eden görüş yasaklarından dolayı yakınlarının sağlığından, can güvenliğinden endişe duyan aileler, bu konuşmayla biraz olsun rahatlıyorlar. Tutsaklar en kısa süre içinde cezaevini, baskıları, işkenceleri anlatıp, ailelerinden bunlara karşı mücadele etmelerini istiyorlar. Ne yapabileceklerini bilememenin şaşkınlığı, umutsuzluğu içindeki ailelerin birçoğu evlatlarına tevekkül öneriyor.

"Heyet geliyor!" sözleri konuşmaların kısa kesilmesine neden oluyor. "Duruşma arasında konuşuruz yine." denerek konuşmalara nokta konuyor.

Mahkeme heyeti salona girip yerini alıyor.

Duruşmayı kısa bir konuşmayla açan duruşma yargıcının "mahkemenin bağımsızlığı" üzerine söyledikleri, tutukluların anlamlı gülüşmelerine yol açıyor. Açış konuşmasını "Vatanımıza, milletimize hayırlı olsun." sözleriyle bitiren yargıcın bu dileklerine, dinleyici bölümündeki tutuklu yakınlarının da katıldıklarına şüphe yok. Tutuklu yakınlarından kimisinin dudakları kıpır kıpır, dua ediyorlar.

Yargıç:

"Şimdi kimlik tespitine geçiyoruz. Bir numaralı sanık Dursun Karataş!"

Tutukluların "Dayı" diye hitap ettikleri Dursun Karataş kürsüye geliyor:

"Kimlik tespitine geçilmeden önce söz istemiştım, verilmedi. Şimdi konuşmak istiyorum."

"Kimlik tespitinizi yaptıktan sonra söz isteyebilirsiniz. Önce sizi tanıyalım."

"Kimlik tespiti yapıldıktan sonra bize söz vereceğiniz konusunda kuşkularımız var. Ayrıca, kimlik tespiti birkaç duruşma da sürebilir. Oysa söyleyeceklerimizin beklemeye gelir yanı yok. Bugün konuşmazsak geç olacaktır."

Davanın tarihselliğini, oluşumunu, oluşturuluş amacını ve bu davanın temelinde 90 güne varan işkencelerin yattığını, sık sık konuşması kesilmek istendiği halde, anlatmak istiyor "Dayı".

"Kimlik verecek misiniz? Şimdi kimlik verin, ileride bol bol konuşursunuz."

"Bu davayla hiçbir ilgisi olmayan kişiler bile rahatlıkla konuşurken, bizim konuşamadığımız, konuşturulmak istenmediğimiz durumda kimlik vermeyeceğim."

Dayı yerine otururken, yargıç 2. tutsak Hüseyin Solgun'u çağırıyor.

"Kimlik verecek misiniz?"

"Sizin göreviniz sadece bizi yargılamak değildir. Yasalara göre sizin sorumluluğunuzdayız. Bu davayı, savunmayı ilgilendiren konularda bizi dinlemeniz gerekir."

"Kimlik verip vermeyeceğinizi sormuştım."

"Bu koşullarda hayır."

2. tutsak da yerine otururken, yargıç bütün salona sesleniyor:

"Kimlik vermek isteyen var mı?"

Heyetin bütün üyeleri gözleriyle salonu tarıyorlar. Kimlik verecek birilerinin elini kaldırmasını bekliyorlar. Ama hayal kırıklığına uğruyorlar. Hiçbir el kalkmıyor havaya. Buna karşın, heyet bir süre daha beklemeyi tercih ediyor. Belki karar değiştiren olur umudunu koruyorlar anlaşılan.

İzleyici tribünleri tedirgin, huzursuz. Tutsaklara, "Aman olay çıkarmayın!" demek isteyen gözlerle bakıyorlar. Bu tür davranışların, tutuklu evlatlarının hukuki durumunu kötüleştireceğini, aleyhlerine olacağını düşünüyorlar.

Kimlik tespitinde bulunacak tutsak bulamayan yargıçlar bozuluyorlar. Karşılarında blok tavrı gösteren bir durumun bulunması, işlerinin hiç de kolay olmadığını anlatıyor onlara.

Oturduğu yerden yargıçla polemiğe giriyor Dayı:

"Yüzlercemiz hakkında idam istemiyle dava açan askeri savcı, bizlerin yüzüne karşı işkenceleri savunmuştur. 'Biz geri kalmış bir ülkeyiz, tabii ki polis işkence yapacak, başka çaremiz yok.' diyen savcıya, işkenceyle ilgili düşüncelerinin sorulmasını istiyoruz... Savcı, polis sorgularına katılmış mıdır, sorulmasını istiyoruz..."

Devrimci Solcular tarafından işkenceleri savunmakla itham edilen Askeri Savcı Recep Sözen, Selimiye Kışlası'ndaki odasında tutsakların yüzüne karşı savunduğu işkence konusuyla ilgili sözlerini reddediyor ve tutsakları "şov yapmakla" suçluyor. Ancak hiç beklemediği bir tepkiyle karşılaşılıyor.

Tutsaklar Askeri Savcı Recep Sözen'in sözlerini uzun uzun alkışlarla protesto ediyorlar. Alkışlamayı ilk önce şaşkınlıkla, ne yapacağını bilemez bir tavırla izleyen tutuklu yakınları da bir süre sonra alkışlara katılıyorlar. Ne için alkışladıklarını biliyor mu hepsi? Bu nokta kuşku, ama yakınlarının tavrına uyuyorlar. Protesto alkışları karşısında yüzleri renkten renge giren heyetin kızgınlığını, tepkilerini Yargıç Seyfettin Aydın bağırarak açığa vuruyor:

"Dursun Karataş! Dursun Karataş! Yerinize oturun, konuşamazsınız, duruşmanın inzibatını bozuyorsunuz!"

"Burada bir dava görülecekse, biz de konuşacağız. Karşınızda suskun bir topluluk bulacağınızı sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Bu dava..."

Mahkeme Başkanı Albay, Dayı'ya oturmasını işaret ederken, Yargıç Seyfettin Aydın "atarım" diye tehdit ediyor. Duruşma yargıcının "atarım" şeklindeki tehdidi üzerine Dayı, elindeki dosyayı heyetin yüzüne çarpar gibi önündeki kürsüye çarpıp Tehditlerle bizi korkutamazsınız. Faşizmi, yaşadıklarımızı, Türkiye'nin içinde bulunduğu durumu mutlaka anlatacağız." diye bağırıyor.

Yargıcın "atarım" şeklindeki tehdidini duyan Davutpaşa Cezaevi Subayı Yüzbaşı Emin Tamer harekete geçiyor. Eli coplu askerler Dayı'yı salon dışına çıkarmak üzere ileri atılıyorlar. Aynı anda bütün tutuklular Dayı'nın etrafını sarıyor. Duruşma yargıcının ve salon güvenlik komutanının bu tutumunu protesto eden sloganlar bir top gibi patlıyor:

"İNSANLIK ONURU İŞKENCEYİ YENECEK"*

"SAVUNMA HAKKIMIZ ENGELLENEMEZ!"

"KAHROLSUN FAŞİZM YAŞASIN MÜCADELEMİZ!"

Tutukluların oluşturduğu barikatı aşmak için coplarını kullanan askerler barikata çarpınca ne yapacaklarını şaşırıyorlar. Kararlı topluluğu kolay kolay aşamayacaklarını anladıklarından, komutanlarına bakıyorlar.

Tutukluların toplu direnişi karşısında bir şey yapamayan askerler, bu kez olayı görüntülemek isteyen gazetecileri engelleyerek dışarı çıkarıyorlar. Ne-

(*) Cezaevi dışında ilk kez DEVRİMCİ SOL II Davası'nın açılışında atılan bu slogan, cunta yıllarında gerek içerde, gerekse dışarda en çok kullanılan sloganlardan biri oldu. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının ürettiği bu slogan, direniş geleneği oturdukça dalga dalga yayılarak halka mal oldu, benimsendi.

den sonra tribünlerdeki yüzlerce izleyiciyi dışarı çıkarmak akıllarına geliyor. Ancak tutukluların aşağıdan "Çıkmayın, evlatlarınıza destek olun." şeklindeki sözleri üzerine, askerlerin tüm tehditlerine, itiş kakışlarına karşın aileler yerlerinden kımıldamıyorlar. Ak sakallı bir ihtiyar olanca sesiyle bağıyor. İhtiyar adamın bağırarak konuşmasını anlamak için salonda bir sessizlik oluşuyor.

"Ben bu devlete 30 yıl hizmet ettim. 70 yaşındayım, gözlerimle görmesem inanmazdım. Bizim gözlerimizin önünde bunları yapıyorsanız, cezaevlerinde neler yapıyorsunuz Allah bilir!"

Bunun üzerine slogan tekrar yükseliyor salondan:

"İNSANLIK ONURU İŞKENCEYİ YENECEK!"

Tutukluların direnme kararlılığı ve ailelerin tepkileri karşısında, subaylar askerlerini geri çekmek zorunda kalıyorlar. Ortamı yumuşatmak isteyen mahkeme heyeti, duruşmanın devam etmesi kararını açıklıyor. Avukatlar duruşmaya ara verilmesini ve yasaklar nedeniyle bir süredir görüşemedikleri müvekkilleriyle görüşme olanağının sağlanmasını istiyorlar. Ne yapacaklarına karar verebilmek için zamana gereksinimi olan heyet bu istemi yerinde buluyor.

Mahkemenin kararlılık ve güç gösterisinin etten duvar örülerek engellenmesinin ve bu büyük davanın ilk duruşmasında mahkemeye geri adım attıran bir zafer kazanılmasının önemini tutsaklar biliyor. Dayı'nın duruşmadan atılmasının oradaki herkesin atılmasıyla eşanlamlı olduğunun, bu keyfiliğe ve tehdide boyun eğmenin davanın geleceğine de gölge düşüreceğinin bilinciyle hareket ediyor tutsaklar. Bu duyarlılıkla, örgütüne ve yoldaşına sahip çıkma bilinciyle, daha askerler kıpırdanırken, tetikte duran insanlar öyle kararlı biçimde barikat oluşturuyorlar ki, en saldırgan askerler bile fazla ileri gidemiyor. Tutukluların öfkeleri ve kararlılıkları, gözlerinde ve kol kola kenetli ellerinde okunuyor. Slogan atarlarken boyun ve alın damarları şişiyordu ve sanki coplar slogan seslerine çarpıp etkisini yitiriyordu.

Mahkemenin kararlılık ve güç gösterisi karşısında, tutsakların ve ailelerinin kararlı direnişi örgütsel ilişkilerden, direnişten kopmuş "bağımsız" tutukluları bile etkilemişti. Öyle ki, birkaçı biraz sonra kimlik bildirimi aşamasında mesleğiniz sorusuna "devrimciyim" yanıtını verebileceklerini dahi söylediler. Sonradan pişman olacakları bir şey için tabii ki buna izin verilmedi. Ama yaratılan havanın çok güzel olduğunu gösteriyordu bu teklif.

Duruşma arasında, avukatlarla tutuklu temsilcileri konuşuyorlar. Kimlik vermememe tavrının amacına ulaştığı ve artık kimlik vermenin gerekliliği üzerinde anlaşılıyor. Mahkeme heyeti, bu dava süresince, karşındakilerin hesaba katılması gereken bir güç olduğunu anlamış bulunuyor. Hem zaten kimlik vermememe tavrı sürdürülse de, bu aşamayı, yargıçlar dosya üzerinden yapabilecek yetkiye sahip.

Duruşma arasından yararlanarak aileleriyle görüşme olanağı bulan tutuklular, ziyaret yasakları nedeniyle göremedikleri yakınlarıyla cezaevindeki gelişmeler üzerine konuşuyorlar. Dışarıdan haber almaya çalışıyorlar. Bir anne, oğ-

luyla konuşmalarını dinleyen askerleri ürkütmemek için, dikkatle seçtiği söz cüklerle konuşuyor:

"Aileler kapıda çok beklemişler. Ama ben biraz geç geldiğimden fazla beklemedim. Gecikmemin nedeni, yola 'CUNTA DEVİRİMCİLERİ YARGILAYAMAZ!' yazan bir pankart mı asmışlar ne, yol uzun süre trafiğe kapatılmış, bezin üzerinde bir de DEVİRİMCİ SOL mu, öyle bir şey yazıyormuş."

"İyi ki gecikmişsin be ana! Hay ağzına sağlık! Hele bir dakika bekle!"

Dışarıdaki arkadaşlarının, davanın ilk açıldığı bugün, pankart astıklarını anında salondakilere ileten tutuklu hemen yerine dönerken, salon bu haberle çalkalanıyor.

Duruşma yeniden başladığında, kimlik vermek üzere yeniden Dayı kürsüye geliyor.

İlk soruların ardından "Mesleğiniz?" sorusuna gelindiğinde yeni bir tartışma başlıyor:

"Mesleğiniz?"

"Devrimciyim."

"Mesleğinizi sormuştum."

"Ne sorduğunuzu anladım. Benim mesleğim devrimciliktir."

"Devrimci olduğunuzu biliyorum ama bu bir meslek değil ki. Benim sormak istediğim öğrenci misiniz, işçi mi?.."

"Siz mesleğimi devrimci olarak yazın, başka bir işle uğraşmıyorum."

Mahkeme heyeti bir süre kendi aralarında konuşuyorlar.

"Yaz kızım! Mesleği devrimci... Peki, başka bir mesleğiniz yok mu?"

"Hayır."

İlk sıralarda çağırdığı tutukluların hepsinden "devrimci" yanıtını alan yargıç, daha sonra gelenlere "mesleğiniz" sorusunu sormuyor. Oysa, bu soruya sadece örgüt savunması yapacak olanlar "devrimci" yanıtını vereceklerdi.

Diğer tutuklulara "mesleğiniz" sorusunu sormaktan vazgeçen mahkeme, tutuklular arasındaki bazı "popüler" isimlerin "devrimciyim" deme cesaretini gösteremeyeceğinden haberi yoktu. Mahkeme tavrı konusundaki tartışmalar sırasında kimi tutsaklar mesleklerinin "devrimcilik" olduğunu söylemeyeceklerini, bu göreve layık olmadıklarını belli etmişlerdi. Ayrıca kimin "devrimciyim" deyip demeyeceğini devrimci önderlik önceden saptamıştı. Yargıcın sandığı gibi herkes aynı yanıt vermeyecekti.

Toplu tavır koyan, mahkemenin disiplinini tanımayan DEVİRİMCİ SOL Tutsaklarının tutumu karşısında inisiyatif kaybeden yargıçlar, tutsakların mahkemeye grup grup getirilmesi kararını aldılar. Bu karar açıkça yasalara aykırıydı ve keyfiyete dayanıyordu. Ancak, istim arkadan gelsin düşüncesiyle hareket eden cunta mahkemesinin aldığı bu kararın, yasalara ve yargılama usullerine aykırılığı kısa sürede giderildi. 12 Eylül 1980 gününden beri ağızlarından her çıkanın yasa olduğu cuntacılar, 12 Eylül mahkemelerinin içine düştükleri bu sıkıntıyı hemen ortadan kaldırdı. 12 Eylül yargılamalarında, tutsakların mahke-

melere gruplar halinde getirilebileceğini, iddianameleri de bütünüyle okumanın gereksiz olduğunu, özetlenerek geçilebileceğini yasa haline getiriverdiler.

Duruşmanın açılışında "mahkemenin bağımsızlığı" üzerine nutuk atan 2 No.lu Askeri Mahkeme yargıcının sözlerinin gerçeklerle ilgisi olmadığı, cuntayla bu denli yakın ilişkileri nedeniyle iyice açığa çıktı. Tutsakların toplu tavır göstermesi durumunda hiçbir şekilde inisiyatif sahibi olamayacağını gören mahkeme heyeti, anında bu zorluğun giderilmesi için yasa çıkarttırdı. Karşısında sessiz, kaderine razı ve suçluluk psikozu içerisinde insanlar bulacağını sanan mahkeme heyeti, aradığını bulamamanın sonucu, inisiyatifi ele alabilmek için "bölme" taktiğini deniyordu. Yüzlerce tutsakla baş edemeyeceklerini 15 Mart 1982 günkü duruşmada somut olarak görenler, tutsaklar grup grup getirilirse, iradelerini kabul ettirebileceklerini, duruşmaların sessiz, sakın geçeceğini sanıyorlardı.

Cezaevinde süren direnişin mahkemeye taşınması karşısında, mahkeme karşı önlemlere başvururken, cezaevi idareleri de direnişi kırmak işine hız verdi. Metris Cezaevi Müdürü Binbaşı Adnan Özbey, bu direnişi ve bu direnişi yaratıp hayata geçirenleri yıpratmak için saldırıya geçti. Dedikodular yaymaktan, dava sanıklarından kimileriyle tek tek konuşmaya kadar hemen her yolu denedi. "İdam edilecekleri kesin olan DEVRİMCİ SOL liderlerinin, idamları önlemek için mahkemeyi engelleyerek geciktirmek istedikleri, bu nedenle birçok insanın tahliyesinin de geciktiği" propagandası yapılıyordu. Sempatizan kitlesinin kafasını karıştırarak önderliğe karşı güveni sarsmak ve bu güvensizlik ortamında direnişi kırmak isteyen Binbaşı Adnan Özbey'in çabalarıyla mahkemenin çabaları birbirine paralellik arz ediyordu ve bu politika MİT ve siyasi polis kaynaklı olarak yürütülüyordu. Önderliğine güvenini yitirmiş ordunun cephede dağıtılmasının kolay olacağını düşünen MİT ve siyasi polis durmadan dedikodu, spekülasyon üretti. Geceyarıları mazgallardan ve kapı altlarından koşuylara bildiriler atıldı. Hareketin bölündüğü, parçalandığı, yok olduğu söylentileri, birtakım isimlerin ortaya atılıp övülmesi kampanyalarıyla birlikte aldı yürüdü. İşin garip yanı, bu kampanyaya sol gruplar da katıldı, onlar da bu kampanyadan kendi adlarına yarar umdular. Ancak ne siyasi polis, MİT kaynaklı ve cezaevi idaresiyle mahkeme aracılığıyla yürütülen saldırılar, ne de solun bu kampanyaya objektif olarak destek vermesi, direnişi ve devrimci hareketin birliğini kıramadı. Bölünme, parçalanma hep hayallerinde kaldı.

BÖLÜM: III

SORGU

12 EYLÜL SORGUDA DA PES EDİYOR

DEVİRİMCİ SOL Tutsakları Cuntayı Sorguluyor

19 Ağustos 1982

Normalde sorguların alınmasına ilk sıradaki tutuklulardan başlanması gerekirken, sondan başlanmak istendi.

Mahkeme heyetinin gösterdiği gerekçeye bakılırsa, bu karar oldukça "makul" ve "iyi niyet"le alınmış bir karardır! Öyle ya yargıç, "... aranızda bazı arkadaşlarınızın kısa zamanda tahliye edilmeleri söz konusu. İddianame sırasına göre ilk sanıktan başlarsak çok uzun zaman alacak. Bu durum arkadaşlarınızın mağduriyetine yol açar. O nedenle iddianamenin en son sanığından başlayarak sorgularınızı alacağız." diyordu.

12 Eylül mahkemelerini bilenler açısından, bu söylenenler hiç de ikna edici değildi.

Yargıçların izlediği "iddianamenin son sırasından sorguya başlama" taktiği, esas olarak davayı siyasi içeriğinden koparma politikasının bir ürünüydü. İlk tutsaktan başlanarak yapılacak sorgulamalarda devrimci bir siyasi tavırla karşılaşacakları açıktı. Böyle bir durum ise, davanın açılışıyla birlikte kamu-

yunda oluşan ilginin henüz sıcaklığını koruduğu bir sırada, onların hiç de görmek ve göstermek istemedikleri bir şeydi. Bu karar bu tür bir gelişmenin önünü almaya yarayacaktı.

Tahliye edilme durumu olanları mağdur etmemek gibi bir gerekçeye başvuran mahkeme heyeti, sorguya tersten başlamakla, davanın kamuoyunun gündeminde olduğu bir sırada, örgütü savunacak tutsakların sorgusunu en arkaya atarak davayı siyasi özünden soyamak, basit bir adli dava düzeyine indirgemek istiyordu. Mahkemenin iyi niyet gösterisinin altında, gerçekte bu tip kaygılar yer tutuyordu.

DEVİRİMCİ SOL Tutsakları, sorgu işlemlerini davanın ağırlığına uygun tarzda yürütmek için aylardır hazırlıklar yapıyorlardı. Sorguda örgütü savunacak olanlarla, herhangi bir örgütle ilişkisi olmayan, devrimci olarak ya da anti-faşist, demokrat olarak savunma yapacak olanlar belirlendi.

Davanın 1 numaralı tutsağı Dursun Karataş ile 2 numaralı tutsağı Hüseyin Solgun'a sorgu verme sırası 19 Ağustos 1982 günü geldi. O gün salonda, Dursun Karataş ve Hüseyin Solgun dışında, bir de kimlik işleminde bir nokta eksik kaldığı için mahkemeye çağırılmış bir bayan tutuklu vardı. Tutsakları mahkemeye grup grup çağırma kararının sonucu olarak, davada siyasal savunma-sorgu verecek olanlar diğer insanlardan yalıtılmaya çalışılıyordu. Davanın 1 ve 2 numaralı tutsaklarının sorgularında kendilerinden başka hiç kimsenin olmayışı, buna bağlı olarak dinleyici sayısının da azlığı mahkeme heyetine güç veriyordu.

Duruşma başlangıcında bazı işlemleri tutanaklara geçiren duruşma yargı-cı Seyfettin Aydın, Dursun Karataş'ı sorgu vermek üzere kürsüye çağırıyor. Elinde kalın bir dosya ile kürsüye yürüyen Dursun Karataş:

"Sorgum hazır. Ancak daha önce üç dilekçem var. Sabra-Şatilla katliamını lanetleyen, 1982 Anayasası'nı protesto eden birer dilekçe ile, DEVİRİMCİ SOL'un yayınladığı kitap, dergi vb. belgelerin savunmada kullanılmak üzere istendiği halde verilmediğini açıklayan yayınlar ve işkenceyle ilgili suç duyurusu dilekçeleri. Önce bunları okumak istiyorum."

Davayı siyasallıktan çıkarma çabasındaki duruşma yargıcı böyle bir şeye izin vermeyeceğini, sadece iddianamedeki eylemlere katılıp katılmadığını yanıtlamasının yeterli olacağını söylüyor.

"Sayın yargıç! Bu dava sivil mahkemelerde görülen türden adli bir dava değildir. Bu dava siyasal bir dava. Eğer bizlerin, DEVİRİMCİ SOL'un eylemleriyle bağımızı araştırıyorsanız, önce bu eylemleri niçin yaptığımızı, neyi hedeflediğimizi, hangi düşünceden hareket ettiğimizi anlatmak zorundayız. Eyleme hareket veren noktanın ne olduğu bilinmeden, eylemi anlatmak olanaksızdır."

"Eylemi hangi düşünceyle yaptığınızı ileride, savunmalarınızda anlatırsınız. Siz şimdi sorulara cevap verin, yeterli. Mahkemeyi oyalamayın."

"Mahkemeyi niçin oyalayalım? Böyle bir amacımız olmadığı gibi, bu davanın açılışının 1.5 yıl sürmesinden de biz sorumlu değiliz."

Yargıçla Dursun Karataş arasındaki tartışma, polemik uzuyor. Yargıç Seyfettin Aydın, 140 sayfalık sorguyu ve dilekçeleri okutmak istemiyor. İşkencelelerin, cezaevlerindeki baskıların anlatıldığı, Türkiye'nin 12 Eylül sonrası tarihsel, toplumsal, siyasal panoramasının çizildiği sorguda, DEVRİMCİ SOL'un geçmişi, eylemleri vb. savunuluyordu. Duruşma yargıcının da istemediği buydu. Sıkıyönetim mahkemelerinde sorgu, eğer geçmişi inkar ve küfür, pişmanlık içeriyorsa, kaç sayfa olursa olsun, okutuluyordu. Ters olunca okutmak geleneği yoktu.

"Siyasi düşüncelerinizin sorguyla ne ilgisi var diyorsunuz. Davayı siyasal niteliğinden koparıp değerlendirerseniz, ilgisini bulamayabilirsiniz. Ama biz salt eylemlerimizden değil, düşüncelerimizden de yargılanıyoruz ve her eylemimiz düşüncelerimizin bir yansımasıdır."

Yargıç inatçı ve okutmamakta kararlı.

"Sayın yargıç! Böylesi bir tutumla tarih önünde siz sorumlu oluyorsunuz. Sizi uyarıyorum. Yarın hiç kimse sizin sorumluluğunuzu paylaşmak istemeyecek."

"Niçin ben sorumlu olayım? Ben sorumlu olmak istemem."

"Siz istemeseniz de, 12 Eylül faşizminin uygulamalarına onay veriyor, alet oluyorsunuz. Bu noktada sorumluluktan kaçamazsınız. Belki bugün cuntanın uygulamaları pek tartışılmıyor, ama bu havanın hep böyle gideceğini sanmayın..."

"Biz görevimizi yapıyoruz. Bağımsız, tarafsız bir kurumuz. Biz hiçbir şeyin doğrudan içinde değiliz. Bu nedenle vicdanen rahatız."

"O zaman konuşmamızdan niçin rahatsız oluyorsunuz? Eğer amacınız gerçekleri açığa çıkarmak ise, biz de konuşmalıyız. Cunta şefi Evrenden generalere kadar, ilgili ilgisiz herkes bu davayla ilgili konuşup duruyor. Kanıtsız, ispatsız bir biçimde peşinen suçlu ilan edilmemiz karşısında, bizim de konuşma hakkımız var. Bu hakkımızı yok etmek isteyenler, suçlarının ortaya çıkmasından korkanlardır."

Yaklaşık bir saat süren polemik giderek tıkanıyor. Seyfettin Aydın hep aynı sözleri tekerleme gibi yineleyip duruyor:

"Şimdi sorduklarıma cevap verin. Cevaplarınız yalnızca 'evet' ya da 'hayır' olacak!"

"Sorgumu ben yazılı olarak hazırladım, okumak istiyorum."

"Yazılı sorguya gerek yok dedim. Burada sana isnat edilen eylemler var. Onları yaptın mı yapmadın mı, bunlara cevap vereceksin, o kadar."

"Biz siyasi tutukluyuz, adli tutuklu değiliz ki, şu eylemleri yaptım-yapmadım diye cevap verelim. Sayın yargıç, size tekrar hatırlatıyorum. Bu dava siyasi bir davadır. Siyasi davalarda da, siyasi düşünceler açıklanır..."

"Olmaz Dursun Karataş! Eylemleri yaptın mı, yapmadın mı, buna cevap ver, yeter. Savunmanı daha sonra savunma aşamasında yaparsın. O zaman istediğini söylersin. Şimdi sorularıma cevap ver. Sana isnat edilen eylemlerle ilgili olarak..."

"Böyle sorgu olmaz. Biz düşüncelerimizi açıklamak istiyoruz. Açıklayacağınız da. Şu andan itibaren tarihi bir sorumlulukla karşı karşıyasınız. Generaller baskı ve terörle tüm halk kesimlerini susturdu. Sizler onların esiri olmayın! Bu mahkemelerin nasıl kurulduğu bir sır değil. Amerikancı cunta generalleri, terörü önlemeye geldik dediler. Ülkenin bugün her tarafında yoğun bir faşist terör estiriliyor. Bu cunta halk düşmanıdır. İşçilerin tüm örgütleri kapatıldı. İlericiler, devrimciler, işçiler zindanlarda işkence altında eziliyor. Okullar birer kışlaya, işkencehaneye dönüştürüldü. Ülkemiz devrimci, yurtsever gençliği, cuntanın Nazi kamplarına benzer cezaevlerinde, kişiliksizleştirilmeye, halkına ihanet etmeye zorlanıyor. Bunun için olmadık fiziki ve psikolojik işkenceler uygulanıyor. Köyler ve kentler adeta işgal altında. Bunca baskı ve terörün, bunca askerin, polisin sokaklarda insan avına çıkmasının nedeni, cuntanın dediği gibi, 'bir avuç vatan hainini yakalamak' mıdır? Bu iddia çok komik! Süngüler halkın göğsüne doğrultulmuştur. Dilekçemizde bunları, gerçekleri açıklıyoruz. Açıklayacağınız da..."

"Dursun Karataş yeter! Sorularıma cevap veriyor musun, vermiyor musun?"

"Bu şekilde hiçbir sorunuza cevap vermeyeceğim. Yazılı olarak hazırladığım sorgu-savunmamı okuyacağım. Hiçbir siyasi davada sizin yapmak istediğiniz gibi bir sorgu yapılamaz. Böyle bir sorguyu kabul etmeyeceğiz. Cezaevlerinde yapılanları bile dinlemek istemiyorsunuz. İdare, baskı ve işkencelerini, devrimci tutsakları siyasal kişiliklerinden vazgeçirmek için her gün artırıyor. Dilekçelerimiz bile verilmek istenmiyor. Şunun bilinmesini istiyoruz. Hiçbir faşist yaptırımı kabul etmeyeceğiz. Zorla İstiklal Marşı söyleme, askerlere komutanım deme, yatarken, uyurken, gezerken vs. askerden izin alma gibi robotlaştırma yöntemlerine sonuna kadar karşı çıkacağız. İnsanlık onurumuzu ve siyasal kişiliğimizi çiğnetmeyeceğiz. Biz her türlü direnişi göze aldık..."

"Dursun Karataş, sen sorgu vermek istemiyorsun!"

"Sayın yargıç, biz sorgu hakkımızı sonuna kadar kullanmak istiyoruz, siz engelliyorsunuz. Sorgu metninin okunmasından neden rahatsız oluyorsunuz? Ben sizin soru-cevap yönteminizi protesto ediyorum. Bu nedenle, sorgu-savunmamı yazılı olarak veriyorum."

"Bu mahkemede sorunun nasıl alınacağını siz tayin edemezsiniz. Buna biz karar veririz. Sorularıma cevap vereceksin."

"Hayır, vermiyorum!"

Yargıç bu kez Hüseyin Solgun'a dönerek:

"Sen de mi sorgu vermek istemiyorsun?"

"Sayın yargıç, biz sorgu vermeyeceğiz demedik. Arkadaşım da anlattı. Ancak sizin sorgu yönteminiz siyasi bir davada geçerli olamaz. Adli bir dava görülüyormuş gibi davranamazsınız. Bu nedenle, ben de tavrınızı protesto ediyorum. 'Yaptın mı', 'yapmadın mı' biçiminde sorgu vermeyeceğim. Sorgumu yazılı olarak vermek istiyorum."

Yargıç, yazılı sorguları da almak istemiyor. Aynı şekilde, işkenceyle ilgili suç duyurusu dilekçesini ve işkence izlerinin belirlenmesi için Adli Tıbbı sevk edilme taleplerini de kabul etmiyor. Bunun üzerine, avukatlar araya girip konuşuyorlar. Avukatlardan sonra Dayı, tekrar yargıçlara dönüyor: "Savunmamızı engelliyorsunuz. Sorgu ve suç duyurusu dilekçelerimizi alıp dosyaya koymak istemiyorsunuz. Bu tamamen keyfi ve yasadışı bir tutumdur. Bu tavrınızı unutmayın, daha sonra savunamayacaksınız."

Bu şekilde polemik sona erdikten sonra, kendi aralarında konuşan yargıçlar, yazılı dilekçeleri alıp dosyaya koyma kararı alıyorlar.

Okutulmayan ama yargıçla polemikte özü anlatılan ve alınıp dosyaya konulan sorguda ne deniliyordu? Duruşma yargıcının o günkü koşullarda söylenmesini tehlikeli bulunduğu sorguda Dayı *"Halkıma ve tarihe olan sorumluluğumun gereği, sorgu platformundaki bu savunmamda düşüncelerimi ve tutsak bulunmamızın temel nedenlerini, kimin kimi, kim adına yargıladığını, ülkemizin içinde bulunduğu durum ve hareketimizin mücadelesini kısaca da olsa anlatacağım."* diyordu, (syf.9)

Sorgunun ilk bölümünde, Türkiye'de işkence gerçeği üzerinde durulup, 12 Eylülcülerin bu konudaki yeniliklerine değindikten sonra, Türkiye'nin cunta öncesi ve sonrasını, bu süreçte bizlerin ne yapmak istediğimizi anlatabilmek için Türkiye'nin yeni-sömürgeye dönüştürülmesinin tarihi, çeşitli dönemlere ayrılarak anlatılıyordu. 12 Mart ile 12 Eylül arası süreçte faşist saldırıların yoğunlaşması ve halkı teslim alma politikasına uzun bir yer ayrıldıktan sonra, davadaki söz konusu anlayışın mücadelesinin, anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimi anlayışının özü şöyle ifade ediliyordu:

"DEVİRİMCİ SOL hareketi, ülkemizin emperyalizme olan bağlılığına ve faşist yönetime son vermek, ezilen, sömürülen emekçi sınıfların nihai kurtuluşunu sağlamak için siyasi arenada yer almıştır." (syf.80)

Askeri savcılığın davaya ilişkin karalamaya yönelik iddialarına tek tek yanıt verilen bölümde, iddianamenin MİT ve siyasi polise ait olduğu, savcının hiçbir ciddi araştırmaya girmeden DEVİRİMCİ SOL'un amacının Türkiye'nin bir başka düşman ülke egemenliğine sokulma(sı) şeklinde ifade edilmesinin gerçekte hiçbir ilgisinin olmadığı, aynı şekilde bu anlayışın TKP'nin uydusu olduğu iddiasının da ciddiye alınamayacağı belirtiliyor ve bu anlayış şöyle tanımlanıyor:

"Biz, halkımızın günlük yaşam koşullarını düzeltmek için, ekonomik ve demokratik mücadelesini örgütlerken, esas olarak halkın kurtuluşunun devrimde olacağı bilincini geliştirmeyi ve bu yolda proletaryanın partisi öncülüğünde silahlı bir halk hareketi yaratmayı hedefliyoruz."

Halk kitleleri nezdinde kazanılan prestij, sempatinin kırılması için çamur atmakla birlikte istediği sonuca varamayan, halkı kışkırtıp devrimcileri tecrit etmeyi içeren bu politikanın inandırıcı olmaktan uzak olduğu ifade ediliyordu:

"Burjuvazi, bizim işkencecileri, halk düşmanlarını nasıl cezalandırdığımızı anlatsaydı inandırıcı olabilirdi. Çünkü biz onları zaten saklamıyoruz. Ama devrimcilerin yaşantıları ve kimlere karşı savaştıkları açıkken, bu yolda ölüme giderken, onları bu tür ucuz yollarla karalamakla bir yere varılamayacağını bir türlü anlayamamıştır." (syf.i13)

DEVRİMCİ SOL'un halka karşı suç işlemediği, halka zarar vermeme noktasında ilkeli, tutarlı davrandığı vurgulandıktan sonra, eylemler savunuluyordu.

Faşistlerin ve işkencecilerin, halk düşmanlarının cezalandırıldığı, karakol baskınlarının, şirket baskınları, kepenk kapatma gibi eylemlerin savunulduğu sorguda şöyle deniyordu:

"Bu savaş sınıflar savaşıdır. Düşman sınıflar alt edilinceye kadar sürecektir."

"Bu amaçla savaşan bu örgütün bir savaşçısı olmaktan şeref duyuyorum ve mücadelesini savunuyorum. Çünkü örgütümüz ülkenin geleceği ve halkımızın kurtuluş bayrağıdır." (syf.138)

İşte solda uzlaşma-statüko havasının egemen olduğu koşullarda sorgu veren Dursun Karataş, sorgusunu şöyle bitiriyordu:

"Türkiye halklarına ve tarihe olan sorumluluğumuzun bilincinde olarak söylüyoruz ki; oligarşiye baştan bağlılığı açık olan bu mahkemeler bizden hesap soramaz. Devrimi ve insanlık onurumuzu, emeği, halkı yargılamaz."

"Yine şüphe yok ki, bağımsız(!) ve demokratik(!) olduğunu iddia eden bu mahkemeler tarihimize kapkara bir leke olarak geçecektir." (syf. 139) *

Sorguda Yeni Suçlar İşlemek

9 Ağustos 1982

"Duruşma günü, hareketimizin siyasi görüşleri doğrultusunda kaleme aldığım sorgu hazırды. Ancak, o günkü koşullarda sorgu hazırlamak da, bunu mahkemeye götürebilmek de başlı başına bir sorundu. Savunma belgelerini, kitap, dergi gibi materyalleri içeri sokmak, bulundurmamak cezaevi idaresinin sayısız engelleri nedeniyle çok güçtü. Kaldı ki, bu olanaklar da, bir süre sonra, kalem, kağıt yasağı dahil bir dizi yasakla ortadan kaldırılmıştı. Bu zor ve kısıtlı koşullarda hazırlanmış olan sorgu, eğer talana dönüşen koşu aramalarından kurtarılmışsa, aşılması gereken bir başka engel de mahkemeye götürülme sürecindeki zorluklardı."

"Cezaevi idaresi, kalem, kağıt dahil hiçbir şeyin mahkemeye götürülmesine izin vermiyordu. Eğer yanındakiler mahkemeyi ilgilendiren bir şeyse, idare

(*) Okutulmayan bu sorguya ayrı bir dava açıldı. İstanbul 1 No.lu Sıkıyönetim Mahkemesi 4 yıl 8 ay ceza verdi. Ancak Yargıtay'ın bozma kararına uyularak 2 yıl 4 ay olarak kesinleşti. Artık siyasi savunma yapmak yeni cezalar almak demektir.

bunu alıyor, 'sakıncasız' bulursa mahkeme heyetine veriyordu. Siz de heyet uygun görürse, geri alıyordunuz. Bu uygulama, cezaevi idareleri-mahkemeler arasındaki işbirliğinin açık bir örneğiydi. Bulunduğumuz salonda bir yandan savunma hakkının kullanımını mümkün olduğunca yok etmeye çalışırken, cezaevi idareleri de, her türlü savunma, belge ve notun mahkemelere götürülmesini engelleyerek, ancak 'sakıncalı' görmediklerini mahkemeye iletterek, savunma hakkının ortadan kaldırılmasına katkıda bulunuyorlardı. İdarenin beğenmediği sorgular, belgeler cezaevi 'arşivi'ne konuyordu. Bu dönemde cezaevi idareleri, adeta resmi olmayan yargıçlar kurulu gibi çalışıyordu.

"Bütün bu işlemler benim sorgumun da başından geçti. Sorgu vermek için kürsüye çıktığımda, elimde bu nedenle hazırlamış olduğum yazılı sorgu bulunmuyordu. Durumu yargıca anlattım. Sorgumun cezaevi idaresi tarafından elimden alındığını, mahkemeye ileteceklerini söylediklerini, mahkemeye ulaşıp ulaşmadığını öğrenmek istediğimi, eğer ulaştıysa şahsıma verilmesini, sorgumu okuduktan sonra vereceğimi söyledim.

"Elbette bu durum, yargıç için bir fırsattı. Henüz sorgumun kendilerine ulaşmadığını, ulaştığında dosyaya koyacaklarını, şimdi benim sorguyu sözlü olarak vermemi söyledi.

"Yargıç yine kendi sorgu biçimini kabul ettirme çabası içine girmişti. Sorgumu yazılı olarak hazırladığımı ve burada onu okumak istediğimi, ayrıca gerekirse sözlü olarak da konuşabileceğimi belirttim. Yargıç tutumunda ısrarlı olursa sorgu vermeyeceğimi söyledim. Bunun üzerine, yargıç yeni bir manevrayla, benimle beraber sorgu için gelmiş diğer dört arkadaşımın sorgusunu almaya yöneldi. Ancak diğer arkadaşlar da aynı tavrı takınınca, yargıç beklediğini bulamadı ve savcıya da görüşünü sorarak, diğer heyet üyeleriyle durum değerlendirmesi yaptı. Ardından, yeniden bana dönerek 'Sorgun henüz gelmedi. Gelince okursun, şimdi sözlü alalım.' dedi.

"Yazılı sorgumu okumak istediğimi yineledim. Sonuçta, yazılı sorgumun, getirilmesini beklemek üzere mahkemeye ara verildi. Böylelikle heyete, sorgumun yazılı ve okunarak verilmesi biçimini kabul ettirmiş olduk. Elbette bu, heyetin başka pürüzler çıkarmayacağı anlamına gelmiyordu. Fakat heyetin bu geri adımının etkisi, en azından salonda bulunan ve başlangıçta moralleri hiç iyi olmayan ailelerin üzerinde görülebiliyordu. Baştaki tedirginliklerinden, ürkeliklerinden büyük oranda sıyrıldılar. Şimdi daha rahatlılar.

"Yarım saatlik aradan sonra, heyet salona girdi ve duruşma yeniden başladı. Duruşma yargıcı 'Yazılı sorgunda suç unsuru ve hakaret var. O nedenle suç unsuru taşıyan bölümleri okuyamazsın, davayla ilgili yazdığın bölümleri okuyabilirsin.' diyerek, yeni tutumunun ne olduğunu gösteriyordu.

"Yargıcın bu tutumu beklemediğim bir şey değildi. 'Bu siyasal bir davadır, ben de siyasal nedenlerle buradayım. Bu siyasal nedenler ortaya konmadan ne iddianame, ne de bize yöneltilen eylem iddiaları anlaşılabilir. Sorguda suç unsuru ve hakaret yoktur. Orada örgütümün ve benim siyasi düşünce-

lerim var. Suç unsurundan bahsediyorsunuz. Suç unsurundan bahsederek, okumamı, konuşmamı engellemeniz savunma hakkını engellemek demektir.' diye cevap verdim.

"Yargıca göre, bu söylediklerimin de davayla ilgisi yoktu. Siyasi görüşlerimi anlatamazdım. Davayla bir ilgisi yoktu, ancak iddianamede isnat edilen eylemlerle ilgili cevap verebilirdim. Savunma aşamasına gelince 'dilediğim gibi' konuşabilirdim.(!)

"Savunma aşamasında istediğin kadar konuşursun.' diyorsunuz. Bu sözlerinize inanmamızı nasıl beklersiniz? İlk duruşmada, bizler işkence ve davanın geneli hakkında konuşmak istediğimizde, bize 'Şimdi olmaz, sorgu sırasında dilediğiniz kadar konuşur, anlatırsınız.' demiştiniz. Ama hiç de öyle olmadı. Hep karşımıza engeller çıkardınız, hala çıkarmaya devam ediyorsunuz. Şimdi de 'Savunma aşamasında konuşursunuz.' diyorsunuz.

"Sorgum hala bana verilmiş değildi, yargıç elinin altında tutuyordu. Bu arada avukatım da söz alarak, benim yargıca hatırlattığım konuşmasını tekrarladı ve 'Müvekkilim burada sadece isnat edilen eylemlerden yargılanmıyor, örgütünün görüş ve düşüncelerinden dolayı da yargılanıyor. Yazılı sorgusunu okumasına izin verilmelidir. Savunma hakkının kullanımı açısından bunun yapılması gereklidir.' dedi.

"Yargıcın cevabı aynıydı: 'Bunun savunmayla ilgisi yok, sorgu aşamasında sadece isnat edilen eylemleri yapıp yapmadığını soruyoruz.'

"Ben yeniden söz aldım ve tartışmalar sonucunda, yargıç yanındaki diğer heyet üyelerine danıştı. Sonra bana dönerek 'Sorgunu veriyorum, okuyacaksın ama suç unsuru taşıyan bölümleri okumayacaksın, okursan elinden alırım.' tehdidini savurdu. Ardından, sorgumu bana verdi.

"Evet, nihayet sorgumu elime alabilmişim, okumaya başladım. İddianameye, onun hazırlanış biçimine ilişkin cevapları içeren ilk sayfaları okurken yargıç herhangi bir müdahalede bulunmadı. Cuntadan, onun işkence politikası ve uygulamalarından bahsetmeye başladığımda, 'cunta', 'faşizm' gibi nitelermeler geçtikçe yargıç yerinden fırlıyor ve 'Bak, suç işliyorsun, bunları okumayacaksın, bunları söyleyemezsin, elinden alırım.' tehditlerini savuruyordu.

"Yargıçla şimdi de sorgumu okuma sırasında tartışmaya başladım. O 'cunta', 'faşizm' gibi nitelermeleri hakaret olarak değerlendirip okutmak istemiyor, ben bir yandan ona cevap yetiştirirken, diğer yandan okumamı sürdürüyordum. Anayasa referandumuna, milli meseleye ilişkin düşüncelerimizi okumaya geçtiğimde, artık yargıç dayanamadı ve el kol hareketleri yaparak 'Dışarı atarım.' demeye başladı.

"Bense, yargıcın tüm ikazları arasında, güç bela sorgumu tamamlamayı başardım ve dosyaya konması için heyete sundum.

"Diğer arkadaşların sorgusuna geçildi.

'Verilen aradan sonra duruşma başladığında, yargıcın ilk açıkladığı şey, sorgumda suç unsuru bulunduğu oldu. Savcının da mütalaasını aldıktan son-

ra, mahkeme, hakkımda suç duyurusunda bulunma kararı aldı.

"Sorgularımız, dilekçelerimiz hakkındaki suç duyuruları, mahkeme heyetinin biz DEVRİMCİ SOL Tutsaklarına karşı kullanılan bir 'silah' oldu! Bin bir hileyle, yasa, hukuk çiğnenerek engellenemeyen bizler, ceza tehditleriyle caydırılmak isteniyordu.

"Duruşma bitmişti. Sorgu aşamasındaki tüm dayatmaları boşa çıkartmış, yazılı hazırladığımız siyasi sorgularımızı hem okumayı, hem dosyaya koydurmayı başarmıştık. Ve ben, bu doğrultuda üzerime düşeni yerine getirmiş olmanın rahatlığıyla cezaevine döndüm."

Sorguya Sansür

Kasım 1982

"Sorgu sırası bana gelmeden haftalar önce hazırlanmaya başladım. Dışarda kitapları yakıyor ya da kağıt hamuru yapıp yok ediyorlar, burada da okumayı ve öğrenmeyi yasak etmeye çalışıyorlar. Kitaplarımız yok. Ama basında çıkan her yazıdan, bizi ilgilendirecek her şeyden yararlanmaya çalışıyorum. İster istemez aklıma birkaç ay içerisinde öğrendiği mükemmel Almancasıyla savunmasını hazırlayan Dimitrov geliyor.

"Gerçek hapishaneleri insanların kafalarına yerleştiriyorlar. Bu yüzden, karşımda cüppelerine gömülü asık suratlı beş yargıç dışında, beni sadece aileler dinleyecekler... Ama söylenmesi gerekenler söylenmeli. Bugün olmasa da, sözlerimizin meyve vereceklerine, cesaret tohumlarına dönüşeceklerine inanıyorum.

"Özenerek hazırladığım sorgumun her yerini çizmiş, soru işaretleri koymuşlar. Yargıç, sorgumda suç unsuru bulunan yerlerin kendileri tarafından işaretlendiğini, bu bölümleri okumamamı söylüyor. Boyun eğdirmeye çalışmanın bir başka yolu da bu. İstiyorlar ki, el pençe divan duralım ve dillerimiz sadece kendi avurtlarımızı dövsün. Yargıca yanıtlım şöyle oluyor:

"Sadece halka ve tarihe karşı sorumluluk duyarım, yok edilmesine çalıştığım düzene ve onun yasalarına karşı değil. Yargılamayı da bu şekilde kavırıyorum. Bu nedenle, devrimci faaliyetlerimi sosyal-siyasal nedenleriyle, yani ülkenin gerçekleriyle birlikte ortaya koymak istiyorum. Burada oynamak isteyen komedinin basit bir figüranı olmak niyetlisi değilim. Eğer sorguma sansür uygulayarak bunu yapmayı umuyorsanız yanılıyorsunuz.

"Beni burada siyasal düşünce ve eylemim nedeniyle yargılamaya kalkıyorsunuz. O halde, aynı düşünceleri açıklamam neden yeni bir suç sayılıyor?

"Yargıcın sözlerimi yorumu tutanaklara şu şekilde geçiyor: 'Sorgu vermiyorum dedi.'

"Bir kez daha, bizi çiğnemekle itham ettikleri yasaları çiğniyorlar. Çünkü bize savunma hakkı tanımayanların gerçekte savunabilecekleri hiçbir şeyleri yok. Nasıl olursa olsun, gerçeklerin dile getirilmesinden korkuyorlar.

Komediler tekrarlanılıyor. Bir ay sonra başka bir perde aralanıyor.

"Sorgumda, düşünce ve eylemimi savunduğum için 'suç' işlemişim. Sorgumdan dava açanlar Galile'ye 'Dünya dönüyorsa da sen dönmüyor diyeceksin.' diyenlerin soyundandılar. Engizisyon bir yandan cezaevlerinde ve darğaçlarında işlerken, bir yandan da düşüncelerimizden vazgeçmediğimiz için yeniden cezalandırmaya çalışıyor.

"Bir kez daha aynı düşüncelerimi savunuyorum.

"Bu defa yeni bir dava daha açacaklar! Savcı yeni bir suç duyurusunda bulunuyor. Bu işin sonu nereye varacak? Ben düşüncelerimden asla vazgeçmeyeceğim.

.....

DEVİRİMCİ SOL Davası sorguları, Türkiye siyasal davalar tarihindeki -yakın dönem dahil- olumsuz geleneğin aksine, oligarşiyle siyasal hesaplaşmanın önemli bir biçimini oluşturdu. Siyasi tutsaklara, devrimci kişiliklerinden verecekleri ödün karşısında sunulan lekeli özgürlük vaatleri reddedildi. Marksist-Leninistlerin kimlik tespitindeki devrimci tutumları, sorgulara geçilmesiyle birlikte, cuntanın yargılandığı bir mevzie dönüştü. Hiçbir devrimci tutsak, devrimci ve siyasi kişiliğini cunta statüleri arasına sıkıştırarak özgürlük pazarlığına girişmedi. Sorgu duruşmaları, bu nedenle, hep polemiklerle, kavgalarla yürütüldü. Ama faşizmin ceza, hapis, işkence ve gözdağı ile oluşturduğu uzlaşmacı statüko parçalandı.

BÖLÜM: IV

TANIKLAR-TEŞHİSLER

TANIKLIK HAKLIDAN YANA OLMADIKÇA BAŞA BELADIR

12 Eylül'ün Hukuk Bilimine Katkısı: Teşhis Provaları

Ağustos 1981

12 Eylülcülerin devrimcilerle siyasal hesaplaşmalarını sürdürdükleri alanlardan biri olan mahkemelerde de, tıpkı diğer alanlarda olduğu gibi, herhangi bir yasa ve kural tanınmıyordu. Halk muhalefetine öncülük yapan devrimcilerin yok edilmesi her şeyin üstünde geliyordu. Ancak cunta, dışa karşı kulaklarını tümüyle tıkayamadığından, bu hesaplaşmayı "kitabına uydurmaya" çalıştı.

12 Eylül mahkemelerinin prosedüründe yer alan "teşhis" işlemlerini, bu mahkemelerin meşruiyetinin sağlanması çabaları olarak değerlendirmek gerekir. Siyasal tutsaklara en ağır cezaların verilebilmesi için tanıklara gerek vardı. Polis senaryolarından oluşan askeri savcılık iddianamelerinin tek dayanağı işkenceli ifadelerdi. Bu iddianameler hemen hiçbir ciddi delil, belge ve tanığa dayanmıyordu. Bu nedenle, verilecek kararlara dayanak olabilecek tanıklıklar aranıyor, bu konuda sahtekârlıklara varan yöntemlerle dahi karşılaşılıyordu. 12 Eylül'ün terörle korkuttuğu insanlar, mahkemede tehditlerle tanıklık yapma-

ya zorlanıyorlardı. Tutsaklara en ağır cezaları vermek için sadece polis senaryolarını yeterli bulan 12 Eylül mahkemelerinin, usulsüz ve yasadışı teşhis işlemlerine DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda da sık sık başvuruldu. Bunlardan biri de DEVRİMCİ SOL I Davası'nda Nihat Erim-Mahmut Dikler eylemlerinden yargılananların teşhis işlemidir.

Bu davada yargılananların bir an önce yargılanıp, idam cezası verilmesi yoluyla rehin alınması için cuntacılarca ne gerekiyorsa yapıldı. Suçüstü hü kümlerine göre yargılayabilmek amacıyla, gözaltına alınma tarihlerinde sahte karlık yapmak basit bir "yanlışlık" değildi! Bu tür yöntemlerle tutsakları teşhis ettirmek, mahkeme için çocuk oyuncağıydı. Verilecek idam kararlarını "meşrulaştırma"nın bir yolu olarak, Nihat Erim'in eşi Kamile Erim'in tanıklığı yetecekti. Cunta savcılarını davet ettiler, Kamile Erim bu oyuna alet olmakta tereddüt gös termedi.

.....

Yer Selimiye Kışlası, 2. No.lu Askeri Mahkeme Salonu'nun bulunduğu koridor. DEVRİMCİ SOL I Davası'ndan yargılanan altı tutsak, elleri kelepçeli, onlarca jandarmanın etrafını sardığı banklarda oturarak duruşmanın başlamasını bekliyorlar. Koridora polis eşliğinde birkaç kişi geliyor ve Mahmut Dikler-Nihat Erim eylemlerinden yargılanan tutukluların önünden birkaç kez geçiyorlar. Polislerin arasındaki kişiler ve polisler banklarda oturanlara dikkatlice bakıyorlar. Bu dikkatli bakışların nedeni duruşma başlayınca anlaşılıyor. Bu kişiler Mahmut Dikler eyleminde mağdur tanık olarak dinlenecek kişiler.

Biraz önce yasadışı bir şekilde tutukluları tanımları sağlanan, teşhis provası yaptırılan tanıklar, duruşma salonuna suçluluk psikolojisi içinde ve ürkek tavırlarla giriyorlar. Tanık polisler, tutsakların son derece rahat davranışlarıyla karşılaşınca şaşkınlığa uğruyorlar. Ölümü bekleyen birer idam mahkûmu havaları yok.

Mahmut Dikler eyleminden sonra verdikleri ilk ifadelerinde, eylemde yer alanları hiç görmediklerini söyleyen tanık polisler, 1. şubede "nasıl olduysa" hepsini tanıyivermişler!

"Bak oğlum, bu sanıkları tanıyor musun? Yaklaş, yakından bak!"

Yargıç Nuri Murat, tanık polis Üzeyir Çakır'a yön gösteriyor.

"Eylemi yapanlar Harun Kartal, Aslan Tayfun Özkök, Aslan Şener Yıldırım ve burada gördüğüm Sadettin Güven'dir efendim!"

"Sadettin Güven bu eylemden sanık değil, oğlum!"

"Olabilir efendim, ben benzetiyorum."

Koridorda tutsakların önünden birkaç kez geçerek tanımaya çalışan tanık polis, Mahmut Dikler eyleminin beş ay öncesinden beri tutuklu olan Sadettin Güven'i de teşhis ederek açık yeriyor. Yargıç bu açığı kapatması için tanığı uyarıyor, ama tanık anlamakta zorluk çekiyor. Bunun üzerine, yasadışı teşhis işleminin yaratıcılarından Yargıç Nuri Murat, sinirlenerek tanığı azarlıyor:

"Çık dışarı, çık."

Tanıklar sırayla salona alınıyor. Polisler dışında kalan tanıkların şubedeki ifadeleri okunduğunda, hepsinin yanıtları hemen aynı oluyor: "Ben poliste öyle bir şey söylemedim. Kimseyi tanımıyorum dedim."

Polislerin arasında koridorda gidip gelen tanık Mahmut Özer Arasıl ise kendinden çok emin gözükerek tutukluları gösteriyor:

"Beline silahını sokarken kaçan iki kişiyi şunlara benzetiyorum." Ancak tanığın kendinden emin gözükme çabaları da yetmiyor. Çünkü Mahmut Dikler eyleminin tanığı, Nihat Erim eyleminden tutuklu Baki Altın ile Sadettin Güven'i gösteriyor ve ekliyor: "Diğerlerini tanımıyorum." Yargıç yine kızıyor: "Oğlum, o gösterdiklerin bu eylemden sanık değil." "Efendim ben bunlara benzetiyorum, diğerlerini tanımıyorum." "Tamam... Tamam... Çık! Çık! Nereden bulmuşlar bunları yahu?" Tanıkların tüm çabalarına karşın beceri gösterememelerinin ve yalancı tanıklıklarının ortaya çıkmasının, Askeri Yargıtay açısından hiçbir önemi yok. Askeri Yargıtay 4. Dairesi altı Devrimci Solcu hakkında idam kararı verirken, yapılan teşhis işlemini şöyle yorumluyor: "Tanıklar sanıkları teşhis etmiştir."

Bu dava Askeri Yargıtayca bir kez bozuluyor. Gerekçe, tanık Kamile Erim'in dinlenmemesi...

Bir duruşma öncesinde, Kamile Erim de koridordan birkaç kez geçirilerek tutsaklar (O günkü duruşmada sadece Sadettin ve Baki var.) aynı şekilde gösteriliyor. Kamile Erim'in diğerlerinden bir farkı var. Gözleriyle iyi fotoğraf çekiyor ve duruşmaya alındığında, biraz önce polis tarafından iyice ezberletilen Sadettin Güven'i gösteriyor. Polis bu kadarını göstermesini istiyor ondan çünkü. Ve böylece Askeri Yargıtay bütün delilleri toplamış oluyor: "Sanıklar hakkındaki tanık beyanları ve teşhisleri..."

Gerek polis, gerek askeri savcılık, gerekse mahkemeler, tanıkları teşhis işlemine zorladılar ve bunda kimi zaman başarılı da oldular. Bu işlemler yukarıda olduğu gibi, bazen mahkeme girişlerinde tutsakları önceden göstererek polisçe yapıldı, bazen de tutsaklar gözaltındayken siyasi şubeye getirilen tanıklara, teşhis tutanakları imzalatırıldı. (1980'li yıllarda polisin bu "yardım"ına direnen dürüst tanıklar ise, şubeden bir araba sopa yiyerek ayrıldılar.) Kimi zaman da, askeri savcıların tutukluların fotoğraflarını mahkeme öncesi tanıklara göstermeleri yoluyla yapıldı.

Polis, savcı ve mahkemelerin bu konudaki yaratıcılıkları 12 Eylül'ün devrimciler hakkında yürüttüğü yaygın propaganda ve karalama kampanyaları ile birleşince, tanıklar mahkemelere önyargılı geliyorlardı. Ancak tüm bunlar da çoğu kez yetmedi. Savcılar ve yargıçlar, teşhis işlemlerinde her türlü usulsüzlüğe, yasadışılığa başvursalar da, 12 Eylül mahkemeleri devrimci siyasal tutsaklar aleyhine tanıklık yapacak çok fazla tanık bulamadı. Bu nedenle, 12 Eylül mahkemelerinin kararlarındaki "tanık beyanları ve teşhis işlemleri..." içleri boş ve yalan "kanıtlar" olmaktan öteye geçmedi.

Devrimci Solcuları Tanımak

İnsanlarımız "devlet kapısı"na gitmeyi "düşme" olarak niteler. Çünkü devlet onu hayırlı işler için aramamıştır. Karakol, polis ve mahkemelerde kendisine dost bulamadığını deneyleriyle bilir ve zorunlu olmadıkça buralara başvurmaz, sorununu kendi kendine çözmeye çalışır. Herhangi bir olayda tanıklık yapmak istemez kimse. Neden? Çünkü insanlarımız bilir ki, tanıklık demek, "karakol karakol, mahkeme mahkeme sürünmek" demektir. Tanıklık yapmak gerektiğinde, "hiçbir şey görmemiş, duymamıştır" bizim insanımız! Tanıklık için de olsa, devlet kapısına düşmeyi, bürokrasinin "bugün git, yarın gel" oyalamacılığı ile perişan edilmeyi istemez. Tanıklık bir yükür onun için. Mahkemelerin soğuk duvarlarını tanıklık için dahi olsa görmek istemez. Duruşma salonlarına suçluymuş gibi girer, sıkılır, çekinir, dili tutulur, söyleyeceklerini de unuttur.

Metris Baştabya Duruşma Salonu'na gelen tanıkların işi daha da zordur. Bu salon, o bildik tanıdık mahkeme salonları gibi de değildir. Televizyondan hiç eksilmeyen Amerikan dizilerindeki mahkemelere ise hiç benzemez. Bu nedenle, yargıç "Yemin eder misiniz?" dediğinde, nasıl yemin edildiğini bilmeyen tanıkların bir bölümü Amerikan dizilerindeki gibi elini kaldırır.

Salon kocamandır. İçeri girdiğinde nereye gideceğini bilemez tanık. Bu nedenle, bir asker tanığa mihmandarlık yapar, ama buna rağmen şaşırır. Yanlış yöne gider, ayağı platforma takılır, tökezler, elini nereye koyacağını bilemez. Karşısındakiler asker olduğuna göre, hazır olda durması, "komutanım" demesi gerektiğini düşünür. Dönem askerlerin dönemidir, başka türlü davranılacağını pek düşünemez. Ama hazır olda konuşmak zordur, eller acemice sallanır iki yanda. Rahat etmek için, eller kimi zaman arkaya gider, kenetlenir, yargıç ya da başkanın uyarısı ile öne alınır. Bir mikrofon vardır ama o güne kadar hiç mikrofona konuşmamıştır ki, nasıl konuşulduğunu bilsin. Hem mikrofon da bozuktur, idari sistem gibi tokatla çalışır. Söylediklerini çoğu zaman iki kere tekrarlamak zorunda kalmak, onu iyice sıkır, terletir.

"İlk ifadende şöyle şöyle demişsin." diye yargıç okumaya başladığında, tanık şaşkındır. Böyle bir şey hatırlamaz. Unutmuştur o zaman ne ifade verdiğini ya da bu ifadeyi polis hazırlayıp imzalatmıştır. Başlar anlatmaya bildiklerini ve çelişir ilk ifadeyle. "Yalancı tanıklıktan atarım içeriye." tehditleri korkutur tanığı ve yemin billah eder doğru söylediğine. Yargıç kızar, tutukluları teşhis etmesi için gerekli ipuçlarını verir durmadan. "Bak bakalım, tanıyabilecek misin?" der. "Dön arkaya, sanıklar orada, eylemi yapanlar onların arasında, bak bakalım, tanıyabilecek misin?" diye tekrarlar yargıç. Tanık isteksizce döner, ürkek ürkek bakar. Büyük bir olasılıkla, o an gözü kimseyi görememekte, bu işkenenin bir an önce bitmesi için dua etmektedir. "Tanıyamadım efendim." der. "Doğru dürüst bak, sanıklar orada." diye ısrar eder yargıç, tanık tekrar döner tutuklulara. "Korkma evladım, korkma, devlet güçlüdür, birkaç kişiye pabuç bırakmaz." sözleriyle tanığa moral ve cesaret aşılamak ister yargıç. Oysa tanığın korkusu tutsaklardan değil, devlettedir. İstemedi tanıklığa zorlanmıştır. Nasıl kurtulacağını bilememenin çaresizliğiyle yalpalar durur. Tutuklulara dik-

katlice bakar, hayır tanıımıyordur. "Kimsenin günahını alamam." diye düşünür. "Hayır efendim tanıyamadım. Daha önce de söylemiştim, ben kimseyi görmedim..." der. Yargıç kızgındır, tanığı azarlar ve kovar oradan. Soğuk soğuk terleyen tanık, büyük bir rahatlama ile kendisini dar atar dışarıya, telaşla çıkar.

Kimi tanıklar da vardır ki, tanır tutsakları. Uzun süredir görmediğı bu insanları işyerinden, mahallesinden, okulundan tanır. Ve o andan itibaren ya tanınamaya karar verir ya da yakaladığı bu fırsatı kullanarak düşmanlığını göstermeye çalışır. Yargıç "Sanıklara dön bak!" dediğinde, kimisinin dudağının kenarına bir gülümseme gelir oturur. Onların yanıtı "Hayır efendim, kesin olarak tanıımıyorum, bunlar değil."dir. Kimisi de kinle kısar gözlerini, yüzünden nefret okunur. İşaretparmağı her an birini göstermeye, itham etmeye hazırdır. Ama korkaktır böyleleri, ilerisini düşünürler, tereddütlüdürler. İtham edecekleri insanlar çok rahat görünüyordı, hala asılmamışlardır. Ya bir gün kurtulurlarsa!.. Ya aleyhlerinde tanıklık yaptığı için!.. Korkusu büyür, yargıç işaret parmağının uzanmasını beklerken sabırsızdır ama tanık "Yok." der. Tanıyanlar da çıkar bazen. Polis (devlet) korkusu, tehdidi ve bazen de intikam duygusu ağır basar...

Bu salona girenleri şaşırtan olaylardan biri de tutsakların durumudur. Gülüşen, aralarında konuşan, ikide bir mahkemeye itiraz eden, tartışan bu insanlar, hiç de yargılanan insanlara benzemezler tanığın gözünde. Sanık sandalyelerinde tahta banklara oturmuş gibidirler. Ayaklarını öne uzatmış, elleri göğüslerinde kenetli ya da banka yaslanmışlardır. Gözlerinde duruşmanın gidişatını izleyen bir ilgi okunur. Yaptıklarından pişmanlık duyan, af dileyen bir halleri yoktur. Ne yargıçla konuşurken el pençe divandırırlar, ne de mahkemeye uslu görünmek için özel bir kıyafet giymişlerdir.

Mahkemelere don-atletle çıkıldığını duymamışlardır tanıklar. Bir insanın bu şekilde mahkemeye gelmesi için zırdeli olması gerekir diye düşünür, anlam veremezler. Mahkeme çıkışı askere sorar, "Tek tip elbise giymedikleri için böyle getiriliyorlar..." diye açıklanır, Anlamaz önce. Madem devlet elbise vermiştir, niçin giymez bu adamlar? Devlete kafa mı tutarlar hala? Askerler konuşmaya, anlatmaya meraklıdır. Anlattıkça hayretler içinde kalır tanık, "Allah Allah!" çeker.

Mahkeme heyeti gidişattan rahatsızdır, yüzlerce eylem görüşülmekte ama doğru dürüst bir tanık çıkmamaktadır. Cilt cilt iddianamelerde yer alan yüzlerce eylemin sanıklarının teşhis edecek "dürüst vatandaş" yok mudur hiç? Hala 12 Eylül öncesinde olduğu gibi, korkuyor mu bu insanlar? 12 Eylül hareketine güvenmiyorlar mı?

Ne yapıp edip tanık bulunmalıdır. Bu kadar tutukluya verilecek cezalar için hiç olmazsa bir miktar teşhis yaptırmak gerekir. Aksi takdirde, karar tartışılır olacaktır. Mahkeme heyeti, askeri savcı ile bu soruna çözüm bulmaya çalışır. Askeri savcının usulsüzlüklerine göz yumulur. Askeri savcı iddianamesini kanıtlayacak materyalleri bulmak için canla başla çalışır. Ne var ki, pek fazla "gönüllü" bulamaz.

**"Uzun Boylu Olanı Suya Basıp Kısaltmışlar
Kısa Boylu Olanı Askıya Alıp Uzatmışlar"***

"Yaz kızım! Tutuklu sanıklar cezaevinden getirildiler, açık duruşmaya geçildi. DEVRİMCİ SOL II. iddianame, 73 No.lu eyleme geçildi. Yargılanan sanıklar Mustafa Atalay, Bülent Pak, İbrahim Günçaldı, Ahmet Yiğit buradalar. Tanık Ertuğrul Kalan çağrılısın."

Tanık çağrılıyor. Salona asker gibi yürüyerek giriyor. Hazır olda durarak, olayla ilgili bildiklerini anlatmaya başlıyor. Heyecanından söyleyeceklerini zaman zaman şaşırıyor. Eski ifadesi ile yeni ifadesi arasındaki çelişkileri giderebilmek için çaba harcıyor. İki kişinin katıldığını söylediği eylemle ilgili olarak, siyasi şubede üç kişiyi teşhis etmiş. Yeni ifadesi ile bunu tekrar ikiye indirerek çelişkiyi gidermeye, ifadesine inandırıcılık kazandırmaya çalışıyor tanık. Yargıç tanığın anlattıklarını yeterli bulmuyor ve yardımcı oluyor. Amacı kesin teşhis yaptırmak:

"Biri kısa boylu, diğeri uzun boylu. Kısa boylu olan zayıf, minyon tiptiydi, uzun boylu olanı yeşil gözlü, kıvrıkcık saçlıydı demişsin."

Yargıç, görevli asteğmen Nazım Çetin'e tanığa yardımcı olmasını söylüyor. Tanık, tutsaklara birkaç adım yaklaşıyor.

"Bunlar sakallı." diyor.

Cezaevindeki kâğıt, kalem, kitap vb. yasakları protesto için aylardır sakallarını kesmeyen tutsakları sakallarından dolayı teşhis edemeyeceğini kastediyor. Bu kez de teşhis işleminin tehlikeye girmesine sinirlenen yargıç, tanığa kızıyor:

"Ne demek sakallı? Sen zaten daha önce maskeliydiler demişsin. Sana ne sakallarından. Birisi uzun boylu, yeşil gözlü, kıvrıkcık saçlı, diğeri kısa boylu, minyon tipli... Ona göre bak!.."

Yargıç, tanığa durmadan kopya veriyor. "Bu kaz kafalı faşist dersini belle-yememiş." diyor tutsaklardan biri diğere ve ekliyor: "İtiraza gerek yok, tanık bu tarafa bakarken itiraz edersek, 'Madem bu itiraz ediyor, o halde suçlu budur.' diye düşünebilir, bekleyelim."

Tanık, asteğmenin zorlamasıyla, tutsaklara biraz daha yaklaşıyor. Bu arada, asteğmen tanığa fısıltıyla bir şeyler söylüyor ama ne dediği duyulmuyor. Tam bu fısıldaşmaya itiraz etmek için bir tutsak ayağa kalkmak üzereyken, asteğmen, tutuklu Mustafa Atalay'ı göstererek, "Bunu teşhis etti." diyor. Tüm tutsaklar ayağa kalkarak karşı çıkıyorlar ve durumu protesto ediyorlar.

"Asteğmen gösterdi mi, göstermedi mi?" diye tanığa soruyor yargıç.

"Hayır göstermedi. Sadece şimdi gözlüklü, o zaman gözlüksüzdü."

Tanığın bu sözleri yeni bir itiraza neden oluyor. Mustafa Atalay'ın gözlerinin ileri derecede bozuk olduğu ve 13 yaşından beri gözlük kullandığı, gözlük olmadan günlük işlerini dahi yürütemediği anlatılıyor. Bunun böyle olduğunu

(*) "Metris Müzikali" adlı oyundan.

mahkeme heyeti de görüyor, ama onlara teşhis gerekli. Tutsaklar yargıyla tartışırken, izleyici tribününden bir kadın sesi yükseliyor:

"O itoğlu it... O eşşoğlu gösterdi!.."

Heyet, savcı, tanık, tutuklu ve salonda bulunan herkes şaşkın. En çok da heyet şaşkın. Bugüne kadar tutsaklarla uğraştığı yetmiyormuş gibi, şimdi de tribündeki izleyicilerle mi uğraşacak? İstedığımız gibi bir duruşma yürütemeyecek miyiz dercesine, kızgınlıkla bakıyorlar tribüne.

"Otur kadın!" deyip olayı kapatmak istiyor yargıç. Teşhis edilen tutsakla hiçbir yakınlığı bulunmayan Zeynep Polat'ın bu tepkisini tutanaklara geçirmek istemiyor. Çünkü tutanaklara geçerse, yalancı tanıklık olayı anlaşılacak, biraz önce olanlar gün yüzüne çıkacak. Usulsüz teşhis işleminin üzerini örtebilmek için olayı sessizlikle geçiştirmek isteyen yargıcın tavrını anlamayan Askeri Savcı Recep Sözen kendini tutamıyor ve ayağa kalkarak Zeynep Polat'ın tutuklanmasını talep ettiğini bildiriyor. Ok yaydan çıkıyor. Heyet çaresiz, bu istem tutanaklara geçiyor ve Zeynep Polat, kısa bir süre için Metris Cezaevi'nin "konuğu" oluyor.

Bu olayın arkasından, yeni bir tanık çağrılıyor. Tanık Cemal Dönmezer, İstanbul Üniversitesi'nin faşist katillerinden biri olarak tanınıyor ve aynı zamanda ünlü Ceza Hukukçusu Sulhi Dönmezer'in de oğlu olduğu biliniyor. Cemal Dönmezer:

"Öldürülen Veli Yorgancı benim arkadaşımdır, daha önce tehdit edilmişti." diyor ve susuyor. Yargıç konuşmasının devamını bekliyor ve biraz önceki olayın sinirliliği ile soruyor:

"Eeee?... Sen arkadaşın Veli Yorgancı'nın öldürülmesiyle ilgili ne biliyorsun, anlat!"

"Ben Veli'nin öldürülmesini görmedim."

"Görmemişsen niye geldin o zaman?" sözleriyle tanığı azarlayan yargıç, 'çık dışarı' anlamında ellerini sallıyor. Yargıcın kızgınlığına bir anlam veremeyen faşist tanık süklüm püklüm çıkıyor dışarı.

Tanık teşhisleri sadece ağır cezalar verme açısından gerekli olmuyor. Mahkeme kürsüsünü devrimcilere karşı bir saldırı üssü olarak gören cuntanın hukukçuları, tanıklara devrimcileri karalayıcı sözler söyletmeye de çalışıyorlar. Mahkemeler, kamuoyunda, devrimcilerin eylemlerinde halka zarar verdikleri imajını yaratmanın bir yolu olarak da kullanılmak isteniyor. Tanıklara sorulan sorular özenle seçiliyor. Eylemler sırasında devrimcilerin nasıl davrandıkları, tavırları özel olarak soruluyor. Olumsuz şeyler duyulmak isteniyor. Bu imajı yaratmak için DEVRİMCİ SOL Davası'yla ilgili olmayan insanların adı gaspları, soygunları dahi alınmış iddianameye. Bununla da DEVRİMCİ SOL Davası, bir çete davası olarak gösterilmek isteniyor. Eylem görüşmeleri sırasında sorulan sorular, eylemlerin siyasal niteliğini gölgelemek için seçiliyor.

"Vehbi Koç'un Mallarını Yoksul Halka Dağıtacağız Dediler"

.....

"Peki, içeri girdiler, sonra ne oldu? Sanıklar size ne dedi? Nasıl davrandılar?"

Yargıç, Amerikan Wells Fargo Şirketi'nin Harbiye'deki temsilciliğine yönelik eylem yapan Devrimci Solcuların, eylem sırasındaki tavırlarını sorarken, tanığın ağzından devrimcilerin davranışlarının olumsuzlanması bekliyor. Tanık:

"Çalıştığımız şirketin bir Amerikan şirketi olduğunu, Amerika'nın Türkiye'yi sömürdüğünü, bağımlı hale getirdiğini... Bu gibi şeyler söylediler efendim."

"Size bir zarar verdiler mi, taciz ettiler mi, bir şeyinizi aldılar mı?,"

"Hayır, şirketin müdürünü sordular ve şirketten devrim vergisini alacaklarını söyleyip on bin lira istediler... Bize hiç dokunmadılar, kötü bir hareketleri de olmadı. 'Sizinle bir işimiz yok, size zararımız olmaz.' dediler."

İzleyicilerin önünde tanıktan eyleme ilişkin kötü bir şey duyurulabilirse, "İşte sizin çocuklarınız! Gördünüz mü, neler yapmışlar?" denebilecek. Ama bir türlü duymak istenen duyulmuyor. "Bugün de hep doğruculara çattık." diye düşünüyor olmalılar.

Her eylem görüşmesinde aynı oyun tekrarlanıyor. Eylemlerinde halka, suçsuz insanlara zarar vermemek için özel bir dikkat harcamış olanlara ilişkin karalayıcı malzeme bulamayacağını anlamak istemiyorlar. "Mutlaka olmalı, mutlaka bir hata yapmışlardır." diye düşünüldüğünden, hala bu tür sorular sormakta ısrar ediliyor.

1979 yılında, "IMF'ye, Hayat Pahalılığı ve İşsizliğe Hayır Kampanyası" çerçevesinde, MİGROS şirketine ait dağıtım arabalarına el koyarak, depolarını basıp kamyonlar dolusu yiyeceği gecekondu bölgelerinde dağıttıkları iddiasıyla yargılanan tutsakların eylem görüşmesinde de aynı şeyler tekrarlanıyor. MİGROS deposunun işçileri, yargıcın çapraz sorularıyla bunalıtılıyor. Eylem anında depoda onlarca işçi olduğundan, tanığı bol bir eylem. Ama hiç kimse eylemcileri tanıdığını ya da tanıyabileceğini söylemiyor. Bunun hiçbir önemi yok, yargıç sorularında ısrarlı:

"Oğlum, adamlar yanınızda uzun süre kalmışlar, nasıl tanımazsınız?"

"Kaç kişi olduklarını görmedim. Silahlıydılar, 'Size bir düşmanlığımız yok, kimsenin kılına zarar gelmeyecek. Vehbi Koç'un mallarını yoksul halka dağıtacağız.' dediler." Yargıcın duymak istedikleri bunlar değil:

"Bir arkadaşınız bayılmış, o nasıl oldu?"

"Bir arkadaşımız heyecandan bayılmıştı, hastaneye gönderdiler sonra."

"Peki, bu kadar olay olmuş, o sırada paraları bankaya götürmek üzere jandarmalar gelmiş, eylem sanıkları işçi önlükleri giyip 'Bugün para yok.' demişler. O sırada durumu niçin jandarmaya anlatmadınız?"

"Bize 'Sakin olun, kan dökülmesini istemiyoruz, herkes işine baksın.' dediler ve subayla konuşup gönderdiler."

"Yanınızda o kadar kaldıkları halde, üstelik subayla konuştuklarına göre,

-maskeleri de yokmuş- nasıl tanıımıyorsunuz hiçbirini? Seni yalancı tanıklıktan atarım içeri! Siz mi yardımcı oldunuz yoksa?"

Yargıç, tanığa ciddi tehditlerde bulunuyor. Ama tanık ısrarlı:

"Aradan çok zaman geçti, tanıyamam, yüzlerine bakmadım hiç."

Yargıç kızgın ama kızgınlığını belli etmek istemiyor. Yeni bir tanık çağırıyor. Bu tanık da benzer şeyler söylüyor. Ama yargıç yine de:

"Sen yine de sanıklara bak, belki tanırsın." diyor.

Tanık arkasına dönüyor. Kısa bir süre tutsaklara bakıyor ve herkesi şaşkınlık içinde bırakarak, boylu boyunca yere yıkılıyor. Tanık, eylem anında olduğu gibi, yine heyecanlanıyor ve bayılıyor. Tanıklar bölümünde oturtulan arkadaşları onu tanımanın rahatlığıyla yerlerinden kalkıp arkadaşlarını dışarı taşıyorlar.

Dışarı çıkarken tutsakların oturduğu tarafa bakarak yüzlerine sıcak bir gülümseme oturtan tanıklar, salonun havasını birdenbire değiştiriyorlar. 12 Eylül karanlığının en koyu olduğu bugünlerde, mahkeme salonundan sanıklara sıcak bir gülümseyiş, bir göz kırpmayla selam ileten tanıklar, yüreklere su serpiyor. 12 Eylül öncesinin tüm izlerinin silinemediğinin en açık kanıtı oluyor bu. "Eylem çizgimizin netliği ve halka zarar vermeme ilkemizin ne kadar doğru olduğu bir kere daha ispatlanıyor." diyor tutsaklardan biri diğerine... Yargıç yanındakilere dönüyor:

"Boşuna uğraşıyoruz, bu işçileri öyle bir etkilemişler ki, bu işyerlerinde adam kazanmışlar, polis raporlarında bu tür bilgiler var." diyor.

BÖLÜM: V

**DEVRİMCİ SOL III. ve
IV. DAVALARI**

DEVİRİMCİ SOL III. VE IV. DAVALARIN AÇILIŞLARI

"Cunta Anayasasına Hayır" Diyenler Vatan Haini İlan Ediliyor

DEVİRİMCİ SOL III, Davası, 1982 Anayasası Referandumundan birkaç gün önceye rastladı. 7 Kasım'da yapılacak referandumda, hem yeni anayasa, hem de 12 Eylül şefinin cumhurbaşkanlığı onaylanacaktı.

Devrimci-yurtsever örgütlerin tümü ağır darbeler almış, sol örgütlerin çoğu mücadele alanlarından çekilmişti. Mülteciliğin revaçta olduğu bu dönemde, kimi gruplar da bütünüyle yurtdışına taşınmıştı. Halk muhalefeti- nin varlığından söz edilemezdi. Anayasa referandumu işte bu koşullarda yapılacaktı.

Oligarşinin geleneksel düzen partileri bile tamamıyla susturulmuş, faşist cunta "Anayasaya Hayır" demeyi yasaklamıştı. Sadece "evet" denebilirdi. Anayasa eleştirilemezdi. Cuntanın şefi, anayasayı tanıtmak adına yurt gezilerine çıkıyordu. Gittiği her yerde, okulları, işyerlerini tatil ettirerek meydanlara topladığı kalabalıklara "Bu anayasaya ben kefilim. Bu anayasaya hayır diyenler vatan hainidir." vb. türünden propaganda ve baskı yapılıyordu. Kitleler, bir yandan baskı ve gözdağıyla, öte yandan tek yanlı propagandanın etkisiyle, anayasa referandumunda "evet" oyu vermeye zorlanıyordu.

1982 faşist anayasa referandumu ve devlet başkanı seçimi ile ilgili tavır be lirlemek, bu konuda halka mesaj iletmek, devrimci-yurtsever hareketler açısın dan önem kazanmıştı. Meydanı boş bulduğu bir zamanda kitleleri istediği gibi yönlendirmeye çalışan faşist cuntanın bu programı bozulamasa da, gerçek yü zünü teşhir etmek, halkın tercihini etkilemek gerekiyordu. Yeni anayasa refe randumu ve anayasanın içeriği sıradan bir uygulama değildi, sessizce geçiştiri lemezdi.

Wien-Galatasaray Maçı Cuntacılar Zehir Oluyor

"O gün Metris Cezaevi'nde, bizim kaldığımız D blokun banyo günüydü. Normalde, haftada bir saat sıcak su akıtılması gerekiyordu. Ama en fazla 20 dakika akıtıldığından, her hafta ancak koğuşun yarısı, yani sekiz kişi yıkanabiliyordu. Bir hafta önce yıkanan arkadaşlar günlük işleriyle uğraşırken, yıkanmaya hazırlananlar banyo sırası telaşındaydı.

"Yataktan yatağıma uzanmış, kitabımı okuyordum. Banyo telaşından dolayı koğuşun gazino bölümünün gürültüsüne, televizyondaki Galatasaray ile Avusturya'nın Wien takımları arasındaki maçın gürültüsü katılıyordu. Sessizlik için arkadaşları uyarmayı düşündüysem de vazgeçip, kitabımı okumaya devam ettim. Kitap üzerine yoğunlaşmışım ki, gazinodan ve havalandırmadan, daha büyük bir gürültü koptu. Çığlıklar, alkışlar ve hatta yer yer sloganlar atıldı. Yatağımdan kendimi adeta attım. Gazinodaki gürültü sevinç nidalarına dönüşmüştü. Yerinden fırlayan bir tek ben değilmişim, yataktan gazinoya birkaç kişi birden çıktık. Banyodaki arkadaşlar da üzerlerindeki şortlarla, sabunlu vücutlarıyla fırlamışlardı dışarıya. Birisinin gözüne sabun kaçtığından, etrafını göremiyor, merakla 'Ne olmuş, ne olmuş?' diye sorup duruyordu.

"Bütün koğuş televizyonun önüne toplanmış, içine girercesine yeşil sahaya bakıyorlardı. Ben de yaklaştım. Yeşil Sahada maç durmuş, polisler birilerini yaka paça götürüyordu. Ne olduğunu tam anlayamamışım.

'Bizimkiler maç sırasında pankart açtılar, televizyonda net olarak göründü.'

"Sevinç nidalarının nedenini şimdi anlamıştım. İçimden o an alkışlamak, slogan atmak geldi. Olanaklı olabilseydi, televizyona uzanır, yoldaşlarımı ek-randan çekip alır, alınlarından öperdim. Her haber programını 'Belki bugün bir şeyler olmuştur.' merakıyla izleyen biz tutsaklar için, bu büyük bir sevinç demekti. Cuntanın kendine güveninin iyice pekiştiği bir dönemde, hiç beklenmeyen bir anda gerçekleştirilen bu eylem, biz tutsakları öylesine sevindirmişti ki, aşırı sevinç gösterilerine girmek geliyordu içimden. Televizyonun karşısına oturup maçı sonuna kadar izledim. Kitabımın başına dönemiyordum. Ya bir daha çıkarlarsa sahaya!..

Futbol hayranı olduğum dönemde dahi, hiçbir maçı bu kadar zevkle izlememişim. Futbol takımı tutanlar, maçları gol yeme tedirginliği ile seyreder-

ler. Galip durumdayken bile tam huzurlu değillerdir. Oysa ben şu anda öyle rahattım ki... 12 Eylül'e, sansür ağlarını delen bir gol atmıştık... Bugünlerde maçları hiç kaçırmayan Evren ve dört arkadaşının yüz ifadelerini görmek isterdim."

12 Eylül Anayasasının En Cesur Protestosu En Kötü Koşullarda Yapıldı

2 Kasım 1982 tarihinde, DEVİRİMCİ SOL III. Davası başladı. Bazılarının daha önceki iddianamelerde de yer aldığı 559 kişinin yargılandığı III. Dava, Metris Cezaevi'nin hemen elli adım önündeki duruşma salonunda yapılacaktı. Salon sanık sayısına göre küçüktü. Ancak hemen cezaevinin yanında ve askeri bölgenin içinde olması dolayısıyla -güvenlik ve kolaylık açısından- burası tercih edilmişti.

Her zaman olduğu gibi, yine olağanüstü güvenlik önlemleri alınmıştı. Salon kat kat asker çemberi içindeydi.

Değişik cezaevlerinden gelenlerin ve aynı cezaevinde olup da farklı bloklarda kalanların coşkulu ve sevinçli kucaklaşmaları, sohbetleri askerlerin şaşkın bakışları altında sürüyordu. 85'i hakkında idam cezası istenen bu insanların niçin bu kadar sevindiklerini anlayamıyordu askerler.

İzleyici bölümüne tutuklu yakınlarının alınmaya başlanmasıyla salondaki karışıklık en üst boyuta çıktı, denetlenemez hale geldi. Arada tel örgüler ve parmaklıklar olmaksızın yakınlarını görme olanağı bulanlar, bu kalabalıkta seslerini birbirine duyurabilmek için bağıra çağıra konuşuyorlardı. Uğultu salona hakim olduğu sırada, "Arkadaşlar, biraz sessiz olalım." şeklindeki uyarılar bile duyulmuyordu. "Heyet geliyor, herkes yerine otursun." uyarısıyla gürültü yavaş yavaş azaldı ama heyet içeri girdiğinde, salonda sessizlik hala tam olarak sağlanmış değildi.

Yargıçlar bir süre, herkesin yerine oturmasını, salonda sessizliğin sağlanmasını bekliyorlar. Ve ardından, Duruşma Yargıcı Seyfettin Aydın, II. Davanın açılışındaki konuşmasını adeta yineliyor. Mahkemenin hiçbir etki altında kalmadan karar vereceği, bağımsız olduğu, tutukluları bir an önce tahliye etmek istedikleri, vatana millete hayırlı uğurlu olması vb... Tutsaklar, içten söylenmeyen dilekleri sabırla ve alaylı gülümsemelerle dinliyorlar. Tutuklu yakınlarının "inşallah"lı dilekleri, dua mırıldanan dudaklarının kımıldayışı yargıcın konuşmasına eşlik ediyor.

"Sinan Kukul..."

Kürsüye gelen Sinan Kukul, kimlik bildiriminden önce, gerek I. şubede, gerekse cezaevlerinde karşılaştıkları işkenceler ve diğer uygulamalar hakkında konuşup suç duyurusunda bulunmak istediklerini söylüyor. II. Davanın açılışında yaşanan polemiğin bir benzeri, Yargıç Seyfettin Aydın ile bu kez Sinan Kukul arasında yaşanıyor. Yargıç, artık klasikleşmiş cümle kalıbını kullanıyor: "İleride bol bol konuşursunuz, şimdi kimlik bildiriminde bulunun, sizi tanıyalım bir..."

Yargıçla anlaşılamayan Sinan Kukul, kimlik bildiriminde bulunmadan yerine otururken, bu kez kürsüye Bedri Yağan geliyor.

Bedri Yağan, kendilerinin gördükleri baskı ve işkencelerin 1982 Anayasası ile meşrulaştırılmak istendiğini, Türkiye halklarına faşist bir anayasanın reva görüldüğünü, bütün bunlar karşısında sessiz kalamayacaklarını, eğer bir yargılamadan söz edilecekse, bu davanın sanıklarının da istedikleri gibi konuşmalarına izin verilmesi gerektiğini belirtiyor. Bedri Yağan yargıçla polemliği sürdürürken, davanın 3 numaralı sanığı İbrahim Erdoğan ve Sinan Kukul da bu polemğe oturdıkları yerden katılıyorlar. Yargıç sinirleniyor, "Kimlik verecek misiniz?" diye soruyor. Yargıcın bu sorusuna yanıt bütün tutuklulardan geliyor. Bir kişinin tane tane okuduğu sözcükleri yaklaşık 200 kişi hep bir ağızdan tekrarlıyorlar:

*"Biz, BİZ,
Devrimciler, DEVRİMCİLER,
Yurtseverler, YURTSEVERLER,
Demokratlar, DEMOKRATLAR,
Faşizme karşı, FAŞİZME KARŞI
Mücadele edenler olarak, MÜCADELE EDENLER OLARAK,
Halkımıza, HALKIMIZA
Baskı ve, BASKI VE
Şiddet uygulayan, ŞİDDET UYGULAYAN,
Türkiye halklarına, TÜRKİYE HALKLARINA
Açlık, AÇLIK,
Yoksulluk, YOKSULLUK,
Sefalet getiren, SEFALET GETİREN
Bu anayasayı, BU ANAYASAYI
Protesto ediyoruz, PROTESTO EDİYORUZ."*

Tutsaklar anayasayı protesto metnini yüksek sesle hep bir ağızdan tekrarlarlarken, tutukluların anonsunu dinleyen duruşma yargıcı salona sessizlik hakim olunca, sekretere sesleniyor:

"Yaz kızım..."

Yargıç, biraz önce olanları, kendi üslubunca tutanaklara yazdırıyor. Ancak protesto metnini "Tutuklu sanıklar, 'Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Mücadelemiz' dediler." şeklinde yazdırmaya başlayınca, ayağa kalkan İbrahim Erdoğan yargıcı müdahale ediyor:

"Sayın yargıç, biraz önce tutanağa 'Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Mücadelemiz' diye anons yaptığınızı yazdırdınız. O slogan da bize aittir ve yeri geldiğinde kullanırız. Ancak biraz önce söylediklerimiz bundan ibaret değildi. Tutanaklara doğru geçirilmesini istiyoruz."

"Tamam, o zaman siz söyleyin, ne dediyseniz doğrusunu geçirelim. Yaz

kızım, yanlış oldu..."

İbrahim Erdoğan protesto metnini yavaş yavaş söylüyor, sekreter yazıyor. İbrahim Erdoğan yerine otururken yargıç soruyor:

"Buna katılmayan var mı?"

Yargıçla birlikte tutuklular da, böyle biri çıkacak mı diye merak ediyorlar. Tutukluların aklından bir kişinin adı geçiyor. Düşündükleri gibi, o kişi elini kaldırıyor. Yargıç ismini soruyor: "Yılmaz Kurnaz efendim!" Diğer tutuklulardan ayrı olarak askerlerin koruması altında oturtulan bu kişi, arkadaşlarına ihanet etmiş biri. Bu "kurnaz", mahkemenin gözüne girerek tahliye olmayı düşünüyor, polis ve cezaevi idaresiyle işbirliği yaparak cezaevindeki işkencelerden ve baskıdan kurtulmayı hedefliyor.

200 civarında sanık arasından bu tepkiye katılmayan bir kişi çıkaran heyet, umutla salondakilere bakıyor. "Tamam, başka kimse yok." diye düşünülürken, bir el daha kalkıyor. Tutuklular bunu beklemiyordu. "Kim bu?" diye soran gözlerle tüm tutukluların başları elin kalktığı arka sıralara dönüyor. El kaldıran tutukluyu tanımıyorlar. Herkes birbirine soruyor. Yanıt yok! Mahkemeye karşı toplu bir tavır içinde olan tutuklu kitlesini böldüğünü, havaya kalkan ikinci elle birlikte çözülmenin başladığını düşünen duruşma yargıcı, gözlerinin içi güleerek soruyor:

"Siz de mi katılmıyorsunuz?"

"Benim bu dava ile ilgim yok ama..."

El kaldıran tutuklunun sözünü kesiyor yargıç:

"Bunu sorgunda söylersin, şimdi şunu soruyorum. Biraz önceki protesto ya siz katıldınız mı?"

"Ben de onu söyleyecektim. Benim bu dava ile ilgim yok. Sanırım buraya yanlışlıkla getirildim. Ben başka bir davada yargılanıyorum. Ancak arkadaşların anayasayı protesto eden sözlerine bir demokrat olarak katılıyorum."

Böyle bir yanıt beklemeyen yargıç ve tutuklular şaşırıyorlar. İlk şaşkınlığı atlatan tutukluların hepsi birden, davanın sanığı olmayan bu tutsağın sözlerini alkışlıyorlar. Alkışlar dinmek bilmiyor ve aynı zamanda anayasanın protestosuna dönüşüyor.

12 Eylül Duruşmasında 12 Eylül'ü Protesto

III. Davanın başlamasından yaklaşık 10 ay sonra, DEVİRİMCİ SOL Tutsakları hakkında dördüncü bir dava daha açıldı. Bu dava 354 kişilikti. İlk duruşma 5 Eylül 1983'te, Metris Baştabya'daki kapalı spor salonunda yapıldı.

Bu duruşmaya, Sultanahmet ve Sağmalcılar cezaevlerindeki tutuklular getirildiği halde, Metris'teki tutuklular getirilmemişlerdi.

1983 yılı Temmuz ayında başlatılan süresiz açlık grevi (AG) 27. güne gelmişti. Açlık grevinin 28. gününde, statükocu sol, eylem kırılcılığı yapıp, açlık grevini gecenin 24.00'ünde alelacele bırakınca eylem sona erdi.

Bu AG'nin yenilgiyle sonuçlanmasının ardından, Metris idaresi, 14 Ağustos gününden itibaren, büyük bir saldırı dalgası başlattı. Tutukluların tüm haklarını gasp etti. Saldırının bir parçası olarak, ilk duruşmaya Metris'teki DEVRİMCİ SOL Tutsakları katılamadıklarından, ikinci duruşmada da kimlik tespitine devam edilecekti. İkinci duruşma 12 Eylül 1983 tarihine atılmıştı. Duruşmanın tarihi DEVRİMCİ SOL Tutsaklarına yeni bir görev yüklüyordu.

İlk üç davada olduğu gibi, bu davanın kimlik tespitinde de kimlik verip vermemeye üzerine başlayan tartışma çıkmaza girdiği anda, salonda bir tek ses çınlamaya başladı. Tüm tutukluların aynı şeyi tekrarlayan sesleri anonsa dönüştü:

*"Devrimciler, DEVRİMCİLER,
İlericiler, İLERİCİLER,
Yurtseverler olarak, YURTSEVERLER OLARAK,
Ülkemizi, ÜLKEMİZİ,
Emperyalizme peşkeş çeken, EMPERYALİZME PEŞKEŞ ÇEKEN,
Halkımızı, HALKIMIZI,
Açlığa, AÇLIĞA,
Yoksulluğa terk eden, YOKSULLUĞA TERK EDEN,
İşkenceci, İŞKENCECİ,
Katliamcı, KATLIAMCI,
12 Eylül faşizmini, 12 EYLÜL FAŞİZMİNİ,
Bu yıldönümünde, BU YILDÖNÜMÜNDE,
Bir kez daha lanetliyor, BİR KEZ DAHA LANETLİYOR,
Hangi şartlar altında, HANGİ ŞARTLAR ALTINDA,
Olursa olsun, OLURSA OLSUN,
Halkımızın yanında, HALKIMIZIN YANINDA,
Mücadelemizi sürdüreceğimizi, MÜCADELEMİZİ SÜRDÜRECEĞİMİZİ,
Haykırıyoruz, HAYKIRIYORUZ."*

Bu anonsu "Kahrolsun Faşizm Yaşasın Mücadelemiz!" sloganı izledi.

Mahkemede bugün mutlaka bir şeylerin olacağını düşünen subaylar, salonda olağanüstü güvenlik önlemleri almıştı. Başka birliklerden de asker getirilmişti. Özel olarak seçilip getirildiği belli olan jandarma komandoları, tutukluları duruşmanın başından beri tehditkâr bir tavırla izliyorlardı. Elleri coplarında, sabırsızca emir bekliyorlardı.

Daha önceki duruşmalarda da bu tür tepkilere, protestolara tanık olan duruşma yargıcı, soruyor:

"Biraz önce söylediklerinizi tam olarak anlayamadık. Konuşan arkadaşınız ya da içinizden biri buraya gelip söylediklerinizi tekrarlayabilir mi? Söylediklerinizi tutanaklara geçireceğim."

Kimsenin çıkmayacağını düşünüyor yargıç. Ama hemen bir kişi yerinden kalkıp kürsüye gidiyor.

"Faruk Ereren, sen mi konuştun biraz önce?"

"Evet, ben konuştum."

"Demek öyle... O zaman söylediklerini tekrarlar mısınız?"

Faruk Ereren, her sözcüğün üzerine basa basa, 12 Eylül'ü protesto etmenin tadına vara vara, biraz önceki anonsu tekrarlıyor ve yerine oturuyor.

"Bu eyleme ve konuşmaya katılmayan var mı?"

Yargıç, "eylem" sözcüğünü rastgele kullanmıyor. Tutuklulara bu "eylemin" suç olduğunu ve gereğini yapacaklarını anlatmak istiyor. Ancak hiç kimsenin eli kalkmıyor. Bir süre boşu boşuna bekleyen yargıç:

"Yaz kızım! Salonda bulunan yedi kız sanık ve itirafçı sanıktan başka tüm sanıklar bu eyleme katıldıklarını, tasdik ettiklerini belirtmişlerdir."

Tutanaklara geçirilen bu sözler tutukluları huzursuz ediyor. Tutuklular bayan arkadaşlarına bakıyorlar.

"Bir dakika sayın yargıç, tutanaklara yanlış geçirdiniz. Her ne kadar anlayamadığımız için anonsu tekrarlayamadıysak da, arkadaşlarımızın davranışlarına ve anonsun içeriğine tamamıyla katılıyor ve 12 Eylül'ü lanetliyoruz."

Oturdıkları yerden birer birer kalkan bayan tutuklular, aynı içerikte kısa bir konuşmayla, 12 Eylül protestosuna katıldıklarını söylüyorlar. Erkek tutuklular cezaevinde haberleşemedikleri bayan arkadaşlarına, duruşma öncesi konuyu açmayı unuttukları için kendi kendilerine kızıyorlar.

Bayan tutukluların teker teker konuşarak protestoya katıldıklarını belirtmelerinden sonra, bugün için bir şeyler olacağını sezerek hazırlıklı olan yargıç, savcının aynı doğrultudaki mütalaasını alıyor ve kararını açıklıyor:

"Sanıkların davranışı mahkemenin inzibatını bozduğundan, salondan çıkarılmalarına..."

Sanıklara dönen yargıç, "Şimdi salonu terk edin, yoksa zorla çıkartılırsınız." diyor.

"Bizi bu salondan zorla çıkartabilirsiniz ama şunu bilin ki, böyle yaparak hiçbir yere varamazsınız. Bizleri ve halkımızı terörle sindirmeye çalışan 12 Eylül cuntasına karşı her koşulda siyasal tavrımızı alacağız."

"Yüzbaşı, şunları salondan çıkarın!"

Duruşmanın başından beri, salonun dört bir yanındaki yerlerinden "Biraz sonra görürsünüz." diyen tehditkar bakışlarla tutukluları izleyen ve coplarıyla oynayan jandarma komandoları, iplerinden kurtulmuşçasına saldırıyorlar. Protestonun ardından böyle bir saldırı geleceğini önceden tahmin eden tutuklular da, yerlerinden kalkıp direnişe geçiyorlar. Kol kola girmiş tutukluların sloganları geniş salonda yankılanıyor: "Kahrolsun 12 Eylül Faşist Cuntası!", "Kahrolsun Faşizm Yaşasın Mücadelemiz!"

Tutukluların birkaç katı sayıdaki askerlerin saldırısını gazeteciler fotoğraflarla belgeliyor. Durumun farkına varan subay, gazetecileri hemen dışarıya çıkarıyor.

Birbirinden kopmamak için kenetlenen tutuklu kitlesinden kopartılanlar,

cop ve tekme sağanağı altında, yerlerde sürüklenerek salondan dışarı atılıyorlar. Tutukluların sloganlarına askerlerin küfürleri, "Vurun komünistlere!", "Allah Allah" sesleri karışıyor. Direnen kitleden birer birer kopartılanlar çoğaldıkça, geriye kalanların payına düşen işkence de artıyor. Her bir tutuklu onlarca asker arasında, sadece kafasına gelen darbelerden korunmaya çalışarak direniyor.

En son tutuklu da spor salonunun soyunma odasına atıldıktan sonra, kapı kapatılıyor. Bu soyunma odası, duruşma öncesinde tutukluların bekletildikleri yerdir. 2 metreye 5 metre boyutundaki bu küçücük odaya yaklaşık 80 kişi tıkabasa dolduruluyor. Tutukluların yaralarından sızan kan beton zemine akıyor. Askerlerin darbeleri sırasında bağırmayı, inlemeyi bir zaaf olarak gören bazıları bitap bir halde yere çökerken, bir kişinin baygın olduğu görülüyor. 10 metre-karelik bir alana 80 kişinin doldurulmasını tutuklular protesto ediyorlar. Kapı tekmelenmeye başlanıyor. Biraz sonra kapı açılıyor ve baygın tutuklu revire kaldırılıyor. Kapıyı açmadığı takdirde kırılacağını gören subay iyi niyet gösterisine girişiyor... Ama yüzündeki ifade rol yapmasını engelliyor.

12 Eylül protestosu, siyasal gelişmeler karşısında duyarlı olunarak tavır belirlenmesinin yeni bir örneği oluyor.

BÖLÜM: VI

EYLEM DURUŞMALARI

EYLEM DURUŞMALARINDAN ÖRNEKLER

Görev "12 Eylül Öncesine Dönmek" Değil, Onu Aşmaktır

Cunta sonrasının söylemlerinde "12 Eylül öncesine dönmek" tümcesi umacı haline getirildi. Tüm topluma bir korku yayılmak isteniyordu: 12 Eylül öncesine dönmek korkusu. "Anarşi-terör" deniyordu, "İnsanlar sokağa çıkamaz olmuştu.", "Günde yirmi insan öldürülüyordu." deniyordu. Bu demagojiler, 12 Eylül öncesini yakından tanıyan insanları bile etkiliyor, 1980 öncesine farklı bir gözle bakmaya zorluyordu. Faşist cunta, sınıf mücadelesi içinde yer alan milyonları suçlu ilan ediyor, en temel hak ve özgürlüklerini isteyen insanlar suçlu sayılıyordu. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm için mücadele anarşistlik, teröristlik olarak gösteriliyordu.

Genel olarak tüm sola ve halka savaş açan faşist cuntanın ideolojik savaşı yalan, demagoji ve karalamaya dayanıyordu. Bu savaşın özel bir parçasını da bu davada "yargılanan" anlayışı halkın gözünden düşürmek, prestijini yok etmek ve halkın belleğinden silerek nefretle anılır hale getirmek oluşturuyordu. Bütün çaba, radikal solun bir daha bu topraklar üzerinde yeşerememesi içindi. Bunun için, önce radikal eylemler mahkûm edilmeye, oligarşinin zoru karşısında devrimci mücadele yöntemlerini kullanmanın, radikal bir çizgiyi hayata geçirmenin haklılığı düşüncesi silinmeye çalışıldı.

Resmi ve sivil faşistlerin, halk kitlelerini 12 Eylül öncesinde teslim almak amacıyla kullandığı terörle, bir kaos ve korku ortamı yaratılmak istenmişse, bu, devrimcilerin değil, oligarşinin isteğiydi. Tek tek cinayetlerle yetinmeyen faşizmin katliamlara yönelmesi, 1 Mayıs Alanı'nı, Maraş'ı, üniversiteleri, mahalleleri, fabrikaları, kısacası, tüm alanları kana boyaması, halkı yıldırmaya, sindirmeye, kitle muhalefetine durdurmaya yönelikti. Bunda başarılı olunamayınca, halk muhalefeti 12 Eylül askeri faşist cuntasıyla durdurulmak istenmiş ve bunda başarılı olunmuştu. "12 Eylül öncesi" oligarşinin ve cuntanın ağzında anti-faşist mücadele demekti. Korkuları bundandı.

Şimdi sıra, 12 Eylül öncesini unutturacak koşullar yaratmaktaydı.

Kimdi 12 Eylül öncesinden korkanlar?

12 Eylül öncesinin yükselen devrimci muhalefetinden korkanlar, olsa olsa egemen sınıflardı. Bütün korkuları, yeniden yükselen bir halk muhalefetine gelişmesiydi. İşte 12 Eylül mahkemelerinde süren hesaplaşmanın da, 12 Eylül öncesinin yargılanmasının da nedeni buydu. Halka önderlik yapan devrimci hareketin, radikal mücadele çizgisinin yarattığı geniş potansiyel ve prestij oligarşiyi korkutmuştu. Cuntaya göre, bu çizgi mutlaka mahkûm edilmeli, halkın gözünde değer yitimine uğratılmalıydı.

Askeri savcı, iddianamesinde, bizim "Halkın Örgütlü Gücüyle Birleşmiş Devrimci Şiddet Yenilmez" anlayışımıza hiç değinmiyor, radikal tavırlar dışındaki mücadele biçimlerini yok sayıyordu. Bizi bireysel terör eylemlerine tapan bir hareket olarak göstermek için özel bir çaba harcıyordu. Bir yandan, bizi salt silahlı eylemler yapan bir "foko" örgütü olarak göstermek isteyen askeri savcı, öte yandan da, bizim radikal mücadele çizgimizi çarpıtmaya çalışıyordu. Eylemleri, amaçsız bir biçimde terör kullanımı olarak sunuyordu. DEVRİMCİ SOL iddianamesine, bizim eylem çizgimizle uyuşmayan ve ilgisi olmayan birtakım eylemler bilinçli olarak alınıyor, DEVRİMCİ SOL Davası hakkında yanlış bir imaj verilerek isteniyordu.

Askeri savcı, yeterince malzeme bulamadığından olacak, her türlü yöntemi denemişti. O kadar ki, faşistler tarafından katledilen DEVRİMCİ SOL üyesi Recep Sinan'ın kendi arkadaşlarınca vurulduğunu dahi iddia edebildi.

Bir Komplonun İflası

16 Haziran 1986

"Sayın yargıç, söz istiyorum. Bugün görüşülecek olan eylemlerle ilgili bazı gerçekleri anlatmak istiyorum."

"Nihayet eylemlerle ilgili konuşacak biri çıktı. Davayla ilgili olduğuna göre, gelin konuşun."

Tutsak kürsüye doğru yürürken, gecikmeden yargıcı da yanıtlıyor:

"Mademki dava eylemlerle sınırlıydı, neden eylemlerle başlayıp bitirmiyorsunuz?"

Konuşmaya soruyla başlayan tutsağın tavrı yargıcı rahatsız ediyor:

"Tamam, yine başladınız. Bizim her sözümüze cevap yetiştirmeye çalışıyorsunuz."

Yargıçla bu tür bir polemğin, biraz sonra yapacağı açıklamayı gölgeleyeceğini düşünen tutsak, yargıcı yanıtlamadan elindeki dilekçeyi okumaya başlıyor:

"...Askeri savcılık, polis senaryosunun bir uzantısı olarak, Recep Sinan adlı arkadaşımızı bizim öldürdüğümüzü iddia ediyor. Arkadaşımızın katili olan MHP'li faşistleri -yapılan alçakça entrikaya bakın ki- olayın tanığı olarak karşımıza çıkarmak istiyor. Böyle haince planlanmış bir oyuna burada müsaade etmeyeceğiz. Sorun, bizim bu olaydan dolayı tutuklu oluşumuz değildir. Çok daha önemlisi, burada, askeri savcı ve polisin sınıf düşmanlığı tavrının doğrudan bir yansıması olan iftira ve karalamada sınır tanımayarak, biz Devrimci Solcuları ömür boyu üzerinden atamayacağı bir utanca itmek gibi bir komplo-yu boş yere sürdürme çabasıdır."

"Tamam tamam, anlaşıldı... Verin dilekçenizi. Biz okuyup dosyaya koyayım. Zaten yazacağınızı yazmışsınız, boşuna zaman geçmesin, biz okuruz."

"Sayın yargıç, bunları askeri savcı söyleseydi, telaşını anlardık ama gerçeklerin sizi niçin rahatsız ettiğini anlayamıyoruz.(!)"

"Yine propaganda yapıyorsunuz. Anlattıklarınızın gerçek olup olmadığını biz nereden bilelim? Burada her şeyi okumak istiyorsunuz."

"Bundan daha doğal ne olabilir ki? Elbette, bize ilişkin her ciddi suçlamayı cevaplayacağız. Askeri savcı, hiçbir kanıta dayanmadan, suçlama mantığıyla her şeyi söylerken, bizim bunların karşısında susmamızı bekleyemezsiniz."

Bu sırada Bedri Yağan söz alıp tartışmaya katılıyor:

"Ne zaman konuşmaya başlasak, daha sonra konuşursunuz diye sözlerimizi kesmeye çalışıyorsunuz. Ortada ağır bir itham var, bunun karşısında konuşmamızı hiçbir güç engelleyemez. Bu bizim için siyasi ahlak ve tavır sorunudur. Bırakın, böyle alçakça karalamayı yapanlar, bu adice komplo-yu kuranlar cevap versin bize. Yargılama değil, adeta bir komedi oynanıyor."

"Bedri Yağan, sözlerine dikkat et! Yoksa dışarı çıkarmak zorunda kalacağım."

"Savunma hakkımızı engellemekle, siz de objektif olarak bu ithamın tarafı oluyorsunuz. Savcıyı korumaktaki amacınız nedir? Siz neden korkuyorsunuz? Bırakın gerçekleri açıklayalım. Gerçeklerden, gerçekleri çarpıtanlar korkar."

"Tamam Bedri Yağan, sonra konuşursunuz."

"Hayır, şimdi..."

"Sonra dedim..."

"Şimdi..."

"Oğlum asker, sanığı dışarı çıkarın."

Polemğin gelişimini dikkatle izleyen askerler, hemen harekete geçiyorlar. Aynı anda ayağa kalkan tüm sanıklar Bedri Yağan'ın etrafını sarıyorlar. İnisiya-

tifin elinden kaçtığını, gerginliğin patlama noktasına geldiğini gören mahkeme başkanı askerleri durduruyor. Elliden fazla tutsak ile yüzden fazla dinleyicinin bulunduğu salonda, doğabilecek olayları önlemek zorunda kalan mahkeme heyeti duruşmaya on dakika ara veriyor.

Verilen aradan sonra içeri giren mahkeme heyeti, iyi niyetinin göstergesi olarak duruşmadan atma kararını geri aldıklarını açıklıyor. Bedri Yağan, dilekçeyi okumaya devam etmek istediklerini söylüyor. Yargıç eski düşüncesini tekrarlıyor ve tartışmayı başa alıyor. Tam bir inisiyatif çatışması başlıyor. Sonunda, sözlü olarak söyleneceklerin tutanaklara geçirilmesi koşuluyla, dilekçenin mahkemeye verilmesinde anlaşılıyor. Eylemden "yargılanan" tutsak kürsüye gidiyor:

"Olay bir mahallede, arkadaşımız Recep Sinan'ın faşistlerce katledilmesi biçiminde olduğu halde, mahalleden hiçbir tanık çağrılmamış, katil olan faşistler bir çırpıda tanık haline getirilmişlerdir. Bizleri de, katil faşistleri de mahalledekiler tanır. Bu insanları tanık olarak kendiniz getiremiyorsanız, bırakın biz getirelim. Otopsi raporları da, aslında sanık olması gereken tanık faşistleri yalanlıyor ama siz bunun üzerinde hiç durmadınız. Mahkemeniz faşistleri açıkça korumuştur."

Tutanaklara geçirilecek olan sözlü konuşma mahkeme heyetini çok rahatsız ediyor. Ama yüz kadar izleyicinin önünde verdikleri sözden de dönemiyorlar. Ve konuşmanın sonunun gelmesini sabırsızlıkla bekliyorlar.

"Arkadaşımız Recep Sinan'ın babasının, davanın çeşitli aşamalarında verdiği ifadeyi niçin dikkate almıyorsunuz? Bu ifadelerinde 'Enver Şahin'in (olayın tanığı olarak karşımıza çıkarılan faşist katil) ilkokuldaki kız kardeşiyle karşılaştım. 'Bizim mahallede bir anarşist vurmuşlar, iyi olmuş.' dedi. Kim vurdu diye sorduğumda, bana 'Ona ağabeyim (kafasına) vurdu. Tabancayı da zeytin ağaçlarının altına soktu.' diye söyledi" (2.5.1984 tarihli Sıkıyönetim Askeri Savcılığı ifadesi) biçimindeki anlatımını, niçin burada faşistlere soru olarak yöneltmediniz?"

İthamlardan rahatsız olan yargıç, inisiyatifin kendilerinde olduğunu anımsatmak için araya giriyor:

"Burada ne soracağımıza bir karar verimiz."

"Soruları sizin soruyor olmanız, gerçekleri açığa çıkarma sorumluluğunun üstüne çıkamaz... Faşistlerin olaydaki rolü, diğer delillerle (silah balistiği, sahte keşif tutanakları vb.) açıkça ortada olmasına rağmen, bizlerin suçlanmasına devam ediliyor... Şunu da belirtmek isteriz ki, siz faşistleri tutuklasanız da, tutuklamasanız da, bu olayın burada görüşülmesinin ve bir karara varılmasının bir yerde fazla anlamı olmayacaktır. Çünkü siz bu komplonun açığa çıkmasını, doğru bir sonuca varmasını istemiyorsunuz. Ama bu isteğiniz gerçekleşmeyecektir. Bu çirkin komplonun yaratıcıları da hesap vermekten kurtulamayacaktır."

Tutsağın sözlerindeki tehditleri duymazlıktan gelen (Buna pek sessiz kalmamıştı o güne kadar.) yargıç, sinirli bir şekilde Askeri Savcı Recep Sözen'e mütalaasını soruyor. Recep Sözen'in mütalaası çok kısa:

"Sanıklar, kendi arkadaşlarını vurdukları için vicdanen rahatsız olduklarından, taleplerinin reddine."

Böylesi bir mütalaa veren Recep Sözen bardağı taşıyor ve bir anda salonda protesto alkışları yükseliyor. Ritmik tempolu alkışlar izleyicileri de şaşırtıyor. Önce ne olduğunu tam algılayamıyorlar. Ama sonra, onlar da bu protestonun içeriğini anlayarak alkışlara katılıyorlar. Yargıçlar ve askeri savcı bir tutsaklara, bir izleyicilere bakıyor ve alkışların bitmesini bekliyorlar. Tutsaklardan biri, alkışlar biterken, "Polis-savcılık-mahkeme-sivil faşist işbirliği ile hazırlanan komponun hesabını soracağız." diye bağırıyor. Bu sözleri de duymazlıktan gelen yargıç, alkışlar dinince tutsaklara soruyor;

"Salonda alkışlamaya katılmayan var mı?"

Tutuklulardan hiçbir yanıt alamayan yargıç, tutuksuz yargılanan Necla Can'a yöneliyor. "Alkışladım." yanıtını alan yargıcın yüzü asılıyor.

"Yaz kızım " diyor yargıç, "Mesut Demirel dışında, salonda bulunan tüm sanıklar..."

Bu sözler üzerine, Mesut Demirel ayağa fırlıyor. Mesut Demirel'in iki eli de Bileklerinden kopuktur. Yargıç, bu durumda Mesut Demirel'in alkışlayabileceğini düşünmüyor. Yargıç, bir kişi de olsa alkışlamayan, tutsaklar arasında farklı tavır koyan bir tutuklu olması gerektiğini ispatlamak istiyor. Ama amacına ulaşmıyor:

"Sayın yargıç, yanlış yazdırıyorsunuz. Ben de alkışladım. Askeri savcının bu hukuk dışı, bizleri karalamaya yönelik iftiracı iddiasını ben de alkışlayarak protesto ettim."

Bu sözlerden dolayı çileden çıkan yargıç, o an insani erdemlerden ne kadar uzak olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor:

"Sen nasıl alkışlıyorsun? Hadi, bir kez daha alkışla da görelim!"

Bu sözler, tüm tutsakların ayağa fırlamasına neden oluyor. "Terbiyesizleşme!", "İnsanlıktan hiç payını almadın mı?" gibi laflar arasında, yargıç protesto ediliyor. Mesut Demirel söze giriyor:

"Kimseye bir şey göstermek zorunda değilim. Alkışlamak şu an siyasi bir protesto biçimi olmuştur ve ben bu protestoya katılıyorum, önemli olan budur. Çok merak ediyorsanız söyleyeyim; yüreğimle, beynimle alkışlıyorum ama sizler bunu anlayamazsınız."

Tepkiler ve Mesut Demirel'in konuşması karşısında iyice şaşkına dönen yargıç, hemen sağına soluna dönüyor, heyetkilerin düşüncesini alıyor:

"Gereği düşünüldü... Duruşmanın düzenini bozdukları için tüm sanıkların salondan çıkarılmasına..."

Yargıç kararı sekretere yazdırmaya devam edemeden, tüm tutsaklar hep bir ağızdan slogan atmaya başlıyorlar: "SAVUNMA HAKKIMIZ ENGELLENE-

MEZ." Slogan eşliğinde salonu boşaltan tutukluları, izleyiciler alkışlarıyla onurlandırıyor. Bu tavrın doğruluğunu, desteklediklerini ilan ediyorlar. Yargıçlar ise, kararı bile yazdıramadan apar topar salondan çıkıyorlar. *

.....

Bu duruşmada elli kişinin atılması olayı, sayıları yirmiyi aşan tutsağın bir daha duruşmalara alınmamasına neden oldu. Duruşmalardan iki kez çıkarılma cezası alan tutsakların, yasalara göre -mahkeme heyeti isterse- bir daha duruşmalara alınmayabileceği kuralı gereği, bu yirmiyi aşkın tutsak son karar duruşması dahil, hiçbir duruşmaya çağırılmadılar. Hatta bu karar uyarınca duruşmalara alınmayan kimi tutsakların, tahliye edildikten sonra bile mahkemeleri izlemeleri engellendi.

Elli kişinin mahkemeden atılmasına ve yirmiden fazla kişinin de bir daha duruşmalara alınmamasına neden olan duruşmadaki tavır yanlış mıydı? DEVRİM-Cİ SOL Tutsakları "keskinlik" mi yapmışlardı?.. Mahkemelere gelebilmek için susmaları mı gerekiyordu, yoksa bu komployu her ne pahasına olursa olsun ortaya çıkarmaları mı?.. Kendi yoldaşlarını öldürdükleri ithamı karşısında gösterdikleri duyarlılığı, "kendi arkadaşlarını vurdukları için vicdanen rahatsız ol-dukları" şeklinde yorumlayarak psikolojik tahliller yapan askeri savcının siyasi saldırısı karşısında susmalı mıydılar, yoksa her ne pahasına olursa olsun, gerekli tepkiyi mi göstermeliydiler? Tek şey söylenebilir: Onlar bu davaya yakışır bir şekilde davrandılar.

En Güzel Yazı

"Yargıç, Mesut Demirel'e 'Ne ile alkışladın, göster bakalım!' derken, Mesut'u tanımadığım günlerde yaşadığım bir utancı anımsayıvermiştim.

"İdarenin koşulları sık sık ani baskınlarla aradığı ve elimizdeki yazılı dokümanları yok etmeye çalıştığı günlerdi. İdare 'zula'larımızı patlattıkça, biz hemen, eksilen yazılarımızı yeniden yazıp çoğaltıyorduk. Aynı zamanda, çeşitli teorik yazılar ve bildirileri de hızla çoğaltıp, kimisini zulaya atıyor, kimisini de okunmak üzere elimizin altında tutuyorduk. Bu nedenle, yazma faaliyetleri çok önemliydi ve özellikle yazısı güzel olanlarla hızlı yazanlara çok iş düşüyordu.

"Yazı işlerimizin yoğun olduğu günlerden bir gün, mahkemeden gelen arkadaşlar bir bildiri metni getirdiler. Bu bildiri diğer cezaevlerinde ve bloklarda okunmaya çıkmış, en sona biz kalmıştık. Bir an önce çoğaltılıp dolaşıma çıkarılması için dört nüsha yapmamız gerekiyordu. Metni hemen, yazısının güzel olduğunu bildiğim Mesut'a vermesi için, yazı çoğaltımından sorumlu arkadaşlara gönderdim. İlk etapta bir nüshasını hızlı yazmasını da belirttim.

(*) Kendi arkadaşları Recep Sinan'ı öldürme iddiasıyla yargılananlar kısa bir süre sonra tahliye edildiler.

"O akşam, bir ara koğuş penceresine çıkıp, karşı çaprazımızdaki koğuştaki bulunan Mesut'la biraz sohbet ettik. Askerlerin ve diğer tutukluların duymasını istemediğimiz bazı şeyleri yazarak anlatıyorduk. Dikkatimi çeken şey, Mesut'un kolu kısa gibiydi. Ama bunu gözlerimin bozukluğuna, uzağı iyi göremeyişime yordum. Yazarak anlaşılmaya çalıştığımız yerlerde zar zor anlaşarak sohbeti bitirdik.

"Biraz sonra, bildirinin ilk nüshasının yazımının ne olduğunu bu konudan sorumlu arkadaşla konuşmaya çıktığımda, söz yazının gecikmesine geldi. İşte o anda, Mesut'un iki elinin de bileklerinden kopuk olduğunu öğrendim. Başımдан aşağıya kaynar su dökülmüş gibi oldum. Sadece 'Yaaa!' diyebildim. İlk şoku atlattınca, kendi kendime veryansın etmeye başladım. Arkadaşlarımı tanımak, nasıl yaşadıklarını bilmek gibi bir görevim de olduğu halde, bu konuda yetersiz kalmış, elleri olmayan bir arkadaşımı zorda bırakmıştım. Bu hatayı tamir etmek sorun değildi ama kendimi affedemedim.

"Bildirinin dolaşıma çıkacak ilk nüshası geldiğinde, el yazısını dakikalarca inceledim. Ne kadar özenli ve düzgün bir yazıydı. Böyle bir yazım olmasını isterdim. Yazıya baktıkça, kargacık burgacık yazıma daha çok kızardım. Aynı anda, Mesut'a yaptıklarından dolayı kulaklarıma kadar kızardım. Kendimi nasıl affettirecektim?

"Ancak Mesut'u tanıyınca, tüm düşüncelerimin gereksizliğini, boşu boşuna kendime dert edindiğimi anlayıp rahatladım. Çünkü Mesut irade gücüyle, ellerinin yokluğundan doğan birçok sorunu aşmıştı. Başkasına çok az gereksinim duyuyordu. Siyasal faaliyet içerisinde sürekli yazmak zorunda olan biri olduğunun bilinciyle, bileğine taktığı bir bilekliğin arasına sıkıştırdığı kalemle çok güzel yazmayı başarmıştı. Her işinde özenliydi, ciddiyetle yapıyordu. Böylelesine zor bir durumu iradesiyle aşan arkadaşımı duyduğum sevgi ve saygı arttı. Onun görev anlayışındaki ciddiyet ve duyarlılığından çok yararlandım.

"Ne ile alkışladın, göster bakalım!" diyen yargıç bunları bilseydi, aynı şeyleri söyleyebilir miydi?"

18 Bin Liralık Hain

Devrimci muhalefeti yok etmek üzere yola çıkan 12 Eylül faşizmi, devrimci örgütleri kendi içinde çökertmek, insanların birbirine olan güvenini yok etmek, kuşku düşürmek ve mahkemelerin kararına dayanak yapmak için "itirafçılık" kurumunu yarattı. Devrimci muhalefetin geliştiği hemen her ülkede kullanılan bu yöntemle esas olarak hedeflenen devrimcileri karalamaktı. Egemen sınıfların kendi ideologları aracılığıyla sürdürdüğü ideolojik saldırı kampanyasına, "Bir zamanlar ben de teröristtim..." diye başlayan sözlerle destek olacak, zayıf iradeli, kişiliksiz, zavallı hainler çıktı. Yalnız, "itirafçılık" 12 Eylül faşizminin bir buluşu değildi. Amerikancı faşist cunta, var olan bir deneyi Türkiye gündemine sokmuştu.

Pişmanlık Yasası olarak kamuoyuna yansıtılan "itirafçılık", cezaevlerinde

sürdürülen baskı ve teslim alma politikalarının üzerine oturdu. Faşizm, cezaevindeki tutsaklara iki seçenek sunuyordu: Ya ölüm pahasına direnirsin ya da iradeni bana teslim edip rahat(!) edersin...

Baskı, yasak ve işkencelerin yıldırıldığı, kişiliklerini yok ettiği, zavallılaştırdığı insanlar için, Pişmanlık Yasası büyük bir nimetti. Başkalarının kellesi pahasına da olsa, tahliye edilme, az cezalarla kurtulma(!) olanağı sağlanıyordu.

İtirafçılar hakkında "Cezası indirilip tahliye edilsin:" kararının İçişleri Bakanlığı'nca verildiği, dolayısıyla, mahkemeleri bağlayan bakanlık kararının bir tür direktif olduğu söylendiğinde yargıç, mahkemede savunmaya geçiyordu:

"Yasa böyle emrediyor."

Bu sözlerle sorumluluktan kurtulmaya çalışan mahkemenin, sadece yasalarla değil, itirafçılarla da gönül bağı içinde olduğu daha ileri duruşmalarda açığa çıktı.

1985 yılı içinde, yine bir eylem duruşması için Metris Baştabya Duruşma Salonu'na giden DEVRİMCİ SOL Davası tutsakları, salonda bir gariplik olduğunu seziyorlar. Ama ilk önce ne olduğunu anlayamıyorlar. Hürriyet gazetesinin asparagas haber üreticilerinden Özkan Altıntaş, erken saatte gelmiş, basın bölümünde oturuyor. Heyet içeri girdiğinde, duruşmalara düzenli gelmeyen Askeri Savcı Recep Sözen de yerini alıyor ve günün "oyunu" biraz sonra ortaya çıkıyor...

Daha duruşma başlar başlamaz, bir dilekçesi olduğunu söyleyen "itirafçı" Şaban Taşçı konuşmaya başlıyor. Mamak Cezaevi'ndeki itirafçıların dilekçelerinden örnekler vererek, İstanbul cezaevlerinde de benzer eylemler planlandığını ileri sürüyor. Hürriyet muhabiri, Şaban Taşçı'nın bol bol resmini çekiyor. Ertesi gün, Hürriyet manşetindeki haberin ne olabileceği anlaşılıyor.

Bunun üzerine söz alan Sinan Kukul, bunun Metris Cezaevi Güvenlik Komutanı Binbaşı Muzaffer'in bir oyunu olduğunu, baskı ve işkencelere karşı tutsakların tepkilerinden korkan binbaşının, bu eylemin kamuoyu nezdinde meşruluğunu yok etmek için provokasyonlar peşinde koştuğunu söylüyor. "İtirafçı hain, bu oyunun kirli bir maşasıdır. Burada bu oyuna izin vermeyeceğiz." sözleriyle, hazırlanan senaryoyu teşhir ediyor.

Yargıç, hiçbir şeyden haberi yokmuşçasına, sakin ve babacan gözüküyor:

"Tamam Şaban, sen dilekçeni ver, biz gereken yerlere iletiriz." diyor. Ancak Şaban Taşçı, bir dilekçesi daha olduğunu söyleyerek söz istiyor. Ve davanın 1 numaralı tutuklusu Dursun Karataş'ın kendisini tehdit ettiğini söyleyince, tepki gösteren tutsaklar "Sus!", "Yalancı hain!", "Otur yerine, köpek!" bağırışlarıyla itirafçıyı susturuyorlar. İnisiyatifi elinden kaçırıp yargıç, söz isteyen Devrimci Solcuların istemini reddediyor ve:

"Şaban'ı sizlere ezdirtmem!" deyiveriyor. Yaptığı hatanın hemen farkına varan yargıç, hatasını düzeltmeye çalışırken, zor duruma düşüyor. Ben bunu ağızımdan nasıl kaçırdım dercesine, sağına soluna bakınıyor. Diğer üyelerden

yardım bekliyor ama onların da yapabilecekleri bir yardım yok.

Ayağa kalkan Sinan Kukul, yargıcın bu sözleriyle, mahkemeler ve itirafçı sanıklar arasındaki gönül bağına dile getirdiğini, devrimci harekete yönelik kalamaların MİT, siyasi polis, gerici-faşist basın, askeri savcılık, mahkeme ve itirafçı hainler eliyle üretildiğini ama bunlarla hiçbir yere varılamayacağını, devrimci hareketin prestijinin yok edilemeyeceğini, köklerinden koparılamayacağını söylüyor. Sinan Kukul'un sözlerini, "Sus, atarım dışarı." müdahaleleriyle kesmeye çalışan yargıç, duruşmaya ara verdi.

Verilen aradan sonra Sinan Kukul'a söz veren yargıç, Sinan'ı sonuna kadar sessizce dinlemek zorunda kalıyor. Duruşma arasında iyice düşünerek kurduğu cümlelerle durumu kurtarmaya çalışıyor:

"Biz kimsenin koruyucusu değiliz, bu böyle bilinmelidir."

Yararsız bir tekzip!.. Ve yargıç, söylediklerine inandırıcılık kazandırabilmek için, tekrar söz isteyen Şaban Taşçı'yı tersliyor: "Dilekçeni ver, biz gereken yere iletiriz." İtirafçı bu tepkiye çok şaşırıyor, dudakları ağlamak üzere olan bir çocuğun dudakları gibi büzülüyor.

"Şaban'ı sizlere ezdirtmem." sözleriyle, itirafçılarla işbirliğini ve gönül bağına açığa vuran yargıç, bundan sonra, itirafçılarla ilişkilerinde daha dikkatli davranıyor. Tarafsızlık görüntüsünü korumaya çalışıyor.

.....

DEVİRİMCİ SOL'a karşı açılan savaşta birer piyon olarak kullanılan birkaç itirafçı, mahkemelere gelip giderken ve duruşmalar sırasında özel olarak korunuyorlardı. Aynı arabalarda getirilip götürülen hainler, duruşma sırasında, devrimci tutsaklardan uzak bir yere ayrı olarak oturtuluyor ve devrimci tutsaklarla aralarına askerden bir duvar örülüyordu. Devrimci tutsaklar, itirafçılara anladıkları dilden bir ceza vermek için fırsat kolluyorlardı. Ama onların bu düşüncesi ni cezaevi idareleri ve siyasi polis de bildiğinden, özel önlemler alıyorlardı.

Devrimci tutsaklar, 25.8.1987 günü, tam istedikleri gibi olmasa da, bir anlık bir fırsat yakalamanın sevincini yaşadılar. Böyle bir anın olabileceğini düşünememişlerdi, hazırlıksızdılar ama bu olanağı kullanmayı da ihmal etmediler.

Duruşmalar öncesi bekletildikleri (spor salonunun) soyunma odasında sohbet ediyorlardı. Oda küçük olduğundan, her zamanki gibi kapıyı açtırmışlardı ve birkaç kişi de kapının pervazına dayanmış olarak duruyordu. Duruşma salonunun kapısı açıldı ve yanında askerler olduğu halde, içeriye Şaban Taşçı girdi. Bu saatte devrimci tutsakların duruşma salonuna alınmış olmaları gerektiğini düşünen görevli subay, hainin yanına çok fazla koruma vermemişti. Duruşma salonuna yönelen askerler ve Şaban Taşçı, birden karşılarında Devrimci Solcuları buldular. Önleri kesilmişti. Adımları durdu. Geçip geçmemekte kararsızdılar. Şaban Taşçı'nın rengi attı. Askerler Şaban Taşçı'yı arkalarına alarak "Çekilin, geçelim." dediler. Devrimci tutsaklar "Biz bir şey yapmıyoruz ki, geçsin!" deyince jandarma çavuşu "inanayım mı?" dercesine anlamlı an-

İamlı devrimcilerin yüzlerine baktı. Ama çavuşu yanıtlamadan müdahale ettiler:

"Haydi geçsene, iğrenç hain!"

"Polis ve savcının yanında çok cesaretlisin, haydi geçsene!"

"Demek yüzünü gerdipir yeni kimlik alacaksın ha! Sana on tane kimlik verseler ve o şekilsiz suratını on kere estetik ameliyattan geçirseler, yine elimizden kurtulamayacaksın!"

"Biz halk düşmanlarını affetmeyiz."

Çavuş yalvarırcasına "Bırakın geçsin." derken, tutsaklar bir anda ileri fırlayıp itirafçıyı yumruk, tekme ve tükürük yağmuruna tuttular. Etraftan yetişen askerler müdahale edip araya girdiler. Devrimci tutsaklar öfkelerini dindirememenin kızgınlığı içinde soluyorlardı.

"Hiçbir hain ve muhbir cezasız kalmayacak." sözleri arasında, Şaban Taşçı oradan, askerlerce uzaklaştırıldı. İtirafçıyı devrimci tutsakların elinden kurtaran askerlerden biri, tutsakların yanından geçerken "Elinize sağlık, iyi ettiniz abi!" dedi yavaş bir sesle.

İtirafçı Şaban Taşçı'nın dövülmesi olayı, Ağustos 1987'de, yeni bir yargılamaya neden oldu. Ayazağa'daki III. Kolordu Mahkemesi'nde yargılanan DEV-RİMCİ SOL Tutsakları, "O, halkın haklı mücadelesini sürdürenlere karşı faşizmin bir piyonu olarak, iğrenç saldırılara, asılsız iddialara başvurmuştur... Toplumun tüm değerli gelenek, görenek ve insani kültürünü hiçe sayarak devrimcilere saldırmıştır. O haine, kendisini bekleyen cezayı hatırlattık sadece..." sözleriyle eylemlerini savundular. Böyle bir mahkemede yargılanmayı kabul etmediklerini belirten tutsaklar, mahkemenin hiçbir aşamasına katılmadılar, protesto ettiler. Gıyaplarındaki yargılama sonunda 18'er bin lira cezaya çarptırıldılar.

"Hainlerin değeri işte bu kadardır." dedi tutsaklardan biri, gerekçeli hükmü aldığıında...

BÖLÜM: VII

DİLEKÇELER

ENTERNASYONALİST DAYANIŞMA, EMPERYALİZMİ VE FAŞİZMİ PROTESTO BELGELERİ: DİLEKÇELER

Söyleyecek sözü olan bunu zamanında ve yerinde söylemelidir. Zamanında ve yerinde söylenmeyen söz söylenmemiş demektir ya da en çok şaman alevine benzer; gelip geçer.

Öyle sözler vardır ki, kullananın dilinde, kaleminde bir silaha dönüşmüştür. Ağzından çıkan sözler uğruna asılmayı göze alanlar için sözlerin önemi büyüktür. Böylesi insanlar boş konuşmayı, söz enflasyonunu sevmezler. Onların söyleyecek sözleri varsa, her ne koşulda olursa olsun söylerler. "Karnından konuşmak" böyle insanların işi değildir. Lafı dolandırma, çok söz edip gerçekte hiçbir şey söylememe, "diplomasi" adına, politika adına sözlerinde otosansüre başvurma onların gözünde küçüklüktür. Dağarcığında sözü olanlar, her ne pahasına olursa olsun söylemelidirler. Hem de yerinde ve zamanında... Çünkü taş düştüğü yerde ağırdır.

Ağzından çıkanın bedelini ödemeye hazır olmayanlar, en azından susmayı bilmelidir. Söylenmesi gereken anda susanların çenesi "ucuz kahramanlık" dönemlerinde açılır genellikle. Çünkü "söz-enflasyonu"nun bedeli ve riski yoktur artık.

12 Eylül askeri faşist cuntası, Türkiye toplumunu suskunluğa mahkum etti. Türkiye halkları ve onun temsilcileri olduğu iddiasındakiler ya bu mahkumiyeti kabul edecekler ya da bu yargısız cezayı reddedip haykıracaklardı.

Yenilgiyi henüz fiziken yaşamadan kendi kafalarında yenilenler, 12 Eylül'ün hemen ertesinde sustular. 12 Eylül öncesinin "-cek", "-cak"lı döneminde söz enflasyonuna yol açanlar ilk susanlar oldular. Onlar sustuğu için, seslerini Türkiye halklarına her koşulda duyurmayı görev edinenlerin ödeyeceği bedel arttı. Öyle bir an geldi ki, konuşmak, uğrunda asılmayı gerektirir oldu. İşte bu an konuşmak çok önemliydi. Söyleyecek sözü olanların sözlerini duyurmaları gerektiği anda susanlar, hesabını veremeyecekleri tarihsel bir yanılgı içine düştüler. O an susmak ihanetle özdeşti çünkü. O güne kadar Türkiye halklarına büyük büyük laflar edenlerin suskunluğunun başka bir adı yoktur.

DEVRİMCİ SOL Tutsakları, koşullar ve bedeli ne olursa olsun sözlerini söylediler. Ağır sansür ve yenilgi ortamında, sözlerini çok geniş kesimlere duyurma koşulları yoktu. Ancak "Nasıl olsa sesimizi geniş halk kesimleri duymuyor, bunun için ağır bedeller ödemeye gerek yok." diye düşünmediler. Sesleri mahkeme duvarlarının dışına taşmayacak olsaydı da susmayacaklardı. Kaldı ki, onların sesi her zaman mahkeme ve cezaevi duvarını aştı, mesajları çok geniş olmasa da belli bir kesime ulaştı.

12 Eylül mahkemelerinde yargılanan devrimcilerin suskunluğu aşmalarının önemi, salt mesajlarının kitlelere ulaşip ulaşmaması noktasında da ele alınmaz. Çünkü yüzlerce, binlerce devrimcinin, yurtseverin, Marksist-Leninistin başının istendiği, cuntanın halkın umudu devrimcilerle hesaplaştığı mahkemeler, adli davalar düzeyine indirgenmek isteniyordu. Marksist-Leninistlerin mahkeme salonlarındaki kavgalarının özünde, bu davaların siyasi özüne uygun hale getirilmesi vardı. Devrimci örgütleri birer çete, adi suç örgütü, devrimcileri de anarşist, terörist, adi soyguncu vb. düzeyine indirgemek istiyordu cunta. İşte bu noktada, faşist cuntanın bu oyununun bozulması, mahkemelerde siyasal tavır ve davranış göstermek, düşüncelerini her koşulda savunmak yaşamsal bir önem kazanmıştı. Ya sanık sandalyesinden kalkılıp faşist cunta yargılanacak, siyasal varlığa yönelik saldırılar boşa çıkarılacaktı, ya da sanıklık kabul edilerek kendini inkar ve intihar gündeme gelecekti.

DEVRİMCİ SOL Tutsakları, daha ilk duruşmadan itibaren mahkeme ile inisiyatif ve siyasal kimliğini kabul ettirme savaşına girdiler. Gerek sözlü gerekse yazılı olarak, Türkiye halklarını ilgilendiren her konuda düşüncelerini dile getirdiler. Ancak bu kolay olmadı. Duruşmalardan atılmayı, mahkeme salonlarında dahi baskı ve işkence görmeyi, sorgu, savunma ve dilekçelerinden ötürü yeni davalar açılıp ek cezalar almayı, mahkeme heyetinin şimşeklerini üzerine çekmeyi, tahliye edilmemeyi (en azından geciktirmeyi), ağır cezaları vb. göze almak gerekti. Onlar bu bedeli ödediler. Ve sözlerini sakınmadan kullandılar; mahkemedeki davranışlarında hukuki kaygılardan kaynaklanan bir hesaplılık,

icazet dilenciliği içinde olmadılar. Özleri ile sözleri bir oldu.

"İleride, savunma aşamasında konuşursunuz.", "Bunun mahkememizle ne ilgisi var!", "Bu bizi ilgilendirmez." sözleri, DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI mahkeme heyetinin en çok sevdiği sözler oldu. Bu sözleri "Susun!", "Okuyamazsınız!", "Atarım dışarı!" sözcükleri izledi. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarını susturamayan mahkeme heyeti, çareyi, kimi zaman duruşmadan atmakta, kimi zaman mahkeme salonunda operasyon yaptırmakta, kimi zaman da "Tahliyeleri geciktiriyorsunuz." tehditlerinde buldu. Bunların yetmediği noktada ise, tarihe belge bırakmamak için yazılı dilekçeleri almak istemedi. Konuşmayı dinleyebiliyor ama tutanaklara geçirmek istemiyordu. Dilekçeler için "Bizi ilgilendirmez, ilgili makama başka yollardan gönderin." dedi. Ancak tüm bu oyunlar boşa çıkarıldı. Mahkemelere dilekçe verilmesinin önüne geçmek için cezaevi idarelerini de kullanan, dilekçelere daha cezaevinde iken el koyduran, en azından bunun karşısında sessiz onay veren heyet, bütün bunlardan bir sonuç alamadı. Dilekçeler dosyaları doldurdu.

Bugünden değerlendirildiğinde birçok insan, DEVRİMCİ SOL Tutsakları ile mahkeme arasındaki dilekçe savaşının önemini kavrayamayabilir. Ancak şu unutulmamalıdır: Her olay kendi koşulları, tarihselliği içinde değerlendirilmelidir. Topluma suskunluğun egemen olduğu, hemen hiç kimsenin konuşmaya cesaret edemediği, birçok siyasi davada geçmişi reddetme, icazet dilenme yarışına girildiği, siyasi dava olmanın gereklerinin yerine getirilmediği koşullarda söylendi, yazıldı o sözler. 12 Eylül'e "cunta" demenin suç olduğu koşullarda, "cunta" dememek için "12 Eylül rejimi", "12 Eylül" vb. sözlerinin arkasına sığınıldığı, kaçak güreşilmeye çalışıldığı koşullarda, DEVRİMCİ SOL Tutsakları "12 Eylül askeri faşist cuntası", "generaller çetesi", "Amerikancı faşist cunta" kavramlarını kullandıkları için haklarında davalar açıldı, yüzlerce yıl ceza aldılar. 1982 anayasası aleyhine söz etmenin yasaklandığı koşullarda "Anayasaya Hayır!" diye seslendikleri, dilekçeler verdikleri için duruşmalardan atıldılar. Yine dava açıldı, yine ceza aldılar. İşkencelerin, baskıların ortasında teslim alınmaya çalışılan, kanları etrafa saçılan DEVRİMCİ SOL Tutsakları, Sabra-Şatilla'da katledilen Filistinli kardeşlerine kan vermek için dilekçelerle başvurular, Armutçuk'ta tedbirsizlik sonucu madencilerin katledilmesini, ordunun Irak içlerinde Kürtlere yönelik operasyonunu protesto ettikleri için yine haklarında davalar açıldı, hapis cezaları ile onurlandırıldılar.

Devrimci politika yapmaktan yargılananlara, politikayı, devrimciliği yasaklamak isteyen faşist cunta, bunu başaramadı. Sekiz yıl boyunca mahkeme kürsüsünü, devrimin kürsüsü haline getiren DEVRİMCİ SOL Tutsakları, mahkemeyi boyun eğmek zorunda bıraktılar. Bu kararlılıkları, direnişleri, mücadeleleri sonucudur ki, sanık sandalyesindeki DEVRİMCİ SOL Tutsakları, cuntayı yargılayan yargıçlar pozisyonuna yükselirken, yargıç olma niyetindeki faşist cunta, sanık sandalyesine oturdu. Yargılama sürecinde roller ters dönmüştü...

"Anayasaya Hayır" Deme Özgürlüğünün Bedeli: 86 Yıl 8 Ay

19 Ağustos 1982'de DEVRİMCİ SOL II. Davası'nda Dursun Karataş ve Hüseyin Solgun'un imzaladığı dilekçede "...Cunta anayasası açık faşizmi kurumsal hale getirmektedir..." deniyordu.

"Halkımızın böyle bir anayasadan beklediği bir şey olamaz. Çünkü bu anayasa baskı, terör, işkence ve yoğun sömürünün yasallaşmış halidir. Halkımız özgürlüğünü ancak faşizmi yok ederek kazanabilir. Bu yüzden anayasayı, sanki halka bahşedilmiş gibi gösterme politikası sökmeyecektir. 1982 Anayasası'nın destekçileri egemen sınıflardır. Halkımız bu anayasayı desteklememen ve 'RET' oyu vermelidir.

*"Ayrıca, cezaevlerindeki yüz binlerce tutukluya oy hakkı verilmemesini de burada protesto ediyoruz. Tutuklulara oy hakkı verilmemesi ret oylarından korktukları içindir. "**

Faşist cuntanın 1982 Anayasası'nı görücüye çıkardığı bu dönemde, anayasa lehine konuşmak serbest, aleyhte konuşmak yasaktı. 1982 Anayasa taslağının eleştirilemediği bir dönemde "Bu anayasaya ret oyu verilmelidir." demenin özel bir anlamı vardı. Birçok sol grubun anayasa gibi, halkın geleceğini ilgilendiren bir konuya duyarsız kaldığı koşullarda, gerek cezaevlerinde (mahkemelerde), gerekse cezaevleri dışında "Anayasaya Hayır!" kampanyası sürdürmenin özel bir anlamı vardı. DEVRİMCİ SOL III. Davası'nın açılışı, anayasanın tartışıldığı bir foruma dönüştü.

2 Kasım 1982 günü başlayan DEVRİMCİ SOL III. Davası'nın mahkeme heyetine anayasa referandumu ile ilgili bir dilekçe veren Bedri Yağan, İbrahim Bingöl, Tuğrul Özbek, İbrahim Erdoğan, Nuri Eryüksel, A.Fazıl Özdemir, A.-Tayfun Özkök, İ.Tuncer Bağdatlıoğlu, A.Şener Yıldırım ve Sinan Kukul dava tutsaklarının mesajını iletiler kürsüden. Bu dilekçede suç işlendiğine inanan cunta yargıç ve savcılar yeni bir dava açtılar. Düşüncelerinden ve eylemlerinden dolayı haklarında idam cezaları istenen tutsakların, aynı düşüncelerle cunta uygulamalarına tavır almaları nedeniyle haklarında dava açıp hapis cezası istenmesinden ne amaçlanıyordu? Marksist-Leninstlere ceza alma korkusuyla geri adım attırmak mı? Evet, cunta bunu amaçlıyordu. Ama cunta mahkemelerinin bu gözdağının hiçbir şey ifade etmediği, dilekçe davası savunmasında da devrimcilerin düşüncelerine kararlı bir şekilde sahip çıkmalarıyla görüldü. "Ben suç işletmem." diyen yargıçlar, yeni bir "suç" işlenmesinin nedeni oldular.

"Çok açıktır ki, cuntanın bu anayasa aldatmacasına alet olmak, halkımızın buna layık görülebileceğini düşünmek, cuntaya, faşizme alet olmak(...) böyle bir anayasaya karşı çıkmak için Marksist-Leninist ve sol görüşlü olmak da gerekmez. İnsani değerleri taşıyan ve savunan her insanın karşı çıkması insanlık

(*) DEVRİMCİ SOL Dava Dilekçeleri/12 Eylül Mahkemeleri Dosyası I, Derleyen: A.Tayfun Özkök, syf.11-12

onuru gereğidir. Bizler de bu yüzden, faşist cuntanın anayasa dayatmasına karşı çıkmayı, halkımıza karşı sorumluluğumuzun gereği görüyoruz. Bu anayasaya karşı çıkmamanın, halklarımızın kurtuluş mücadelesine ihanet olacağını savunuyoruz. İşte bunun için halkımızı 'Anayasaya Hayır' demeye çağırarak aynı zamanda 'faşizme hayır' demeyi görev bildik.

*"Bu görevi yapmamız suç sayılıyorsa, biz de bu tür şerefli suçlamaları her zaman kabul ederiz ve savunuruz. Bu konuda ancak halkımıza hesap verimiz. Böyle bir anayasayı Türkiye halklarına dayatarak suç işleyen cunta, bizlerden, görevimizi yaptık diye hesap soramaz..."**

Anayasayı protesto dilekçesine imza atan DEVRİMCİ SOL Tutsakları toplam 50 yıl 8 ay ceza aldılar. Dilekçenin içeriğinde savunulan düşüncelerden dolayı açılan davada yapılan savunmadan da -aynı 'suçları' işledikleri gerekçesiyle- toplam 36 yıl ceza daha aldılar. Böylece anayasayı protesto etmekten yargılanan DEVRİMCİ SOL Tutsakları, 86 yıl 8 ay ceza ile onurlandırıldı.

Verilen bu cezalar, 1982 koşullarında cuntaya karşı siyasal tavır alışı bir göstergesi olan protesto dilekçeleri verme yolunu, cuntanın kullanırmak istemediğinin göstergesiydi. Bundan sonraki süreç, düşüncelerini hangi alanda olursa olsun hayata geçirmeye kararlı devrimcilerle cunta arasında, bir dilekçe savaşına dönüştü. Dilekçeler, devrimci tutsakların cezaevlerinde yürüttükleri mücadele araçları arasında temel bir öneme sahip değildi, diğer mücadele biçimlerini bütünleyen bir araçtı. Cuntanın dilekçelere ve sorgulara aldığı tavır da gösterdi ki, bu araçlar cuntayı rahatsız ediyordu. Bu nedenle dilekçe-ceza-savunma-ceza-savunmanın savunması-ceza birbirini kovaladı.

"Sanıklar Mahkemeye Ahlaka Mugayir Bir Şekilde Çıplak Olarak Geldiklerinden..."

26 Ocak 1985-Selimiye

"Anayasayı protesto eden dilekçemizden dolayı hakkımızda dava açılmıştı. 26 Ocak 1985 günü, Selimiye'deki duruşmaya gitmek üzere hücrelerimizden çıktık. Bizi tek tek 'kapı altı'na alan komando askerler, direnmemize karşın döve döve, zorla tek tip elbise giydirip ellerimizi de arkadan sıkıca kelepçeledikten sonra 5-6 kişi alabilecek ring arabalarına 10 kişi dolduruldu.

"Arabalara bindirildikten sonra yaptığımız ilk iş, tek tip elbiselerin parçalanması oldu. Ellerimiz arkada bileklere kan otururcasına kelepçeli olduğundan, tek tip elbiseyi parçalama işini dişlerimizle yapmaktan başka yolumuz yoktu. Dişlerimiz ağrıya sızlaya, üstümüzdeki çaputları paramparça ettik. Her tarafımızdan paçavralar sarkıyordu şimdi.

(*) DEVRİMCİ SOL Dava Dilekçeleri/12 Eylül Mahkemeleri Dosyası I, Derleyen: A.Tayfun Özkök

"Bir yandan tek tipleri parçalarken, bir yandan da slogan ata ata Selimiye'ye geldik. Arabada fazla bekletilmeden Selimiye koridoruna alındık. Herkesin gözleri üzerimizdeydi. Kışın ortasında; üzerimizden sarkan paçavraların altında sadece bir şort ve atletle ve ayaklanmadaki terlikle koridordan geçirilişimiz herkesi şaşkına çevirmişti. Çıplak bacaklarımız ise cop ve postal darbeleriyle yara bere içindeydi.

"Mahkeme kapısının önündeki banklara oturtulduk. Askerler çevreyi boşalttılar. Ellerimizi çözmelerini istiyoruz, kabul etmiyorlar. Binbir zahmete katlanıp birer sigara yakıp içmeye başlıyoruz. Daha sigaralarımız bitmeden isimlerimiz okunuyor. Kelepçeleri çözülen üstünde kalmış son parçaları da parçalayıp koridora atıyor.

"Koridor ve mahkeme salonu inzibatlardan adım atılmaz halde. Selimiye gözetim ve cezaevinin güvenlik komutanı albayla birkaç subay gelince askerler telaşa toparlanıyorlar. Selimiye'nin alt katındaki gözetim evinin işkenceci subaylarının gelişini hayra yormuyoruz.

"Yargıç kimlik bildirimine geçtiğinde söz istiyoruz. Vermiyor. Israr ediyoruz. Söz vermezse kimlik bildiriminde bulunmayacağımızı söylüyoruz. Aralarında kısa bir konuşma geçen heyet, bizi duruşmadan atma kararı aldığını bildiriyor.

"Sanıklar mahkemeye ahlaka mugayir bir şekilde çıplak olarak geldiklerinden salondan çıkarılmalarına, eğer tekrar aynı şekilde gelirlerse, bir daha duruşmalara alınmayarak duruşmaların gıyaplarında yapılmasına..."

"İtiraz ediyoruz. Bu halde gelmeyi bizim istemediğimizi, üzerimizdekilerin zorla alınarak tek tip elbise giydirildiği için yırttığımızı, mahkemenin sivil elbise getirttiği takdirde giyeceğimizi, tek tip elbise zorlamasının amacını vb. anlatmaya çalışıyoruz. Dinlemek istemiyor ve salondan çıkarmaya çalışıyorlar. Ama biz bağıra çağıra konuşup derdimizi anlatıyoruz. Mahkeme başkanı askerlere 'çıkaran' anlamında işaret ediyor. Zaten hazır bekleyen inzibatlar saldırıya geçiyorlar. Bir yandan coplarken, öte yandan sloganlarımızı engellemek için boğazlarımızı sıkıyorlar.

"Selimiye koridorları 'İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek', 'İşkence Yapmak Şerefsizliktir', 'Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Mücadelemiz', 'Tek Tip Elbise Giymedik, Giymeyeceğiz' sloganlarıyla inliyor. İnzibatlar kol kola direnişe geçen bizleri birbirimizden koparıp sürükleyerek koridora çıkarıyorlar. Heyet kürsüde direnişimizi izliyor. Koridorda bulunan gazeteciler ise coplanarak yerlerde sürüklenişimizi fotoğraflamaya çalışıyorlar.

"Yerde coplandığım bir sıra, nefes alamayan bir insandan çıkabilecek ısıklıla çığlık karışımı bir sese yöneliyor dikkatim. Ve Sinan Kukul'un boğazına sarılan bir astsubayın onu boğmak üzere olduğunu, Sinan'ın yüzünün morardığını görüyorum. O an beni coplayan askerlerin elinden nasıl kurtulduğumu, Sinan'ı boğmakta olduğunun farkında olmayan astsubayın üzerine nasıl saldırdığımı hatırlamıyorum. Sinan'ın durumunu diğer arkadaşlarım da fark et-

miş olacaklar ki, hemen hepimiz oraya hücum etmişiz. Astsubay ve askerler bizimle uğraşırken Sinan nefes aldı, ama takatten düşmüştü. Ciğerleri dökülürcesine öksürüyordu. Bu sırada askerler durdu birdenbire.

"Slogan atmayı kesin yoksa içeri alırım sizi, orada görürsünüz gününüzü!"

"Selimiye'nin güvenlik komutanı albaydı bu konuşan. Bu tehdidin altında kalmamak gerekiyordu.

"Sen kim oluyorsun? Senin bizi aşağıya alma yetkin olmadığı gibi, o çok sevdiğin işkence evinden de geçtik. Bizi işkenceyle korkutacağını mı sanıyorsun? İşkenceden korkuyor olsaydık, zaten şu anda yerlerde sürükleniyor, coplanıyor olmaz, tek tip giyer, karşında hazır olda dururduk."

"Sizin dilinizi çok uzatmışlar."

"Dilimizi kesmek için elinden ne geliyorsa onu yap."

"Komutanım, onlardan ben sorumluyum. Götürmem gerek."

"Tartışmanın büyümek üzere olduğunu gören Sağmalcılar Özel Tıp Cezaevi'nin dış güvenliğinden ve dolayısıyla bizim getirilişimizden sorumlu olan Yüzbaşı Savaş Gevrekçi, bu sözlerden sonra askerlerini albayla aramıza sokarak ellerimizi kelepçelemeye başladı. Elinden bir şey gelmeyen albay, Yüzbaşı Savaş'a ters ters bakarak yürüdü gitti.

"Kelepçelenmemizden sonra yürümeye başladığımızda, koridorların meraklı izleyicilerle dolu olduğunu fark ediyorum. Askerler, sekreterler, avukatlar ve o gün orada işi olan insanlar şaşkın gözlerle bizi izliyorlardı. Faşist cuntanın merkezlerinden birinde onca işkenceye ve tehdide karşın direnen, slogan atan, albayla tartışan bizlerin nasıl insanlar olduğumuzu anlamaya çalışıyor gibiydiler. Yüzlerinde acıma, hayret, hayranlık karışımı bir ifade okuduğumu sanıyorum.

"Hürriyet gazetesinden Özkan Altıntaş olayı kaçırmanın üzüntüsüyle 'Ne oldu?' diye soruyor. Daha önce de çeşitli defalar resimlerimizi çekip altlarına uyduruk haberler, alçakça karalamalar yazan bu asparagas gazetecisine patlıyoruz:

"Çek resimlerini, yarın altına yazacak yalanları da uydurursun nasıl olsa. Ne yapacaksın ne olduğunu öğrenip de, nasıl olsa istediğin gibi dolduruyorsun, alçak, namussuz!"

"Böyle bir tepki beklemiyordu. Şaşırdı, kekelemeye başladı.

"Ben bir şey yapmadım, gazete yapıyor."

"Yüzbaşı Savaş yine araya girip bizi oradan uzaklaştırırken, 'Her şeyi yaptınız, her şeyi söylediniz. Bir tek o kalmıştı, ona da söylediniz.' diyor. Bu sözlerde hem bir şikayet, hem de hayretle karışık 'helal olsun' deyiş var. Emir alma, emirler dışına çıkmamaya alışmış bu insan, I. Ordu'nun merkezinde sıradışı işler yapan bizleri koridorda götürürken çevresine, 'Biz bunlara tek tip elbise giydiremediyse, işte böyle oldukları içindir.' demek istiyor gibiydi."

Sabra-Şatilla'ya Kan Vermek İstiyoruz Siyonistlerin Kardeşi Cuntacılar Reddediyor

1982'de Filistin'in bağı tanklarla, bombalarla bir kez daha ezildi. Metris Askeri Cezaevi'nde, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin hazırladığı kişiliksizleştirme politikalarına direnenlerin soluğu, Sabra ve Şatilla'da direnenlerin soluğunu taşıdı mahkeme kürsüsüne.

THKP-C'nin enternasyonalizm mirasını devralan DEVRİMCİ SOL Tutsakları, bunu 15 yıllık mücadele tarihlerinde geliştirmiş, ezilen halkların ve işçi sınıfının kardeşliği şiarını devrimci eylemleriyle hep diri tutmuşlardı. Enternasyonalizm ruhu onların devrimci özlerinin bir parçasıydı. Faşist cunta, devrimci hareketin enternasyonalist dayanışma eylemlerini ve Filistin devrimine verdiği desteği yargılarken, devrimciler, emperyalizmi ve faşizmi yargıladıkları kürsüden Siyonist İsrail'e direnen Filistin'e destek ve dayanışma duygularını iletiyorlardı.

Toprak kalkıyor

Toprak iniyor

Altı uçlu mahmuzun gölgesinde

Filistin kalkıp kalkıp iniyor

Kurşuna dizilenlerle...

Siyonistler geçiyor

Arabaları

Tankları ve silahlarıyla

Ve önlerinde çıldırmış bir ana

Heykel gibi bakıyor

Gözleri kırlangıç harmanı

Bakıyor paletlerin ezdiği üç genç kıza

Yangın yeridir yüreği

Yüreğim Sabra-Şatilla...

İşkence ve yağma operasyonlarından kaçırılan Filistin dilekçesi, sivri bir bıçak gibi duruyor tutsağın önünde. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının yüreklerinden kopup gelen ve belki de birçok Filistinli gerillayı ve Filistin devriminin küçük generallerini kurtaracak olan kanı vermek için, "Kan vermek istiyoruz." diyor DEVRİMCİ SOL Tutsakları.

"...Biz Marksist-Leninistlerin görevi öncelikle kendi ülkemizin bağımsızlığı ve halkının kurtuluşu için savaşımdır. (...) Yurtsever olduğumuz için enternasyonalistiz de. Bunun için emperyalizmin bir ulusu yok etmesine seyirci kalamayız. Ve enternasyonalizm bize, dünya halklarıyla emperyalizme ve faşizme karşı dayanışmayı, ortak düşmana karşı gerektiğinde aynı cephede omuz omuza savaşmayı öğretmektedir.

"Tutsak bulunduğumuz bu şartlarda saldırganları nefretle kınamak ve protesto etmek dışında, bir nebze de olsa Filistin halkının mücadelesine katkıda

bulunmak için, yaralı Filistinlilere iletilmek üzere kan bağışında bulunmak isti yoruz" (19 Ağustos 1982)*

Metris ve Sultanahmet cezaevlerindeki birçok tutsağın da verdiği bu türden dilekçelere, cunta yanıt bile vermedi. Başta Kenan Evren olmak üzere "müslüman din kardeşlerimiz", "mazlum bir milletin haklı mücadelesi" türünden demeçlerin, Filistin halkına verdiklerini söyledikleri desteğin(!) sahte, yalan ve ikiyüzlü karakterini ortaya koydu. DEVRİMCİ SOL Tutsakları, dayanışma ve destek mesajlarını, kan bağışında bulunmak istediklerini Filistin'in Türkiye (Ankara) Temsilcisi Ebu Firaz'a da iletiler. Fakat cuntanın, Ebu Firaz'ın girişimlerini de geri çevirdiği öğrenildi daha sonra.

DEVRİMCİ SOL Tutsakları, halk kurtuluş hareketlerini desteklemeden tutarlı bir enternasyonalist ist olunamayacağına hep inandılar. Bu anlayışlarının bir sonucu olarak Ortadoğu halklarının kurtuluş mücadelelerine de sürekli destek verdiler. Enternasyonalist dayanışma ve desteğin resmi ilişkilere bürüneceği günleri oturup beklemediler. Halkların mücadelesini yürüten devrimci örgütlerin, hiçbir pragmatizme saplanmadan verecekleri koşulsuz ve gönüllü desteğin yaratacağı güven ortamında, halklar arasında daha ileri birlik ve dayanışmalara ulaşılabileceğini savundular. Daha güçlü birliklerin bu yoldan geçtiğini gösterdiler. Bu anlayışlarını kararlı bir şekilde hayata geçirdiler.

Bizim, anlayış olarak ortaya çıkışımızdan önce ve sonraki tarihimiz, enternasyonalist dayanışma örnekleriyle doludur. Dev-Genç'in ve THKP-C'nin anti-empyalist, enternasyonalist dayanışma örneklerini gelenekselleştirmemiz, Molukalı ve Katangalı gerillalara yönelik saldırıları protesto etmekten, Şili cuntasının işkence gemisi Esmeralda'nın Türkiye karasularına girmesini protesto ya, Siyonist İsrail'e yönelik eylemlerden Batı Sahra, Nikaragua halkına destek vermeye kadar çok çeşitli örneklerle yaratıldı bu gelenek. Ezilen halkların zafesinde duydukları sevinç ile emperyalist, ırkçı, şoven saldırılar, katliamlar karşısındaki nefretleri bu gelenekle, bu bilinçle beslendi, büyüdü. Hem de tutsaklık koşullarında, faşizme karşı onur ve kimlik savaşı verdikleri bir süreçte... Bunun bir örneği yine İran-İrak savaşı sırasında yaşandı.

Türkiye ve Irak Rejimleri "Kürt" Sorununda "Sınır" Tanımıyor

İran-İrak savaşında güçsüz düşen Saddam rejimi, Irak Kürdistanı'nda denetimini kaybedince, Türkiye cuntasının saldırısına bir anlaşmayla çanak tuttu. Bu anlaşmaya göre, Türkiye, Irak içlerine sınır ötesi operasyon düzenledi. Kürt yurtsever hareketini imha etmek, Irak rejimini de rahatlatacaktı. Gelişen Kürt yurtsever hareketinin Türkiye'ye de sıçramasını engellemek ve Kürt halkına gözdağı vermek amacıyla, Türk ordusu saldırıya geçti. Bu saldırı devrimci tutsakların haklı protestolarına neden oldu.

(*) age. syf. 95-107

27 Mayıs 1983 tarihinde, sekiz imzalı bir dilekçeyle mahkemeye gelen DEVRİMCİ SOL Tutsakları, kürsülerine bu kez de Peşmerge direnişlerinin haklı savunmasını getirdiler. Dilekçeyi okuyan tutsak, "Kürdistan dağlarındaki direnişe selam olsun." dedi. "Haklı olan biziz, haklı olan ezilen halklar ve mücadeleleridir." dedi.

"Tüm faşist devlet ve yönetimler gibi cunta da, başka ülkelerin topraklarına dahi girmekten çekinmeyerek, ezilen bir ulusun gelişen ulusal hareketini bastırmaya çalışıyor.

(...)

"Cunta ve ırkçı yöneticileri tarafından ortaklaşa hazırlanan, Kürt hareketini ve halkını imhaya yönelik, cuntanın Irak'taki imha hareketini şiddetle protesto ediyor ve yüreklerimizin, tutsak da olsak, onlarla beraber olduğunu tarih önünde haykırıyoruz. Halkların özgürlük mücadelesi hareketimizin öncülüğünde mutlaka zafere ulaşacaktır.

"Kahrolsun Amerikancı Faşist Cunta!

"Kahrolsun Irak-İran Gerici Yönetimleri!

"Yaşasın Kürt, Türk, Arap ve Fars Haklarının Kardeşliği!"

Metris Cezaevi çıkışında, cezaevi iç güvenlik komutanı tarafından el konulan bu dilekçe savcılığa gönderilmiş, açılan davada, Kürt halkının kendi kaderini kendisinin tayin etmesini kayıtsız şartsız destekleyen içerikteki dilekçe beraat etmişti. 146/3'ten açılan davada "Sanıklar Kürt sorunu ile ilgili görüşlerini söylemişlerdir. Gerekli propagandif amacına da ulaşmadığından suç unsuru oluşmamıştır." gibi bir karar çıkmıştır. 15 Ağustos 1984'te PKK'nın Eruh-Şemdinli baskınlarından sonra, TC ordusunun gerçekleştirdiği ikinci sınır ötesi operasyonu izleyen günlerde, aynı içerikteki bir dilekçe ile Kürt köylülerinin katledilmesi protesto edilmiş ancak, bundan dolayı dava açılmamıştır.

Ülkeye "Demokrasi" Geliyor!

Cuntanın Belirlediği Adayları Seçmemek Suç Oluyor!

6 Kasım 1983 seçimleri ile cunta, sivil görünüm yaratma çabalarını hızlandırdı. Demokrasicilik oyunu başlıyordu şimdi. Cuntanın atadığı her ilin valisi, partilerin verdikleri aday listelerini inceliyor ve MGK'ya rapor veriyordu. MİT, emniyet müdürlükleri ve siyasi polis, adayların durumlarını tek tek inceliyor ve cuntaya istihbarat yetiştiriyorlardı. Kurulan partilerin adayları kendilerini cuntaya bir türlü "beğendiremiyor", veto üstüne veto yiyerek adaylıkları düşürülüyordu.

Evren'in açık desteğiyle cunta partisi MDP iktidara hazırlanıyordu. Muhalefetçilik ise Necdet Calp'ın kurduğu Halkçı Parti'ye verildi. Oligarşinin kurumlaşmış eski partilerinin devamı olan SODEP ve BTP ise bu oyunun dışında tutuldu. Ekonomik politikadaki uygulamalarıyla, emperyalistlerin çıkarlarını onlardan daha pervasızca savunarak büyük bir güven yaratmış olan Özal, arkasına aldığı Amerikan desteğiyle "ben de varım" dedi. Böylece ANAP'ın seçimlere girmesini cunta da engelleyemedi.

Aslında yeni bir Danışma Meclisi'nden öte bir işlevi olmayacak olan TBMM seçimlerine katılmak, bu şartlarda, cuntanın demokrasicilik oyununa alet olmak demektir. Bağımsız, demokrat, sosyalist adayların da seçimlere katılması ise söz konusu bile edilmiyordu. Böyle bir komedinin sergilendiği bir seçim ortamında Marksist-Leninistler tavırsız kalabilir miydi? Ya da tavırları ne olmalıydı?

"Amerikancı faşist cunta bütün bu uygulamaların devamını isteyen faşist partiler kurdurdu; şimdi sizden onu onaylamanızı istiyor. Cunta oyunun kural-larını kendisi belirtiyor; oyuncuların oynayacağı takımları kendisi oluşturuyor; sizlerden de bu takımlardan birini tutmanızı istiyor. (...) Cunta seçim yutturma-casıyla; insanlık onurunun ve insan haklarının yok edildiği, tüm halkın baskı altında tutulduğu, işkencenin ve katliamların yasal hale geldiği, açık faşizmi kurumlaştırmak istiyor. (...)

"Kısaca, seçim değil bir oyun oynanmaktadır. Seçim sandığına gitmek ve oy kullanmak (...) faşizmi onaylamaktır.

*"...Cuntanın seçim oyununu bozmanın tek yolu sandık başına gitmemek-tir! Sandık başına gitmeyiniz ve seçimleri boykot ediniz! Şiarımız seçimleri boykot etmektir. "***

18.10.1983 tarihli, 2 No.lu Askeri Mahkeme duruşmasında, DEVRİMCİ SOL Tutsakları, 20 imzalı dilekçelerinde Türkiye halklarına böyle seslendiler.

Bu dilekçe cuntacıları kızdırdı. Savcılık, dilekçede "faşist Evren", "kukla hü-kümet", "Cunta, bir avuç tekelci, toprak ağası ve tefecinin dışında 45 milyon halka düşman olduğunu kanıtlamıştır." sözlerini, hükümete ve cumhurbaşkanı-na hakaret olarak değerlendirek; "Siyasi savunma maskesi adı altında güya görüşlerini açıklamışlardır." diyordu. Askeri savcı eşyaya ad vermenin suç sa-yılacağını savunuyordu. "Güya" derken de, tutsakların aslında görüşlerini açık-lamak amacıyla değil, propaganda amacıyla konuştuklarını ima etmeye çalışı-yordu.

Dilekçeyle ilgili açılan davadaki savunmalarında ise DEVRİMCİ SOL Tut-sakları "Evet mahkeme üyeleri ve savcı, bu düzeni adlandırırken faşizm sıfatını kullandık, kullanıyoruz. Çünkü niteliği odur. Faşizm adlandırması suç değil, fa-şist olmak ve faşizmi uygulamak suçtur... Eğer belirtilecek bir suç varsa, o, fa-şistlerin halka ihaneti ve onların düzenidir." dediler.

12 Eylül'ün mahkeme kürsülerinden de, 12 Eylül'ün göstermelik seçimleri-nin boykot edilmesi gerektiği çağrıları yapıldı. Cunta kürsüsünde cunta bir kez daha yargılandı. Bu dilekçeye imza atanların her birine 5 yıl 4 ay ceza veril-di.**

(*) age, syf. 128-129

(**) Bu dilekçede imzaları olan Abdullah Meral ve Haydar Başbağ, 1984 yılında Ölüm Orucu di-renişinde şehit düştükleri için davaları düştü.

İtirafçılar İtiraf Etti, Azmettirenler Susuyor

Devrimci, yurtsever örgütlerin "kökünü kazıma" ve toplumsal muhalefeti bir daha boy vermemecesine yok etme hedefiyle yola çıkan cunta, Makyavelizmde sınır tanımadı. Bu uğurda şeytanla bile işbirliği yapabiliyordu, yaptı da.

Devrimci örgütlenmelerin "çökertilmesi" için içten parçalama, Truva Atı kullanma, adam satın alma, ajan sokma planları 12 Eylülcülerin buluşu değildi. Aksine, bu düşünceler ilkin, "sosyal demokrat" etiketli Ecevit hükümeti döneminde tartışıldı. Türkiye'de fikir babalığını "dönek" bir solcu yaptı. İtalya'da Kızıl Tugaylar'a darbe vurulmasında etken olan Pişmanlık Yasası'nın ithali için Cumhuriyet gazetesindeki köşesinde dil döken Uğur Mumcu, 12 Eylül sonrasında muradına erdi.

Amaç neydi? Amaç çok açıktı: 12 Eylül'ün yoğun işkence ve baskı koşullarında, yenilgiyi yaşayan devrimcileri birtakım vaatlerle satın almak, onlardan edinilecek bilgilerle örgütlere darbe vurmak, tutsak edilen devrimcilerin ağır cezalara çarptırılması için kanıt yaratmak...

Cunta, Pişmanlık Yasası'nı çıkarmakta uzun süre tereddüt yaşadı. Cunta şefi "Ya anlaşıp hepsi pişmanlık getirir de tahliye olurlarsa?" diyordu. Bu sözleri, aynı durumda kendisinin pişmanlık belgelerini imzalamakta tereddüt göstermeyeceğini ispatlıyordu. Bir devrimcinin tahliye edilmek, idamdan kurtulmak için dahi olsa pişmanlık belgesi imzalamayacağını düşünemeyen cuntacılar, böylesi bir durumda kendilerinin yapacağı şeyi düşünerek yasa çıkarmakta tereddüt gösterdiler. Ancak bir süre sonra yasa çıktı. Pişmanlık Yasası çıktığında faşist cunta, binlerce itirafçı hain çıkacağını bekliyordu. Beklediğini bulamadı. Zayıf kişilikli birkaç yüz hain, dönek ile yetinmek zorunda kalan cunta, devrimci örgütlere güvensizlik ve kuşku tohumları ekmek istedi.

Cunta, "itirafçı" hainler yaratmakla bir taşla birkaç kuş birden vurmak istiyordu. Hainlerin birinci görevi gizli örgütleri açığa çıkarmaktı; ikinci olarak devrimci örgütlerin güvenilirliğini gerek halk, gerekse devrimci sempatizanlar nezdinde sarsmak; üçüncü olarak, tutsakları işkenceden ve ağır cezadan kurtulmak vaatleriyle faşizme yamamak, cezaevlerindeki direnişi kırmak; dördüncü olarak ise, göstermelik mahkemelerde yargılanan devrimcilerin mahkum edilebilmesi için 12 Eylül mahkemelerine malzeme olma...

Cezaevlerindeki ağır baskı koşullarıyla, mahkemeden çıkacak olası ağır bir cezadan kurtulmak için dava arkadaşlarını, davasını, tüm insani ve ahlaki değerleri satmaya hazır hainlere, devlet Pişmanlık Yasası çıkarmıştı. Çoğunluğu polis işkencesinde açığa çıkan ihanet, tüm çirkinliğiyle mahkeme salonlarına taşınmıştı. Daha yasa çıkmadan, son ana kadar devrimci arkadaşlarının yüzüne gülen sahtekârlar, gizlemeye çalıştıkları ama pek beceremedikleri bir ikiyüzlülükle ihanet edip-etmeme hesaplaşması içine girmişlerdi. 12 Eylül yargıçlarının dayandığı en önemli kanıtlar bunlar olacak, devrimci davalar halkın gözünde ihanet edenlerin tanıklığıyla mahkûm edilmeye çalışılacak, verilen ağır cezalara "kanıtlar" yaratılacaktı.

DEVRİMCİ SOL Tutsakları 19.8.1985 tarihinde verdikleri dilekçelerinde Özal hükümetinin yasalaştırdığı Pişmanlık Yasası'na karşı tavırlarını şöyle ifade ettiler:

"İtiraf yasası, kokuşmuş, çürümüş, asalak bir düzenin kendini koruma yolundaki son çırpınışlarından biridir. İtiraf yasası salt komünistlere, devrimcilere, yurtseverlere değil tüm insanlığa yönelik bir saldırıdır. (...) Buna alet olmak, hatta sessiz kalmak bile bir insanlık suçudur. Bu suça ortak olmayın. Belki birçok maddi çıkar, ödül kazanacaksınız, ancak çocuklarınıza lekeli bir isim ve ömür boyu şaibeli bir yaşam mirası bırakacaksınız.

"İtirafçıları devlet koruyamayacak ve bu yöntemle kesinlikle devrimci mücadeleye engellenemeyecektir. Bu yasa işlerliğini yitirecek ve sonuçta siz yargıçlar, tarih önünde suçlu olacaksınız, hiç unutmayın. "

Kişiliğini yitirmiş, ahlaki düşkünlükle yozlaşmış, psikolojik olarak çökmüş bu güçsüz insan suretleri, bir süre devrimci mücadeleye karşı kullanılıp posaları çıkarıldıktan sonra tekrar atılacaklardı. Çünkü ihanet etmiş insana hiç kimse güvenmez, değer vermez.

Cuntanın hainlere teklifleri çok cazipti doğrusu.(!) Tahliye edilişlerinden sonra isterlerse yüzleri ameliyatla değiştirilecek, kimlikleri değiştirilecek, lüks yaşam olanakları sunulacak, gerekirse can güvenlikleri için yurtdışına gönderileceklerdi.** Kısaca, Türkiye halklarından onları gizleyeceklerdi.

Oysa gerçekler tam da bunun tersini gösterdi. Tahliye edilen "itirafçılar" Fak-Fuk-Fon'dan ayrılan birkaç yüz bin lira harçlıkla cezaevi kapılarından bırakıldılar. Vaatler yalandı. "Ne haliniz varsa görün." dendi. Birçoğu, devrimcilerin hesap soracağından korkarak kendi olanaklarıyla gizlenirken, kâra doymayan kapitalistlere ucuza pazarladılar kendilerini; kimisi hırsızlığa, adi gasplara, çeksenet mafyasına yöneldi. Devletin onlarla işi bitmişti çünkü. Yasayı çekici kılmak amacıyla serbest bıraktıkları hainlerden Orhan Özay ile Turabi Kaçar, bir süre sonra adli bir silahlı gasp eyleminden, Gencay Aydemir ise çeksenet mafyası işi yapmaktan tekrar yakalandılar ve kendilerini mahkemede şöyle savundular: "Ne yani aç mı kalacaktık?" Bunlardan Orhan Özay tekrar gaspçılığa soyundu. Bu kez suç ortakları polislerdi. Ve bir fidye olayı sırasında polis tarafından öldürüldü. Basın gaspçıları mafyacı polisler olarak tanıttı. Böylece polislerin arasında başlayan 'yeni' yaşamı yine onların arasında noktalandı.

Yıllar geçtikçe yasadan aradığını bulamayanlar da çıktı. Bunların bir kısmı pişmanlıklarından pişman olduklarını açıkladılar. "İtirafçı" olduğu için tahliye edildikten sonra yurtdışına çıkan Yüksel Akkuştur, oradan itiraflarını geri aldığını açıkladı. "İfadelerin (polis ifadeleri kastediliyor -bn-) aynılarını el yazımla yazıp mahkemeye göndermem gerektiğini, Muzaffer binbaşının teşvikiyle Ka-

(*) age, syf.234-236

(**) MLSPB itirafçısı Adem Demirci, DEVRİMCİ SOL tarafından, PKK itirafçısı Şahin Dönmez ise PKK tarafından İstanbul'da vurulduklarında ne kimlikleri ne de yüzleri değişmişti. Her ikisi de ailelerinin olanaklarıyla açtıkları işyerlerinde çalışıyorlardı.

muran Özcan benden istedi. Ve diğer itirafçıların da aynı şekilde yaptıklarını söyledi." * dediği yeni itiraflarında, cunta subaylarının bu konudaki rollerini de ortaya koydu. Cezaevindeyken aynı koşušta kaldığı itirafçı Şaban Taşçı'yı şöyle anlatıyordu:

"Şaban Taşçı, özellikle tahliye istekleri olduğuunda, tahliyelerin önüne geçebilmek için, insanlar hakkında düzmece de olsa karşı ifade ve suçlar geliştirerek mahkemelerde tüm çabasını kullanırdı."**

Bir başka itirafçı Sedat Kesemen de, DEVRİMCİ SOL Davası Askeri Savcısı Recep Sözen'in itirafçılarla yakın ilişkisini anlatıyordu itiraflarının itirafında. Savcı Recep Sözen'in itirafçıların koşuşlarına gelerek onlarla doğrudan ilişki kurduğunu açıkladı. DEVRİMCİ SOL Tutsakları bu durumu da mahkemeye yansıtarak, savcı hakkında suç duyurusunda bulundular.

"İtirafçı sanıklarla şu anda davanın savcısı olan Recep Sözen'in cezaevinde bizzat koşuşlara gelerek, idare-polis işbirliğiyle bazı sanıkları itirafa teşvik ettikleri; bu konuda eski itirafçı Sedat Kesemen'in Recep Sözen'i kesin olarak teşhis eden açık beyanları olduğu, gerekirse mahkemeye getirilip tanıklıkta bulunmasının sağlanması..."

Askeri savcının ismini, üstüne basa basa okuyan ve gözlerini savcıdan ayırmayan tutsağın tavrına karşı. Recep Sözen ilkin aldırılmaz görünmeye çalıştı ama beceremedi. Sinirden elindeki kalemi parmakları arasında çevirip durdu.

Pişmanlık Yasası'nın iflası, itirafçılığın kurumlaştırılmasında büyük payı olanların gözüne sokuldukça çileden çıkıyorlardı. Bu yasadan beklediklerini bulamamaları bir yana, tahliye edilen itirafçı hainlerin cezaevinden çıktıktan sonra sergiledikleri ahlaki sefaletin savunulacak yanı yoktu. Bu da yetmezmiş gibi, birtakım itirafçılar da bu itiraflarını geri alıyorlardı.

Mahkemelerin itirafçıları savunamamanın sıkıntısıyla zor anlar yaşadıkları bir gerçektir. Çünkü ne insani açıdan, ne hukuki açıdan itirafçılığın savunulacak yanı yoktu. Üstüne üstlük İçişleri Bakanlığı'nın "Cezası indirilip tahliye edilsin." emrini verdiği bir uygulama söz konusu iken, cunta mahkemelerinin bağırmsızlığından söz edilebilir miydi?

Saddam Kürt Halkını Katlediyor Özal Mültecileri Toplama Kamplarına Hapsediyor

5 Eylül 1988

Baştabya geniştir, büyüktür ama bugün boş değil. Kısa bir sessizlik anı yaşıyor... Biraz sonra hava değişecek, izleyiciler savunma duruşmasının baş-

(*) Kamuran Özcan, 1990 yılı Mart'ında Metris Cezaevi'nde işlenerek öldürüldü...

(**) Başka mahkeme tutanakları ve devrimci belgeler yokmuşçasına bazı aydınlar bunların ifadelerini, bir dönemi açıklamakta kullandılar.

lamasını bekliyorlar. Ama tutsakların bir başka dilekçeleri var, önce onu okumak istiyorlar.

Sinan Kukul, ezilen ama savaşıyan Kürt halkının sesini kürsüye taşımak üzere yürüyor.

Irak, Türkçede uzak demektir, ama katledilen Kürt halkının ağıtları, marşları, sloganları DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının kulaklarına doluyor. Irak'ın "u-zak" olmadığı, ezilen halkların birbirine "Irak" olmadığı, kürsüde dile getirilen enternasyonalist düşüncelerle bir kez daha gösteriliyor.

Irak Kürdistanı'nda sağlanan ateşkes; BAAS rejiminin bomba-i kimya ile, allı, yeşilli ve de kırmızı toprak kokulu, özgürlüğe sevdalı Kürt halkını soykırma uğratmasının kapkara peçesi olmuş... Özal hükümeti bir yana, Türkiye devrimci-demokrat kamuoyu bile ses vermiyor, bomba-i kimya ile yanan çocukların feryadına.

Art arda kıyıları çarpan dalgalar gibi, Türkiye sınırından içlere doğru allı yeşilli dalgalar birbirini izledi. Üst üste, yaralı insan dalgaları, iltica dalgaları, kadın/çocuk ve katliam dalgası, sınır tellerini aşan çığlıklar kulaklarını tıkamayan, yürekleri sağır olmayan insanları buluyor.

Her haksızlıkta, adaletsizlikte, katliamda olduğu gibi, bu kez de halkımızın zindanlardaki direngen yürekleri, emperyalizmin ve faşizmin cellatlarının yüzüne suçlarını haykırıyorlar. Cayır cayır yanarken bomba-i kimya ile Berivan, Güllizar, Şirvan ve dahi çocuk boyunları, vururken katliamın sıcak dalgaları Türkiye sınırından içlere doğru, ellerini ovuşturuyordu Ankara'da holding patronları, temsilcileri ve hükümeti. Çünkü istismar edilecek bir konu çıkmıştı önlerine.

Ama ırmaklar durmaz, denizlere ulaşır okyanuslaşır. Halklar da ülkelerinde, yatağında ilerleyen ırmaklar gibi atarak çitleri, kardeşlik denizinde buluşurlar, çoğalırlar. Hiçbir acı yalnız kalmaz, gelir bir başka halkın yüreğini bulur.

"Evet, Türkiye cumhuriyeti hükümeti ikiye bölünmüştür ve Saddam'ın uyguladığı soykırım politikasının bir sonraki aşamasını uygulamaktadır. BAAS öldürüyor, TC hükümeti esir kamplarına kapatıyor. Emperyalizmin bölge çıkarları bunu gerektiriyor. ANAP iktidarının iç politikası bunu gerektiriyor. Böylece bir taşla ikiden fazla kuş vurulmuş olunuyor.

"Bu nasıl bir insancılıktır ki, yaklaşık bir aydır süren ve Türkiye sınırlarına dayanan katliam, en az 20 gün sonra kamuoyuna açıklanıyor? TRT 11 Ağustos'ta sınır boyunda biriken halkı görüntülüyor. Ama bunu 31 Ağustos'ta yayınlıyor. Neden?"

"Savunma önce günceldir!" diyen DEVRİMCİ SOL Tutsakları "Sesimiz güzel bir çocuk düşünüyorsa bile kurtaracaksa, neden bekleyelim küllerinin havaya savrulmasını?" düşüncesindeydiler. Bu düşünceyle kaleme aldıkları 27 imzalı toplu dilekçeyi Sinan Kukul okurken Yargıç Talip Orhan dayanamadı:

"Savunmanı oku, senden Kürtlerle ilgili ne olmuş, onu sormadım. Bunların dava ile ne ilgisi var?"

"Halkımızı ilgilendiren her gelişme, bizi ve siyasi kişiliğimizi ilgilendiren bir gelişmedir ve bu tür gelişmeler bizim ilgilimiz ve savunmamız dışında düşünülemez. Katliam olurken, onu dile getirip protesto eden, faşizmi insanlık suçlarıyla birlikte yargılayan dillere kilit vurulamaz. Düşünceler yasaklanamaz. Dilekçemizi okuyacağız."

Devrimci sesin bastırılamayacağını anlayan yargıç "Okuyabilirsin" dedi, bir an.

"Kürtlerin varlığını kabul etmeyen, onların kendi kaderini tayin hakkını tanımayan bir bakış, soyut bir insancılıktan öteye gitmez ve sonunda milliyet-çi-ırkçı bir potaya girmekten kurtulamaz."

Önce "Okuyabilirsin." diyen yargıç, giderek bu sözünden vazgeçiyor. Ve "hatasını" düzeltmek isteyen bir insanın telaşıyla araya giriyor:

"Okumana devam etmene izin vermiyorum. Bu mahkemede ben suç işletmem. Siz hükümete hakaret ediyorsunuz. Okuyamazsınız, getirin verin onu!"

Sinan Kukul yargıca dilekçe haklarının engellenemeyeceğini anlatırken, bir yandan da dilekçede yazılanları bir bir söyleyip aktardı. Söyleneceler söylenmişti. Dilekçedeki her sözden sonra, sanki evinin üzerine büyük bir çığ yuvarlanıyormuşçasına sıçrayan yargıç, titreşen elleriyle dilekçeyi aldı ve özetlemeye geçti. Yüzünde şimdi kurnaz bir gülümseme vardı.

Bunun altında yatan basitlik de biraz sonra anlaşıldı. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının Kürt sorununa yanlış bakışlara ilişkin kısa değerlendirmelerini, yargıç, dilekçenin özünümsü gibi yazdırmaya kalkıştı. Böylece Özal hükümetinin ikiye bölünmüş politikası ve Saddam'ın katliamına ilişkin söylenenler ve herkesi duyarlı olmaya çağıran bölümler gölgelenip bu soruna yaklaşım çarpıtılacak ve öne çıkacaktı. Buna da anında müdahale edildi ve düzeltildi.

Bu manevrasından da bir sonuç alamayan Talip Orhan savcıya döndü. Suç duyurusunda bulunuyor musun demek istiyordu. Bu sefer de savcının mahkemeye arasında bir işbirliği olmadığını kanıtlama gösterilerine başlayacağı tuttu. Aralarından su sızmayan, birinin diyeceğini diğerinin dudağını oynatır oynatmaz anlayıp onayladığı bir ilişki sürdürdükleri halde, savcı yargıcın göz kırpmalarına aldırmadı, suç duyurusunda bulunmuyordu. Duruşmaya ara verildi. Aradan sonra yerine oturan Talip Orhan'ın dudağı ağlamaklı çocukları gibi büküldü. Yenik ama kinini koruyan bir ses tonuyla 5 Eylül 1988 tarihli duruşmanın son cümlelerini yazdırdı:

"2'ye 3 oy çokluğuyla suç duyurusu yapılmasına gerek olmadığına karar verildi."

"Hoş geldin Ferman*
 Hoş geldin Ferman
 Ferman hoş gelmez
 Ferman hoş gelmez
 Adı olur yalnızca
 Emperyalizmin
 Yaratılan vahşetlerin
 Adı olur yalnızca Halepçe'nin
 Halepçe'de kavrulan çocukların

Hani senin gözlerin Fermancık
 Kolunu sinek mi kaptı, uçaktan mı düştün
 Miniminnacık bacaklarını
 Pamuk ellerini ve yanaklarını
 Hani ne yaptın
 Nereye sakladın onları ha anarşist yavrucak
 Terörist babalı
 Bölücü Fermancık

Mehmet Kavgayı Öğretiyor! 1 Mayıs Bizim Günümüzdür

4 Mayıs 1989

Önce, 1986'da fabrika önlerinde ve mahallelerde duyuldu "Yaşasın 1 Mayıs" sloganları. Sonra sokaklara taşıdı sesler.

1987 yılında da şehir meydanlarında, mahallelerde korsan gösterilerle kutlandı. Yine marşlarıyla, bayraklarıyla geliyordu oligarşinin korkulu rüyası.

1988'i alanlarda kutlayacağız diyen devrimci sol güçler, 1 Mayıs günü Taksim'e çıkan İstiklal Caddesi'nden yürüyüşe geçtiler. İstanbul'a unutturulmaya çalışılan hava yeniden solutuldu. 1 Mayıs'ı İsrail sopaları, vahşeti ile karşılayan devlet çaresizdi. İşçi sınıfının devrimci sloganları, 1 Mayıs Alanı'nda şehit düşenlerin hala kulaklarda çınlayan sesleriyle bütünleşti. Yayıldı yayıldı, dalga dalga holding merkezlerinin üzerine doğru: "Yaşasın 1 Mayıs"

1989 1 Mayıs'ı tüm dünyada olaysız kutlanırken, yalnız Türkiye egemen sınıfları kan akıttı. Bir önceki yıl paniğe kapılan iktidar, kitlelerin üzerine kurşun yağdırdı. Devrimci sol güçlerin önderliğinde harekete geçen beş binin üzerindeki kitle, 1 Mayıs Alanı'nı tekrar zorladı. Kararlı direniş kurşunlarla karşılandı, ama bu sefer Mehmet'ler ellerindeki taşlarla kavgayı öğretiyorlardı.

DEVRİMCİ SOL Davası Tutukluları, 4 Mayıs 1989 günü askeri mahkemeye

(*) Ferman: Kürtçede katliam demektir. Osmanlı katliamlarından beri Kürtler çocuklarına isim olarak vermiştir. Halepçe-Irak soykırımından sonra ise bu isim daha çok kullanılır oldu.

verdikleri dilekçede 1 Mayıs direnişçilerini selamlıyor, oligarşinin vahşetini protesto ediyor ve Mehmet Akif Dalcı'nın katillerinin halkın adaletinden kurtulamayacaklarını söylüyorlardı.

"Kurşunlanan insanlar 'Yaşasın 1 Mayıs', 'Biji Yek Gulan' yazan pankartlar taşıyorlardı. Mehmet de bu pankartlardan birinin ucunu tutmuştu sıkı sıkıya.

"Ama resmi ve sivil giyimli katiller sürüsü kurşun yağdırmaya devam ettiler; yumrukları, copları, kalasları, sopaları yetmemişti.

"İlk Mehmet düştü. Üzerine kurşun yağdıran katillere karşı silahı yoktu, barikat için bidonları devirdi, yerden taş topladı, katillere atmaya başladı ve Mehmet'i tam alnından vurdular.

Alnındaki yaradan

Boşaldı belki bütün kanın

Fakat nehirlerin akıyor

Dağların rüzgarlıdır

Bak yine çarpıyor kalbin

Ortasında kavganın

"Ama Mehmet avucunda sınıksız tuttuğu taşları bırakmamıştır hala. Avucundaki taşlarla upuzun yatan Mehmet, faşizme karşı kinin, öfkenin ve kararlılığın simgesidir, faşizmin kurşunları Mehmet'i yenememiştir.

"Mehmet 1 Mayıs şehididir artık. 77 1 Mayıs şehitlerine Mehmet de eklenmiştir.

"HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ' şiarını bilincine kazımış, Mehmet'in dışında onlarca yaralı, işkenceye alınan 500'ü aşkın devrimci, yurtsever vardır.

"Neydi Mehmet'in suçu, ne yapmışlardı vücutlarında katil sürüsünün kurşunlarını taşıyanlar, işkence tezgahına götürülenler?

"Suçları '1 Mayıs Engellenemez', 'Yaşasın 1 Mayıs' demektir.

"Suçları, işçi, emekçi, yurtsever, devrimci olduklarını söylemekti.

"Suçları emperyalizme, faşizme ve kapitalizme karşı olmaktır.

"Suçları, sömürü ve zulmün olmadığı bir dünya istemektir. Emeğiyle yaratanların, özgür ve barış içinde, kardeşçe yaşayacakları bir ülke özlemini alanlarda haykırmaktır; birlik, mücadele ve dayanışma günlerinde, tüm dünya işçileri ve emekçileri, ezilen halklarıyla aynı duygu ve düşünceleri dile getirmekti.

.....

"Burjuva hukukunun dahi olmadığı, polis kendi yasalarına dahi uymadığı bir ülkede, halk kitleleri adaleti arayacak, mücadelesiyle bulacak ve kendi elleriyle uygulayacaktır.*

(*) M.Akif Dalan'ın katili Polis Memuru Kazım Çakmakçı'nın öldürülmesini DEVRİMCİ SOL örgütü üstlenmişti.

"Ve bu adalet gerçek adalettir. Halkın adaletidir.
 "Şehitlerimiz üzerine and içeriz ki;
 "Mehmet'in katilleri er geç hesap verecek, halkın adaleti gerçekleşecektir.
 "Selam olsun 1 Mayıs şehitlerine!"
 "Selam olsun 1 Mayıs'ta 1 Mayıs Alanı'nda yürüyenlere!
 Selam olsun 1 Mayıs kahramanlarına!
 "1 Mayıs'ı her şart altında kutlayacağız!
 "1 Mayıs Alanı faşizme mezar olacak!
 "Mehmet'in katili oligarşidir!
 "Mehmetler ölmez!
 "Her 1 Mayıs'ta 1 Mayıs Alanı'ndayız!

*Kuşandık genç öfkeni
 Taşların kucaklarımızda
 Bizlere öğrettiğin kavga kavgamız
 Büyüyor omuzlarımızda*

*Alındaki kurşun yarası
 Sönmeyen bir ateş şimdi
 Büyüyor inançlı kavgamızda büyüyor
 Sarıyor halkın yüreğini*

*Zaptettiğimiz alanlara
 Sesini taşıyacağız
 Kanımızla yazıyoruz tarihi
 Haklıyız Kazanacağız*

*Hasretin o büyük güne
 Savaşarak varacağız
 Silahımız söyleyecek son sözü
 Haklıyız Kazanacağız!*

**Bugün Sosyalist Değerlere Daha Fazla Sahip Çıkmak
 Ve Emperyalizm ile Reformist Solun İşbirliğine Karşı Çıkmak
 Enternasyonalist Bir Görevdir**

5 Ocak 1990

"Biz DEVRİMCİ SOL Davası Tutsakları, Romanya'da olduğu gibi, her zaman, sosyalizme yönelik her saldırıya karşı çıkacağız. Sosyalist ülke ve değerleri kararlılıkla, saflığını bozmadan sonuna kadar savunacağız."

Evet, 5 Ocak 1990 tarihli DEVRİMCİ SOL Davası duruşmasında verilen dilekçede devrimciler tavırlarını böyle açıkladılar.

Gorbaçov'la birlikte iyice sağcılaşan SBKP revizyonizmi, her cephede emperyalizmle işbirliğine yöneliyordu. "Barış", "silahsızlanma", "uluslararası yumuşama", "nükleer bir savaşın önlenmesi" için devrimlerden vazgeçme, sosyalizmin ekonomik sorunlarını burjuva reçetelerle çözme gibi politikalar sosyalist sistemi sallıyordu. Bu politikalar, emperyalistlerden ve özellikle Amerikan emperyalizminden açık bir destek görüyordu. Gorbaçov emperyalistlerin sevgilisi olmuştı.

"Açıklık" ve "yeniden yapılanma" adı altında sürdürülen kapitalist restorasyon sürecinde, SBKP'nin bu politikalarına direnen sosyalist iktidarlar, ülke içi karşı-devrimci muhalefette işbirliği halinde, her yol ve yöntemle başvurularak devriliyordu. Reformizm, geçmişte sosyalist ülkelerdeki karşı-devrimci gelişmeye enternasyonalist bir anlayışla müdahale eden politikaları suçlarken, SBKP'nin bundan böyle hiçbir sosyalist ülkeye müdahale etmeyeceğini tam bir ikiyüzlülükle açıklarken, öte yandan tüm Doğu Avrupa sosyalist ülkelerinde operasyona girişiyordu. Kimisini, çeşitli sorunları öne çıkaran küçük burjuva kesimleri, aydınları ve yozlaştırılmış gençliği kullanarak, kimisini de ordu darbesiyle birkaç günde yıktırıyordu. Emperyalizm hiçbir zaman elde edemediği anti-sosyalist bir propaganda malzemesine kavuşuyor, dünyanın her tarafında "Sosyalizm iflas etti.", "Komünizm öldü." çığlıkları atıyor ve yeni pazar alanlarının ortaya çıkmasıyla ellerini ovuşturuyordu.

Türkiye solu ise izleyicilikten, taklitçilik ve şablonculuğundan, kendine güvensizliğinden hiçbir şey kaybetmeden ideolojik bir kaosa sürükleniyor, gelişmeler karşısında savrulup duruyordu. Böylesi koşullarda davaları süren DEV-RİMCİ SOL Tutsakları, Romanya özgülünde gerçek yüzü ve sinsî politikaları iyice açığa çıkan reformizmi lanetliyor, devrimci entemasyonalist tavırlarını ortaya koyuyorlardı.

"Emperyalist medyaların olayları çarpıtarak şartlandığı bütün kamuoyu nu hatta dünya kamuoyunu karşımıza almak pahasına da olsa, Çavuşesku'yu ve Romanya sosyalizmini, karşı-devrim ve kapitalizme dönüş karşısında savunmak, bugün sosyalizmi savunmak anlamına geliyor. Ve bunu savunmak, biz Marksist-Leninistler için vazgeçilmez entemasyonalist bir görevdir. Biz, nerede olursa olsun, sosyalizme yönelik saldırı varsa ona karşı çıkarız. Sosyalizmi savunuruz. Bugün karşı-devrim karşısında Romanya'da sosyalizmi savunmadan ülkemizde sosyalizmi savunamayız."

Çavuşesku'yu "Romanya diktatörü" ilan eden Gorbaçov, reformist dünya diktatörlüğüne oynuyor ve bu durum, kafası bulanık reformist sol tarafından alkışlanıyordu. Kendi burjuva yolcusu çizgisine gelmeyen tüm sosyalist ülkelere tahammülü olmadığını her fırsatta açıklayan Gorbaçov, "demokrasi" şampiyonu ilan ediliyordu.

"İşin acı olan yanı, emperyalist dünyadan yükselen sahte demokrasi, özgürlük çığlıkları, karşı-devrimin halk ayaklanması diye alkışlanması değildir. Burjuva liberallerinin, demokratlarının ellerini ovuşturması değildir."

"Acı olan, sosyalist dünyanın başına musallat olan revizyonizmin, reform politikalarına karşı, hata ve eksikleriyle de olsa sosyalizmi savunmaya çalışan Çavuşesku'yu devirenlere, başından itibaren destek vermesidir. Daha ileri giderek, direnen halk milislerini, partizanları terörist ilan etmesidir. Daha açıkçası, kendi politikasına uymayan sosyalizmin devrilmesine yeşil ışık yakmasıdır."

Marksist-Leninistlerin dilekçelerinde açıkladıkları görüşler, Romanya özgürlüğünden yola çıkarak, sosyalizme ilişkin genel dersleri de kapsıyordu. Devrimci Sol Güçlerin almış oldukları net tavrı, solun kararsızlığını da dağıtmış, emperyalizmin ve oligarşinin beyinlerinde şüpheler yarattığı bir kısım sol çevre, bunun üzerine net tavrı belirlemiştir. Evet, Devrimci Sol Güçler ve onların bir parçası olarak DEVRİMCİ SOL Tutsakları, en net ve kararlı tutumu almakla kalmadılar, dünya gericiliğinin şartlandığı kamuoyunu geçici bir süre karşılarına alma pahasına, sosyalizmin değerlerine sahip çıktılar. Solun bir kesiminin zihin bulanıklığının giderilmesine de yol açan bu tavrın önemi buradadır.

"Romanya 'daki sosyalizmi yıkan, katliamlara başvuran karşı-devrimci Ulusal Kurtuluş Cephesi (UKC)'ni ve ona her türlü desteği sunan emperyalist güçleri bir kez daha kınıyor ve lanetliyoruz."

"Çavuşesku'ların hatalarına ve eksikliklerine rağmen ideallerine ve inançlarına son ana kadar bağlı kalmaları, ölümü onurlarına leke sürmeden karşılamaları, karşı-devrimi tanınamaları Marksist-Leninistler için örnek bir tavır olarak değerlendirilecektir. Ama Çavuşesku'ların en yakın çevresinin ihaneti ve alçaklığı da bizlere önemli dersler veriyor. Burada ahlakıyla, dürüstlüğüyle, devrime, sosyalist ilke ve değerlere bağlılığıyla, sosyalizmi her koşul altında canı, kanı bedeli savunmasıyla sosyalist insan yaratmanın önemi bir kez daha ortaya çıkıyor. Romanya'da sosyalizmin hata ve eksikliklerinin özellikle bu yönde olduğunu yaşanan olaylar kanıtlamıştır."

DEVRİMCİ SOL Tutsakları, 20 yıllık tarihleri boyunca, ülke özgülünde, "DEVİRİM İÇİN SAVAŞMAYANA SOSYALİST DENMEZ" şiarını; uluslararası sosyalist hareket özgülünde, "YAŞASIN PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ VE EZİLEN DÜNYA HALKLARININ MÜCADELESİ" şiarını yüksekte tuttular. Bu şiarların anlamını devrimci pratikleriyle ortaya koydular. Ve bir kez daha, doğruları her şeye karşı savunma geleneklerine bağlı kaldılar.

Yeniçeltek Katliamı ve Muammer Aksoy'un Öldürülmesi Oligarşinin Ekonomik ve Siyasal Terörünün Birer Biçimidir

16 Şubat 1990

7 Şubat 1990 günü Yeniçeltek kömür havzasında bir katliam yaşandı. 66 işçinin ölümü ile sonuçlanan grizu patlamasından sonra, oligarşinin temsilcileri yine timsah gözyaşları dökmeye başladı. Yılların deneyimi ile yaşadıkları katliamın nedenlerini iyi bilen işçi aileleri, bakanları ve ölüm tacirliğine gelen De-

mirel'i protestolarla karşıladılar. Olaydan sonra Devrimci Sol Güçler genel bir kampanya açarak, egemen sınıfların işçi düşmanı yüzlerini teşhir ettiler. Katliamların tekrarlanmaması için, devrimci-demokrat kamuoyunu maden işçilerinin sorunlarına sahip çıkmaya, Yeniçelttek'teki katliamı protesto etmeye çağırdılar. Maden göçüğüne giderek işçi aileleriyle dayanışmada bulundular.

Emekçi sınıfların hiçbir sorununa duyarsız kalmamaya çalışan DEVRİMCİ SOL Tutsakları da, bu katliama sessiz kalamazlardı. 16 Şubat tarihli duruşmada, mahkemeye bir dilekçe vererek katliamı protesto ettiler. Duruşma Yargıcı Talip Orhan'ın, dilekçelerin içeriğine ilişkin ön bilgi istemesi üzerine, dilekçeleri okuyacak olan Tayfun Özkök, "Amasya, Yeniçelttek kömür havzasında 66 işçinin ölümüne neden olan katliamla ilgili olduğunu, ikinci dilekçelerinin Muammer Aksoy'un resmi faşist güçler, MİT, kontrgerilla tarafından katledilmesine ilişkin, üçüncü dilekçelerinin ise mahkeme heyetinin bir avukatın savunma okuyacağı duruşmada, tutukluların olay çıkarabilecekleri gerekçesiyle o duruşmaya çağırılmamaları kararını alan önyargılı yaklaşımı ile ilgili olduğunu" söyledi. Bunun üzerine yargıç, "Uzunsa okumayın efendim." diyerek her zamanki tepkilerinden birini gösterdi ve dilekçeleri okutmamaya çalıştı. Dilekçenin özlü bir şekilde okunacağını söylenmesinden sonra Tayfun Özkök okumaya başladı.

.....

"Sayın yargıçlar,

"66 işçinin ölümünün ardından çok şey söylendi. Her zaman olduğu gibi, yine demeçler verildi, para yardımlarından söz edildi. Olayların araştırıldığı açıklandı. Ve 'kaza'dan, 'yapılacak başka bir şey olmadığı'ndan söz edildi. Yine maden kazalarının her yerde olduğu belirtildi.

"Bunların hiçbirini inandırıcı değildir. Olay, iddia edildiği gibi basit bir kaza olarak görülemez. Tüm bunlar sahte gözyaşlarıdır, aldatıcıdır. Sömürü için her şeye başvuran oligarşinin kendisidir.

.....

"Ve tüm bunlar gösteriyor ki, Yeniçelttek'te yaşanan katliam önlenebilirdi, olmayabilirdi, işçilerin söylediklerine kulak verirseniz, bunu daha iyi anlayabilirsiniz. İşçiler şöyle diyordu:

"Galeriyi kapatma kararı alınmıştı. Gaz kaçacağı vardı. Ocağa inmek istemedik. Zorla indirdiler...' Bunlar ülkemizin gerçekleridir, ülkemizin her yanında her saat bunlar yaşanıyor. Kölelik kaldırıldı belki ama ücretli kölelik ülkemizde en vahşi biçimiyle devam ediyor. Bizler bu nedenle ücretli köleliğe karşı çıktık. İnsanın insanı sömürmediği bir düzenden yana olduk hep.

.....

Daha İstanbul Levent'te, Kumkapı'da* yaşananlar unutulmadı. Orada yaşanan katliamın izleri geçmeden Yeniçelttek yaşandı. Peki yarın? Yarın ne olacak?

(*) Levent ve Kumkapı'daki iki atölyede kısa aralıklarla yangın çıkmış, onlarca işçi yanarak ölmüştü. Ölenlerin çoğu da çocuk yaştaki işçilerdi.

"Biz diyoruz ki, kapitalizmin insana değer vermeyen, onu her şeyiyle sömüren, insanı aşağılayan ve bir üretim nesnesi olarak gören işleyişi, sistemi değişmedikçe yarın yeni Yeniçeltek'ler kaçınılmaz olacaktır. Dizginsiz sömürü ve daha fazla kâr için bir avuç asalağın, oligarşinin yapamayacağı şey yoktur.

.....

"Ama yine biliyoruz ki, insana değer vermeyen, onu köpeklerin giremeyeceği yere sokan bu mantık değişmedikçe, bunlar olmaya devam edecektir.

"O nedenle bu mantığı, Yeniçeltek katliamının sorumlularını kınıyor, katliamı protesto ediyoruz."

Yargıç dilekçelerin okutulmasına izin verdiğine bin pişman görünüyor. Mahkeme heyetinin keyfi davranışlarını konu edinen dilekçenin okunması yarım saatten fazla sürüyor. Bu arada yargıç hop oturup hop kalkıyor. Dilekçelerin okunmasına bir kez "tamam" dediği için, yarıda kesmesi halinde daha kötü duruma düşeceğini bildiğinden, yerinde kıvrınarak dinliyor. Yeniçeltek dilekçesinden sonra, Tayfun, Muammer Aksoy'un katledilmesi ile ilgili dilekçeyi özetliyor:

"(...) 1 Mayıs 1989 şehidi Mehmet Akif Dalcı'nın katili Polis Kazım Çakmakçı'nın öldürülmesinin ardından, ilerici bilim adamı, hukukçu, Profesör Muammer Aksoy'un öldürülmesi, oligarşinin sınıflar mücadelesinin önüne set çekmek, açık olan devrimci eylemleri muğlaklaştırmak için yapabileceklerinin şimdiki boyutunu gösteriyor.

.....

"Muammer Aksoy'un öldürülmesi, bu cinayet şebekelerinin son eylemidir. İlericileri, devrimcileri öldüren, halkı katleden bu karanlık güçler, bugüne kadar açığa çıkarılamıyorsa, en ufak bir iz bile elde edilemiyorsa, bunun nedeni, bu cinayet ve katliamların bizzat devlet tarafından işleniyor olmasıdır.

.....

"Muammer Aksoy'un katledilmesiyle 'anarşi-terör' edebiyatı daha da yoğun olarak gündeme getirilmiştir. Halk nezdinde, 'Devrimci Solcular' Polis Memuru Kazım Çakmakçı'yı öldürünce, sağcılar da Muammer Aksoy'u öldürdü, yenden sağ-sol çatışması başlıyor.' demagojisini, 12 Eylül öncesine dönmek tehdidiyle işlemeye başladılar. Zaten Aksoy'un öldürülmesi provokasyonunun arkasında yatan neden de buydu. Devlet kendi cinayet örgütlerine M.Aksoy'u öldürtüp, bir yandan Kazım Çakmakçı gibi eli devrimci kanına bulanmış bir faşistin öldürülmesinin geniş kitlelerde yarattığı sempatiyi ve memnuniyeti bulanık/aştırmaya, bir yandan da halkı sağcılarla solcular yeniden çatışmaya başladı, siz karışmayın demagojisiyle sınıflar mücadelesinin dışında tutmaya çalışıyor.

"Burada bir kez daha belirtelim ki, tüm bu çabalar boşunadır. Halkımız ve devrimciler bu oyunların yabancısı değildir. Muammer Aksoy'u katledenler devletin halkı terörle sindirmek için oluşturduğu örgütlerdir. Bunlar MiT'tir, kontrgerilladır, Terörle Mücadele Dairesi'dir.

"M.Aksoy'un öldürülmesinden sorumlu olanlar cezalandırılmalı, ilerici, demokrat bilim adamlarına yönelik bu provokatif eylemlerin ardındaki güçler deşifre edilmelidir. M.Aksoy'un öldürülmesini protesto ediyor, katillerin cezasız kalmayacağını belirtiyoruz."

Dilekçelerin okunmasından sonra mahkemeye ara veriliyor.

Evet, baştan da söylediğimiz gibi, söylenecek sözü olanlar bu sözlerini yerinde ve zamanında sakınımsız söylemelidirler.

DEVİRİMCİ SOL Tutsakları, emperyalizme, faşizme ve oligarşiye karşı yürüttükleri bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde, tutsaklık koşullarında geçen yıllarda da hiçbir toplumsal olaya uzak kalmadılar. Gerek yurtiçindeki, gerekse uluslararası boyuttaki işçi ve emekçileri, ezilen dünya halklarını ilgilendiren olaylarda tavırlarını en açık ve net haliyle ortaya koydular. Bunun için bedel ödemek gerekiyordu, bu bedellerin en ağını da göze aldılar.

Ve onlar, oligarşinin kürsülerini devrimin kürsülerine dönüştürme görevini layıkıyla yerine getirmenin mutluluğunu tattılar. Bu ödölün büyüklüğü hiçbir şeyle kıyas kabul etmez.

BÖLÜM: VIII

BİRBİRİNİ İZLEYEN DAVALAR ZİNCİRİ

BÖLÜM: 8

DEVRİMCİ SOL V-VI-VII. DAVALARI VE MARKSİST-LENİNİST TAVIR

Saldırıların Önüne Dikilen Barikat: Ölüm Orucu

11 Haziran 1984

1983 Kasım'ındaki milletvekilleri seçimleri ve bunu izleyen 1984 Mart'ındaki yerel yönetim seçimleri, genelde Türkiye'de "demokrasiye geçildiği" beklentilerine yol açtı. Cunta, işbaşına geldikten bir süre sonra demokrasiye geçiş sözü verdi, buna ilişkin çeşitli takvimler açıkladı.

Cuntanın demokrasi manevralarının, genelde insanlar üzerinde yanlış imajlar yaratmasını bir noktaya kadar anlamak mümkündür. Ancak şaşırtıcı olan, Türkiye halklarına önderlik ettikleri iddiasındaki çeşitli sol grupların da demokrasi beklentisine girmesi ve politikalarını bu manevralar üzerine oluşturmalarıdır.

1983 seçimlerinin ardından adım adım demokrasiye geçileceğini düşünen çeşitli sol örgütler vardı. Bu örgütlerin tutsakları, "demokrasi"nin cezaevlerinde de belli bir yumuşamaya yol açacağına inanıyorlardı. İşkence, baskı ve yasakların son bulacağını sananları bir sürpriz bekliyordu: Tek tip elbise saldırısı!..

1983 Temmuz-Ağustos açlık grevinin kırılmasını ve yenilgiyle sonuçlanmasını fırsat bilen cuntta, İstanbul'da tutukluların moral kayba uğradığı bir dönemde saldırıya geçti.

Türkiye ve dünya kamuoyunda 12 Eylülcüler, demokrasi manevralarını aldatıcı bir biçimde sürdürüyordu. Böylesi bir makyaj için emperyalistlerin de desteğini ve onayını alan cuntta, uluslararası diplomaside az çok kabul görme ye başlamanın da rahatlığını hissediyordu.

İstanbul ve diğer cezaevlerinde, bundan sonraki sürecin odağına yerleştirilen tek tip elbise dayatmasını gündeme getirmek, doğrusu cuntta açısından akıllı bir zamanlamaydı.

Mamak ve Diyarbakır da içinde olmak üzere, hemen tüm cezaevlerinde zamandaş bir saldırı dalgası başlatıldı. Diyarbakır ve Mamak cezaevlerinde direniş başladığında, İstanbul cezaevlerinde aylardır süren direniş tartışmaları devam ediyordu. 1983 yenilgisinden sonraki saldırıları püskürtmek için yeni bir direniş örgütlenmesine ilişkin tartışmalar Nisan ayının ortalarına kadar sürdü. Tartışmaların yaklaşık 9 ay sürmesi nedeniyle Mamak ve Diyarbakır direnişleri başlayıp bitti.*

İstanbul cezaevlerinde, Mamak ve Diyarbakır'la zamandaş toplu bir direnişin yaşama geçirilememesi büyük bir kayıp oldu. 9 ay süren tartışmalardan ortak bir direniş kararının çıkmayacağını gören DEVRİMCİ SOL ve TİKB davalarının tutsakları, 13 Nisan 1984 tarihinde süresiz açlık grevine başladılar.** DEVRİMCİ SOL V. Davası, bu açlık grevinin Ölüm Orucuna dönüştüğü günlerde açıldı. İlk duruşmaya 11 Haziran 1984te, Ölüm Orucunun 60. gününde çıkıldı.

Duruşmaya giderken tutuklularla subaylar ve askerler arasında konuşulan tek konu Ölüm Orucuydu.

"Ölüm Orucunu sürdürmeye niyetlisiniz herhalde?"

"Elbette sürdüreceğiz. Hedefimize ulaşmadan bırakmayacağız."

"Ama hastanedekiler ölüm noktasına geldi. Bir iki güne kadar ölmeye başlayacaklar, yazık değil mi?"

"Yoldaşlarımız eyleme başlarken ölümü göze aldılar. Ölüm Orucu ikinci gönüllü ekibi de başladı. Üçüncü ekip de hazırlanıyor. İnsancıl gözükme rolünü başaramıyorsunuz. Bizi o kadar düşünüyorsanız, önce saldırılarınıza son verin. Gasp ettiğiniz haklarımızı iade edin."

"Benim elimde değil ki! Hem sizi diğer gruplar bile desteklemiyor. Yalnız kaldınız, demek ki yanlış yoldasınız."

"Bizim yaptıklarımıza doğru demenizi beklemiyoruz. Diğer grupların başlayıp başlamaması onların sorunu. Onların başlamaması ve bizi destekleyip des-

(*) Direnişe yanaşmayanların, "geri çekilme" taktiklerine örnek gösterdikleri tarihi NEP (Yeni Ekonomik Politika) kararlarını alan SBKP bile 9 ay tartışmamıştır.

(**) Direniş önce 11 Nisan'da Metris tecrit koşusunda başlasa da, Ölüm Orucunun başlangıç tarihi Sağmalcılar Cezaevi'nde eylemin başladığı 13 Nisan olarak kabul edilmektedir.

teklememesi de bu eylemin doğruluğunun ya da yanlışlığının göstergesi değil. Taleplerimizde haklı mıyız, haksız mı? isteklerimizde yanlış olan ne var, söyleyebilir misiniz?.. Susuyorsunuz, çünkü diyecek bir şeyiniz yok. Biz haklı olduğumuza inanıyoruz, ölüm pahasına da olsa doğruyu savunacağız, haklarımızı isteyeceğiz."

Duruşmaya tek tip elbise giymeyenler alınmadığından, Metris Cezaevi'ndekilerle haberleşme ve Ölüm Orucunun taleplerini mahkeme tutanaklarına geçirtme sorunu vardı. Bu sorunu çözmek için Sağmalcılar Cezaevi'nden bir kişi, mahkeme süresince giyip dönüşte çıkaracağı tek tip elbise ile mahkemeye geldi. Duruşma öncesi bir saatlik bekleme süresinde, Metris Cezaevi'nden gelen bayan tutuklularla son gelişmeler ve eylemcilerin fiziki ve moral durumu, eylemin gidişatı, cuntanın eylem karşısındaki tutumu ve dışarıda Ölüm Orucunun etkileri vb. üzerine uzun uzun konuşma olanağı oldu. Metris Cezaevi'ndeki erkek arkadaşlarıyla da hemen hiçbir iletişimleri olmayan bayanların soracağı o kadar çok şey vardı ki, bir saatlik süre yetmedi. Bu konuşma duruşma boyunca ve arada da sürdürüldü.

.....

"Mahkemenin inzibatını bozmadan, olay çıkarmadan bir duruşma olsun istiyoruz. Bu nedenle bir an önce kimlik bildirimini ve ardından sorguları alacağız. Bu konuda baştan uyarıyoruz."

Duruşma yargıcının sözlerine böyle başlaması karşısında, peşinen suçlanan tutuklular adına bir kişi ayağa kalktı:

"Bugüne kadar duruşmalarda olay çıkarmak diye bir tavrımız olmadı. Durup dururken niye olay çıksın? Bu salonda birçok olay çıktı, ama bunun nedeni bizim davranışımız değil, bizlere karşı insanlık dışı uygulamaları hak görenlerin keyfi tutumları oldu... Bir neden arayacaksanız burada arayın. Kaldı ki, uzun süredir duruşmalara getirilmiyoruz. Tek tip elbise giymenin ya da giymemenin mahkemenin inzibatıyla ne ilgisi var? Eğer ilgisi var diyorsanız, niçin iki yıldır sivil elbiselerle gelişimize sesinizi çıkarmadınız da, şimdi tek tip elbise dayatması gündeme getirilince inzibat sorunu oldu? Dava uzuyorsa, bu tür yasadışı ve keyfi tutumlar yüzünden uzuyor. Bize yönelik sübjektif değerlendirmenizi kabul etmemiz düşünülemez."

Tutukluları daha baştan baskılanma altına almaya yönelik sözlerine yanıt alan yargıç, bu kez de başka bir sorun çıkarıyor. Yeni bir mevzi kazanmak istiyor:

"Herkes iddianamedeki sıraya göre otursun. Bayan ve erkekler ayrı otursun. Usul gereği bundan sonra böyle olacak."

Bu kez tutukluların tepkisini bir bayan tutuklu dile getiriyor:

"Bugüne kadar duruşmalarda iddianame sırasına göre oturulacak diye bir kural yoktu. Bayan ve erkek tutuklular her zaman kendi istedikleri yerlere otururlar. Kimlik bildirimi böyle de yapılabilir. Mahkemede haremlik selamlık oluştu-

rulmasına izin veremeyiz. Ayrıca bayan ve erkek tutukluları oradan da fark edebilirsiniz sanıyorum."

Bu girişiminden de sonuç alamayan yargıç, bu kez yeni bir hamle yapıyor ve kimlik bildirimine ilk sanıktan değil, sonuncudan başlıyor. Gerekçesi de, "Böylece tahliye olasılığı olan sanıkların işlemlerini hemen yapmış oluruz." İlk bakışta mantıklı ve iyi niyetli gözükken bu manevranın amacı artık biliniyor. Kimlik bildirimini uzatarak, tutsakların cezaevleri, mahkemeler ve işkenceyle ilgili anlatımlarını engellemek. Tutsaklar bugün söylemezlerse, işkence ve baskıların, yasakların güncelliği kaybolacak, böylece yargıçlar bu gerçek suçları geçiştirmiş olacaklar. İkincisi ise, ilk sırada yer alan tutsaklarla polemige girmeye cesaret edemiyorlar. Çünkü her seferinde yargıçlar zor duruma düşüyor ve cevap veremez hale geliyorlar... Buna rağmen, bir süre sonra, sondan başlayan sıra başlara doğru geliyor. Tartışma kaçınılmaz oluyor.

"Önce kimliğinizi alalım, sonra gerekirse söz veriz." ,

"Daha önceki bir duruşmada da aynı yöntemle başvurduunuz ve sonra söz vermediniz. Bizim konuşmamızın gerekip gerekmediğine siz karar verdikçe, bize konuşma fırsatı hiç gelmeyecek galiba."

"Önyargılı olmayın canım. Belki söz veriz. Ama önce kimliğinizi alalım."

"Kimlik bildiriminde bulunacağız, ama hemen sonra bizi dinleyeceğinize söz vermenizi istiyoruz."

"Mahkemeye pazarlık mı ediyorsunuz? Biz kimseyle pazarlık etmeyiz."

"Sorun pazarlık sorunu değil. Bu davanın sanıklarının yaşamlarının söz konusu olduğu bir konuda mutlaka konuşmak istiyoruz."

"Peki peki... Şimdi kimliğinizi verin, sonra sözlü olarak sorununuzu anlatırsınız."

Bu anlaşma üzerine kimlik bildiriminde bulunan tutuklu konuşmaya başlıyor:

"Bizleri teslim almak ve düzenin birer piyonu haline dönüştürmek için yıllardır her türlü işkence ve baskı yöntemi uygulandı. Ama başaramadılar. Bu kez de saldırıların odağına tek tip elbise dayatmasını koydular. Bugün cunta bu bahaneyle saldırıyor. Cunta yine başaramayacak. Bir yıldır, faşizmin bu paçavralarını giymemek için direniyoruz. Tek tip elbise uygulamasını onurumuza ve siyasi kimliğimize yönelik bir saldırı olarak gördüğümüz için, tüm baskılara, işkencelere, yaptırımlara karşı direniyoruz, direneceğiz, (...) faşizmin saldırılarını durdurmak ve insanca yaşam koşullarını sağlamak amacıyla bizler, 13 Nisan gününden beri, Metris ve Sağmalcılar'daki DEVRİMCİ SOL ve TİKB Tutukluları olarak açlık grevine başladık. Eylemimiz 45. günden sonra Ölüm Orucuna dönüştü. Ölüm Orucunun birinci ekibindeki arkadaşlarımız şu anda hastanededirler, ikinci grup da 55. gün eyleme başlamıştır. Arkadaşlarımız ölümle pençeleşirken, devletin en yetkili ağızları nöbetleşe yemek yediğimiz yalanını söyleyebiliyorlar. Yetkilileri bu yalanlarını ispatlamaya çağırıyoruz. Biz her türlü doktor kontrolünden geçmeye, yemek yiyip yemediğimizin araştırılmasına hazırız.

"Ölüm Orucu eylemimizin talepleri şunlardır:

1-İşkence, baskı ve tüm insanlık dışı uygulamalara son verilmesi, insanca yaşam koşullarının sağlanması;

2-Siyasal kimliğimize yönelik tek tip uygulamasının kaldırılması ve elbisele-rimizin verilmesi;

3-Siyasal tutukluları sindirmeyi, düzenin köleleri haline getirmeyi amaçla-yan İnfaz Yasası'nın tutuklular lehine değiştirilmesi;

4-Siyasi tutuklu olduğumuz ve TCK'nın 141, 142, ve 146 gibi maddeleri uyarınca yargılandığımız halde, cezaevlerinde adli tutuklu muamelesi yapıla-sına son verilmesi ve siyasi tutukluluğun kabul edilmesi...

"Cunta şeflerinin, bu eylemle idamların durdurulmasını ve genel af çıkarıl-masını istediğimiz gibi, Ölüm Orucu eylemimizin gerçek hedeflerini çarpıtan demagojik açıklamalarını reddediyoruz. Ne idamların kaldırılmasını, ne de affe-dilmemizi istiyoruz. YAŞASIN ÖLÜM ORUCU DİRENİŞİMİZ! KAHROLSUN FA-ŞİZM YAŞASIN MÜCADELEMİZ!"

Tutsaklar Ölü İsteniyor:

"Sizler de Öldüğünüzde Dava Açılır"

3 Mayıs 1985

"Bir, iki, üç, dört, beş, Allah altıncısından korusun!" şeklinde espriler, yapan DEVRİMCİ SOL Tutsakları, altıncı davanın açılışından sonra, yedincisini de gördüler. Böylece DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda toplam sanık sayısı 1243'e yükselirken, Ana Davanın sonuçlandırılması da her dava ile birlikte bi-raz daha ileriye atıldı.

DEVRİMCİ SOL VI. Davası, ANAP iktidarının uygulamalarının iyice günyü-züne çıkmaya başladığı ve teşhir olduğu bir sürece denk geldi. ANAP iktidarı-nın zam, zulüm, işkence politikasına tepki olarak 14.9.1984 tarihinde ANAP'ın Bakırköy, Kartal, Üsküdar, Beyoğlu, Beşiktaş, Kadıköy, Eyüp ilçe binalarının bombalanması eylemleri büyük bir etki yarattı. Böylesi kapsamlı bir eylemler zinciri beklemeyen sivil cunta, bu eylemlerin etkisini kırmak için, bir dizi ope-rasyon gerçekleştirdi. DEVRİMCİ SOL VI. Davası bu operasyonların sonucun-da oluşturuldu. Böylece, kamuoyuna devletin "güçlü" olduğu mesajı verilmek istendi.

3 Mayıs 1985 tarihinde ilk duruşması yapılan DEVRİMCİ SOL VI. Davasına, tek tip elbise direnişi sürdüğünden, tutukluları temsilen iki kişi katıldı. Bu iki kişi dışında, tek tip elbise giymiş olan "bağımsız" tutuklular vardı. Tek tip elbise giymedikleri için salon dışında bekletilen tutukluların durumu, duruşmada tuta-naklara, "Duruşma nizamına uygun kıyafetle gelmedikleri anlaşıldı." şeklinde geçince müdahale edildi.

"Uygunsuz kıyafet diye nitelediğiniz kıyafetleri giymeyi arkadaşlarımız tercih etmediler. Sivil elbiselerimizi vermemekte direten idare, arkadaşlarımızın

üzerindeki pijama, kazak ve çorapları dahi almıştır. Tutanaklara bu konunun doğru biçimde geçirilmesini istiyoruz."

"Tutanaklara nasıl geçireceğimizi biliyoruz. Müdahale etmeyin. Bizim işimiz bu."

"Duruşma yargıcı olmanız tutanakları istediğiniz biçimde düzenleme hakkı vermez. Tutanaklar gerçekleri yansıtmalıdır ve eğer tutanaklar bir belge değeri taşıyacaksa, en azından salon dışında bekletilen arkadaşlarımızı içeri alıp görmeli, dinlemeliydiniz. Siz ise, cezaevi idaresinin verdiği bilgilere göre karar alıyorsunuz."

"Oturun yerinize, konuşmanıza izin vermiyorum. Cezaevinde birçok kariyer sahibi doktor, mühendis tek tip elbise giydi. İnsanlıklarını mı yitirdiler? Barış Derneği, DİSK davasında elbise giyildi de ne oldu? Siz de giyin, bir şey kaybetmezsiniz!"

Yargıç, tutsakların bir yarasına tuz basıyordu. Cunta mahkemesine göre ülke aydınlarını ve işçilerini temsil iddiasındaki insanların olumsuz tavırlarını, yargıçlar devrimcilere karşı kullanıyordu. Binlerce devrimci tutsak, kan ve can pahasına direnirken, aydınların sessiz kalmaları elbette onaylanamazdı. İnsan hakları mücadelesi verdiklerini söyleyenlerin, kaldıkları koşulların önünde tutsaklara işkence yapılırken bunlara kulaklarını tıkamaları; açlık grevleri, Ölüm Orucu gibi direnişlere destek vermek bir yana, yok saymaları, devrimci tutuklularca unutulamazdı. Şimdi ise yargıç, solun yarasını deşiyor, aydınların zaafını devrimci tutsaklara karşı bir marifetmiş gibi sunuyordu. Böyle bir konuda konuşmanın yeri burası değildi, ama bir şeyler de söylemek gerekiyordu.

"Sayın yargıç, başka davalardan insanların nasıl davrandığı bizi ilgilendirmiyor. Biz, siyasal kimliğimize ve onurumuza yönelik tüm uygulamalar karşısında direndik, direneceğiz. Bu konudaki tavrımızın doğruluğunu da kimseyle tartışmayız. Bir insanın doktor, mühendis ya da başka bir meslekten olması, eğer o insanın tavır ve düşüncelerinin doğruluğunu getiriyorsa, tek tip elbise giyerek doğru yaptıklarına inandığınız Barış Derneği'ne niçin üye olmadınız? Niçin DİSK'in kapatılmasına tepki göstermediniz? Doktorlara, mühendislerle hatta bu devletin büyükelçiliği görevi yapmış insanlara tek tip elbise giydirme 'şerefi' size ait olsun! Onlara suçlu elbisesi giydirme 'şerefi' sizin olsun! Şunu da sözlerime eklemek istiyorum. Mademki tek tip elbise giymekle hiçbir şey kaybetmeyeceğiz, öyleyse niçin tek tip elbise konusunda bu kadar ısrarlısınız? Devletin neden bu kadar devrimci ve yurtseveri, tek tip elbise giymedikleri için işkencelere yatırıyor, koşullarına talanlar düzenliyor, infazlarını yakıyor? Ayrıca bırakın bunları, mademki hiçbir şey fark etmiyor, siz niçin bu mahkemeye tek tip elbise giymeyenleri almıyorsunuz?"

Tutsak sözlerini bitirip yerine oturuyor. Yargıç diyecek söz bulamamanın kızgınlığıyla:

"Burada soruları biz sorarız." dedikten sonra kimlik bildirimine geçiyor.

"Sayın yargıç, ben birkaç iddianamede birden yargılandım ve ilk duruşma-

larda hep aynı tartışmaları yaşadık. Yeniden bu polemiklere girmek istemiyoruz. Kimlik bildiriminin uzaması olasılığı var. Önce cezaevinde dayatılan insanlık dışı uygulamaları anlatmak ve suç duyurusunda bulunmak istiyorum."

"Önce kimlik vermeniz gerek."

"Kimliğimi vereceğim. Ama önce suç duyurusunda bulunmak istiyorum. Kısa bir süre önce, yaşadığımız cezaevinde, başka davadan bir arkadaşımız, cezaevi idaresinin ilgisizliği ve kasıtlı ihmali sonucu ölüme terk edildi..."

"Bize ne bundan? Bizim davanın sanığı değilse bu bizi ne ilgilendirir?"

"Bu davanın sanığı olmaması olayın özünü değiştirmiyor sayın yargıç. Çünkü o arkadaşımızın ölüme terk edildiği koşullarda yaşıyoruz biz, de. Pekî) ölen arkadaş bu davanın sanığı olsaydı ne yapacaktınız? Aynı koşullar devam ediyor ve bu davadan bir kişinin de aynı nedenlerle ölüme terk edilmemesinin bir garantisi yok."

"Sizler de öldüğünüzde soruşturma açılır."

Yargıcın bu yanıtı tepkiye neden oluyor. Yüksek sesle "İnsanlığınızdan şüphe ediyorum" diyen tutsağın sözlerini yargıçlar duymazlıktan geliyorlar.

"O günkü tartışmada, yargıcın bir ölüm ve işkence olayı karşısındaki duyarsızlığı, bana daha önceki bir tartışmayı anımsattı." diyen DEVRİMCİ SOL Tutsaklarından biri bu anısını şöyle anlattı:

Yargıç: "Eeee Faşizm Diyorsunuz, Katlanacaksınız."

Cezaevi Müdürü: "Hem Faşizm Dersiniz, Hem de Bizi Mahkemeye Şikâyet Edersiniz."

"Bir duruşmadan çıktıktan sonra cezaevine dönmüş, ellerimiz arkadan kelepçeli durumda, don-atlet havalandırmaya atılmıştık. Soğuk havada yaklaşık iki saat kadar beklettikten sonra, tek tek koğuşlara almaya başladılar. Vücudumuz soğuktan morarmıştı. Bunun üzerine bir de cezaevi çamaşırhanesinde 'kış falakası' yiyecektik. Ama yiyeceğim falakanın morarmış vücudumda yaratacağı acıyı düşünmüyordum. Çünkü koğuşa dönüyordum ve bu falakanın ve soğuğun üzerine, arkadaşların hazırlayacakları yatağa uzanıp saatlerce uyuyabilecektim. İşkence acısı geçiciydi nasıl olsa..."

"Bu düşüncelerle koridorda askerlerin arasında yürürken, karşıma Metris Cezaevi İç Güvenlik Komutanı 'Binbaşı Muzo' çıktı. Onu görünce askerler beni durdurdu. Binbaşı yanımdan sırtarak geçerken, 'Hem faşizm dersiniz, hem de mahkemeye bizi şikâyet edersiniz.' diye laf attı. 'Bozacının şahidi şıracıdır, kimi kime şikâyet ediyorsunuz.' demek istiyordu. Gerçekte haklıydı. Ama bizim mahkemedeki suç duyurularımızla, işkence ve baskılara son verdirebileceğimiz gibi bir hayal içinde olmadığımızı anlayamıyordu. Bu sözlerin duruşma yargıcının Bedri Yağan ile polemğinde geçen cümleyle benzerliği ilginçti. Mahkeme heyeti ile Binbaşı Muzo'nun yakın ilişkileri, kullandıkları cümlelere bile yansiyordu.

"Binbaşı Muzo'nun bu cümlesinin hemen aynısını, davamızın duruşma

yargıcı kullanmıştı daha önce. Ve sözünü ettiğim duruşmaya yine dövülerek götürülmüştük. Kimi arkadaşların üstü başı kan olmuştu. Duruşma başladığında, Bedri söz alıp işkenceleri anlattıktan sonra suç duyurusunda bulunmuştu. Bedri'nin sözleri bittiğinde yargıç, her zamanki kayıtsızlığı ve ukalalığı ile Bedri'ye şöyle demişti:

'Eeee faşizm diyorsunuz, katlanacaksınız.'

"Bu yanıt hepimizin olduğu gibi Bedri'nin de kanını beynine sıçratmıştı. Bedri birden yerinden fırladı:

'Uluslararası insan hakları sözleşmelerine biz imza koymadık! Anayasana işkencenin suç olduğunu biz yazmadık! Avrupa Topluluğu'na girmek için 'Demokrasiye geçtik, ülkemizde işkence yoktur.' şeklinde demeçler verenler, Avrupalıların önünde şaklabanlıklar yapanlar da biz değiliz... Sayın yargıç, hükümetiniz, Türkiye'de demokrasinin olmadığını, işkence yaptıklarını, insan hakları sözleşmelerinin hükümlerine uymadıklarını bütün dünyaya ilan etsin; işte buradaki tüm tanıkların önünde devrimciliğimiz üzerine yemin ediyoruz ki, bizleri işkencede dilim dilim doğrasalar bile, işkence üzerine burada tek bir kelime söylemeyeceğiz, suç duyurusunda bulunmayacağız!'

"Bu sözler karşısında yargıç tek bir söz söylememiş, susmayı tercih etmişti.

"Binbaşı Muzo'ya benzer bir yanıt vermek olanaklıydı, ama o bundan anlamazdı. Anlayacağı dilden konuştum:

"İt iti ısırmaz mı demek istiyorsun?"

Cuntanın Açtırdığı Son Dava, DEVRİMCİ SOL'un Son Davası Değil

6 Ocak 1986

Yedinci Dava, DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nın son davası oldu. Böylece Ana Dava, 7 iddianameyle yargılanan 1243 sanığa ulaştı. 825 adet eylemi içeren davalarda, başta 286 sanık hakkında idam cezası istendi. 1990 yılı boyunca da süren dava, belki de dünyada en uzun süren toplu dava olma özelliğini kazandı.

VII. Dava açılmadan 15 gün kadar önce, Sağmalcılar Cezaevi'ndeki tüm tutuklular tekrar Metris Cezaevi'ne sevk edildiler. Metris'e sevkten önceki üç aylık dönem içinde Sağmalcılar'daki Devrimci Solcular da -tek tip elbise giymedikleri halde- eski haklarına kavuşmaya başlamıştı. Ölüm Orucu eylemi ve Ölüm Orucunun ardından, direnişin fiili olarak sürdürülmesinin meyveleri toplanmaya başlandı. Tek tip elbise giyenlerle aynı haklara kavuşan DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının, Ölüm Orucunu bitirirken dile getirdikleri öngörülerini doğrulandı.

Ölüm Orucu eyleminin siyasal hedeflerine ulaşması ve devrimci tutsakların yaptırımlara karşı direnme kararlılığının gösterilmesi üzerine; Ölüm Orucu eylemini sona erdirmeye kararı alındığında, bu eylemin meyvelerinin süreç için-

de toplanacağı, eylemin sonuçlarının ileride daha iyi anlaşılacağı söylenmişti. Bu sözlerin, eylemi bırakırken söylenmiş avutucu sözler olduğunu sananlar, tek tip elbise giymeyenlerin de aynı haklara kavuşması üzerine, kendi durumlarını açıklayamaz oldular.

Sağmalcılar Cezaevi'ndeki tutsakların Metris'e sevkini ardından, Metris idaresi Sağmalcılar'da kazanılmış olan hakları bir kez daha gasp etti ve tek tip elbise giyenlerle giymeyenler arasında yeniden bir statü oluşturmaya çalıştı. DEVRİMCİ SOL VII. Davası işte böylesi koşullarda açıldı.

Metris idaresinin oyununu bozmak için kamuoyunu da harekete geçirmek gerekiyordu. Ancak, tek tip elbise giymeyenlerin, mahkeme dahil, dışarıyla hiçbir bağlantıları kalmamıştı. Cezaevinde olan bitenin dışarıya iletilmesini engellemek amacıyla, siyasi tutsaklardan, bir mahkeme günü için tek tip elbise isteyenlerin talebi de reddediliyordu. VII. Davanın ilk duruşmasına katılmak üzere tek tip elbise giymek isteyen İbrahim Bingöl'e, bu nedenle tek tip elbise vermediler. Ama, cezaevi idaresinin böyle bir şey yapabileceği düşünülerek, "bağımsızlar"a haber gönderilmiş, mahkemeye gelirken yanlarında yedek eşofman vb. getirmeleri söylenmişti. "Bağımsızlar" bölümünde kalanlar mahkemeye gelirken, İbrahim Bingöl için eşofman ve kazak getirecekler, "Mahkemeye uygunsuz kıyafetle getirilen arkadaşımıza giymesi için eşofman, kazak verebiliriz." diyeceklerdi.

Metris Cezaevi'ndeki son durumun kamuoyunca duyulmaması için tutsakların dışarıyla tüm bağlantılarını kesmeye çalışan Binbaşı Muzaffer Akkaya, bu taktiği anlayamadı.

.....

Duruşma başladıktan kısa bir süre sonra, yargıç, İbrahim Bingöl'ün de içeri alınmasını söyledi. "Bağımsız" tutuklular, İbrahim Bingöl'e, eşofmanla birlikte sıcak tutsun diye kalın bir palto gönderdiler. Kıyafet İbrahim'in üzerinde eğreti dursa da "uygunsuz kıyafet" sorunu çözüldü.

İçeri girdikten kısa bir süre sonra, kimlik bildiriminde sıra İbrahim Bingöl'e geldi. Kimlik bildirme işleminden sonra, yargıcın sözlerini kesmesine fırsat vermeden konuşmaya başladı:

"Üç dört ay öncesine kadar bulunduğumuz Sağmalcılar Askeri Cezaevi'nde direnişimiz sonuçlarını vermeye başladı ve havalandırma, avukat görüşmesi ve kitap vb. hakkını kazandık. Ancak son 15 gündür, bu saydığımız haklarımız elimizden alındı. Ve tekrar sosyal haklarımızdan, savunma haklarımızdan mahrum edildik. Cunta bizler üzerinde son bir denemede bulunmak için işken-ce ve baskının şiddetini yükseltti.

"Siyasi kimliğimize, savunma ve yaşam hakkımıza yöneltilen tüm tehditlerin tepesinde tek tip elbise adeta bir bayrak gibi sallanıyor. Sallanan teslim bayrağıdır, ama biz onu her defasında dişlerimizle yırtıp attık, yine atacağız. Tek tip elbise uygulaması dayatıldığı sürece, bugünkü saldırılar da devam edecektir. Mahkemeye gelebilmek bugün bir imtiyaz haline getirilmişse, bu tek tip

elbise uygulamasının, topyekün teslim alma politikasının anahtarı yapılmış olmasındandır.

"Bu anahtar çürümüş kapıları açabilir ama geleceğin kapılarını faşizme karşı sımsıkı kapatan devrimcilerinkini değil. Mahkemeniz tam iki buçuk yıldır bu saldırılara sessiz kaldı. Daha ne kadar, 'Bizi ilgilendirmez.' diyeceksiniz? Daha kaç devrimci başı istiyorsunuz? Bu insanlık suçlarına ortak olmak istemiyorsanız, siz de yetkileriniz dahilinde bu vahşete dur demelisiniz.

"Özetle, mahkemenizin, en azından savunma hakkımız üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması ve duruşmalara girebilmemizin koşullarının yaratılması için, tek tip elbise uygulamasının kaldırılması yolunda çaba göstermesini istiyoruz. Ayrıca, Metris'teki bu uygulamaların sorumluları olan Binbaşı Muzaffer Akkaya, Üsteğmen Hüseyin Örucü, Üsteğmen Zafer Güder ve Üsteğmen Celal İnecce hakkında suç duyurusunda bulunuyorum."

Duruşma bittiğinde mahkeme başkanı Albay: "Burada biraz önce yapılan bir konuşmayla Türk Ordusu işkence yapıyor gibi bir imaj yaratılmak istendi. Türk Ordusu işkenceci ve baskıcı değildir, bunun böyle bilinmesini istiyorum." gibi bazı şeyler söyledi. Duruşmalarda pek konuşmayan başkanın sözlerini İbrahim Bingöl yanıtladı:

"Ama o imajı silemezsiniz ve sizin göreviniz de değil. Burada gerçekler konuşuldu, bunları kimse örtbas edemez, inkar edemez."

Başkan başını "Hayır, hayır, Türk Ordusu işkence yapmaz." anlamında sallayarak salondan çıktı.

.....

Ertesi gün, gazeteleri okuyan Metrisliler, DEVRİMCİ SOL Davası'nda İbrahim Bingöl'ün anlatımlarının ve mahkeme başkanı Albayla aralarında geçen konuşmanın gazetelerde özet olarak yer aldığını görüp sevindiler.

Metris Cezaevi'ni kamuoyunun gözünden kaçırmaya çalışanlar, bunu başaramamışlardı.

DEVRİMCİ SOL Davası duruşmalarında, mahkeme kürsüsünün her koşulda kullanılmasının bir örneği daha, davanın açılışıyla yeniden yaratıldı.

Metris idaresi de son saldırısını fazla sürdüremedi. Kısa bir süre sonra, tutukluların gasp edilen hakları iade edilerek sivil elbiseleri verildi. Sivil elbiselerin verilmesiyle, mahkemelere çıkışın önünde hiçbir sorun kalmadı. Henüz tek tip elbise giyen tutuklular, mahkemelere, ziyarete, avukata, vb. tek tip elbiseleriyle giderlerken, DEVRİMCİ SOL Davası tutukluları mahkemeye de sivil elbiseleriyle çıkmaya başladılar.

"İrade Savaşını Biz Kazandık"

Duruşmaya çıkan sanık sayısı oldukça kalabalıktı. İki buçuk yıl boyunca tek tip elbise giymedikleri için mahkemeye çıkarılmayan tutuklular mahkemede idiler. Eylemle ilgili tanıklar dinlenilmiş, dosya Ana Dava dosyasıyla birleştirilmişti. Şimdi Ana Davadaki 825 eylemden biri görüşülüyordu.

Dursun Karataş söz aldı ve oturduğu yerden kalkarak konuşmaya başladı:

"Tam iki buçuk yıldır bu salonlarda sanıklar olmadan dava yürüttünüz. 'Şu okullar olmasa Milli Eğitimi yönetmek ne kolay olurdu.' diyen bakan örneğinde olduğu gibi, siz de sanıkların gıyabında dava yürütmenin çok kolay olacağını düşündünüz. Cezaevi idareleriyle işbirliği yaptınız. Hiçbir yasal dayanağı olmayan tek tip elbise dayatması nedeniyle, şortlu atletli geldiğimiz iki buçuk yıl duruşmalara bizleri almadınız.

"1984'e kadar sivil elbiselerimizle gelişimiz sorun olmaz, davanın inzibatını bozmazken, birdenbire sivil elbiselerimiz sorun olmaya başladı. Niçin? Bu davayı bizsiz yürütmekle ne kazandınız? Biz ne kaybettik? Söyleyelim: Biz bir şey kaybetmedik; siyasal kimliğimizi ve devrimci onurumuzu koruduk. Sizse keyfi ve yasadışı uygulamalarla, işkencelere, baskılara, yaptırımlara ortak oldunuz, hukukçu kimliğinizden çok şey yitirdiniz, kendi kendinizi reddettiniz, mesleğinize hiçbir saygınızın olmadığını gösterdiniz. Evet, bu salonlarda iki buçuk yıl boyunca yoktuk, ama biz yokken de direniş ruhumuz buradaydı.

"Biz kazandık, siz kaybettiniz. Saatlerce soğukta don-atlet bekletildik, bileklerimiz gömülen kelepçeler derin izler bıraktı, vücutlarımız morardı. Bu salon-da coplandık, yerlerde sürüklendik. Mahkemenize dilekçe yazmak için kalem kağıt dahi verilmedi. Tüm bunlara kulaklarınızı tıkayıp, duymazdan, görmezden geldiniz, 'Bunlar cezaevi idaresinin tasarrufudur, bizi ilgilendirmez.' dediniz.

"İnsanlık dışı uygulamalara karşı duyarsız davrandınız, Hukukçuluğunuz bir yana, insanlık görevlerinizi de yapmadınız. İşin garip yanı, yasalarınızı size biz hatırlattık. Devrimle yok etmek istediğimiz yasalarınızı, yerine devrimci halk iktidarının yasalarını koymak için savaştığımız yasalarınızı size karşı biz savunmak zorunda kaldık. Çünkü kendi yasalarınıza dahi uymadınız. Onlara uymak zorunda olan sizlerdiniz, biz değil. Hemen 'Faşizm yasa-kural tanımaz.' sözlerimizi bize karşı kullanmak kurnazlığına girişmeyin. Eğer bu sözlerimizi kullanacaksanız, bunu halkın önünde açık açık söyleme cesareti gösterin. Ama sizde o cesaretin zerresi bile yok!

"İşte iki buçuk yıl sonra bu salondayız yine. Tüm bunlardan sonra, hala bağımsız ve adil olduğunuzu savunabilecek misiniz? Hiçbir etki altında kalmadan karar vereceğinizi söyleyebilecek misiniz? Bu davada savunma hakkının güvence altında olduğunu söyleyebilecek misiniz?

"Sizleri hukukçu kimliğinizle ve insanlığınızla baş başa bırakıyoruz."

Yargıçlar suçüstü yakalanmış hırsızlar gibi hareketsiz ve tutuk. Söylenenlere yanıtları yok.

Dayı son cümlesini söylediğinde duruşma yargıcı, "Tamam Dursun Karataş! Tamam Dursun Karataş!" diyor sakın olmaya çalışan bir sesle. Yargıcın ses tonunda "Yeter, üzerimize gelmeyin." diyen bir kabulleniş var.

BÖLÜM: IX

İŞKENCE BAHANESİ MAHKEMELER

DÖVE DÖVE GETİR, DÖVE DÖVE GÖTÜR

12 Eylül döneminde cezaevlerinin her biri işkence yuvası haline getirildi. 90 günlük gözetim süresinde yapılan işkencelerle yetinmeyen cunta, siyasal tutsakları teslim alma, diğer bir deyişle "rehabilite etme" politikasının bir parçası olarak cezaevlerini de işkencehanelere dönüştürdü. Böylelikle işkence süresi 90 günden sonsuza çıkarılmış oldu.

Faşist cunta siyasal tutsaklık kapsamı içine girenlerin yakalanmalarını, işkenceli sorgulardan geçmelerini ve ağır hapis cezalarıyla mahkemelerde yargılanmalarını yeterli görmedi. Asıl amaç, birer "siyasal mevta" haline getirdiği insanlar aracılığıyla topluma yılgınlık, korku yaymaktı. Siyasal kişiliklerini, onurunu ve kimliğini reddeden, teslim olmuş, ihanet etmiş, geçmişinden pişmanlık duyan birer "insan müsveddesi" haline getirdiği insanları cezaevinde uzun yıllar yatırmasına bile gerek yoktu. Bunları toplum içine salarak yılgınlığı, teslimiyeti yayma, korkuyu topluma egemen kılma amacına daha hızlı biçimde ulaşabilirdi.

İşte bu amaca uygun politikaya "teröristlerin rehabilitasyonu"* adı verildi. Bunun için özel toplantılar, uluslararası sempozyumlar, anketler, araştırmalar vb. yapıldı.

(*) Bu konu üzerinde CIA ile paralel çalışma yürüten Prof. Turan İtil'e ait HZİ Vakfı Polikliniği 21 Haziran 1990 tarihinde basılarak, bombalanıp tahrip edildiğinde, Prof. Turan İtil, yine ABD'de idi.

Siyasal tutsakların rehabilitasyonunda mahkemelerin de önemi büyüktü. Yüz binlerce siyasal tutsak hakkında açılan davalarda, tahliye Demokles'in kılıcı işlevi gördü. Herhangi bir somut delile dayanmaksızın, ağır hapis cezaları istemiyle yıllarca cezaevlerinde baskı ve işkence altında tutulan siyasal tutsaklara "Düşüncelerinden vazgeç, tahliye edelim!" deniyordu. Cezaevlerinde ve mahkemelerdeki insanlık dışı koşullara karşı direnen siyasal tutsakların direnişlerinin kırılabilmesinde "hukuk" da devreye girmişti. Siyasal tavrılarından taviz vermeyenlerin en azından tahliyeleri geciktiriliyor, en ağır cezalara çarptırılıyor, mahkemelerde düşüncelerini açıkladıklarında haklarında yeni davalar açılarak onlarca yıllık cezalar ile tehdit ediliyorlar, duruşmalardan atılarak savunma hakları tümüyle ellerinden alınıyor, yargılama giyaplarında yapılıyordu.

Siyasal tutsakların direnişinin kırılmasında önemli bir araç olarak devreye sokulan mahkemelerde yaşanan hukukdışlıklar, keyfilikler bir yana, mahkemelerin cezaevi idareleriyle işbirliği sonucu gerçekleştirilen uygulamalar da diğer araçları oluştuyordu. Bu anlamda cezaevi idareleri mahkemelerle, mahkemeler de cezaevlerinde olup bitenlerle yakından ilgilidiler. Ve aralarında tam bir işbirliği, birbirini tamamlama söz konusuydu.

Mahkemelere gidiş-gelişler cezaevlerinde genelde yeni işkence uygulamalarının başlangıcını, ipuçlarını oluşturdu. Cezaevlerinde işkence-baskıların tırmanışa geçtiği, mahkemelere gidiş-gelişte askerlerin tavrından anlaşıyordu.

Cezaevi idareleri baskı ve işkenceleri yükseltmek için her zaman bir bahane bulabilir. Bu bahaneler dönem dönem değişik olabilmektedir. DEVRİMCİ SOL II. Davası açıldığı gün bu bahane "aramada pantolon fermuarını açma" olmuştur. Tutukluların külotlarında gizli not taşıyarak cezaevleri arasında haberleşme sağladıkları, bu yeni bahanenin nedenidir. DEVRİMCİ SOL Tutsakları bu gerekçeyi, yeni tür aramaya neden olabilecek bir durum olarak kabul etmemişlerdir. Not taşındığını, cezaevleri arasında haberleşme ağı kurduklarını da inkâr etmemişlerdir. "Biz siyasi tutukluyuz. Gerek siyasi, gerekse hukuki işlerimiz var, elbette haberleşeceğiz. Sen buna engel olursan, ben de yöntemler ararım. Bu neden, baskı ve işkence için gerekçe olamaz." demişlerdir.

Fermuar açıp açmama sorunu giderek mahkemelere gidişe engel olunması biçimine dönüşmüştü. Böyle bir aramayı ahlakla ve insanlık onuruyla bağdaştıramayan DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının önerisiyle (İlk uygulama DEVRİMCİ SOL II. Davası'nın başladığı 15 Mart 1982 günü başlamış, DEVRİMCİ SOL Tutsakları bunu reddetmişlerdir.) fermuar açmama tavrı geliştirilmiştir. "Fermuar açmayanların mahkemeye götürülmeyeceği"ni anons eden Metris idaresi, bu tavrını 15 gün sürdürmüş, ancak iki duruşma sonra, mahkemenin işlemediğini gören askeri mahkeme "duruşmalara zorla getirme" kararı alınca, cezaevinin işkencecilerine gün doğmuş, mahkemelere gidişte koşullardan operasyonla adam alma başlamıştır.

"Kimliğini Ver Can Güvenliğini Sağlayalım"

Tarih: 14 Mayıs 1982. Metris Baştabya Duruşma Salonu'nda bir duruşma.

Kürsüye gelen sanık bitkin bir halde konuşmaya başladı:

"Bizler bilindiği gibi henüz tutukluyuz ve can güvenliğimiz de mahkemenizin sorumluluğundadır. Sizin yasalarınız bile henüz bizi 'masum' sayıyor. Arpa gelin görün ki, cezaevi idaresi kendisini yargı organları yerine koyarak, bizi yargılamadan suçlu ilan ettiği gibi, şimdi de cezalarımızı infaza geçmiştir. Kaldı ki, hukuki olarak tutuklu değil de hükümlü bile olsak, bu tür insanlık dışı uygulamalar yapılamaz. Hükümlünün cezasının ne şekilde infaz edileceği yasalarda belirtilmiştir. Henüz yerine yenisi konmadığı için geçerli olan 1961 Anayasası'na ve yasalara göre işkence insanlık suçudur. Oysa pratik bunun tam tersidir, işte kanıt biziz!"

"İşte kanıtı" diyen sanık pantolon paçalarını yukarı doğru sıyrarak bacaklarındaki kanlı yaraları, işkence izlerini gösteriyor. Duruşmayı izleyen gazeteciler ve bir yabancı ülke televizyon ekibi olayı görüntülüyorlar hemen. Ertesi gün (15 Mayıs 1982) Cumhuriyet gazetesinde "Metris'te İşkence İddiaları" manşetiyle çıkacak haberi not alıyor gazeteciler. İşkence gören sanık gömleğini de sıyrarak, çok belirgin olan cop izlerini gösteriyor. Heyet şaşkın. Ne diyeceğini bilemiyor. Sanığa söz verdiği için kendi kendine kızan Yargıç Seyfettin Aydın, ne yapacağını düşünürken, kürsüde konuşan tutuklu bu kez de pantolonunu dizlerine kadar indirerek baldırlarındaki ve kalçasındaki "kıç falakası" olarak adlandırılan falakanın kızarıklıktan siyahlaşmaya geçen izlerini gösteriyor. Mahkemenin bayan sekreteri bu görüntü karşısında elini ağzına götürüp küçük bir çığlık atarken, tribünlerdeki izleyicilerden birçoğu gözyaşı döküyor, işkencecilerle beddualar ediyorlar. Deklanşörlerin ve kameraların sesi salonun anlık sessizliğini bozuyor. BU sırada tutsak, pantolonunu ve gömleğini tekrar giyiyor, düzeltiyor.

"İşte size 'Ülkemizde işkence yoktur. Olanlar birkaç kendini bilmez görevlinin sulmuamelesidir.' diye işkenceye arka çıkanların yol açtığı marifetin izleri. Bunun sorumluluğu sadece cop vuranlarda ve vurduranlarda değildir sayın yargıç! İşkenceler karşısında tavırsız kalmak da, duruşmalara zorla getirilmemiz kararı alarak buna zemin hazırlamak da suçtur. Şunu açıkça ifade ediyoruz ki, bizim mahkemelere gelmemek, mahkemeleri oyalamak gibi bir niyetimiz yoktur. Birkaç duruşma önce 'Biz mahkemelere gelmek istiyoruz, yeter ki işkenceleri durdurun.' dediğimizde 'Bizi ilgilendirmez.' dediniz. Ve o dönem biz duruşmalara gelmek isterken, cezaevi idareleri bizi koşullara geri soktu. Sizin adınıza yetki kullanan cezaevi idarelerine ses çıkarmadığınız gibi, zorla getirilme kararı ile onları rahatlattınız. Şimdi işkencelerine yasal dayanak da buldular. Mahkemeniz bu kararı almakla işkencecilerle suç ortaklığı yapmaktadır. Kararınızı kaldırıp, işkencelerin durdurulması yönünde girişimde bulunmanızı istiyoruz."

Sanıkları dinleme konusunda sabırsız ve müdahaleci olan Yargıç Seyfettin

Aydın, bu kez uzun konuşmayı bile sessizce dinlemek zorunda kalıyor. Salonda gazetecilerin ve yabancı televizyoncuların olması temkinli davranmaya zorluyor. Sanığın konuşması sonunda, yargıç da konuşma, bir şeyler söyleme zorunluluğunu hissederek;

"Elbette işkence insanlık suçudur, biz de lanetliyoruz... Ama cezaevinde yapılan uygulamalara biz karışamayız." diyor.

Basının da olduğu bir duruşmada, bu kadar açık deliller karşısında işkenceyi lanetliyor gözükmek zorunda kalan yargıç, samimi değil. Çünkü o ana kadar mahkemeye getirilen işkence suç duyurularını her defasında reddetti. "Coplu, falakalı, hayasız saldırılarla karşı karşıyayız. Mahkemelere toplu çıkarılmıyoruz ve mahkemelerde de konuşturulmuyoruz. Bu nedenle kimlik vermeyi reddediyorum." diyen sanığa verdiği yanıt Yargıç Seyfettin Aydın'ın gerçek yüzünü gösteriyor:

"Nedir bunlar? Hep aynı terane... İşkence de işkence... Yok öyle bir şey. Kanunlar vardır, devlet işkence yapmaz. Kimlik vermezsen durumun bozultur, tahliye olamazsın değil mi evladım!? Hem sana ne mahkemeye gelemeyenlerden, ahlaka mugayir aramadan sana ne?.. Sen buradasın ya... Hadi kimliğini ver, uğraştırma bizi, işimize bakalım."

Siyasi bir davada yargılanan insanları "Sana ne yargılandığın davadan, sen tek başına bireysin.", "Sana ne onurdan! Tahliye edilmek istiyorsan onuru at bir yana." telkinleriyle ikna edeceğini sanan mahkemenin bu tavrı, işkence ve baskıya açık onay veren, bu uygulamaları gerekli gören bir siyasal davranış biçimidir. Mahkemenin bu yanını çok iyi tanıyan tutsaklar bu anlayışa prim vermiyorlar.

"Bizim tutuklu kalmamızı sürdüren kurum olarak can güvenliğimizden de mahkemeniz sorumludur."

"Kimliğini ver can güvenliğini sağlayalım."

"Sayın yargıç, o halde can güvenliğimize yönelik tehdit ve saldırılardaki payınızı kabul ediyorsunuz."

"Hayır öyle demek istememiştim, yanlış anladınız."

"Arama Bahane Amaç İşkence!"

Fermuar açma uygulamasına 1982 Mayıs-Haziran süresiz açlık greviyle son verildi. Açlık grevi sonunda mahkeme belgelerinin verilmesi, dilekçelerin ilgili yerlere ulaştırılması vb. gibi birçok hak alındı. Mahkemelere gidiş-dönüşte sorun çıkarılmadı, normale dönüş oldu.

Ancak, her zaman olduğu gibi, bu dönem de kısa sürdü. Teslim alma politikasından vazgeçmeyen cunta, bu yenilgiyi hazmedemedi. 1983 başından itibaren, 1982 Mayıs-Haziran açlık greviyle kazanılan haklara yönelik saldırılar yavaş yavaş yeniden başlatıldı. Giderek yükselme eğrisi çizmeye başlayan saldırıları durdurmak için, idareyi caydırıcı eylemler yapılmasını öneren DEVRİMÇİ SOL Tutsakları, diğer gruplarca "keskinlik yapmak", "solculuk", "maceracı-

lık"la suçlandı ve önerileri reddedildi. İdarenin atraksiyonları karşısında atalet durumundan çıkılıp ciddi direniş biçimleri yaşama geçirilemedi. Bunu fırsat bilen cunta, Metris ve Sultanahmet cezaevlerinden seçme yaparak sevk ettiği tutsaklar için Sağmalcılar Özel Tip Cezaevi'ni açtı ve tek tip elbise uygulamasını başlattı. Bunun üzerine, İstanbul cezaevlerindeki 2000 siyasi tutsağın aynı anda başlattığı ilk toplu eylem olan 1983 Temmuz-Ağustos süresiz açlık grevi 27. gününde statükocular tarafından eylem kırıcılığı nedeniyle son buldu. Eylemin başarısızlıkla son bulması üzerine saldırılar yeni bir boyut kazandı.

Açlık grevi yenilgisinin moral bozukluğunu fırsat bilen cuntanın cezaevleri stratejistleri, tüm Türkiye cezaevlerinde yeni bir saldırı dalgası başlattılar.

Açlık grevinin üzerinden henüz on gün geçmişti ki, 14 Ağustos 1983 günü Metris Cezaevi'nde büyük bir genel arama yapan cezaevi idaresi, tutsakların elindeki her şeyi aldı. Radyo-televizyondan kitaba, kaleminden kâğıda her şeye el kondu, koşuşlar adeta çırılçıplak bırakıldı. Yemekler azaltıldı, bol acılı, içi pislik dolu gelmeye başladı. .

Bu saldırıların bir diğer yanında mahkemelere gidiş-gelişteki saldırılar olmazsa eksik kalırdı. Eksik yan bırakılmadı. Mahkemelere gidiş-gelişteki aramalara yeni bir biçim verildi: Çırılçıplak soyma. Askerler ararken (ki bu sadece mahkemelere çıkışta değil, avukat, ziyaret ve revire çıkışta da böyle olacaktı) üstte bir tek külot kalacaktı ve istenirse külot da indirilip sağına-soluna bakılabilecekti. Bunun bir ileri aşaması makat aramasıydı ki, o da yapıldı. Mahkemeye, avukata, ziyarete, hatta havalandırmaya ve revire çıkmak isteyen herkes, hem gidişte hem dönüşte bu uygulamayı kabul edecekti. Siyasal tutuklular kabul etmediler. Koşuş kapıları yüzlerine temelli kapatıldı.

Çırılçıplak soyarak arama uygulamasını kabul etmeyen tutuklular, mahkemeye götürülmedi, sabah çıktıkları koşuşlarına geri gönderildiler. Ancak tutuklular deneyleriyle bunun bir sonraki aşamasının "duruşmalara zorla getirilme" kararı olacağını, arama bahaneli işkencelerin başlayacağını biliyorlardı. Siyasi gruplar arasında, "zorla götürme"ye karşı tavrın ne olacağı tartışmaları başladı. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının önerisi, mahkemeye gidecek olanların koşuştan çıkmaması ve koşuşlarda topluca direnilmesi, hatta barikat kurulması oldu. Diğerlerinin önerisi ise, koşuşta direnme saldırıyı tırmandıracağı için, mahkemeye gideceklerin koridora çıkıp orada direnmeleri idi. DEVRİMCİ SOL Tutsakları, koridorda tek başına direnmenin idareyi caydırıcı bir güç olmayacağı gibi, tek tek direnişlerde birtakım insanların zaaf gösterebileceğini, koşuşta direnişin ise hem daha caydırıcı olacağını, hem de direniş ruhunu daha yüksekte tutacağını belirterek itiraz ettiler. Tartışmalarda, koşuşlarda barikat kurarak direnme kabul görmemesine karşın, koşuşlardan çıkmadan direniş, önce çoğunluk sağladı ve karar olarak tüm kitleye açıklandı. Ancak Devrimci Yol ve MLSPB tutuklularının "çoğunluk kararı da olsa buna uymayacakları"nı ilan etmeleri üzerine, başta TDKP ve TKP/ML tutuklularının "kararı yeniden gözden

geçirme" tartışmalarında 'Tüm siyasetler katılmazsa biz de koridorda direneceğiz.' demeleri üzerine, koğuş direnişleri düşüncesi azınlığa düştü. Buna karşın DEVRİMCİ SOL, Kurtuluş, TİKB, DHB ve KAWA tutukluları koğuştaki direnme kararı aldılar. (DHB ve KAWA da daha sonra çekildiler.) Üç ay boyunca DEVRİMCİ SOL, Kurtuluş, TİKB tutukluları mahkemeler olduğunda koğuşlarda direnirken, diğer siyasi grupların tutukluları, yanibaşlarında direnen insanların direnişine gözlerini ve kulaklarını kapadılar.

Cunta Şefi Gözlerini Bağışlıyor, Metris'teki Subayları Göz Patlatıyor!

"Operasyona karşı başlattığımız sloganlar, önce havalandırmaya, oradan cezaevine yayılıyor: 'İŞKENCE YAPMAK ŞEREFSİZLİKTİR', 'AHLAK DIŞI ARAMAYA SON'.

"Gruptan koparılan arkadaşlar sürüklenerek koridora çıkarılıp, çift sıra dizilen askerlerin copları ve tekmeleri eşliğinde dayaktan geçiriliyor. Slogan seslerine inlemeler karışıyor.

"En son kalan birkaç kişi ayakta tutunamıyoruz artık. Yere yatarak ranza ayaklarını tutuyoruz. Coplar ve postallar şimdi ellerimize çalışıyor. Ellerimizi, kollarımızı ayaklarıyla eziyorlar.

"Arkadaşlarımdan koparıldığımda, saçlarımdan tutarak başımı yukarı kaldırdıklarını ve tam bu pozisyonda gözüme bir şey vurulduğunu anımsıyorum. Bu darbeyle birlikte kendimden geçmişim.

"Koridorda arkadaşların arasında ayılıyorum. Önce neler olup bittiğinin ayırımına varamıyorum. Beni yarı baygın gören arkadaşların üsteğmenle atıştıklarını ve karşılıklı tehditlerini işitiyorum. Ayağa kalkmak istediğimde başımın döndüğünü, sağ gözümde korkunç bir ağrının başladığını hissediyorum. Arkadaşlar yakından bakarak 'gözüne kan oturmuş.' diyorlar. Gözün durumundan duydukları tedirginliği bana hissettirmemeye çalıştıklarını anlıyorum. Ağrı büyük bir acı verdiği için atılan sloganlara katılamıyorum. Gözlerimden yaş dökülüyor. Ağladığımı sanan askerlerin yanlış anlayacağını düşünerek kendimi zorluyorum, ama durdurmak elimde değil. Aksi gibi nezle olduğumdan burnum da akıyor. Biraz sonra bir de baş ağrısı eklenince kendimi perişan hissetmeye başlıyorum. Bu durumuma kızıyorum, kendimi zorluyorum.

"Üsteğmen koridorun diğer ucundan olup bitenleri seyrederken 'içeri alın' emrini veriyor. Yeniden kenetleniyoruz. Bu kez ranzalar yok çevremizde. Hiçbir eşyanın bulunmadığı koridorda sadece birbirimize tutunuyoruz. Ben mi arkadaşları tutuyorum, onlar mı beni, pek fark edemiyorum, o halde direnmeye çalışıyorum. Ama ciddi bir direniş göstermeye pek takatim yok. Arkadaşlarımdan çabuk koparıyorlar.

'Götürün oğlum. Bunlar önce koğuştan çıkmazlar, şimdi de girmezler

Kendilerine eziyet ettirmeyi seviyorlar bunlar!"

"Bu alçakça demagojiden sonra saldırıyor askerler. Yine coplar, tekmele, yumruklar, küfürler... Kısa bir süre sonra arkadaşlar birbirinden koparılarak koğuşlara doğru sürükleniyor. Mahkemesi olan bir-iki kişi koridorda kalana kadar bu işkence sürdürülüyor. Arkadaşlarımız direnerek geldikleri yolu, yine direnerek tersinden katediyorlar. Tutunacak hiçbir şey yok. Bu nedenle, direnirken askerlerin bacaklarını tutuyorum ama pek başarılı olamıyorum. C Blok tarafına sürükleniyorum. Kendimi koyvermişim de, ağılıyormuşum gibi gözlerimden yaş gelmeye devam ediyor. Damlaların her biri bir ateş parçası gibi yanağıma düşüyor. Gözlerimdeki ağrı artıyor ve ışık görmek istemiyorum. Işık ağrıyla iyice artıyor.

"Koridor başında bekletilen arkadaşların yanında kolumu bırakan iki asker, 'Türk, Öğün, Çalış, Güven' sloganıyla yürüyen bir asker grubuna katılmak üzere geri dönüp koşuyorlar. Yeni bir koğuş operasyonuna gidiyorlar koşma... Acaba daha kaç göz istiyorlar?

"Yarım saat kadar sonra sayımız on kişiyi geçiyor. Koğuş operasyonlarında atılan sloganlara katıldığımız için, koridorda bekletilirken de durmadan da, yak yiyoruz.

"Alt kattan mahkemeye alınacaklar bitince, ellerimizi arkadan kelepçele-yip mahkeme havalandırmasına atıyorlar.

"Burada üç saate yakın bir bekle-yiş başlıyor. Baş ağrısı ve yediğim darbenin etkisiyle kanlanan gözüm-den yaşlar akarken acı daha da artıyor. Omuzumdan parmak uçlarıma doğru yayılan şişme, kelepçenin boğduğu bilekteki morarma. Birkaç kez bayılacak gibi oluyorum. Yetmezmiş gibi nezle akıntısı da artıyor. Bir arkadaşımın üstündeki atleti adeta mendil haline getiriyorum. Burnum aktıkça yanına gidip atletine siliyorum burnumu. Omzu ıslanıyor.

"09.30'dan sonra tek tek alınarak mahkemeye götürülüyoruz."

Suçlu kim? Aldığı emirle, bir devrimcinin rahatsızlık çektiği gözüne vuran asker mi? Bu emri veren Üsteğmen Hüseyin Örcü ve Muzaffer Akkaya mı? Yoksa, "sanıkların zorla duruşmalara getirilmesi" kararını alarak, işkenceye çanak tutan ve tanığı oldukları işkenceler karşısında bile "Bizi ilgilendirmez." diyen mahkeme heyeti üyeleri mi?

İşkenceden sadece işkenceci mi suçludur, yoksa işkenceye taraf olan, işkence karşısında sessiz kalan herkes mi?

İnsanlık suçu işkence karşısında "Bu konu mahkememizi ilgilendirmez." diyenler, elindeki işkence aletleriyle dolaşan, ama bu arada insan soyuna karşı yabancılaşarak bir işkence aleti durumuna getirilmiş olan askerlerden daha az mı suçludur?

Ya ellerine belki de hiç işkence aleti almadan 50 milyon halka işkence eden cunta generalleri?.. Onların suçları nereye sığar?

Yeni Saldırının Adı: Tek Tip Elbise

Mahkemelere gidişlerde 1984 16 Ocak'ından sonra yeni bir engel daha çıktı: Tek tip elbise.

Artık çırılçıplak soyarak aramanın yanında, mahkemeye giderken tek tip elbise giyme zorunluluğu vardı.

Tek tip elbiseye hazırlık olarak önce koğuşlardaki sivil giysiler; pantolon, eşofman, boğazlı kazak, ceket, palto ve diğer giysilerin de fazlası operasyonla toplandı. İlk önce pantolonları toplayan Metris idaresi (DEVİRİMCİ SOL Tutsaklarının barikatlı direniş önerisi reddedilip) ciddi bir direnişle karşılaşmayınca tereddütlerinden kurtuldu ve eşofman dahil tüm giysileri topladı. Geriye iç çamaşırları, çorap, pijama ve bir iki parça (boğazsız) kazak ile çarşaf-nevre-simler, havlular kaldı.

Tek tip elbise gelebilirdi artık. 16 Ocak 1984 günü geldi de.

Tek tip elbisenin ilk uygulandığı günlerde mahkemeye çıkanlara tam bir şok saldırı gerçekleştirildi. Terör öyle bir uygulanmalıydı ki, herkesin gözü korksundu.

Mahkemeye çıkanlar sabah alındıklarında, önce koridorda çırılçıplak soyularak (makat araması dahil) sözde aranıyordu. "Sözde aranıyordu." demek gerekiyor, çünkü gerçekte bu bir arama değildi, tutuklunun üzerindeki parçalarıncasına çıkarılıp atılıyor ama bu eşyalarda bir not taşınıp taşınmadığı araştırılmıyordu. Tutuklu ile top gibi oynayan onlarca asker, daha sonra tutukluya zorla tek tip elbise giydirip, ellerini arkadan kelepçeleyp "mahkeme havalandırması"na atıyorlardı. Bu işlem dönüşte de aynen tekrarlandıktan sonra, bir de cezaevinin alt kat koridor sonunda izbe köşedeki çamaşırvanede kış falakasından geçiriliyordu.

Zorla tek tip elbise giydirilen tutsaklar, daha havalandırmaya atılır atılmaz birbirine yardım ederek tek tip elbiseleri parçalamaya başlıyorlar, bu işleme mahkeme arabasında (ringde) devam ediyorlardı. Dolayısıyla tutuklular mahkemeye vardıklarında üstlerinden lacivert paçavralar sarkıyordu, o kadar. Bu durumda mahkemeye ulaşanlar için mahkemelerin kararı hep aynı oldu: "Ahla-ka mugayir kıyafetlerle, çıplak olarak getirilen sanıklar mahkeme adabına uymadıklarından duruşmadan çıkarılmalarına..."

Mahkeme adabına uymadıkları gerekçesiyle duruşmalara alınmayan tutsaklar yeniden cezaevine getirilip, yine saatlerce soğuk, kış demeden bekletilecekleri havalandırmaya elleri arkadan kelepçeli olarak atıldılar.

Tutsakları yeni "sürprizler" bekliyordu...

Güneş Bile Yasak

"Tek tip elbise giymediğimiz için duruşmalara alınmadığımızdan, öğleden önce cezaevine dönmüş, mahkeme havalandırması dediğimiz A blok havalandırmasına konulmuştuk. Askerler öğle yemeğine gitmişlerdi. Bir süre koğuşlara alınmayacaktık. Hoş, yemek arası olmasa da almıyorlardı ya! Sabah saat-

lerce bekletildiğimiz yetmiyormuş gibi, mahkeme dönüşü de bekletiliyorduk. Metris'teki işkence yöntemlerinden biri de 'GENERAL KİŞ'ti. Binbaşı Muzo; 'Napolyon bile General Kış'a yenildi, siz mi dayanacaksınız soğuğa!' diyordu.

"Kollarımız arkadan kelepçeliydi. Saatlerce kelepçeli olarak bekletilmekten morarmış, omuzlarımız kopuyormuş gibi sızlamış, bir süre sonra da hissizleşmişti. Koşuylara bir an önce gidebilmek pahasına, kış falakasında birkaç cop fazla yemeye bile razıydık. Şort ve atletle bekletilmekten tuvalet ihtiyacımız da artmıştı. Birkaç arkadaş bu nedenle kıvranıyordu.

"Havalandırmanın bir köşesini çevirdik. Çok sıkışan arkadaşlar orada küçük tuvalet ihtiyaçlarını gidermeye başladı. Yalnız kollarımız arkadan kelepçeli olduğundan küçük tuvalet ihtiyacını giderenlere yardımcı olunması gerekiyordu. Bu ise utangaç arkadaşlar için tam bir işkenceye dönüşmüştü. Yine de işini bu koşullarda bitiren arkadaşların yüzünde hemen bir rahatlama görüldü, bu bize de yansıyor.

"Hava soğuk olduğu için hızlı voltaya başladık. Hava soğuktu ama ikinci kat penceresi hizasından da havalandırmaya ölgün güneş ışıkları vuruyordu. Voltadayken gözleriyle güneş ışıklarının aşağıya doğru süzülmesini izlemeyi de kimse ihmal etmiyordu.

"Omuz ağrıların bu hareketlilikten sonra tekrar ortaya çıkmasıyla bitap düştüğümüz bir sırada, güneş ışıkları da yerden bir insan boyu yukarıya ulaşmıştı. Güneş ışıklarının vurduğu yer, biraz önce tuvalet ihtiyacımızı giderdiğimiz köşeydi. Hemen oraya toplandık. Yüzümüze vuran güneş bizi hissedilir biçimde ısıtıyordu. Ama sanıyorum bu ısınma güneş ışınlarının gücünden değil, bizim ısınmaya hazır bir bekleyiş içinde olmamızdandı. Çünkü güneş ışınları güçlü gelmiyordu, ölgündü. Havalandırmaya da çıkarılmadığımızdan, çok uzun süredir güneşe hasrettik. Buradaki sohbetimiz giderek daha da canlandı. Biraz sonra yiyeceğimiz falakayı bile unutmuştuk. Fakat bizi unutmayanlar da vardı!

"Havalandırma merdivenlerinde duran çavuş tehditkâr bir şekilde bağırıyordu.

'Öte köşeye çekilin ulan!'

'Terbiyeli konuş! Niye çekilecekmisiz?'

'Güneşte durmak yasak!'

'Kimmiş güneşi yasaklayan?'

'Komutanım!'

"Her şeyin yasaklanmasına alışmıştık da, böylesi bir yasağı ilk kez duyuyorduk. Çavuşun sözlerini dikkate almayarak sohbetimize devam ettik.

'Çekilin dedim güneşten.'

'Git işine!.. Senin işin yok mu?'

'Ben çekmesini bilirim!'

"Çavuş son tehdidinden sonra yanındaki askerleri üzerimize saldırttı. Elle-

rimiz kelepçeli olduğundan fazla bir direniş gösteremeden dövülerek güneşsiz bir köşeye atıldık. Sonra askerler çekildi. Biz de hemen yine güneşli köşeye döndük. Aynı çavuş birkaç dakika sonra yine bağırmaya başladı.

'Orası yasak, çekilin yoksa yine gelrimi'

'GELİRSEN GEL!'

"Çavuş sözünde durdu ve yine geldiler. Güneşte durma 'hakkı' için ikinci kez dayak yedik. Ama yine döndük köşemize. Burası çekilinmemesi gereken bir mevzi olmuştur artık. Çünkü, faşizmin kendi iradesini kabul ettirmek için başvurduğu yöntemler ne kadar aptalca ve insanlık dışı olursa olsun, salt bu nedenle, insanlığımızı ve siyasal kişiliğimizi korumak da o kadar yüce ve devrimci bir tavidir.

"Üçüncü kez gelmediler. 'İçeride görüşürüz.' diyerek, biraz sonra koşuşlara alınırken bunun hesabını soracaklarını ima ettiler. Evet, koşuşlara alınırken de dövdük. Ama güneşten ayıramadılar bizi."

"Güneş bile yasak

İçim sarı sıcak

Duvarları deler

Sevdamın közü

Güleycan"

Dönüm Noktası: Ölüm Orucu

"Cesetlerimizle bu saldırıların önüne barikat kuracağız." diyen DEVRİMCİ SOL Tutsakları, tek bir eylemle tek tip elbise uygulamasında geri adım atırlamayacağını, ancak bunun önemli bir adım olacağını, Ölüm Orucu eylemi öncesi bildirilerinde söylediler. Açlık grevi-Ölüm Orucu eylemi içerisindelerken, diğer siyasi grupların tek tip elbise giymeyi tartışmaya başlamaları üzerine, sivil elbiselerini almalarının şimdi daha zor olduğunu biliyorlardı. Ancak sorun düşmana kararlılığın gösterilerek teslim alma politikasından caydırmak, saldırıları bir noktada durdurup, ileriye yürüyüşe geçiş öncesi bir mevzi tutmaktı.

Ölüm Orucu eylemi tek tip elbise uygulamasına son verdiremedi. Hatta ara çözüm olarak eşofman statüsünde anlaşma da olmadı. Ancak cuntanın cezaevlerine yönelik saldırılarını, bir noktada durdurdu. Ölüm Orucu sonrasında da tek tip elbise fiili direnişine devam edeceklerini açıklayan DEVRİMCİ SOL Tutsakları, "Eylemimizin siyasal sonuçları süreç içinde daha iyi görülecektir." dediler. Bu açıklama diğer siyasi grupların büyük altından gülümsemelerine yol açtı. Siyasal öngörüsüzlükten kaynaklanan bu gülümsemeler bir süre sonra acılı iç çekişlere dönüştü.

Tek tip elbise giymeyen DEVRİMCİ SOL Tutsakları, giyenlerle ideolojik mücadelelerine devam eder, onların daha geri mevzilere çekilmesinin, teslimiyetin önüne geçmeye çalışırken, tek tip elbise giyenler suçlu kimliğini** aldıktan

(*) Bu şiir Grup Yorum tarafından bestelendi. (**) Cezaevi idaresi üzerinde "suç"u belirten kimlik kartları taşıma zorunluluğu getirmişti.

başka, tek tip elbiselerin önünü ilikleyip iliklememeyi tartışmaya başlamışlardı.

DEVRİMCİ SOL Tutsakları, tek tip elbise giyenlerin sahip olduğu haklara kavuşmak için çok beklemediler. 15 Kasım 1985'te tek tip elbise direnişini sürdürenlerin haklarına kavuşmaya başlaması; "Ben burada olduğum sürece sizi havalandırmaya, avukata, ziyarete çıkarırsam şu rütbelerimi sökerim." diyen cezaevi müdürü Mustafa Nacak'tan daha çok tek tip elbise giyenleri şaşırttı.

Direnışçilerin haklarına kavuşmaya başlamasının üzerinden kısa bir süre geçmişti ki, 18 Aralık 1985'te siyasal tutsaklar Metris'e sevk edilmeye başlandı. Bu sevk DEVRİMCİ SOL Tutsaklarını çok sevindirdi. Çünkü Metris Cezaevi'nde tek tip elbise giymeyen topu topu 30 kişi kalmıştı. Bu sevkler oradaki arkadaşlarına moral verecek, faşist cuntanın fethetmeye hazırlandığı Metris Direniş Kalesi'ni tahkim edecek, Metris efsanesi bitirilemeyecekti.

Metris'e sevk edildiklerinde Sağmalcılar Özel Tip Cezaevi'nde yeniden kazanmaya başladıkları hakları bir kez daha gasp edilerek, Metris'te düşürülmüş olan direniş potansiyelinin üzerine gelen direnişçiler son bir kez daha tavize zorlandı. Ancak süreç tersinden gelişmiş, direniş güçlenmiş, "bağımsızlar" ve "yeşiller"ın arasında da direniş saflarına katılım ve destekler başlamıştı. Tek tip elbise giyenler Ölüm Orucu yapan DEVRİMCİ SOL ve TİKB tutsaklarını "Cezaevi Konseyi'nden atmakla meşgulken, cezaevi idaresi de giderek güçlenen direnişçilerle nasıl anlaşacağını düşünüyordu. Çünkü direnişçileri tek tip elbise giyenlerden ayırmış, tecrit etmiş olmamış; tek tip giyenlerle karıştırmış yine olmamıştı. Tek tip elbiseye karşı iki yıldır aralıksız sürdürdükleri direnişleri tüm yöntemler kullanıldığı halde kınlamayan DEVRİMCİ SOL Tutsaklarıyla anlaşmak zorunda kalan Metris idaresi, sivil elbiseleri iade etti. Ve ardından avukat, ziyaret, havalandırma, kitap vs. haklarına kavuştukları gibi mahkemelere çıkışın önündeki tüm engeller kalktı. Mahkemelere toplu gidışler başladı.

Mahkeme Kürsüsünde Bir Bomba

"Birkaç yıldır hiçbir duruşma bir diğeri'nin tekrarı olmuyor. Bu kadar çok olayın yaşandığı başka bir mahkeme var mıdır bilemiyorum. Ama olayları bizler yaratmıyoruz. Faşizmin bitmek tükenmek bilmeyen boş umutları ve bunlara karşı geliştirdiğimiz devrimci politik taktikler; olayların kaynağı bu çelişkide yatıyor...

"Bugünkü duruşmaya bir sürprizle, bıyık altından gülerек gidiyoruz. Yapaçağımız sürprizle ilgili, cezaevinde herkes kendiliğinden birçok espri üretip duruyor.

'O sırada şişirilmiş bir naylon torba patlatalım!'

'Aynı anda hepimiz bankların altına yatalım!'

'Bombayı heyetin üstüne doğru atalım!'

"Bunlar olacak şeyler değildi ama olayın kendisi öylesine ilginçti ki, arkadaşlar faşizmin verdiği malzemeden onlarca espri üretiyorlardı.

"Bizi böyle espriler üretmeye iten olay neydi? Biraz geriye giderek olayı anlatmak istiyorum."

"Cezaevinde iki gündür süren aramalardan bıkmıştık. Subaylar ranza altlarına yatıyor, tünel arıyorlardı. 'Kanalizasyonda çamurlu su var.' diyerek yatıştıramayan bir telaşla dönüp duruyorlardı. Kanalizasyondaki çamurlu suyun yolların birikintisi olduğuna, yağmurlarla gelen akıntıdan birikmiş olabileceğine ilişkin soğukkanlı açıklamalarımıza idareyi inandıramadık.

"Cezaevinin duvarının hemen kenarında geniş ve derin bir çukur açmaya başlayan kepçe her şeyi bir anda ortaya çıkardı. Tünel bulunmuştu!

"Tünelin biri patlamıştı, ancak askerler bununla uğraşırken, bizim kaldığımız bloktan başlayan ikinci tünelde de epey yol alınmıştı. İlk tünelin ortaya çıkışı her şeyin bittiği anlamına gelmiyordu. Şimdi bütün sorun, bizdeki ikinci, tüneli gizleyebilmekteydi. Soğukkanlılığımızı korumalıydık. .

"Askerler koridoru işgal etmiş, gergin saatler yaşanmaya başlanmıştı. Temsilcilerimizle saatler süren görüşmede anlaşma sağlanmışken, tüneli hazmedemeyen idare, sözünde durmayarak askerleri üzerimize saldırtınca ipler koptu. 'Sadece alt koşulları arayacağız', 'Bir şey olmayacak.' diye 'asker sözü' verenlerin sözlerinin değeri bir kez daha belli oldu. Ama biz bu sözlerin ne anlama geldiğini önceki tecrübelerimizle bildiğimizden, hazırlıklıydık. Tünel başka bir blokta bulunduğu halde, bize operasyon yapıyordu. Her zaman olduğu gibi idare, sorunun kaynağının biz olduğumuzu düşünerek işe bizi 'cezalandırarak' başlıyordu.

"Operasyon E bloktaki koşullarımıza saldırıyla başladı. Coplar, kalaslar, patlayan kafalar, akan kanlar... Barikat... Ardından F bloktaki arkadaşlarımızın koşullarına yöneliş.

"E blokta olup biteni öğrenen arkadaşlarımızın kurdukları barikatları aşmak için F bloka sekiz adet gaz bombası atıldı. Saldırı dizginsiz bir şekilde saatlerce sürdürüldü. Sonuç, 20 kişinin ciddi biçimde yaralanması... Ancak saldırı bir noktada durduruldu. Barikatların arkasında can güvenliğimizi kendimiz sağlıyoruz. Üç gün koşuş kapılarına barikatlar kurarak sayım vermiyoruz. Bundan sonra koşuş kapılarını patlatarak koridora çıkıyor, barikatlarımızı blok girişlerine kuruyoruz. Ve tam 21 gün barikatların ardında yarı aç durumda direniyoruz. 1989 yılını barikatlar arkasında karşılıyoruz. Operasyondan sağlam olarak kurtardığımız sazlarımızla marşlar, türküler söylüyor,, oynuyoruz. Barikatın en tepesine de teybi yerleştirerek Grup Yorum, Ruhi Su ve diğer kasetlerimizi askerlere, gardiyanlara dinlettiriyoruz.

"Üç hafta, hiçbir resmi görevli bulunduğumuz üst katlara giremiyor. Sayım alamıyorlar. İntikam almak amacıyla alt kattaki eşyalarımıza saldırıp talan ediyorlar. Faşizmin çapulculuğuna bir kez daha tanık oluyoruz.

"21 gün boyunca E ve F blok üst kat pençeleri arasında 'HAKLARIMIZ VERİLSİN BASKILARA SON' sloganı yazılı pankartımız asılı kalıyor. Pankartı indirmek isteyen askerlerle adeta köşe kapmaca oynuyoruz. Bizi gafil avlamak için ellerinde uzun tel çubuklarla pusuya yatan askerlerin durumu komediye

dönüşüyor. Ne zaman pankartı almak için saldırıya geçseler pankart yerinde yok! Ama daha arkalarını dönüp gitmeden de pankartın asılı olduğunu görüyorlar.

"Mahkemeye çıkmak istediğimizi bildirdiğimiz halde götürülmüyoruz. Mahkeme tam bir ay boş yere bizi bekliyor. Güvenlik gerekçesiyle bizleri mahkemeye götürmeyenlerin cezaevi ve çevresinde 2000 asker yığıldıkları söyleniyor.

"21 gün sonunda idare ile anlaşış barikatları söküyoruz. Yaşam normale dönüyor. (Bu andan itibaren ara verdiğimiz ikinci tünel çalışmalarına da yeniden başlıyoruz.) Artık mahkemeye gidebileceğiz."

.....

"Mahkeme salonunda ailelerimizle bizi ayıran bariyerlerin daha içeri doğru kaydırılarak aranın açıldığını görüyoruz. Açılan boşluğa da askerlerin oturduğu banklar yerleştirilmiş. Basın ve avukatlara ayrılan bölüm, adeta güvenlik arazisi kabul edilmiş, burada da üç metrelik bir boşluk yaratılmış. Herhalde mayın döşemek akıllarına gelmemiş olmalı! Etraf askerlerle doldurulmuş, dışarıdakilere süngü taktirilmiş, subay sayısı artırılmış.

"Salona girdiğimizde bir asker koşarcasına yanımızdan dışarı kaçtı. Elinde bir paslı tel yumağı vardı. Bu tellerle bariyerler birbirine bağlamış. Bu işi yapmakta geç kaldıkları için de, biz içeri girince suç işlemiş çocuklar gibi uzaklaşıyordu. Tutsak biz olmamıza karşın askerlerde garip bir telaş vardı. Salonu işgal etme manevralarına rağmen telaşlarını gizleyemiyorlardı.

'Kim yaptı bunları böyle?'

"Dayı'nın sorusuna birisi yanıt veriyor.

'Ben!'

"Bu kişi Metris'in üsteğmeni Ahmet... Bugün çok cesur bir yanıt verdi doğrusu. Metris'te koşuşun birinde sıkıştırıldığında adeta dilinin tutulduğunu, kendisinin bize karşı bir düşmanlığının bulunmadığını kanıtlamak için çırpındığını unutmış gözüküyor. Korkak birinin kini, düşmanını zayıf yakaladığında ya da öyle sandığında tüm çirkinliğiyle açığa çıkıyor. Korkaklık da, gizleyemediği kini de gözlerinden okunuyor. 'Ben' diyor ama yanımıza da yaklaşmıyor. Korkak biri olduğu için de yapacağını uzaktan yapmaya çalışıyor. Üsteğmene yönelen öfkemizi, Binbaşı yumuşatmaya çalışıyor. Bu sefer onunla tartışırken, bir ara askerlerle itiş kakış içinde, boğaz boğaza geliyoruz. Diğer subaylar ise salonu tek tek terk ediyorlar. Kelepçelerimizin açılması için bağıırıyoruz. Bunun üzerine çözülüyor...

"Duruşma başladıktan sonra Dayı söz isteyerek kürsüye çıkıyor. Son bir aylık gelişmeleri anlatıyor. Okuduğu ortak imzalı dilekçede, bizleri getirmeyen görevliler için mahkemenin hiçbir işlem yapmaması protesto ediliyor. İşkence ve operasyonun sorumluları hakkında suç duyurusunda bulunuluyor. Cezaevinde provokasyon yaratan Yarbay Haydar Aksu, Cezaevi Tabur Komutanı Binbaşı Halit Kayır, Cezaevi Müdürü Özen Korkmaz, Cezaevi Savcısı Mu-

zaffer inanlı ve Üsteğmen Tugay Karataş'ın isimleri veriliyor. Dayı dilekçesini bitirdiği sırada, yanına Tayfun Özkök gidiyor ve elindeki paketi Dayı'ya veriyor.

'Şimdi size, koğuşlarımıza atılan bombalardan birini dilekçeye ek olarak veriyorum.'

"Dayı bunu söyler söylemez, gazeteciler, fotoğraf makinelerini ustaca kullanarak bombanın üzerine abanıyorlar. Ortılığı bir anda, patlayan flaşlardan yayılan ışık ve deklanşör sesleri kaplıyor.

"Naylona sarılı gaz bombası, mahkeme yargıcına iletilmesi için görevli askere veriliyor. Asker bombayı götürüp yargıcın eline tutuşturuyor. Eline bir bomba almış olmanın tedirginliği ile, yargıç bu paketi ne yapacağını bilemiyor, korkusunu gizlemek için işi espriye vuruyor.

'Aldık ama sakın patlamasın bu?'

"Bu söz hepimizi güldürüyor. Ah keşke cezaevinde aklımıza geliveren esprilerden yapma olanağı olsa da...

'Patlamaz, patlamaz...'

'O patlayacağı yerde patladı zaten.'

'''Merak etmeyin bu, bombanın sönmüş halidir.'"

"Yargıcı rahatlatmak için, oturduğu yerden açıklama yapan arkadaşlarımızın bu sözleri de pek ikna edici olamıyor. Ne olur ne olmaz düşüncesiyle torbayı, kendisinden en uzak noktaya koyduruyor. Ancak yargıcın bir açmazı var. Torbanın içinde ne olduğunu tutanıklara yazdırabilmesi için açıp bakması gerekiyor.

"Koğuşlara atıldığı iddia edilen bomba bir dilekçe ile birlikte alındı.' -dedikten sonra - bunu açması gerektiğini düşünerek, istemeye istemeye bomba paketini alıyor. Gazetecilerin hücumu yeniden başlıyor. Gazeteciler mahkeme heyetinin önünde öyle bir mevzi/eniyorlar ki, biz heyetin ne yaptığını göremez ölüyoruz. Oysa hepimiz heyetin yüzünün aldığı biçimi görmek için sabırsızlanıyorduk. Kürsüye doğru ilk atılan gazeteciler, duruşmalarımızı hemen hemen sürekli izleyen Deniz Teznel ile Sevim Ertemur oluyor. Böyle bir haberi kaçırmak istememenin heyecanı ile kürsünün önündeki tahta platformu kendilerinden beklenilmeyen çeviklikle aşıp, ayak uçlarında yükselerek durmadan flaş patlatıyorlar.

"Daha sonra görebildiğimiz kadarıyla bomba, yargıçlar arasında elden ele geziyor. İlgi odağı haline gelen 'bombamız', sönmüş olmasına karşın hala bir miktar gaz sızdırdığından, heyetin gözlerinin yaşarmasına neden oluyor.

"Mahkeme heyetinin bu durumunu gören ve mahkemeye ilk defa gelen bir izleyici, avukat ya da gazeteci, yargıçların ağladığını sanabilir, rahatlıkla. Ve bu sahne magazin basınına büyük bir haber olurdu... 'DEVİRİMCİ SOL DAVASI'NDA YARGIÇLAR AĞLIYOR!'" .

Baştabya'da En Mutlu Gün: Özgürlük Ellerimizdedir!

Aynı davada yargılanıp da duruşmalara çıkamayan tutsaklar, mahkemenin bitiş saatini bildiklerinden, cezaevine dönen arkadaşları için çayları demleyip sandviçleri hazırlarlar. Sandviç yoksa bu demektir ki, akşam yemeği erken saatte yenecek. Mahkeme dönüşü çaylar yudumlanıp sandviçler yenirken, koyu bir mahkeme sohbeti başlar. Duruşmadaki gelişmeler, polemikler, o günün dış haberleri aktarılır. Duruşmalar, bu sohbetlerde, mahkemeye çıkamayanlara da yaşatılır.

Eğer tahliye duruşmasından dönülüyorsa, mahkeme dönüşleri daha bir merakla beklenir. Kim, kaç kişi tahliye edildi? Tahliyecilerle kucaklaşmalar, kutlamalar ve sevinç. Tahliye edilenlerde hüznün ağır basar, ne kadar saklanmaya çalışılırsa da. Çünkü gidenler en az 7-8 yıllık tutsaktır. Tahliye kutlamalarında ayrılığın burukluğu ve dışarıdaki mücadeleye katılacak olmanın sevinci doruğa çıkar.

Tahliye olacağı az çok kesin olan duruşma günlerinin komün nöbetçileri, akşam yemeğinin hazırlıklarına sabahtan başlar ve ne yaptığını genellikle söylemez. "Sürprizdir!" Bazı tutsaklar tahliye günlerinde özel yemek siparişleri bile verir! "Akşama..... ları istiyorum." Şu soru çokça sorulur o gün: "Akşama ne var?" Komün nöbetçilerinin böyle sorulara yanıtı genellikle, "Her zamanki gibi yemek var!" olur.

Mahkeme dönüşleri hep böyle neşeli, canlı olmaz tabii. 4 Mayıs 1989 günü duruşma dönüşünde olduğu gibi, bazen tutsakların ağzını bıçak açmaz.

O gün mahkemeden yine her zamanki gibi neşe içinde dönen DEVRİMCİ SOL Tutsakları, cezaevine adımlarını atar atmaz olağanüstü bir gelişme olduğunu sezdiler. Ancak ne olup bittiği konusunda bir açıklama yapılmadığı için, sadece doğruya yakın tahminler vardı. Bir kısım tutsak ise Sağmalcılar Özel Tip Cezaevi'ndeki ikinci büyük tünel çalışmasının bulunduğunu -doğaldır ki hemen öğrendiler. Evet, özgürlüğe üç adım kala tünelin patlaması, ortada buz gibi bir havanın esmesini de birlikte getirmişti. Kesin açıklama yapılınca kadar, blokta bir cenaze varmış gibi ağır hava hüküm sürdü. Türkiye devrimine büyük bir ivme ve moral gücü kazandıracak olan özgürlüğe kaçış, bugün için engellenmişti. Tutsakları en çok üzen şeylerden biri de, dişle, tırnakla, emekle kazılan özgürlük yolunun, kendi iradeleri dışında bitivermesiydi.

Bir süre sonra Dayı açıklama yapıyor: "Bir gün mutlaka başaracağız, moralimizi yüksek tutmaya devam edelim. Oligarşinin duvarlarını mutlaka aşacağız!" Üzülmemek... Bu imkânsız. Çünkü hemen ardından yenisi için kollar sıvanacak da olsa, her tutsağın bir çocuğu öldü. Adı: Özgür...

Sağmalcılar Özel Tip Cezaevi'nde ikinci tünelin bulunması ile siyasal tutsaklar Sağmalcılar Kapalı Cezaevi'ne sevk edildiler. "Özgürlüğe büyük kaçış"ın tohumu bu sefer Sağmalcılar Kapalı Cezaevi'nde atıldı. Özgür adlı çocuk büyüdü, gelişti, yürümeye başladı. Tam koşacakken, faşizm tarafından boğuldu. 1 Eylül 1989'da özgürlük umutları bir kez daha suya düşmüştü.

Özgürlüğe büyük kaçışın objektif şartları bir kez daha ortadan kalkmıştı. Fakat DEVRİMCİ SOL Tutsakları'nın özgürlüğe tutkusu, bağlılığı, başaracaklarına olan inançları hiçbir zaman ortadan kalkmamıştı...

.....

Günlerden 25 Ekim 1989. Cezaevinde akşam sayımı yapılıyor. C Blok ana maltasındaki gardiyanların telaşlı ve heyecanlı halleri davranışlarından okunuyor. Her kafadan bir ses çıkıyor.

"Dursun Karataş ve Bedri Yağan'ı ne zamandır göremiyorum."

"Sonunda olan oldu."

Sayım almak için gardiyanlar C-7 koğuşuna girdiler. İlk sayım "tam". Koğuştan çıktılar. Ama tutuklu sayısı ilgilendirmiyor onları. Sabahtan beri en az on kere Dayı ile Bedri'yi sordular. Gözleri onları arıyordu. Ama "yok"lar... Ancak sezgileri gerçekliğe dönüşmedi. Giderek koridordaki gardiyan sayısı artmaya başladı. Aralarında espri yaparak durumu kurtarmaya çalışanlar da var.

"Giderken elimizi de sıkmadılar."

On dakika sonra "blok sayımının tam çıkmadığı" gerekçesiyle tekrar sayıma geldiler. Bu sefer daha açık konuşuyorlar. "Dursun Karataş ve Bedri Yağan yok, sayım iki eksik." O akşam tam dört kez sayıma geldiler. Her yeri aradılar.

16 Mayıs 1989'da, 200 tutuklunun yaralandığı saldırı operasyonunu yöneten İl Jandarma Alay Komutan Yardımcısı Yarbay Yaşar Ercan C blok maltasında geziyor. Aynı akşam kadınlar bölümü de dahil, cezaevinin tüm koğuşları, işyurtları, fırın ve garaj tek tek aranıyor. Çatiya ve kanalizasyonlara varınca-ya kadar her yerde arama çalışmaları sürüyor.

Büyük bir şaşkınlık içindeler. Yarbay Yaşar Ercan önüne gelen koğuşun mazgalını açarak "Bedri!" diye bağıyor. İçeri girip koğuş dolaplarına bakıyorlar. İnanmak istemiyorlar. Daha doğrusu, "Bu cezaevinden herkes kaçır, Dursun Karataş ve Bedri Yağan kaçamaz." diyorlar ve kendilerini buna inanmaya zorluyorlar.

Daha iki ay kadar önce çıkmamış mıydı tünel? Tüm cezaevinin boşaltılmasını daha yeni önlemişlerdi, nasıl olurdu da, en çok tanınan bu iki siyasi tutsak ortadan kaybolurdu?

.....

"Kaçacağız Dediler, Kaçtılar"

"Müthiş Firar, DEV-SOL'un Diriliş Çabası"

"Karataş ve Yağan Sır Oldu"

"Hala Cezaevinde Olabilecekleri Belirtiliyor"

"İstanbul'da Dursun Karataş Alarmı"

"Bayrampaşa Cezaevi'nden Kaçan DEV-SOL Liderleri Dursun Karataş ve Bedri Yağan Hakkında Vur Emri Çıkarıldı"

Gazeteler bir hafta boyunca böyle duyurdular haberi. Marksist-Leninistler, devrimci mücadele açısından çok anlamlı olan bu firarı, cezaevinde akşam

kutladılar. Marşlar, sloganlar, özgürlük şiirleri okundu. "YAŞASIN FİRAR EYLE-MİMİZ", "DUVARLARI AŞTIK AŞACAĞIZ", "HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ"

Bugüne kadarki özgürlüğe ulaşma çabalarının başarısızlıkla sonuçlandığı her defasında, Marksist-Leninistler, bunu izleyen günlerde duruşmaya çıktıklarında büyük sıkıntılarla karşılaşmışlardı. Başarısızlıkta kendilerinin en küçük bir payı olmadığı halde, aileleri, yakınları ve dışarıdaki arkadaşları da onlar kadar üzülüyor, etkileniyorlardı. Özellikle büyük firar girişimlerinin son anda önlenmesi, birçok insanın kafasında -burjuva basın da körüklemesiyle- "Acaba içlerinde ajan mı var?" kuşkusunu büyüttü. Bunları, üst üste gelen başarısızlıklardan sonra, sözle anlatmak kolay olmuyordu. Biliniyordu ki, insanlar, nedeni ne olursa olsun başarısız işlerden sonra söylenen "...ceğiz, ...cağızlara değil, yapılan işlere bakarlardı.

.....

27 Ekim 1989 günü duruşmaya, Marksist-Leninistler sözlerinin boş olmadığını göstermenin rahatlığıyla gittiler. Coşku, sevinç ve başarının verdiği mutlulukla gittiler. Bu nedenle duruşma salonuna bir an önce varmak istiyorlardı.

Duruşma salonu her zamankinden daha farklı göründü onlara. İzleyici bölümüne ilk giren TAYAD'lı bir ana oldu. Onun ve peşinden gelenlerin yüzleri gülüyordu.

"Oooo... Maşallah hepiniz çok iyi görünüyorsunuz!" Bu sözlerle de tüm tut saklar gülerken yanıt verdi.

"Şimdi siyasi şubedekiler kriz geçiriyordur." Bir başka ana ileri atıldı:

"Biz böyle çok krizler geçirdik, biraz da onlar geçirsinler, sıra onlarda. Hep böyle devam edecek sandılar. Etmedi işte..."

Avukatlar da bu sırada yerlerini aldılar. Onlar da sevinci paylaşıyorlar. Cumhuriyet, Miliyet, Güneş, Yeni Çözüm, Sabah, Anadolu Ajansı, Akajans'tan muhabirler var salonda.

Tutuksuzlar bölümü de kaynamaya başladı ve sabırsızlıkla birinin oraya yönelmesini bekliyorlar. Kutlayacaklar...

Saat 10.50'de yargıçlar yerlerini aldılar. Talip Orhan yoklama yapıyor. Duruşmaya gelmeyenlerin isimlerini tutanaklara geçirdikten sonra, kafasını yavaş yavaş kaldırarak tutsaklara soruyor:

"Dursun Karataş yok değil mi?" (Bedri Yağan duruşmadan iki kez çıkarıldığı için çağrılmadığından Bedri Yağan'ı sormuyor.)

"Evet sayın yargıç!"

"Dursun Karataş ve Bedri Yağan'ın firarları doğru mu?"

"Evet, onlar tutsaklıklarına kendi elleriyle son verdiler."

Bir tutsak mahkemeyi kastederek, "Bu firar yüreklerine oturmıştır. Ah şu tüneller patlamasaydı da, davaya sanıksız devam etmek mutluluğuna kavuşsalarlardı.(!)" diyor.

Sinan Kukul söz alarak, Dursun Karataş ve Bedri Yağan'ın mahkemeye

yazmış oldukları dilekçeyi okumak istediğini belirtip, kürsüye gitti.

"Bugün, 9 yıla varan tutsaklığımıza son veriyoruz." diye başlayan iki sayfalık mektubu okumaya başladı.

"Bugün, bir gün mutlaka yarıp çıkacağız dediğimiz faşizmin zindanlarından özgürlüğe doğru ilk adımımızı atıyoruz.

"Bugün, oligarşinin tutsaklık zincirlerini parçalamak onuruna sahip olacağız ve özgürlüğümüzü kendi ellerimizle kazanacağız.

"Yıllardır zindanlarda tutulan, her türlü baskı, işkence ve saldırının hedefi yapılarak siyasi kimlik ve onurlarından soyundurulmaya, siyasi inançlarından vazgeçirilmeye çalışılan devrimcilerin, tutsaklık zincirini parçalayarak özgürlüklerini elde etmelerini doğal hakları olarak görüyoruz. Faşizme karşı gerçekleştirilen her firar eylemi gibi, bizim eylemimiz de haklı ve meşru bir eylem olacaktır!

.....

"Faşizmin kalın duvarları, tel örgüleri, çelik hasırları, özgürlük ateşi karşısında erimeye mahkûmdur! Beyinlerini tutsak etmeyenler, inanıyoruz ki, tüm engelleri bir bir aşacaktır! Ve hiçbir güç devrimcilerin yüreklerinde yanan özgürlük ateşini söndüremeyecektir.

.....

"Biz yedi, sekiz yıl boyunca, meşru görmediğimiz bir hukuk sistemiyle 12 Eylül faşizmi tarafından yargılandık. Mahkemeniz bu yargılamanın aracı oldu. Bugün bu meşru olmayan yargılamaya, özgürlük eylemimizle kendi adımıza son veriyoruz.

"Bundan sonra, yeniden tutsak edilsek de, edilmesek de, bundan önce olduğu gibi, yine halkın özgürlük kavgasının içinde olacağız. Özgürlüğü faşizmin mahkemelerinde ya da çeşitli kurumlarında, işkence tezgahlarında, zindanlarda, sokaklarda, dağlarda yani sınıf savaşının sürdüğü her yerde, yani bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm kavgasının içinde arayacağız.

"Özgürlük kimseye bahşedilmez, özgürlük kazanılır! Biz özgürlüğü kazanma savaşının içinde olacağız!

"Ve halkımızın özgürlüğü kazandığı gün, biz de kendimizi gerçek anlamda özgür hissedeceğiz!

"ÖZGÜRLÜK ELLERİMİZDEDİR!

"OLİGARŞİNİN ZİNDAN DUVARLARINI AŞTIK AŞACAĞIZ!

"HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ!

"KAHROLSUN FAŞİZM YAŞASIN MÜCADELEMİZ!

25 Ekim 1989

Dursun KARATAŞ Bedri YAĞAN"

(İmza)

(İmza)

Dilekçe-mektubun okunması bitti ve duruşma yargıcına teslim edildi. Yargıç Talip Orhan bir de kendisi inceledikten sonra, mektubun Dayı ve Bedri'ye ait olup olmadığını sordu. Sinan, imzaların onlara ait olduğunu tekrarladı.

Yargıç tutanaklara "Devrimcilerin firar etmesinin en doğal hakları olduğunu ve mücadeleye katılmak için firar ettiklerini söyleyen dilekçe dosyaya konuldu." biçiminde geçti.

Yaklaşık yarım saat süren bu okuma ve konuşmalardan sonra, Avukat Esin Fatma Kulaç, ortak avukat savunmasını okumaya devam etti. Yalnız birkaç dakika geçmeden ilginç bir olayla karşılaşıldı.

Genellikle boş bulunan sol tribünde bir astsubay çavuş, elinde bir video alıcısı ile tutukluları görüntülemeye başladı. Ara sıra avukatlara veya izleyicilere yöneltse de, video kamerası daha çok tutsakların üzerinde dolaştırılıyor. Tutsaklar bunu yeni firarlara karşı bir önlem olarak değerlendiriyorlar. Kaçan olursa elde son görüntüsü bulunacak!..

Avukat, savunmasını okurken durdu. "Ne oluyor" diyerek heyete döndü. Duruşma yargıcı gayet sakin, "Haberimiz var, siz okumanıza devam edin." dedi.

Astsubay çavuş çekim yapmayı sürdürüyordu. Bu sıralarda tutsak sıralarından birdenbire zafer işaretleri yükseldi. Ellerini de kameraya doğru uzattılar. Aynı zamanda da mahkeme heyetine bakıyorlardı. Video çekiminin tutsakların gösterisine dönüşmesi üzerine yargıç araya girdi ve astsubaya "Bu kadar yeter herhalde." diyerek çekime son verirdi.

Hem avukatlar, hem tutsaklar yargıca soruyorlar: Amacınız nedir? Yargıç sakin:

"Bize gelip sordular, izin istediler, biz de izin verdik. Gazeteciler de çekiyor, yurtdışından gelenler de çekiyor. Herkes çekebiliyor."

Avukatlar itiraz etti: "Gazeteciler ve yurtdışından gelenler kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla, görevleri için çekiyorlar, bu çekimin amacı ne?"

Ve bir tartışma başlıyor. Tayfun Özkök alaycı bir ifadeyle laf atıyor.

"Jandarma Press mi bu?"

Bunun üzerine yargıç, "anlamadım" der gibi bakarken Sinan Kukul:

"Yani Jandarma Ajans mı sayın yargıç?"

"Efendim burası askeri mahkeme, herkes çekim yaptığı gibi askerler de ya pabilir." diyor yargıç.

"Bizim arkadaşlarımız da gelip çekebilirler mi sayın yargıç?" diye soruyor. Tayfun Özkök ekliyor:

"Bizim de askerlerimiz var. Onlara söyleyelim, gelip onlar da çekim yapsınlar."

Konuşma yargıcın suskunluğa gömülmesiyle son buluyor.

...

Öğle arasında konuşulan tek konu Dursun Karataş ile Bedri Yağan'ın kaçıışı. İzleyicilerin hemen her biri, olayı nasıl duyduğunu, gösterdiği tepkileri anla-

ıyor. Tutuksuzlar da dışarıdaki günün esprisini aktarıyorlar. "Bugünlerde dışarıda gülmek yasak! Polis gülenleri şubeye alıyor." Firar hakkında avukatların, gazetecilerin ve tutuksuzların "Nasıl oldu?" sorulan, tutsaklar tarafından şimdilik yanıtlanmıyor. "Firarın tekniği, takdir edersiniz ki, daha sonra bize lazım." diyorlar. Artık bu soruyu kimse sormuyor. DEVRİMCİ SOL Tutsakları, firar sonrası idarenin ve jandarmanın provokatif tavırlarını anlatıyorlar.

Sohbet sırasında, görevli bir astsubay bir tutukluya anlatıyor; "Dursun Karataş'la ilgili bir anım var, unutamam... Geçen duruşmaların birinde, baktım, yargıç Dayı'ya 'Dursun kardeş tamam', 'Dursun kardeş otur', 'Dursun kardeş de Dursun kardeş' deyip duruyor. Allah Allah bu ne samimiyet dedim. Durumu anlamak için yanımdaki arkadaşla sordum. Meğerse yargıç 'Dursun kardeş değil, Dursun Karataş diyormuş' ama telaffuzunu ben öyle anlamışım. Gülmekten kırdık..."

Gazeteciler haberlerini yetiştirebilmek için acele ayrılıyorlar salondan. Ertesi haftaki sayısında Sokak Dergisi firar olayını "DEV-SOL Davasında Firar Keyfi" başlığıyla veriyor:

...

"Dava, DEV-SOL Davası ve sırta kadem basan adamlar da Dursun Karataş la Bedri Yağan. Sırta kadem basanlar arkalarında "... Devrimcilerin tutsaklık zincirini parçalayarak özgürlüklerini elde etmelerini en doğal hakları olarak görüyoruz" diye bir not ve farklı kafalardan çıkan farklı sesler bıraktılar

"Kaçaklar, Brüksel'deler, Ankara'dalar, Eskişehir'deler, Adana'dalar, Bursa'dalar, İzmir'deler, asker elbisesiyle kaçtılar, çok önceden kaçmışlardı, cezaevi çatısında saklanıyorlar, başka koşuştalar, onlar muhbirdi ve Partizancılar öldürüp gömdüler..., yapılan spekülasyonlar gırla gidiyor.

"Dursun Karataş ve Bedri Yağan'ın nasıl kaçtıkları ve nerede oldukları işin karanlıkta kalmış macera kısmı. Açık olan tek şey, 'Bizi teslim alamayacaksınız.', 'Başaramayacaksınız.' diyen bu insanların, kendilerinde hak olarak gördükleri tutsaklık zincirini kırma işini en azından şimdilik becerdikleri

"Bu arada dışarıda, 'Nasıl kayboldular?'; 'Neredeler?'sorularına cevaplar aranırken, cezaevinde kalan tutuklu DEV-SOL sanıkları hep aynı şeye dikkat çekmeye çalışıyorlar. 'Provokasyonlara meydan verebilecek gergin bir ortam yaratılmaya çalışılıyor.'

...

"Tutuklu sanıklar firarın ortaya çıkışından sonraki ilk duruşmada gazetecilere 'özgürlük çikolata ve sigarası' dağıtmışlardı. Bize ise çay ikram ettiler, bulgur pilavı ve haşlanmış patatesten müteşekkil karavanalarından verdiler. Bu arada bol bol konuştular. Bir askerin, kaçış olayından sonra 'Bedri'yi cezaevinde gördüğünü söylemesi üzerine, yetkililerin askerin eline telsiz vere rek, bir yığın askerle birlikte günlerce çatılarda dolaştırıp Bedri Yağan'ı aratmalarını kahkalarla anlatıyorlar. Meğer 'zavallı asker' Bedri'yi tanımamış bile. Sadece tarif üzerine, bir tutuklunun Bedri diye seslenmesi nedeniyle böyle bir iddiada bulunmuşmuş.

"Cezaevi idarecileri soruyorlarmış tutuklulara 'Nasıl kayboldular ve neredeler?' diye. Onlar da 'Kendileri araştırıp bulsunlar.' diyorlar, bıyık altından gülerek. İdarecilere bir öneri de yapmışlar: 'Bayrampaşa'da bulunan tünellerin kimin tarafından ihbar edildiğini söyleyin, biz de size, Dursun'la Bedri'nin nasıl kaçtığını söyleyelim.' demişler.

"Dursun Karataş ve Bedri Yağan cezaevlerinde bulunan her tutuklunun sahip olduğu firar hakkını kullandılar. Geride kalanlar ise büyük bedeller ödeyerek, yıllarca sürdürdükleri mücadelelerle elde ettikleri haklarını gasp ettirmek için çalışıyorlar." *

...

Dursun Karataş ve Bedri Yağan'ın firarından sonra, yılbaşı açık görüşünde de Sinan Kukul ile Mürsel Göleli'nin yerlerine adam bırakarak firar etmeleri Baştabya duruşma salonunda yeni sevinç dalgaları estirdi. Özgürlük çikolataları ve sigaraları yine paket paket dağıtıldı. Firar yine sohbetlerin temel konusu haline geldi. "Özgürlük Ellerimizdedir" sloganının boş bir slogan olmadığı bir kez daha ispatlandı. Mahkemenin kararı geciktikçe karar günü salonda sanık bulamama korkusuna düşenler, davanın hızlandırılmasını emrettiler. DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI mahkeme heyeti, elde idam cezası verecek sanık kabilmesi için elini çabuk tutmaya başladı, duruşma günlerini ayda 4'ten 6'ya çıkardı.

(*) Sokak, Ercan Yaşa, syf.12, 18.12.1989

BÖLÜM: X

SAVUNMA OKUNUYOR

SİYASAL DAVALAR TARİHİNDE ÖRNEK BİR SAVUNMA YARATILDI

Üreterek Özgürleşmenin Tadı

Ağustos 1988

Metris Cezaevi'nde, aynı havalandırmada bulunan yedi koğuşta birden hummalı bir çalışma sürüyordu. Aynı havalandırmanın yedi koğuşunda toplanmış bulunan DEVRİMCİ SOL Tutsakları, yakında başlayacak olan savunmaları için çalışıyorlardı. Bir yanda günlük faaliyetler; yemek içmek, temizlik sürüyor, diğer yanda savunma hazırlıkları... Bütün çalışmalar savunmaya yönelikti. Uzun süreli inceleme ve araştırmalar, yoğun tartışmalarda geliştirildi. Son olarak da, bu tartışmalar yazıya döküldü. Kimi yazılar tek kalemde, kimileri birçok kalemin ortak ürünü olarak çıktı. Sonra yine tartışıldı, dili, üslubu gözden geçirildi. Öneriler, eleştiriler ışığında veriler ve bilgiler süzüldü. Bütün amaç, eksiksiz ve güzel bir eser ortaya çıkarabilmektir. "Savunma, bir kaynak eser, başucu kitabı gibi olmalı." diyorlardı. Özenli, titiz ve kılı kırk yaran çalışmanın nedeni buydu.

Koğuşlardaki herkesin, savunma çalışmalarıyla ilgili, belirli bir işi vardı.

Daktilo yazarlar, daktiloculara yazıları okuyanlar, yazıları kontrol edenler, düzelterler... Koğuşların ışıkları 24 saat yanıyor, kimin ne zaman yattığı, ne zaman kalktığı belli olmuyordu. Günlük uyku ortalaması genelde beş saate kadar düşüyordu. Bu süreyi bazen ikiye bölmek de gerekiyordu. Kısa süreli kes-tirmeler revaçtaydı. "Beni yarım saat sonra kaldır.", "Beni on beş-yirmi dakika sonra uyandırır mısın?" istekleri sık sık duyulan sözler oluyordu. Bu kısa süreli uykuların dinlendiriciliğinde herkes hemfikir. Gece sabahlara kadar kesintisiz süren çalışmalar nedeniyle, günlük çay tüketimine getirilen sınır ortadan kaldırılmıştı. Gece geç saatlerde, koğuş mevcutlarının en az yarısı ayakta olduğundan, kahvaltı türü hafif bir şeyler yemek, öğünler arasına katılmıştı. Daha önceki günlerde, yemek çeşitliliğini artırmak için özel bir uğraş içine giren ve buna zaman ayırabilen, eli aşçılığa yatkın, yetenekli kişiler bile şimdi yemekle uğraşamıyorlardı. Nöbetçiler ancak idare yemeklerini terbiye etmeye zaman ayırabiliyorlardı. Günlük yemek, içmek, temizlik vb. işlere ayrılacak çok fazla zamanın olmadığını herkes biliyordu. Buna karşın, zaman zaman havalandırmanın aşçıları tarafından bütün koğuşlara özel yemekler yapıldığı da oluyordu. Bunun hazırlığı için aşçılara (bunlar diğer arkadaşlarına göre yemek yapmaktan daha çok anlayan, eli yatkın kişiler) o gün savunma ile ilgili işlerinde tolerans tanınıyordu. Onların işleri başkalarınca paylaşılıyordu. O günleri bir tutsak şöyle özetliyor:

"Savunma hazırlıklarımızın sürdüğü o son aylardaki sıkıntımız, savunma nın içeriğini doldurmak, teorik konuları açımlandırmak değildi. Zaten teorik-ideolojik konulara ilişkin yazma çalışmaları çok önceden başlamıştı. Cezaevi yaşantımız boyunca en kötü koşullarda, işkencelerin en yoğun olarak yaşadığı dönemlerde bile, eğitim çalışmalarımızı elimizdeki olanaklar ölçüsünde yapmıştık. Özellikle Metris'te aynı blokta toplandıktan sonra, teorik konuları tekrardan tartışma gündemimize almış, her şeyi ilk kez tartışıyormuş gibi yeni den tartışmış, bu tartışmaları, sonuçlarıyla birlikte yazıya dökmüştük. Elimizde çok geniş materyal birikimi vardı. Bu materyallerin, en son olarak yeniden el den geçirilmesi, yeni çalışmalarla beslenmesi, yetkinleşmesi ve bunlara tek bir elden çıkmışçasına dil ve üslup bütünlüğü kazandırılması gerekiyordu. Savunmanın kapsamını belirledikten sonra, yazılı materyallere son biçimini ver mekte zorluk çıkmadı.

"Asıl sorun, bundan sonra çıktı. Çünkü ideolojik-teorik tespitlerimizin ifade edilişi sırasında, yaptıklarımızı beğenmiyor, yapılanla yetinmeme, en güzeli yapma isteğiyle titiz davranıyorduk. Bu da zaman kaybına yol açıyor, savunmanın kısa süre sonra başlayacak olması nedeniyle işlerimiz sıkışıyordu. Dayı, sık sık, 'Bu bizim eski hastalıklarımızdandır, bir işi son ana bırakır, ucu ucuna yetiştirir.' diye eleştiriyordu. Eleştirilerinde haklıydı. Zaman kaybında, dışımızdaki nesnel koşulların etkisi olduğu kadar, yer yer işi ağırdan almamızın da büyük payı olmuştu. 'Daha çok zaman var, nasıl olsa yetişir.' düşünce-siyle epey zaman kaybetmiştik. Savunma gününün yaklaşmasıyla birlikte orta-

ya çıkan zaman sorunu karşısında, eski hastalıklarımızı anımsatan Dayı'nın sözlerine diyecek bir şeyimiz, kendimizi haklı çıkaracak nedenlerimiz yoktu. Eleştirilerini kabul etmekle birlikte, zaman zaman işi şakaya da vuruyorduk. 'Bakarsın devrimi de böyle sıkışık bir anımızda yapıveririz.' Gülüşüyor ama bu eksikliği gidermek için işi ciddiye almak gerektiğini de daha iyi görüyorduk.

"Savunma çalışmalarının en hızlı bir şekilde sürdüğü günler, 1988 Seul Olimpiyatları ile çakışmıştı. Olimpiyat oyunlarında seyredilmeye değer yarışları bile izlemeye zamanımız yoktu. Zaman olsa bile, koşuşların o hummalı faaliyetleri ve daktilo gürültüleri altında tadı olmuyordu. Ama işleri daha hafif olanlar ya da iki işin arasında az da olsa boş zaman bulabilen arkadaşlar, televizyondan olimpiyatları izlemeye de çalışıyorlardı. Çok ilginç görüntüler olduğunda daktiloların sustuğu bile oluyordu. Olimpiyatlarda futbol görüntülerinin verildiği bir sırada koşuşumuza uğrayan Dayı, 'Aman dikkat edin de Savunma 'da maç anlatmayalım.' demişti. Bunda hem bir uyarı hem de bu kadar iş arasında futbol seyirciliğine zaman ayırabilmemize ilişkin bir eleştiri vardı. O an maç seyreden iki kişi olmasına karşın, sanki herkes bütün işlerini bırakmış da maç seyrediyormuş gibi utanmıştık. Eğer böyle bir durum olsaydı, utanmamız da gerekirdi. Her arkadaşın kendisini Savunma hazırlığına motive ettiği bir sırada gevşemek, dikkatleri dağıtmak olmazdı. Ama böyle bir zaaf içerisinde yüzmediğimizden içimiz rahattı. Elbette bu ince eleştiriden bir şeyler alması gerekenler de yok değildi. İçimiz rahattı diyorum, çünkü gerçekten de çok yoğun çalışıyor, yaptığımız işin hakkını vermek için uğraşıyorduk.

"Hiç unutmam, yine çok yoğun çalıştığımız, daktilonun hiç susmadığı bir gündü. Koşuşumuzda daktilo yazabilen iki arkadaşımız durmadan yazıyorlardı. Onlar yazarken, bir grup arkadaş da bazı kitap ve belgelerden notlar çıkarmakla meşguldü. Daktilo yazarların sayısı az olduğundan, yazıcıların çok yoğun çalışması gerekiyordu. Süratli on parmak daktilo yazan A.Şener Yıldırım ve Mürsel Göleli'ye daha çok iş düşüyordu.

"Mürsel o kadar uzun süredir yazıyordu ki, gözünden uyku aktığı halde, hiç şikayet etmeden yazmaya devam ediyordu. Birkaç kez, biraz uyuması için ısrar ettiysek de, 'Şu iş bitsin de rahat rahat yatarım.' diyerek reddetti. On parmak yazabildiği için önceleri elleri adeta otomatiğe bağlanmışçasına çalışıyordu. Ancak giderek temposu düştü. Biz kendi işimize dalmışken, Mürsel'in yanında oturan arkadaşın kahkahası ile çalışmadan koptuk. Gecenin yarısında havalandırmayı inleyen bu kahkahanın nedenini öğrenince, diğer koşuşlardaki arkadaşlarımızı rahatsız edeceğimize aldırmadan, biz de kahkahaları koyverdik. Gözünden uyku akan Mürsel, bir yazıda geçen 'siyasi tutsaklar' kelimelerini, kâğıda 'siyasi tavuklar' olarak yazmıştı. Ancak bundan sonra biraz dinlenmesi yönündeki önerimizin haklılığını gördü. Ve yaptığı hataya kendisi de gülerek yatmaya gitti.

"Bu olay bize, Şener'le ilgili bir başka olayı anımsattığından gülmemiz

çok uzun sürdü. Kahkahalarımız durmuştu, gözlerimizden yaş gelinceye kadar sessizce güldük, güldük... Şener'in böyle gece geç saatlere kadar daktilo yazdığı bir gün (bozuk bir el yazısını daktiloya çektiğinden, bir başka arkadaşımız okumak zorunda kalmıştı), Şener'e okuyan arkadaşımız uyuklayıp sandalyesinden düşüvermişti. Meğer sandalyeden düşen arkadaşımız, bir önceki gün de ancak bir iki saat uyuyabilmiş ve o gün geç saatlere kadar daktiloya okuyuculuk yapmış... Bu tekdüze ve yorucu işin etkisiyle bir anda dalıp sandalyesinden kayıvermişti. Böylesi kendiliğinden ortaya çıkan komik durumlar, çalışma yorgunluğunu alıp götürüyordu.

"Bu olayları havalandırmanın kalabalık olduğu bir anda anlatmanın zevki başkaydı. Topluca volta atan arkadaşlara anlatılan komiklikler, bir anda kahkaha tufanı kopmasına yol açıyor, koşullardaki arkadaşlarda merak uyandırıyor.

"Savunma çalışmalarının yoğunluğu, gülünç olaylara neden olduğu gibi, esas olarak birtakım olumlu alışkanlıklar edinmemize de yol açtı. Zamanı en rasyonel biçimde kullanmak, kolektif çalışma alışkanlıklarının pekiştirilmesi, en olumsuz koşullarda da olsa yoğun bir çalışmaya konsantre olma gibi, birçok özelliği bu çalışmalar içinde geliştirdik. Işıktaki ve gürültüde uyuyamayan arkadaşlarımız bile, 24 saat yanan lambalar altında, daktiloların rahatsız edici mekanik sesleri eşliğinde, az uykuyla yetinmeyi öğrendi. Bir devrimcinin yaşamının, bir bürokratin yaşamı gibi düzenli, önceden belirlenmiş ve rahat bir ortamda yürüyemeyeceği bir gerçek olduğuna göre, bu tür koşullarda da çalışmaya, rahatsız ortamlarda uyumaya, çevreye çabucak uyum göstermeye alışmak gerek. Savunma çalışmaları sırasında türettiğimiz bir slogan dilimize dolanmıştı: 'Konformizme son!' Rahatlığa, lükse son anlamında kullanıyorduk.

"Cezaevi yaşantım boyunca, o günlerde olduğu kadar yoğun çalıştığımı, o kadar çok yorulduğumu anımsamıyorum. Ama bu kadar çok yorgunluğa, bu kadar çok uykusuzluğa karşın, hiç bu kadar çok kendimden memnun olduğumu da anımsamıyorum. Çalışıp yaratarak özgür/eştigimi hissettim, kendimden memnundum, çünkü hiç bu kadar üretken olmamıştım o güne kadar. Savunma çalışmalarının bana katkıları çok büyük oldu. Cezaevi direnişleri içinde sınıdığım, tanıdığım 'ben'i, birde bu çalışmalar içindeki yanarımla tanıdım, sınıdım.

"Bir gün, çalışmayla ilgili olarak alt kata inip çıkarken bir arkadaş, koşuş merdiveninde beni yakalayıp şöyle dedi:

'Hey! Çocukluğunu hatırladın herhalde, merdivenleri çocuklar gibi zıplayarak iniyorsun.'

"Merdivenleri çocuklar gibi zıplayarak indiğimin farkında bile değildim. Ama içimdeki bir ferahlıkla uçuğumun farkındaydım.

'Hayır, çocukluğumu değil, özgürlüğümü yaşıyorum bugünlerde.' dedim.

"Savunma bölümleri en son halleriyle bitip dosyalarda biriktikçe, gözbe-

beğimiz oldu. Kırletmemeye, kırıştırmamaya çalışarak bir kez de o halleriyle baktıkça, bu aşamaya gelinceye kadar harcanan emekler gözümün önüne geliyor, daha bir değer kazanıyordu. Savunma, içimizde büyüttüğümüz bir fidan gibiydi. Nice zorluklar, nice acılar içinde süzülüp geldi. Nice badireler atlattı. Ve tam 'bu iş tamam' deyip rahatlıyorken, bizlere soğuk terler döktüren bir gelişme, sancılı günler yaşattı. Ama sonuçta 'HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ!'ı doğurduk.

"Bir gün aniden Sağmalcılar'a sevkimiz gündeme geldi. Gece saat 03.00 sıralarında koğuş kapıları açılmaya, içeri onlarca asker doluşmaya başladı. Bizim havalandırmamızda askerlerin ilk girdiği koğuştaki arkadaşlarımızın bu ani saldırıya karşı koymasıyla çıkan gürültü, bütün koğuşları uyarmış oldu. Birkaç dakika içinde yatakhane kapılarında barikatlar kuruldu. Sevke değil ama sevk bu 'baskın basanıdır' biçimine karşıydık. Barikatlarımızı zorla açmaya kalkanlar bunu başaramayınca, anlaşma yoluna gittiler. Toparlanmamız için zaman tanındı. O anda aklımıza ilk gelen şeylerden biri, Savunma dosyalarının kaybolabileceği, operasyon sırasında yırtılıp talan edilebileceği oldu. Koğuşları toparlarken toplu siyasi savunmamızı düzenli bir biçimde çantalara yerleştirdik.

"Sağmalcılar'a geldiğimizde, etrafımızda dolaplar döndürüldüğünü, tüm haklarımızın gasp edilmek istendiğini gördük. Saçlarımız zorla kesilmeye çalışıldı, direndik; ilk birkaç arkadaşın dışında kesmeyi başaramadılar. Ama bizleri tek tek hücrelere atmayı başardılar. Suyumuz, elektriğimiz, yemeğimiz kesildi, hiçbir eşyamız verilmedi. Üç gün yanımıza gardiyan dahi uğramadı. Bu koşullardan ne yapıp edip kurtulmayı düşünürken, aklımız fikrimiz Savunma'daydı. Bu durumu protesto edip direnmemiz sonucu, üç gün sonra idareyle diyalog kuruldu. Temsilcimiz Bedri'nin, genel sorunlar dışında gündeme getirdiği ilk özel sorun, Savunma 'mızın bize verilmesi oldu. Ve bu isteğimizi kabul ettirdik. Savunma 'mız uzun aramalar sonunda eksiksiz olarak bulununca hepimiz sevindik, rahatladık..."

İtiraf Ediyoruz: HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ!

3 Kasım 1988

27 Ekim 1988 gününün sabahı, Sağmalcılar Özel Tıp Cezaevi'nde E ve F bloklarda tam bir mahkeme öncesi telaşı yaşanıyordu. Sevk günü birkaç kişi zorla kesilen yol yol olmuş saçları, birçoğu da parçalanmış elbiseleri ve tıraşsız yüzlerle çıktılar bloktan. Cezaevinde günlerdir süren gerginliğin izleri, Baştabya nizamiyesinin önünde son buldu. Ring arabaları nizamiye önünden salona doğru direksiyon kırarken, mahkemeyi izlemeye gelen kalabalıktan bir alkış tufanı koptu. Arabaların içinde elleri kelepçeli olan DEVRİMCİ SOL Tutsakları da onları alkışlamak istediler ama bu fiziken olanaksızdı. Onlar da yakınlarını yürekten alkışladılar...

Bugün olağanüstü güvenlik önlemleri alınmıştı. İzleyici kalabalığı, Çevik Kuvvet polislerini de Baştabya'ya çekmişti. Her tutukluya üç beş asker düşüyordu.

Tutsaklar salonda yerlerini aldıktan kısa bir süre sonra, izleyiciler içeriye alınmaya başlandı. Tutsakların bütün dikkati izleyicilere yöneldi. DEV-GENÇ'liler, TAYAD'lılar, DEMKAD'lılar, işçiler, gecekondulular, derneklerden gelenlerle yaklaşık beş yüz kişi vardı. Tutsaklar konuklarını karşılamak için oradan oraya koşuşturuyorlardı. Hepsine hoş geldin demek, birkaç kelimeyle de olsa hal hatır sormak, dışarıdan, mücadeleden haberler almak istiyorlardı bu kısıtlı zaman içerisinde.

Mahkeme heyetinin geleceği anonsu yapıldıktan sonra da, bir süre bu hengâme sürdü. İçeri giren heyet, kalabalık karşısında şaşırıldı. Mahkeme başkanı albay, her zaman olduğu gibi izleyicilerin "intizam"ı ile ilgileniyor, gözleri uzun süre izleyiciler arasında dolaşıyordu.

Bu sırada bir genç kız oturduğu yerden kalkıp tribünün en önüne geldi. İşaretlerle tutsaklara bir şeyler anlatmaya çalıştı. Genç kızın hareketleri heyetin de dikkatini çekti. Onlar da ne anlatmak istediğini anlamaya çalışıyorlardı. Tutsaklardan birkaçı, "Kim?", "Hangisi?" şeklinde sorular soruyorlardı. Genç kız gayet sakin, sanki mahkemede değil de kapalı spor salonunda maç izlemeye gelmiş gibi, arkaya doğru, sıraların üzerine basa basa ilerledi ve bir adamın önünde durup "İşte!" dedi. Genç kızın eliyle gösterdiği adam, yerinden fırlayıp çıkışa doğru hızla uzaklaştı. Bütün bu olanları merakla izleyen tutsaklar, dışarı doğru uzaklaşan adama laf atarken, izleyiciler bölümündeki kitleden ise hep bir ağızdan protesto sesleri yükseliyordu.

Heyet şaşkın, subaylar oradan oraya koşuşturuyorlar...

İlk şaşkınlığı atlatan heyet, kendi arasında fısıltıyla konuşmaya başladı. İzleyicilerin dışarı çıkarılması kararının alınabileceğini gören tutsaklar, müdahale etme, ortalığı yumuşatma gereği duydular. Sinan Kukul söz aldı:

"Ailelerimizin biraz önceki tepkisi mahkemenize değil, sivil polise yöneliktir. Mahkemeye sivil giysiler içinde, bir izleyici gibi gelen bu tür insanların provokasyon yaratabilecekleri düşünülmelidir. Bu nedenle ailelerimizin olaya hassasiyet göstermeleri doğaldır. Sivil polisin burada olmasını gerektiren ne gibi bir durum vardı? Ailelerimizin bu tür yöntemlerle tedirgin edilmesine biz de seyirci kalamayız. Mahkemenizden provokasyona açık bu tür olayların engellenmesini talep ediyoruz."

Yargıçlar, olanları sineye çekmek zorunda kaldılar. Ve kürsüye Dursun Karataş çağrıldı. Dursun Karataş, önce yaşadıkları sürgünü ve onu izleyen olayları anlatan, suç duyurusunda bulunan bir dilekçeyi okuyup mahkemeye verdi. Sonra da Savunma'yı okumaya başladı. Salonda bir anda tam bir sessizlik hakim oldu.

"46 arkadaşımızın* imzası olan ortak siyasi savunmamız bir ana, iki de ek

(*) Bu sayı daha sonra 49'a çıktı.

dosya halinde hazırlandı. Toplamı 1573 sayfadır. Parafe edenler Dursun Karataş, Bedri Yağan, Sinan Kukul'dur. Savunmamızın ilk sayfasının alt köşesinde yıldız içinde orak-çekiç olan DEVRİMCİ SOL amblemi ve DEVRİM İÇİN SA-VAŞMAYANA SOSYALİST DENMEZ şiarı bulunmaktadır."

Dursun Karataş, bu açıklamadan sonra, Savunma'nın başlığını okuyor: HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ!

"Biz yeni bir dünya için yola çıktık ve o dünyayı mutlaka kuracağız."

"Verin kararınızı... Egemen güçler adına kalemlerinizi kırarken eliniz titreyecek, diliniz sözcükleri telaffuz edemeyecek... Verin kararınızı, verin ki, bu ülkenin efendileri emperyalistler, tekelci burjuvalar, büyük toprak ağaları, tefeci-tüccarlar, onların uşaklığını yapan işkenceciler, zindancılar, satılmış kalemler ve satılmış beyinler kaldırsın kadehlerini.", "Halkın adaletinin uygulanacağı günler de gelecektir.", "İşçilerin, köylülerin ve emekçilerin hesap soracağı günler de gelecektir."

Sakinmasız ve meydan okuyan bu sözcüklerin her biri için ağır bedeller ödeyen bu insanlar, suç ve suçlu kavramını değiştiriyorlar. Ve şu an kimin yargılanan, kimin yargılayan olduğu belli değil. Daha doğrusu mahkeme kürsüsünde cunta yargıçları oturuyor ama yargılanıyorlar, sanık sıralarında DEVRİMCİ SOL Tutsakları oturuyor ama yargılıyorlar.

"Savcılar, yargıçlar, bizi mahkum etmeye çalışan egemen sınıflar rahatlayın!

"Evet, biz suçların en büyüğünü işledik!

"İTİRAF EDİYORUZ: Emperyalistleri, ayak izlerine varıncaya kadar ülkemizden silmek için, bağımsızlık şiarı haykırma suçunu işledik!

"...

"Beşikteki bebekten evdeki emekliye kadar, halkımızın kanını kene gibi emenlerin korkulu rüyası olma suçunu işledik!

"...

"Faşist devleti yıkıp her türlü güzelliğin boy vereceği, devrimci halk iktidarını kurmak için savaşmak suçunu işledik!

"Halkı canından, yurdundan, evinden, okulundan eden CIA uşaklarını, sermayenin faşist sürülerini cezalandırma suçunu işledik!

"...

"Çürümenin, yozlaşmanın, kokuşmanın karşısında olma, emeği en yüce değer sayma suçunu işledik!

"...

"Biz, halkız, sırtımıza saplanan 12 Eylül hançerine karşı direnme suçunu işledik!

"...

"Ana kamındaki bebekten aksakallı dedelere kadar elektrik verenlerden hesap sorma suçunu işledik!

İŞTE SUÇLARIMIZ!..

"TÜM DÜNYAYA İLAN EDİYORUZ Kİ, BU SUÇLARI İŞLEMEYE DEVAM EDECEĞİZ!.."

Ateşler içinden geçen kavgayı, nehirlerin denizlere kavuşması sabrıyla bugüne taşıyanlar, kalemlerin kırılacağından korkmadan "suç"larına yenilerini ekleyeceklerini dünyaya ilan ettiler. Böylesi bir savunma beklemeyen heyet, için için seviniyor. Kalem kırmalarına gerekçe bulmakta zorluk çekmeyecekler. Çünkü "sanıklar" suçlarını itiraf ediyorlar!..

"... Siyasî mücadelede yasalar değil, güç vardır. Yeneler ve yenilenler vardır. Yenen, yenilene kurallarını kabul ettirirse yenendir. İşte siz bu kuralları kabul ettirmenin tarafı olmaya soyundunuz. Yenen taraf olmak bu mahkemelere bağlıydı, başaramadılar, başaramadınız!"

"İkincisi, tarihi yargılamaya kalktınız. Oysa tarih yargılanmaz, yazılır. Ve tarihi yazan da hep ileriye doğru hamle edenler olmuştur. Siz tarihi geriye çevirmek isteyenlerle, durdurmak isteyenlerle birlikte tarihi yargılamaya kalktınız.

"Nerede tarih demeyin. Tarih bu salondaydı her zaman.

"TARİHİ YARGILAYAMAZSINIZ!

"...

"Sizler bu salona baktınız ama salonu göremediniz. Görebildiğiniz sadece tahta sıralardı. Oysa, dedik ya salon çok kalabalıktı. Tarih tüm varlığıyla salondaydı. Kimler yoktu ki?"

"Sokrat oturuyordu bir köşede. Elinde boş baldıran kadehi ve karşısında onu can kulağıyla dinleyen öğrencileriyle.

"Spartaküs vardı sonra salonda. Yanında yüzlerce, kendisi gidi köle arkadaşlarıyla.

"Sonra Baba İshak da hiçbir duruşmayı kaçırmadı.

"Bedreddin köşeye divanını kurmuş, Torlak ve Börklüce'yle birlikte müritlerini dinliyordu.

"Tupac Amaru da sessiz ve vakur kişiliğiyle oturuyordu bu davada. Yanında beyaz adama lanet okuyan binlerce Kızılderili vardı.

"Pir Sultan gelmişti, elinde sazı, dilinde 'dostun selamı'.

"Siz salt bu tahta sıralara baktınız boş gözlerinizle. Ama ardımızdaki yiğit Paris Komünarları'nı göremediniz.

"Dünya proletaryasının bilim ışığı, öğretmenleri Marks-Engels aramızdaydı. Öğrencilerinin mücadelesinde haklılıklarını, zaferlerini onurla izliyorlardı.

"Petersburg Sovyeti'nin işçi-köylü ve askerleri Lenin'le birlikte bu salondaki tartışmaların içindeydi çoğu kez.

"Mustafa Suphi ve on dört arkadaşı buradaydılar. Karadeniz'in soğuk suları onları hiç ıslatmamıştı.

"Mao, Kızıl Meydan'da topladığı bir milyondan fazla Çinliyle birlikte geldi her seferinde.

"Vietnam cangıllarında Amerikan emperyalistlerine kan kusturan

Kong'lar vardı; Ho Amca'nın etrafında bir çember olmuşlardı.

"Bir köşede de sakallılar vardı. Sierra Maestra'dan yeni inmiş gibiydiler. Che her zamanki gibi 'Emperyalizme karşı savaş naraları'nı haykırıyordu.

"Deniz, Yusuf, Hüseyin darağaçlarını da birlikte getirmişlerdi. Bizimle birlikte haykırdılar sürekli.

"Mahir'ler Kızıldere'den geliyorlardı. Elbiseleri barut kokuyordu hala. Bütün direnişlerimizde, çatışmalarımızda yan yanaydık, omuz omuzaydık onlarla.

"Apo, Haydar, Hasan, Fatih hep yanibaşımızdaydılar. Konuşuyorlardı. Sel çuk'lar, Ahmet'ler, Büçkün'ler, Hatice'ler de aramadaydılar.

"Üniforma giyemeden şehit olan Filistinli 'Çocuk Generaller' vardı. Ellerin de sapanları hazır, cepleri taş doluydu yine.

"Ve binlerce, milyonlarca isimless kahraman vardı, bakışları her an üstümüzdeydi.

"Bu kadar değil tabii, salonda başkaları da vardı!

"Atina despotları, Romalı tiranlar, şövalyeler, prensler, krallar, Amiral Cortes, Thiers, Çar, Kerenski, Çan Kay Şek, Diem, Batista, Salazar, Hitler, Mussolini, Franko, Somoza, Şah, Begin-Şaron, Pinochet... Onlarda buradaydı.

"Sonra Kuyucu Murat Paşa'lar, Hızır Paşalar, Beyazıt Paşa'lar, Çelebi Mehmet'ler, Abdülhamit'ler, Nihat Erimler de sürekli buradaydı.

"İddianamelerin-mütalaaların, dosyaların içindeydiler. Her sayfada, her satırda 'ben buradayım' dediler. Kana kan diye, asın onları diye haykırıp durdular davanın başından bugüne dek.

"Evet, bu davada ne sadece buradaki 1300'e yakın insanın, ne de 12 Eylül generallerinin yaptıkları vardır. Bu davada insanoğlunun tarihi vardır.

"12 Eylül savcılarına soruyoruz: Ne yapmak istiyorsunuz?

.....

Saat 12.00'de duruşmaya ara verildiğinde, tribünlerin Önüne doğru akan yaklaşık 500 kişiden, DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının üzerine birdenbire sarı-kırmızılı kurdeleler yağmaya başlıyor. Gözleri yaşıyor, tüyleri diken diken oluyor tutsakların. Kendilerini, bu tavırla onurlandıran izleyicilere çiçek atmak istiyorlar, ama tek bir çiçekleri bile yok. Bu eksikliklerini "izleyicileri"nin anladıklarını biliyorlar. Tutsaklar, bu onur sahnesinin ortak yaratıcılarına nasıl karşılık vereceklerini düşünürken, tribünlerden, "Dayı, Savunma'nın kapağını göster." istekleri geliyor durmadan. Dursun Karataş, Savunma dosyasını eline alıp ilk sayfasını açıyor. Gazeteciler başka bir yerde rastlayamadıkları bu sahneleri durmadan belgeliyorlar. Gözlerin ışıltılı parladığı, sevinç gözyaşlarının döküldüğü bu an, herkesin belleğine silinmemecesine kazanıyor.

Ne mahkeme, ne istenen yüzlerce idam cezası, ne tutsaklık, ne de dört saat sonra dönülecek olan zindan gerçeği... Şu an bunların hepsi yalan gibi. Bu tabloda şu an tek bir gerçek var; Örgütlü güç...

Bir yanda yaşlı analar var. Onlar ki, sekiz yıldır cezaevi kapılarından ayrıl-

mıyorlar, direniyorlar. Öte yanda kıpır kıpır genç insanlar. Heyecanlı, neşeliler. Durmadan soru soruyorlar. Her şeyi bir anda öğrenmek, geçmişini anlamak ve kavramak, geçmiş mücadeleyi bugüne taşımak istiyorlar. Gençlerin tüm sorularına sabırla, büyük bir özen ve açıklıkla yanıt vermeye çalışıyor tutsaklar... Bir köşede işçiler kümelenmiş, İETT işçileri, Migros grevinin kahramanları, belediye işçileri ve çeşitli fabrikalardan işçiler. Geçmişte sendikacılık yapmış bir tutsağı adeta sorguya çekiyorlar... Duruşmaların sürekli konukları DEMKAD'lılar birbirine yaslanmış, sıranın kendilerine gelmesinin sabırsızlığı ve çalışmalarını müjdelemenin heyecanı içindeler. Sonunda biri dayanamıyor: "Bir de bize sorun, ne yapıyorsunuz diye." Bu içtenlik, tutsakların kahkahasına neden oluyor:

"Anlat o zaman, ne bekliyorsun?"

Bir başka yerde genç biri sesini duyurmaya çalışıyor karşısındakine:

"12 Eylül geldiğinde ben ilkokulu daha yeni bitirmiştim. Bu nedenle geçmişiniz sizin ağzınızdan dinlemeye geldim."

"Sizin zamanınızda da dernek çalışmaları bugünkü gibi miydi?" diye soruyor bir başkası.

Genç bir kız, biraz sıkılgan, şunları söylüyor:

"Anlamıyorum... Sizler oldukça rahat tavırlar içindesiniz. Sanki siz dışardasınız, biz içerdeyiz. Sekiz yıldır içeride olduğunuza inanmak zor."

"Anlamayacak bir yanı yok aslında. Direnmek insanı özgürleştirir, yüceltir. İnsan özgürleştikçe, moral kaynaklarını korudukça daha sağlıklı yaşar, güçlü olur. Bu sadece biz tutsaklar için değil, dışarıda mücadele içindekiler için de geçerlidir."

"Öldükleriyle Kalmadılar" kitabının yazarı Orhan İyiler de basın bölümünde. Türkiye'nin en büyük siyasi davalarından birinde ne söylenip, nasıl tavır alındığını merak edip geldiğini söylüyor. Kendisine "Hoş geldin" diyen tutsaklarla sohbet ediyor.

Tutsaklar:

"Demokrat aydınlarımız, bizi burjuvazinin ağzıyla eleştirdikleri, terörist olarak gördükleri için, bu davanın varlığına kulak tıkadılar, gözlerini kapadılar. O kadar duyarsızdılar ki, dört yoldaşımızın Ölüm Orucunda şehit düşmesi bile dikkatlerini çekmedi."

Aydınların duyarsızlığını kabul eden Orhan İyiler, "Bu Savunma'yı dinlemeye tüm aydınlar gelmeli. İlk kez 12 Eylül böylesine teşhir ediliyor." diyor. Tutsaklar, savunmalarındaki aydınlarla ilgili bölümü dinlemeye davet ediyorlar, "Tüm aydınlarımız davetlidir." diyorlar. Çok değil ama Orhan İyiler'le birkaç aydın daha ilkeri günlerde geliyor.

O gün, zamanın nasıl akıp gittiğini anlayamıyor kimse. Saat 16.00'da duruşma son bulduğunda, kimsenin salondan çıkmaya niyetli olmadığı görülüyor. Amblemen bir kez daha gösterilmesi isteğini kıramayan tutsaklar, dosyayı bir kez daha tribünlerin önüne taşıyorlar. Amblem gösterilir gösterilmez bir al-

kış tufanı kopuyor. İzleyiciler tutsakları, tutsaklar yakınlarını dakikalarca alkışlıyorlar ve bu alkışlar son izleyici grubu salonu terk edene kadar sürüyor. Mahkeme salonu değil de miting alanı gibi...

Salonu en son terk etmek üzere olan yaşlıca bir anaya tutsaklardan biri soruyor:

"Savunmayı nasıl buldun ana?"

"Ne gerekiyorsa söylemişsiniz, herhalde dışarı çıkmaya niyetiniz yok!"

Orduya Dokunma Elin Yanar!

Oradan oraya savrulan yapraklar gibi, durmadan cezaevi değiştirmek zorunda kalan devrimci tutsaklar, her gittikleri cezaevinde gasp edilen haklarına kavuşabilmek için, yeni direnişlere girmek zorunda kalıyorlar. Sağmalcılar Cezaevi'nden 1985 Aralık ayında Metris'e sürgün edilen siyasi tutsaklar, 1988 Ekim'inde yeniden Sağmalcılar Özel Tıp Cezaevi'ne sevk ediliyorlar. Ve haklarına kavuşabilmek için, "1 Ağustos Genelgesi"ne karşı Türkiye çapında yükseltilen bir direnişi başlatıyorlar.

Savunma'nın okunması, yeni bir açlık grevi sürecinde devam ediyor. Kasım ayının soğuk kış günlerinde, açlığın etkisiyle üşüme bir kat artıyor. Tutsaklar salonda kalın kazakların üzerine giydikleri paltolarla, montlarla oturuyorlar. "Ayıp olmasa, battaniye getirip sarılırdım." diyor bir tutsak. Bir an önce saatin 16.00 olmasını bekliyorlar. Ancak, biraz sonra tutsakları canlandıracak bir gelişmeyle salon hareketleniyor.

Bugün Savunma'nın ek bölümlerinden biri olan "TC Ordusu" ile ilgili değerlendirmeler okunuyor. Başlık: "Bağımsızlık Savaşı Veren Ordudan Bağımsızlık Savaşlarını Boğan Orduya"

Bölümün ilk alt başlığı: "Kim Kurtarıcı Kim Vatan Haini?"

Bölüm başlığı okunduğunda, bütün uykuları dağılan mahkemenin asker yargıçları ve albay başkanı, okunanlara kulak kabartıyorlar. Başkan albay öne doğru eğilerek dinliyor.

Savunma'yı bu bölüme kadar kimi zaman sakince, kimi zaman kızgınlıkla veya kimi zaman uyuklayarak, ya da dikkat kesilerek dinleyen mahkeme heyetinin tüm üyeleri bugün tetikte bekliyor. Tutsakların "müteahhit" olarak sıfatlandırıldıkları yargıç bile uyumuyor bugün. Ama sayfalar ilerledikçe hepsinde bir huzursuzluk, tahammülsüzlük hakim olmaya başlıyor. Ve bir an geliyor huzursuzluk had safhaya ulaşıyor, heyet kendi arasında kısa bir süre fısıldaşıyor. Yargıç:

"Ara veriyoruz." diyor.

Saat henüz 12.00 olmamış. Tutsaklar birbirlerine "Bu ne arası?" diye soruyorlar. Ama sorularının yanıtını kendileri veriyorlar. "Talip gene bir 'iyilik' düşünüyordur." "Ne de olsa gerçekler ağababalarına dokundu, Savunma'yı okutmak istemeyebilirler." diyor bir başkası. Herkes konunun Savunma'nın okutu-

lup okutulmaması olduğunu tahmin ediyor, ama çıkacak sonuç üzerine farklı düşünceler var. Kimi tutsak "Burada keseceklerdir, zaten baştan engellemek istiyorlardı, çok bile dayandılar." derken, başkaları, "Savunma'mızı kesmeleri durumunda olabilecekleri, oluşacak tepkileri göze alamazlar." şeklinde yorumluyorlar.

Neydi heyeti böyle bir tavra iten, Savunma'yı kesmek üzere tartıştıran sözler?

"Kim Kurtarıcı Kim Vatan Haini?" diye soruyordu Devrimci Solcular!

"*'Koruma ve kollama görevi' yaptığı söylenen ordu yönetimi döneminde, tüm ekonomik-demokratik ve politik hak ve özgürlükler gasp edilmedi mi?*

"*'Koruma ve kollama görevi' yaptığı söylenen ordu değil miydi, işçiye grevi, sendikayı, toplu sözleşme hakkını yasaklayan, ücretleri her yıl biraz deha geriye çeken, fabrikaları kışlaya çeviren?*

"*'Koruma ve kollama görevi' yaptığı söylenen ordu yönetiminde, köylünün ulusal gelirden aldığı pay düşmedi mi; gübre, tohum ve diğer tarımsal girdilerin fiyatı astronomik rakamlara ulaşmadı mı?*

(...)

"*Gençliği YÖK kısıncasına alıp, okuma hakkını zengin çocuklarının ayrıcalığı haline getiren, on binlerce öğrenciyi kapı dışarı eden, eğitim kalitesini iyice düşüren de ordu yönetimi değil miydi?*

"*Ordunun iktidarda olduğu 12 Eylül 1980 sonrası baskı, terör, işkence, katliam, soykırım ve asimilasyon uygulamaları TC tarihindeki en üst boyutuna ulaşmadı mı?"*

Ordunun 12 Eylül sürecindeki konumu, ordunun emperyalizmin işgal ordusu haline dönüştürülmesi, ikili anlaşmaların içyüzü, "yardım"ların ne anlama geldiği açıklanıyor. Ordunun holdingleşmesi, faşistleşmesi anlatıldıkça renkten renge giren albay başkan, duruşma yargıcına doğru anlamlı anlamlı bakıyor, gözleri bir noktada karşılaşıyor ve kısa süren fısıldaşmadan sonra ara veriliyor.

Ara kısa sürüyor:

"Gereği düşünüldü... Bir kısım sanıklar tarafından toplu savunma adı altında bir bölüm okunan dilekçe, *başından buyana* (duruşma yargıcı bu kelimelerin altını çizmek için vurgu yapıyor-bn.) çeşitli kurum ve kişilere ve görevlilere hakaretleri ve diğer bir kısım suçları içerir nitelikte olduğu, bunun sonunun gelmeyeceği ve savunma hudutlarını sürekli aşmakta olduğu kanısına varıldığından, mezkur dilekçeyi hazırlayanların dilekçenin geri kalan bölümünden bu tür kısımları çıkarmaları için kendilerine ihtarla bulunulmasına, gelecek celsede buna devam etmeleri halinde mezkur dilekçenin alınıp dosyaya konulmasına ve bu haliyle okunmasına müsaade edilmemesine, bunu takiben kişisel savunmaya geçilmesine..."

"Hitler'in Beş Çocuğu..." Demek Hakaret Değildir

"İleriki aşamalarda bol bol konuşursunuz.' diyerek bizi oyalamaya, davanın başından beri bizleri bu oyunla suskunluğa itmeye ve bir türlü gelmeyecek günlerde konuşmak üzere beklentiden beklentiye sürüklemeye çalışan mahkeme, savunmamıza bile tahammül gösteremiyordu."

Bir tutsak, Savunma'nın okutulup okutulmamasının tartışma sürecini anlatmaya devam ediyor:

"Bir davanın başından itibaren susmayı tercih eden ve mahkemeyi siyasal bir hesaplaşmanın farklı koşullarda sürmesi olarak görmeyenlerin, mahkemenin savunma aşamasında konuşmaya mecallerinin kalmayacağı bir gerçektir. Savunma'da, cunta kürsüsünü devrimin kürsüsü haline getirebilecek barutu olanların ise, bu barutu başından beri kullanacakları açıktı. Bu nedenle biz DEVRİMCİ SOL Tutsaklarının, ne zaman biteceği belli olmayan bir davada yıllarca susmaları, gelişmeler karşısında sıradan bir insan tavrı koymaları zaten düşünülemezdi. Biz ilk günden itibaren, kürsüyü kullanmayı hedefledik. Ve bunu başardık da. Eğer ilk günden itibaren konuşmasaydık, Savunma'mızı bu bölüme kadar bile okuyamazdık. Kaldı ki, mahkemenin ihtarı da her şeyin sonu demek değildi. Bir sonraki duruşmada biz de son kozlarımızı oynayacaktık. Ama şu bir kere daha ortaya çıkmıştı ki, mahkeme kürsüsünü devrimin propagandası amacıyla kullanmamız mahkemeyi çılgına çeviriyordu.

"Mahkemenin o günkü uyarısı basit bir olay değildi. Bu uyarı karşısında iki tür tavır alınabilirdi. Birincisi, mahkemeye uzlaşma yolunu seçerek, heyetin isteğine uymak ve Savunma'daki 'suç unsuru' bölümlerini çıkarmak; ikincisi ise yazılan her şeyi savunmak.

"Birinci yolu seçmek, kendi kendimizi inkar etmemiz anlamına gelirdi. Mahkeme o tavrıyla bize, 'Siz gayri meşru bir hareketsiniz, sizin düşünceleriniz ve eylemleriniz suçtur, düşüncelerinizi gözden geçirin, yasallık kazandırın.' diyordu. 12 Eylül yılları boyunca baskı, terör ve işkenceyle hemen herkesi susturan, devrimcileri, yurtseverleri teslim olmaya çağıran, geçmişte yaptıkları konusunda pişmanlık göstermeye iten cuntacı kafa, bunu bizlere yıllarca kabul ettiren/emişti ama son bir kez daha denemek istiyordu. 'Savunma'nızı okutmuyoruz.' diyemiyor, bunun çok abes olacağını biliyorlardı. Ama acaba Savunma'mıza, kendi kendimize sınır getirmemizi, otosansür uygulamamızı sağlayabilirler miydi? Eğer bu oyuna gelirsek, mahkeme bir taşla, iki kuş vurmuş olacaktı. Çünkü böylece düşüncelerimizin suç olduğuna, bizim meşru bir hareket olmadığımıza, haklıyı ve doğruyu savunmadığımıza ve suç işlediğimize kendimiz karar vermiş olacaktık. Mahkemenin iradesine boyun eğmiş, mahkeme salonlarında yıllardır sürdürdüğümüz direnişimize, devrimci tavrımıza gölge düşürmüş olacaktık.

"Hayır, Savunma'mızın tek bir kelimesini bile yerinden oynatamazdık. Okutmayabilirler, biz okumak isteyince de salona yiğacakları yüzlerce asker-

le bizi döve döve dışarı atabilirlerdi. Ama bu pek büyük bir zafer olmazdı, onlar açısından. Asıl zaferi kendi kendimize sansür koydurtabilirlerse kazancaklardı.

"Bir sonraki duruşma çok çetin geçecekti. Bu çetin savaşa hazırlanmalıydık.

"Daha cezaevine döndüğümüz andan itibaren, bir sonraki duruşmaya hazırlanmaya başlamıştık. Neler yapmalıydık?.. Öneriler, hazırlıklar, bir hafta böyle geçti.

.....

"Mahkeme günü herkes operasyon elbiselerini giydi. Mahkemeden zorla dışarıya atmaya kalkışılırsa yerlerde sürünecektik, elbiselerimiz parçalanacaktı. Sabahın erken saatlerinde, kaldığımız blokta mahkemeye gidecek olanlar kendi marşlarını söylüyordu. Savunma'nın kesilmesi durumunda protesto gösterisi yapılacak, topluca marş söylenecekti. Bu nedenle erkenden son bir kez prova yapılıyordu. Amblemimizin de bulunduğu sarı-kırmızı pankartımız, sabaha kadar süren bir çalışma sonucu yazılabilmişti. Protesto ve direniş sırasında atılacak sloganlar, bunları kimlerin attıracağı, o an yapılacak konuşmalar, her şey ayarlanmıştı önceden. Ve yanımızda bir bavul dolusu kitap götürüyorduk. Her kitabın arasında çok sayıdaki küçük kağıtlarda, o sayfada hangi konunun bulunduğunu anlatan notlar bulunuyordu. Bu nedenle, kitaplar adeta sayfa sayfa biliniyordu. Savunma'mızda ileri sürdüğümüz görüşleri ispatlamaya yarayan belgelerdi bunlar.

"Bir şey unutmadık değil mi?" diyerek çıktık blokta.

"Duruşma yargıcı o güne, her zaman olduğu gibi bir iki bürokratik işlemi tutanaklara geçirerek başladı. Yazım işleri bitince Dayı'ya dönüp sordu:

'Dursun Karataş, ortak savunmayı ilk okuyan siz olduğunuzdan, size soruyorum. Geçen duruşmadaki kararımız doğrultusunda, savunmanızda hakaret niteliği taşıyan yerleri çıkardınız mı?'

"Dayı'yı kürsüye davet etmeden sonuca ulaşmak isteyen Talip Orhan'ın aceleciliğinin aksine, Dayı, kürsüye çok sakın bir biçimde, hiç de acele etmeden yürüdü. Gerek mahkeme heyeti, gerekse izleyicilerimiz yanıtımızın ne olacağını merak ediyorlardı. İşin doğrusu, yanıtın ne olduğunu bilmemize karşın, biz bile heyecan içindeydik.

'Çıkaracağımız hiçbir şey yok!' diyor Dayı, yargıcın gözlerinin içine bakarak. 'Altı yıldır bu davanın savunma aşamasını bekledik... Siz de her defasında savunmada dile getirirsiniz diyerek pek çok talebimizi geri çevirdiniz... Hakaret var diyorsunuz; kişilere ve kurumlara hakaret...'

'Ne dedik de hakaret oldu?'

'12 Eylül generaller çetesi'nin ülkeyi kana boğduğunu dile getirmek mi hakaret?'

'Bir avuç sömürücünün ülkeyi emperyalizme peşkeş çektiğini söylemek mi hakaret?'

'Ülkeyi ırklara, mezheplere bölmeye çalışarak kundaktaki bebekleri katledenlerin faşistler olduğunu açıklamak mı hakaret?'

'Savcının yalanlarını ortaya çıkarmak, ordunun, polisin faşist işkenceci yüzünü teşhir etmek mi hakaret?'

'Söyleyin bize, hakaret bunların neresinde?'

"Herhangi bir yanıt gelmeyeceğini, yargıcın bütün bunlara verecek yanıtının olamayacağını bile bile, Dayı bir süre bekliyor. Yanıt gelmeyince devam ediyor:

'Paul Henze'nin* öğrencilerine, Hitler'in beş çocuğuna 'faşist' demek hakaret değildir. Bu gerçekler bugün kitaplara, romanlara konu oluyor... 12 Eylül'ün pislikleri her gün daha fazla açığa çıkıyor. Ya siz, siz ne yapıyorsunuz? Hala onları korumaya çalışıyorsunuz. Oysa artık onları en yakınlarındakiler bile savunmıyor. Her gün daha fazla yalnızlaşıyorlar.'

'Biz gerçekleri dile getiriyoruz. Amacımız, birilerine hakaret etmek, hakaret ederek rahatlamak değildir. Tek tek kişilerle, kurumlarla uğraşmak diye bir derdimiz yoktur. Biz bu düzeni eleştiriyoruz ve yıkmak için mücadele veriyoruz'

'Savunma'mızda bu yüzden çıkartacağımız hiçbir bölüm, tek bir kelime dahi yoktur!'

"Bir an için gazetecilerin flaşları patlıyor, salonu deklanşör sesleri dolduruyor. Mahkeme heyeti sıkıntılı. Yargıç, Dayı'nın sözlerine verecek uygun bir yanıt aramaya çalışıyor olmalı ki, bir süre susuyor, etrafına bakıyor. Diğer yargıçlardan ve başkandan yardım mı bekliyor acaba? Eğer yardım bekliyorsa boşuna, çünkü hiçbirinin duruşma yargıcına akıl verecek hali yok. Konu kendilerini ilgilendirmiyormuş gibi, tartışmanın yükünü Talip ORHAN'a yıkmış, geriye çekilmişler. Uzun süren sıkıntılı andan kurtulmaya çalışan Talip ORHAN, nihayet sessizliği bozuyor:

'Fakat Dursun Karataş, savunmanızda hakaret etmek için illa sinkaf ediyorsunuz demeniz gerekmiyor. Birine faşist dersiniz bu da bir hakarettir.'

'Hayır, o kelime siyasal literatürde vardır, tıpkı emperyalizm, yeni-sömürgecilik vb. gibi...'

'Peki, tamam haklısınız, bu kelimenin bir bilimselliği olabilir. SİZ BURADA KENDİNİZİ SAVUNMAKTAN ÇOK BAŞKALARINI YARGILIYORSUNUZ. Şuna saldırıyorsunuz, buna saldırıyorsunuz...'

"Yargıç her şeyi bu cümleyle ifade ediyor. Evet, onlar bizden savunma bekliyorlar. Geçmişimizden, yaptıklarımızdan dolayı kendi köşemizde kendimizi savunmamızı, kendi kendimizi inkar etmemizi, geçmişimizi reddetmemizi bekliyorlar. Oysa biz kendimizi savunmuyor, faşizmi yargılıyoruz, oligarşinin, emperyalizmin sistemini yatırıyoruz masaya. Bu tavrımızdan geri adım atmamız isteniyor.

(*) CIA ajanı. Ortadoğu ve Türkiye'ye sık sık "ziyaret" yapanlardan biri.

'Tabii yargılayacağız. Bu bizim tarihsel görevimizdir. Düşüncelerimizi en geniş ve açık biçimiyle ortaya koyacağız. Neyi, niçin yaptığımızı halkımıza açıklayacağız.'

"Böyle bir tartışmayı açmak istemediğine bahse girebileceğim Talip Orhan, Dayı'nın her yanıtının arasına girip bir hamle yapmak istiyor. Ama yanıtlar karşısında o mevzide tutunamayacağını görüp geri çekiliyor. Yavaş yavaş tüm kozları tükeniyor. Geçen duruşmadaki uyarısını savunacak, haklı çıkaracak dayanaklar bulamıyor.

"Dayı ile yargıcın tartışmasına, bir noktadan sonra avukatlarımız da giriyor. Zaman kazanmak için avukatların söze girmesini olumlu karşılayan yargıç, müvekkilleriyle aynı paralelde konuşan avukatlara 'hadi onları anladık da size ne oluyor?' derecesine bakıyor. Ne üstün pozisyona geçebilmek için atak yapabiliyor, ne de geri adım atabiliyor. Tam bir çıkmazın içinde çırpınıyor. İzleyicilerimiz ise, 'bari pes de de kurtul artık' diyen gözlerle bakıyorlar yargıca. Talip Orhan son bir kez konuşma gereği duyuyor:

'Düzeni eleştirmeyin demiyoruz, ama siz Milli Güvenlik Konseyi'ni, 12 Eylül'ü yapanları, daha bir sürü kişi ve kurumu ağır biçimde suçluyorsunuz. Bizi onlar yargılayamaz, siz yargılayamazsınız diyorsunuz. Onlar buraya gelip sizi yargılayamaz ki!?'

"Son cümle yargıcın demagojiden başka medet umacağı bir şeyin kalmadığını gösteriyor. Bu demagoji, arkadaşların uğultulu tepkileriyle karşılanıyor ve bu uğultu arasında salondaki herkesin çok iyi anlayabileceği bir ses yükseliyor: 'DOĞRU SÖYLÜYORSUNUZ, ONLARIN YERİNE YARGI İŞİNİ SİZ YAPİYORSUNUZ.' Yargıcın demagojisi karşısında tam yerini bulan bu yanıt salonda gülüşmelere yol açıyor.

'Hayır... Yani öyle demek istemedim... Benim demek istediğim...'

"Sözlerinin gerisini getiremiyor yargıç. Ne demek istediğini gayet iyi anlıyoruz. Konuşmak için el kaldıran Sinan Kukul'a hemen söz veriyor, çünkü yargıcın zamana gereksinimi var.

"Savunmamızı kesmek istemeniz, bu salonda 12 Eylül ruhunun hala dolaştığının açık kanıtıdır. Savcılık makamı iddianame ve mütalaasında; bu vatan, bu halk uğruna, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm uğruna onlarca şehit veren, işkencelerde, sokaklarda, dağlarda katledilen; yıllarca zindanlarda çürütülmek istenen bizleri vatan haini, başka ülkelerin maşaları diye ilan eder, uyuşturucu ticareti yapanlarla ilişkimiz olduğu gibi en adice yalanları kanıtsız, belgesiz söylerken hakaret olmuyordu da, şimdi bizim söylediklerimiz mi hakaret oluyor?'

'Savcının elinde tek bir belge, tek bir kanıt olmadan uydurduğu yalanlara karşılık bizim söylediklerimizin hepsi belgelidir.'

'Biz diyoruz ki, bu ordu, kadınlarımızın ırzına geçip, işkence yapan, işkenceyle adam öldüren subaylarını görevde tutarak ödüllendirmiştir.'

'Biz diyoruz ki, 12 Eylül cuntası, faşisttir. Bu darbeyi ABD tezgahlamıştır.

Bunların gerçekliğini artık tüm dünya bildiği gibi, zamanın Amerikan Büyükelçisi James Spain bile darbe planındaki rolünü Anılar'ında övünerek anlatıyor. Sizin bilmezlikten gelmeniz neyi değiştirir?'

'Tüm bunlara karşın, savcı düşüncelerimizi dahi bilme, ona göre iddiada bulunma çabası göstermemiş, iddianame ve mütalaaların her satırına yalan yanlış bilgiler sokmuştur.'

'Savcı sizin görüşlerinizi bilmek zorunda değildir ki.' diyerek yine söz arasına giren yargıç, dilini tutmamanın cezasını çekiyor, yükselen tepkilerimizi alıyor:

'Bilmiyorsa nasıl iddiada bulunuyor? Savcı görüşlerimizi bilmeden bu kadar insanın idamını nasıl isteyebiliyor? Savcı o kadar cahildir ki, DEVRİMÇİ SOL'u TKP'nin güdümünde gösteriyor. Cahilliğini gidermek elindeyken, bunun için en küçük bir araştırma yapma gereğini duymamıştır. Savcı DEVRİMÇİ SOL'un yayınlarını okuma zahmetine katlansaydı ve oradaki bilgileri kullansaydı, bu iddiada bulunmayacaktı. Ama görüyoruz ki, size göre de savcının hakkımızda yüzlerce idam ve müebbetle varan cezalar istemesi için, iddia ettiği konuları bilmesi gerekmiyor. Öyle ya, ne gerek var!.. Sayın yargıç, bu gayri ciddiliktir... Eğer savcı bizim neyi, niçin yaptığımızı bilmiyorsa bıraksın bu işi.'

'Sözlerim yanlış anlaşıldı, yani ben demek istemiştik ki...'

Yargıç bugün ikinci kez sözlerinin yanlış anlaşıldığını söylüyor, kırdığı potları düzeltmeye çalışıyor ama sözlerinin arkasını da getiremiyor. Yargıç hatasını düzeltmeye çalışırken, bizlere dönen Dayı, 'getirin şu kitapları' diyor. Tayfun, o gün yanımızda getirdiğimiz bütün kitapları kucaklayıp, Dayı'nın konuştuğu kürsünün üzerine, yığıyor.

'Dursun Karataş, onlar da ne? Ne işi var onların?'

'Bunlar savunmamızda söylediklerimizin belgeleridir. Söylediğimiz her sözle ilgili kısımlar işaretlenmiştir.'

'Yani onların tümünü okuyacak mısınız?'

'Madem hakaret var deniyor ve bu bahaneyle savunmamız kesilmek isteniyor, öyleyse söylediklerimizin gerçeği dile getirdiğini ispat için okuyacağız.'

"'Çattık belaya' dercesine, yargıç kendini koltuğa salıveriyor. Ve onu ne gazetecilerin yeniden hareketlenişi, ne sekreterin muzipçe gülüşü ilgilendiriyor. Bir belayı dolamıştı başına, kurtulmak istedikçe daha bir dolanıyordu. Bezgin gözlerle, bir sağına bir soluna bakıp ortaklarından onay alıyor ve 'ara veriyoruz' dedikten sonra, cüppesini bir an önce çıkararak odasına yöneliyor.

'Verilen arada yakınlarımızla, izleyicilerimizle her zamanki gibi sohbeti koyalıştırıyoruz. 'Savunma'nızı keserlerse ne yapacaksınız?' diye merak edip duruyorlar. Böyle bir duruma sessiz kalmayacağımızı onlar da biliyordu. 'Sabredin' dedik.

'Mahkeme tarihinin en uzun duruşma arası oluyor bu. Ne yapacaklarına

bir türlü karar veremiyor olmalılar. İki buçuk saat sonra duruşma yargıcı kararı okuyor:

'Gereği düşünüldü... Sanıklar savunmadaki sözlerinin hakaret niteliği taşımadığını belirtmişlerdir... Savunmanın tutuklu sanıklarca okunmasına devam edilmesine karar verilmiştir.'

"İşte bu kadar, diyoruz. Yenilenlerin uzun açıklamalar yapmaya mecalleri yoktur. Talip Orhan, çatallaşan bir sesle:

'Buyrun, savunmanıza kim devam edecekse gelsin devam etsin.' diyor."

12 Eylülcü, Cuntacı Teröristler Panikte

3 Mart 1989

DEVİRİMCİ SOL Savunması'nda basın en çok ilgisini çeken konu "12 Eylül Teröristleri" başlıklı bölüm oldu. DEVİRİMCİ SOL mahkemesinde böyle bir liste okunacağını duyan basın, mahkemeye büyük ilgi gösterdi.

.....

Sadece basın değil, izleyicilerde kalabalık bugün. İzleyici kalabalığı Çevik Kuvvet'i de çekmiş yine. Bir iki Çevik Kuvvet polisi mahkemeyi görme merakıyla kapıdan içeri bakıp hemen uzaklaşıyorlar. Tutsakların tepkisiyle karşılaşmak istemediklerinden, bunu görünmeden yapmaya çalışıyorlar.

Savunma'nın bu bölümü, tutsaklarca geniş bir "Karşı-İddianame" niteliğinde düzenlenmiş. 12 Eylülcülerin anarşist, terörist olarak ilan ve mahkum etmeye çalıştığı devrimciler, asıl suçluların kimler olduğunu belgeliyorlar bu bölümde. Listede yaklaşık 1200 kişi var. Ancak bu listedekilerin sadece öne çıkan, deşifre olmuş, suçları açığa çıkmış isimler olduğu, gerçek suçluların tam bir listesini çıkarmanın bu aşamada ne olanaklı, ne de gerekli olduğu belirtiliyor. "Bu dosyada halkın adaletinden kaçamayacak olanlardan sadece bir bölümü yer alıyor." diyorlar konuşmalarında. Duruşma öncesinde, mahkemeye olan yoğun ilginin nedenini kendi aralarında konuşan tutsaklardan biri, diğerine; "Yarın gazetelerde 'DEVİRİMCİ SOL ölüm listesi yayınladı' diye çıkarsa şaşmam. Baksana, gazeteciler haber kokusu almışlar." diyor. Yanılmadığı ertesi gün basında çıkan benzer haberlerle ortaya çıkıyor. Bu haberler üzerine, bir sonraki duruşmada dilekçe veren tutsaklar, olaya yaklaşımlarının farklı olduğunu açıklıyorlar:

"Bir önceki duruşmada okuduğumuz bölümde, 12 Eylül'ün gerçek suçlularının ve teröristlerin listesini verdik. (...) Okuduğumuz listede adı geçenler, 12 Eylül suçlularıdır; tarih ve halk önünde hesap vereceklerdir. Ölüm listesi yayınlamadık, suçlu olduklarını, halkın adaletinden kaçamayacaklarını belirttik..."

Basın bu listeyi niçin "ölüm listesi" olarak algıladı? İşkencecilere, katliam yapanlara, halka baskı ve terör uygulayanlara, 12 Eylül gibi karanlık bir dönemin mimarlığını yapanlara, ölüm dışında başka bir cezanın verilemeyeceğini mi düşünüyorlar?

Savunma okuma sırası gelen Recai Dinçer kürsüye doğru ilerlerken, tut-saklar arasında, "Gazeteciler Recai'ye de 'devrim savcısı', 'halk mahkemeleri savcısı' diyebilirler." şeklinde espriler üretiliyor.

İçinde, MGK üyelerinin, üst düzey komutanların, valilerin, emniyet müdürlerinin, işkenceci polislerin, devrimcilere idam cezası veren mahkeme üyelerinin vb. isimlerinin olduğu bölüme, hangi suçların işlendiğine ilişkin bir "Suç Dosyası" ile giriliyor. "Suç Dosyası" şu paragrafla bitiyor:

"12 Eylül'ü 12 Eylül yapan tüm uygulamalara imza atan, onay veren, destekleyen ve icra eden tüm halk düşmanlarını, faşistleri, işkenceci katilleri, zor-baları, kan emici sömürücüleri, hainleri, muhbirleri... proletarya adına, Türkiye halkları adına suçluyoruz!"

"12 Eylül'ün gerçek suçluları, suçlarının hesabını Türkiye halklarına mutlaka ama mutlaka vereceklerdir!"

Mahkeme heyeti üyeleri bu sözleri "Bu ne cüret.", "Bu ne pervasızlık." diyen gözlerle dinliyorlar. Suçlular listesinin "12 Eylül'ün Savunucusu Hukukçular" başlığına sıra geldiğinde ise, daha bir dikkat kesiliyorlar. Acaba kendi isimleri de var mı? Sanıkların oluşturdukları "Karşı-İddianame"yi ciddiye almakla almamak arasında gidip geliyorlar. Geçmişte yüzlerce kişiyi "cezalandırdıklarını" söyleyen ve dediklerini yapmış olanlar acaba yeniden o dönemde olduğu gibi bir süreç başlatabilirler mi? Bu güçleri var mı? Yedikleri onca darbeye rağmen bellerini doğrultup harekete geçebilirler mi?

Mahkeme heyetindekiler, "12 Eylül'ün Savunucusu Hukukçular" bölümündeki isimlerin okunuşunu kafalarındaki bu tür sorulara yanıt arayarak dinlediler.

"12 Eylül döneminde yüz binlerce ilerici, yurtsever, demokrat ve devrimciyi faşist cuntanın emir ve talimatları doğrultusunda yargılayan, en ağır cezalara çarptıran, savaş hali hükümlerini uygulayarak savunma hakkını yok eden, işkencelere, işkencecilere göz yuman ve yüzlerce devrimci hakkında kalem kıran hakimler, savcılar, başsavcılar, adli müşavirler, hukukçulukla ilgisi olmadığı halde mahkemeleri yönlendiren mahkeme başkanları, Askeri Yargıtay üyeleri, savcıları ve diğer görevliler '12 Eylül Hukuku'nun tüm uygulamalarından sorumludurlar.

*"Herkesin sorumluluk düzeyi aynı olmamasına ve kimi görevliler, bu sistem içerisinde dürüst kişiliklerini ve hukukçu niteliğini korumaya çalışmasına karşın, bunlar istisnadır ve elbette, böylesi örnekler halkın yargısında dikkate alınacaktır." **

Askeri Yargıtay Başkanı Tuğgeneral Hakkı Erkan'la başlayan 12 Eylül savunucusu 'hukukçular' listesi okunurken, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı askeri savcı ve başsavcılar dendiğinde, tutsakların gözleri Askeri Savcı Recep

(*) "HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ", Derleyen: Dursun Karataş, Haziran Yay. Syf.1123

Sözen'i aradı. Ama yerinde yok, izinli. "Burada olsaydı tepkisi ne olurdu acaba? Korkunun zehir tadında bir gülüşle gizlenmesi mi, bir adım ötesini göremeyen bir göz kararı mı, kanın damarlardan çekilişi ve buz gibi bir terleyiş mi?" Recep Sözen'in ne tepki göstereceğini merak eden tutsakların merakları yanlarına kalıyor.

"Altı yoldaşımıza idam veren İstanbul 2 No'lu Askeri Mahkeme üye ve savcıları:

-Nuri Murat: Yargıç

-P.Kd.Alb. Ahmet Yıldırım: Başkan

-Hk.Ütğm. Necdet Celhan: Yargıç

-Bnb. Recep Sözen: Sıkıyönetim Kmt. Askeri Savcısı

-Behiç Aldemir: Sıkıyönetim Yardımcı Savcısı

-Kemalettin Önenç: Sıkıyönetim Yardımcı Savcısı"

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemelerine ilişkin isimler bi-tip, diğer illerdeki okunmaya başlanınca, heyetkiler rahatlayıp koltuklarına yayılıyorlar. İsimleri yok... Yok mu?... Bölüm şu paragrafla bitiyor:

*"...Elbette suçlular bu kadarla sınırlı değildir. Bunların hepsini sıralamak bugün için olanaklı ve gerekli değildir. Kuşkusuz bu isimlerle sınırlı olacağı anlamına gelmez. 12 Eylül'ün faşist uygulamalarına dolaylı ya da dolaysız olarak ortak olanlar mutlaka yargılanacak ve sorumlulukları ölçüsünde cezalandırılacaklardır. "***

"HALK DÜŞMANI FAŞİSTLER CEZASIZ KALMADI KALMAYACAK!" sloganlarıyla bölüme nokta koyan Tuğrul Özbek, Hasan Hüseyin'in dizelerini elindeki kalemi kırarcasına okuyor:

"bitti

bitti

her şey bitti onlar için

anaları yoktur onların

kardeşleri yoktur

yavruları yoktur onların

aşkları özlemleri bekledikleri yoktur

kime diyecekler güzelim diye

kime diyecekler yığidim diye

kime diyecekler gözümün nuru

ciğerimin köşesi

ömrümün varı diye sarmak için değil artık bu

kollar bu dudaklar uzanamaz artık hiçbir alına korkuyu

kambur gibi taşıyacaklar sevgisiz bedenlerinde

korkarak içecekler bir bardak suyu
 lme gider gibi varacaklar uykuya taş
 taş dökülüp giden duvar damla damla
 biten su hiçbir şey kurtaramaz artık
 onları onlar için her şey bitti
 sabah yoktur onlar için
 yağmur sonu yaz ğleleri, bozulmuş
 bağların hüznü ve balıklı gülüşü kapalı
 denizlerin ormanların soluyuşu haykırışı
 inanmanın kolkolalığın gücü umudu
 kurtuluşun yok yok

her şey bitti onlar için onlar için her
 şey bitti su değil içtikleri artık onların
 yedikleri ekmek değil el değil
 sıktıkları onlar için her şey bitti bu
 törenler bu cayırta bu ipekler bu
 altınlar bu yaldız bu kurşun
 saltanatı yalan yalan hepsi yalan
 korkudur bayrakları

korkudur urubular gibi dönen tepelerinde onlar
 için her şey bitti her şey bitti onlar için
 değil mi ki kırdılar bu fidanları
 değil mi ki ağlattılar bu anaları
 onlar için bitti her şey ne bir tutunacak
 dal ne bir dayanacak duvar
 bir kara haberin l yankısıdır onlar gözlerimizde demir
 parmaklıklar arkasından bakar gibi bakan gözlerimizde"

"Değil mi ki ağlattılar bu anaları/onlar için bitti her şey" dizeleri okundu-
 ġunda, DEVRİMCİ SOL Tutsakları tribündeki yaşlı insanlara bakıyorlar. Yıllar-
 dır ağlatılan analar, "analara ağlatılan" milyonları temsilen dimdik duruyorlar.
 İlk günlerde bu salonlarda gözyaşlarına boğulan bu insanlar, zulüm karşısın-

da dimdik durmayı, onurlarını direnişlerle ayakta tutmayı, ağlamadan, sızlanmadan kavga etmeyi öğrendiler. İtildiler, kakıldılar, yerlerde sürüklendiler. Coplandılar, gözaltında işkence görüp tutuklandılar ama yılmadılar; bütün Türkiye'ye örnek oldular... Şiir okunurken de gözlerini bir noktaya dikmiş, her biri birer anıt gibi duruyorlar. Tutsaklar yaşlı analarına, babalarına "Biz de sizinle onur duyuyoruz." diyen bir ifadeyle bakıyorlar.

Şiir bittiğinde öğle arası veriliyor. Ve salon her duruşma arası aldığı görünüme bürünüyor. Tek bir fark var.

Salonda görevli subaylardan biri, tutsaklar yakınlarıyla konuşurken, sessizce kürsü üzerinde duran Savunma dosyalarına yaklaşıp dosyayı karıştırmaya başlıyor. Bunu fark eden Dayı yüksek sesle soruyor:

"Ne o, adını mı arıyorsun listede?"

Subay elini ateşe değmişçesine çekiyor. Bu soru karşısında ne diyeceğini bilemiyor.

"Henüz adın oraya geçecek kadar büyümedi."

Bu sözler karşısında rahatlayan subay, sahte bir tavra bürünüyor.

"Yarın bu devlet yıkılsa, sizin devletiniz kurulsa, yine görev yaparım. Benim kimseye düşmanlığım yok."

"VERİN KARARINIZI" SIRA BİZE GELSİN

31 Mart 1989

"Bugün Savunma'nın son bölümü okunacak. Ancak bunlar sadece Savunma'daki son sözlerimiz olacak. Çünkü 'Son Söz'ümüzü Türkiye halklarının bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini zaferle taçlandırıdığımızda söylemiş olacağız."

"Mahkemeye giderken bunları düşünüyorduk." diyor, yıllardır tutuklu olan devrimci ve devam diyor:

"Tarihsel-siyasal görevimizi yerine getirmenin, mücadele tarihine yeni bir altın sayfa eklemenin onurunu, heyecanını, coşkusunu duyarak gittik. Çünkü, en zor koşullarda, devrimciyim, Marksist-Leninistim demenin, örgütü ve davayı savunmanın can ve kan pahası bir bedeli gerektirdiği koşullarda, örgütümüzü, davamızı ve geçmişimizi savunmuş, geleceğe olumlu bir miras bırakmıştık. Türkiye solunun tarihine, burjuvazinin mahkemelerinde, davasını, eylemlerini savunma anlamında iz bırakacak, ders alınacak bir sayfa eklediğimize inanıyorduk. Bu sayfayı yazabilmek için bir bedel ödenmesi gerektiği bilinciyle, sözümüzü sakınmasız kullandık. Eylemlerimizi savunurken kullandığımız her sözcüğün, hakkımızda verilecek idam kararlarına birer 'delil' olacağını bilerek hareket ettik. Devleti yıkmak, Devrimci Halk İktidarı'nı kurmak için mücadele ettiğimizi ve bundan sonra da edeceğimizi haykırdık.

"Ne kimileri gibi burjuvaziye 'aldatma' adına dolambaçlı yollara saptık, kendimizi farklı biçimde ifade ettik, ne de mahkemelerde gizli pişmanlık ifa-

de edenlerin tavrını benimsedik. Davayı inkârın, örgütlülüğten kaçışın, 'geçmiş eleştirel bakış' adı altında devrimci tarihine küfretmenin, emperyalizmin ve oligarşinin oyununa gelindiğini açıklamanın moda olduğu bir dönemde; 'Verin Kararınızı' diyorduk. 'Verin kararınızı ama bilin ki, işkenceleriniz, zindanlarınız, ağır cezalarınız, idamlarınız haklılığımızı gölgelemeye, tarihin akışını değiştirmeye yetmeyecektir.'

"Şuna tüm yüreğimizle inanıyoruz ki, er ya da geç, faşist diktatörlüğü mutlaka yıkacak, işçilerin, köylülerin, emekçilerin devrimci iktidarını kuracağız.

"Bugün tribündeki kalabalığa baktıkça, 'BİZ HALKIZ VE HAKLIYIZ', 'HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ' sloganlarımızın boş birer ajitasyon sözcükleri olmadığını, dost düşman herkesin anlaması gerektiğini düşünüyordum. Oligarşi bizi tutsak etmiş ama yenememişti; ne düşüncelerimizi, ne de mücadelemizi yok edebilmişti. Ağır darbeler almış, ölüm kalım mücadelesi verdiğimiz, bir avuç insanla da olsa ayakta kalmak için hiçbir özveriden ve riskten kaçınmadığımız günleri geride bırakmış, her geçen gün büyüyen, güçlenen ve ayakları yere sağlam basan bir anlayış, giderek daha çok halkla bütünleşen bir mücadele yaratmıştık. Bundan daha büyük bir onur, daha büyük bir sevinç olabilir miydi?

"YAŞASIN TÜRK VE KÜRT HALKLARININ KARDEŞLİĞİ', 'YAŞASIN MARKSİZM-LENİNİZM' sloganlarıyla Savunma'nın okunuşunu bitiren Dayı, yerine otururken, salon derin bir sessizliğe bürünmüştü. Heyet salondan çıkarken, biz de tribünlerin önündeki yerimizi almıştık. Tribündeki izleyicilerin öne doğru akışı ile birlikte üzerimize karanfiller yağmaya başladı. Bu ödül... Bu ödül her şeye bedel... Bu ödül cezaevlerinde çekilen acıların, kaybettiğimiz canların ve kanların boşa olmadığını, şehitlerimizin, 'ölülerimizin başlarına basarak' mücadelemizi yükseklerle taşıdığımızı gösteriyordu. Gözyaşlarını tutmak için çaba harcamaya gerek yoktu. Dağlarda, sokaklarda, okul önlerinde, grev yerlerinde şehit verdiklerimiz, beş yıl önce hastanede kızıl karanfillerle süslediğimiz yataklarından ölümsüzlüğe yolcu ettiğimiz Apo, Hasan ve Haydar da bugünleri, bu mutluluğu görmüşler, bugünleri gördükleri için rahatça ölümü kucaklayabilmişlerdi.

"Onlar bir gelenek yarattılar ve bu gelenek daha şimdiden, binlerce yoldaş tarafından sokaklara, meydanlara taşındı. Onlar şimdi binlerin yüreğinde, bilincinde taşınan birer simge. Dört bir yanımıza düşen karanfilleri özenle topluyoruz yerden. Bunlar cezaevine döndüğümüzde, koşulların en güzel köşelerini süsleyecek... Duruşmalardan iki kez atıldığı için bu anı yaşayamayan yoldaşlarımıza bu tabloyu öyle bir anlatabilmeliyiz ki, göremedikleri bu güzelliği yaşayabilsinler. Onların da mutluluktan gözleri yaşarsın. Evet, bu karanfillerde bu tablo saklı ve biz onu cezaevine de taşıyacağız.

"Tribündeki izleyicilerimiz tam anlamıyla yediden yetmişe yaş grubundan oluşuyor. Kömürlükten bozma küçücük bir yeri düzenleyerek, 'Demokrasi İçin Mücadeleci Çocuk Kulübü' kuran 7-10 yaşındaki çocuklar da burada. Ev-

leri başlarına yıkılmak istenen 50-60 yaşlarındaki gecekondu kadınlar, erkekler de... Bir astsubay yanıma yanaşıp, 'Bu kadar insanı parayla mı getirtiyorsunuz?' dediğinde, bu sözlerin sahibine acıyorum, içimden başka bir duygu geçmiyor. 'Zavallı adam' diyorum. 'Hiçbir zaman bir davanın, bir idealin adamı olamamış bu zavallı emir kulu, her şeyi para ile ölçüyor ve gözleri açık olduğu halde salonda olan biteni göremiyor. Miting meydanlarını doldurmak için ilkokulları ve fabrikaları bile tatil ettirip kalabalık toplayanlardan başka örnek görmemiş ki! Oy toplamak için, şeker, pirinç vb. dağıtan burjuva partilerinin yöntemleri dışında bir şey duymamış ki! Kar kış demeden duruşmaları izlemeye gelen, fişlenmek, işten atılmak, sürgün edilmek, gözaltına alınmak, işkence görmek pahasına nizamiyeye kimliğini bırakan bu insanların, bütün bunları para için göze alamayacaklarını anlama yetisinden yoksun bir zavallı! Her şey bir yana, insanın para için işkenceyi göze alamayacağını nasıl kavramıyor? Faşizmin insanı robotlaştırması bu olsa gerek' diyorum.

'Bir insan gözaltına alınmayı, işinden olmayı, işkence görmeyi para için göze alabilir mi? Örneğin, böyle bir şeyi yapmak için sen ne kadar para istersin? Bu insanlar bütün bunları göze alarak geliyorlar... Paradan başka bir değer tanımaz mısınız siz?.. Belki bir gün sen de anlarsın bu kadar insanı her duruşma buraya çekenin ne olduğunu? Belki bir gün sen de üzerimize kırmızı karanfiller atarsın, cop ve kurşun yerine... Ama önce omuzunun üstünde başkasına değil, kendine ait bir kafa taşımayı öğrenmen gerek.'

"Sözlerimi tam anladığından kuşku duyuyorum. Yüzüme anlamsız anlamsız bakıp uzaklaşıyor... Zavallı adam."

BÖLÜM: XI

SAVUNMA'NIN TANIKLARI

AİLELER MAHKEMEDE ÖĞRENCİYDİLER, DİRENİŞİN ÖĞRETMENİ OLDULAR

12 Eylül faşist cuntası yüz binlerce devrimci, ilerici ve yurtseveri cezaevlerine doldurup işkenceyle, baskıyla teslim almaya yöneldiğinde, cezalandırılan sadece tutsaklar değil, aynı zamanda aileleri, yakınlarıydı da...

Oğulları, kızları gece yarıları yataklarından kaldırılıp götürülen ve yakınlarından aylarca ya da bir daha hiç haber alamayan aileler, ilk şaşkınlığın ardından korkunun bir faydası olmadığını görüp kaybolan, işkenceye alınan yakınlarını bulma, kurtarma çareleri aramaya başladılar.

Emniyet müdürlükleri, karakollar,ve diğer işkence merkezlerinin önüne, yakınlarını sormaya, ürke-çekine gittiler. Onları korkutan, hem "anarşist-terörist" diye tanıtılanların yakınları olmaktan dolayı kendilerine de zarar gelebileceğini düşünmeleri, hem de başvurdukları kapılardan yüzgeri edilme olasılığı idi. Her şeye karşın, o güne kadar bilmedikleri, tanımadıkları kapıları aşındırdılar. Bir sonuç çıkmadı. Günler haftalara, haftalar aylara, aylar mevsimlere dönüp 90 günlük gözetim süresi bitti. Umutları, "Nasıl olsa suçsuzlar, savcılıkta bırakılırlar"a dönüştü.

Savcılık, ailelerin "adalet" beklentilerine yanıt vermedi. "Hele bir mahkeme-

leri açilsın, nasıl olsa çıkar." düşüncesi yeni umudun adı oldu.

Ancak mahkemeler bir türlü açılmak bilmiyordu. Aylar yıllara, umut umutsuzluğa dönüşmeye başlamıştı.

Mahkemenin açılmasıyla yakınlarının tahliyesine umut bağlayanlar, gide-rek başka acılar yaşamaya başladılar. Cezaevlerinin işkencehanelerden farkı yoktu. Cezaevlerinin bu hali, onları daha çok korkutur oldu. "Hadi karakollar-da, şubelerde işkence yapıyorlar ama cezaevinde işkence neyin nesi olu-yordu? "Eli kolu bağlı adam dövülür mü? Suçluysalar yatıyorlar işte, daha ne istiyorlar?"dı. İşkenceyi, insanın insana yapamayacağı bir zulüm olarak gören bu insanlar, her gün yeni bir gerçekle yüz yüze geldikçe, dünyalarının ne ka-dar küçük olduğunu kavramaya başladılar.

Yakınları gözaltına alınıp, sonra da cezaevine atılan aileler önceleri, "Hiç ol-mazsa nerede olduğunu, sağ olduğunu biliyoruz, kaçakken öyle mi, her gün ölüm haberlerini bekliyorduk, iyi ki yakalandın, nasıl olsa suçsuzsun, yatar çı-karsın." sözlerini çokça ediyorlardı. Onlara göre adalet er geç tecelli edecekti.

Mahkemede tahliye bekleyenler, yakınlarının mahkemeye çıkmadan işken-celerde öleceği, sakat kalacağı korkusuna kapıldılar. "Niçin işkence yapıyor-lar? Siz rahat durmuyor musunuz yoksa?" diye kuşkuyla soranlar, işkence için çokça bahanelerin olduğunu da öğrendiler sonra. Bir şeyler yapmak gere-kiyordu.

Cezaevi kapılarından ayrılmaz olmuşlardı. İçerden durmadan slogan sesleri geliyordu... Açlık grevi uzadıkça ölüm haberleri bekler oldular. Cezaevinden çıkan her aracın içinde ölü taşıyor kuşkusuna kapıldılar. Bir şeyler yapmak gerekiyordu. Ama ne... ve nasıl?... "Dilekçe verelim.", "Adli müşavirle, müdürle görüşelim.", "Ankara'ya gidelim." önerileri dolaşmaya başladı. Çekine çekine harekete geçtiler. O güne kadar evinden, mutfağından çıkmamış, eviyle işi (ya da en çok ev-işyeri-kahvehane) arasında mekik dokumuş insanlar, dünya-ya açılıyorlardı.

Çaldıkları kapılar yüzlerine kapandı, horlandılar. "Anarşist evlat doğuraca-ğına taş doğursaydın!", "Baba olarak hayırlı evlat yetiştirseydiniz, bunlar ol-mazdı, memleket bu hale gelmezdi!" Bu sözlerle kovulmak içlerini eziyor, yakı-yordu. Ümit bağladıkları devlet kapılarından kovulmak, tutuklu yakınlarını birbi-rine daha bir yakınlıştırdı. Ancak böyle bir dayanışmayla ayakta kalabiliyorlardı.

2 Ekim 1981 günü, açlık grevi yapan yakınlarının sorunlarını anlatmak için gittikleri Selimiye'de Adli Müşavirle görüşme istemleri copla, yerlerde sürük-lenmeyle karşılık buldu. İçlerinden on kişi gözaltına alındı ve sonra Metris'e ya-kınlarının yanlarına konuldular. Görüşemedikleri yakınlarına böyle daha yakın olmuşlardı. O güne kadar duydukları Metris'i bizzat yaşayarak gördüler. Yan-larında bulunan bir genç kadını işkenceye vermemek için direndiler ve "Bize böyle yaptıklarına göre, onlara neler yapıyorlar kim bilir?"* diye düşündüler.

(*) Metris Tarihi/Bir Direniş Odağı Metris, syf.596

Direndikleri halde, genç kadını kurtaramamışlardı. İçlerinden biri pencereye gidip, heyecanla havalandırmaya bağıırıyordu: "Yavrularım! Direndik ama aldılar!"

Bir süre önce, "Aman rahat durun, subaylar ne derse yapın ki, işkence yapmasınlar." diye yakınlarına telkinde bulunan bu insanlar, şimdi "Direndik ama aldılar." sözleriyle "Yeterince direnemedik mi acaba?" kuşkusuyla eziklik duyuyorlardı.

DEVİRİMCİ SOL II Davasının ilk duruşmalarına aileler büyük umutlarla, korkularla, tedirginlikle gittiler. Duruşmada "kimlik bildirimi" konusunda tartışmanın büyümesi karşısında tedirginlikleri, korkuları büyüdü. Yakınlarının niçin kimlik bildiriminden önce ille de konuşmak istediklerini anlayamadılar. Mahkeme ile böyle tartışılırsa, tahliye olmaları güçleşirdi. Bu kadarcık şeyi düşünemiyorlar mıydı?

Subay, askerleri harekete geçirip yakınlarıyla askerler karşı karşıya gelince, tribünlerde korkulu çığlıklar, heyecanlı titreyişler, ağlamaklı, yalvarmalı sesler yükseldi. Kaygıları büyüdü. "Bu deli çocuklar niye böyle yapıyorlardı!

Yakınlarının kol kola girerek dışarı atılmak istenen arkadaşlarını çevreleyip korumaları, cop, tekme, yumruklara karşı askerlerin, subayın yüzüne doğru slogan atmaları karşısında çok etkilendiler. Yakınlarının direnişi askerleri caydırmış, mahkeme, atma kararını geri almıştı. Bu insanlar birbirlerine ne kadar tutkundular. Direnmişler, arkadaşlarını vermemişlerdi. Yakınlarıyla uğraşırken askerler tribünleri de boşaltmak istemişlerdi. Aileler çıkmaya hazırlanıyorlardı ki, aşağıdan bir ses, "Çıkmayın!" diye bağırdı. Bu ses tutuklu ailelerini kendine getirdi. Oldukları yerde çakılıp kaldılar. Askerler iteklediler, cop gösterdiler ama nafi! Büyülenmiş gibiydiler.

Salondaki ve tribündeki direniş karşısında, mahkemenin geri adımı ailelere rahat bir soluk aldırdı. Biraz düşününce, bunun birlik olmanın, kenetlenmenin sonucu başardığını gördüler.

15 Mart 1982 günü duruşmadan, daha çok şey yapabileceklerini, karşı konulmaz görünen güçlere bile geri adım atılabileceğini, kendilerine güvenmeleri gerektiğini söyleyen yakınlarının sözlerinin boş laf olmadığına gözleriyle tanık olmanın kazanımlarıyla ayrıldılar. Ve ondan sonraki günlerde, cezaevi ve mahkeme kapıları, tutuklu yakınlarına okul oldu. İçerdeki her türlü gelişme doğrudan onlara da yansıdı; ziyaret, avukat, kalem, kağıt, kitap, havalandırma yasakları, işkenceler...

Cezaevi önünü evlerinin önüne çeviren ve cezaevi kapılarında sabahtan akşama kadar nöbet beklemeyi gönüllü görev belleyen bu insanlar, cezaevlerinde binlerce insanın, "İŞKENCE YAPMAK ŞEREFSİZLİKTİR", "KAHROLSUN FAŞİZM" sloganlarını duydukça, copları, yumrukları, tekmeleri kendileri yiyormuşçasına acı çekiyorlardı. 1.şubede tecrit odasında işkence sesleri altında işkenceye alınacak insanlara benziyorlardı. Kimisinin elinde örgü vardı. Dikkatini örgüye vererek sesleri duymamak için çaba gösteriyor, görüşün serbest

olacağı günlerde, ördüğü bu kazakla yakınının ısınacağı umuduyla kendi yüreğini ısıtıyordu.

Öyle zaman oldu ki, ziyaret olmasa da mahkemede görebildikleri yakınlarını hiç göremez oldular. Eskiden dövülerek getiriliyorlar, yara bere içinde de olsa duruşmalara çıkıyorlardı. Oysa şimdi, tek tip elbise nedeniyle mahkemelere alınmıyorlardı.

Yaşam onlara çok şey öğretti.

19 Mayıs 1984 günü Taksim Meydanı'nda tören yapılırken, bir grup tutuklu yakını taşıdıkları çelengi anıta bıraktı. Yakınlarının ölmesini istemeyen tutuklu yakınları, militarizmin gövde gösterisi yaptığı bir sırada, tam bir cesaret örneğiyle karanlıkların yarılması için zorluyorlardı meydanı. Hepsisi de gözaltına alınıp tutuklandılar. Eylemlerini mahkemelerde de savundular.

Bu insanlar, yıllar geçtikçe sadece kendi yakınları için değil, bütün insanlığın ortak sorunları ve amaçları için de kavgayı kucaklamaya başladılarsa ve valiler, "Hangi taşı kaldırsak altından çıkıyorsunuz." diye rahatsızlıklarını ifade ettilerse, işte bu gelişim içinde oldu.

Evet, onlar örgütlü mücadelenin bir parçasıydılar artık.

Direniş, Ölüm ve Yaşamı Güzelledik Mahkeme Salonunda

16 Haziran 1988

Tutsakların salona girmesinden bir süre sonra avukatlar geldi. Sonra aileler ve tutuksuzlar ellerinde birer ikişer karanfille içeriye girdiler. Duruşma başlamadan önce TAYAD'lı aileler tüm tutsakları tribünün önüne çağırdılar. Heyecanlı oldukları belli. Tutsakların hepsi tribünün önüne geldiğinde, TAYAD'lı küçük bir kız, kısa ama anlamlı bir konuşma yapıyor:

"Tutsaklık koşullarında cesaret ve inançla gerçekleştirdiğiniz Ölüm Orucu direnişinizin 4. yıldönümünde, 4 şehidimizi saygıyla anıyor, bu onurlu mücadelede şehit düşenleri devrimci sol güçlerin mücadelesinde yaşatacağımıza ant içiyoruz."

Bu kısa konuşmadan sonra, ellerindeki karanfilleri tutsaklara doğru attılar. Dört mücadele yoldaşlarının, anılarının, mücadelelerinin yaşatılması, sahip çıkılması tutsakların gözlerini yaşartıyor. Herkes karmaşık ama bir top ışık kadar aydınlık duygular içersinde kalıyor. Gözlerde yaş, yüzlerde mutlu bir gülümseme ve boğazlarına düğümlenen hıçkırık...

"Siyasi cinayet", "intihar"... Yıllarca hem Ölüm Orucu direnişi için bu sıfatları kullanıp, hem de direnişe "sahip çıkan" bildiriler dağıtanların bu sahneleri görmesi ne güzel olurdu! Böyle "cinayeti", "siyasi intihar"ı kim istemez ki diye düşünüyor DEVRİMCİ SOL Tutsakları. Zor günlerde birlikteliğin, bütünleşmenin, aynı ruh dalgasında erimenin yarattığı bu kardeşlik ortamına, tutsaklar alkışlarıyla katılıyor, coşkuyu, inancı güzelleştiriyor, selamlıyorlar.

İki gün önce cezaevinde, Ölüm Orucu şehitlerini şiirlerle, marşlarla, günün anlamı üzerine konuşmalarla, sloganlarla ve Ölüm Orucu direnişini anla-

tan bir oyunla anmıştı DEVRİMCİ SOL Tutsakları. Şehitlere söz verilmişti: Bayrak en yukarıda taşınacaktı. Tutsaklar şehitlerin yüzünü kara çıkarmış, sözlerine bağlılıklarını cezaevi mücadelesini ilerleterek, bugünlere taşıyarak göstermişlerdi. Bugün bir kez daha bu coşkuyu, heyecanı yaşayacaklarını tahmin ediyorlardı. Bir tutsak, "Keşke şehit yoldaşlarımız da bugünü görselerdi." dedi. Bir başka tutsak, bu sözlerin içeriğini doldurdu: "Onlar bugünleri görebildikleri için şehitlik yoluna dizildiler." Tutsaklara atılan ve şimdi göğüsleri süsleyen karanfilde bir APO, bir HAYDAR, bir FATİH, bir HASAN gülümsüyordu.

Bugün bir başka mutluluğu daha yaşadılar tutsaklar. Mücadeleyi paylaştıkları iki arkadaşlarının nişanlarını bu anlamlı güne taşıdılar. Dışardaki mücadeleye omuz veren iki arkadaşlarının nişanıyla "Direniş, Ölüm ve Yaşam"ı güzellediler.

Nişan için cezaevinden getirdikleri pastayı, tutsaklar, tutuksuz arkadaşlarına, ailelerine, avukatlarına, gazetecilere sundular. Bu olaydan hayli etkilenen iki bayan gazeteci, nişanların fotoğraflarını çektiler. Yalnız, gazetecilere gerekçeleri anlatılarak, bunun haber yapılmaması rica edildi. Gazeteciler de, farklı bir amaçla kullanılır düşüncesiyle bu ricayı anlayışla karşıladılar.

Görünüşte büyük bir çelişki yaşanıyordu. Bir yanda Ölüm Orucu direnişinin 4. yıldönümü, diğer yanda iki devrimcinin nişanının kutlanması... Ama burada ölüm de, nişan da kaynağını'derin insan sevgisinden alan, halkların gerçek kurtuluşu için mücadele eden insanların, mücadeleyle onurlu yaşama bağlılıklarının ifadesi olarak biçimlenmişti. Yoksa, dipdiri kızıl karanfillerin doğadan koparılarak göğüslere takılmasının, yeni doğan çocuklara APO, HAYDAR, FATİH, HASAN isimlerinin verilmesinin ne anlamı olabilirdi?

...

Mahkeme salonunun forum alanına, korsan mitinge, seminere, basın toplantısına dönüştürülmesi bedelsiz olmadı. Bu salonda bizzat mahkeme heyetinin emirleriyle, tutsaklar yüzlerce asker tarafından cop ve dipçiklerle dövülmüş, yerlerde sürüklenmiş, salon dışında don atlet saatlerce bekletilmişlerdi. Gıyapta yargılanma, iki kez atılarak bir daha duruşmalara alınmama, kısacası gösterilen siyasi tavır sonucu, buradaki çarpışmanın tüm sorumluluğunu yüklenmiş olmanın meyveleri toplanıyordu şimdi. Bu salonu devrimciler bir forum alanına, cuntanın tutsaklar için hazırladığı sanık sandalyesini "devrimin sesi"ne dönüştürdülerse, bu ne kimsenin onlara bir şeyler bahşetmesiyle, ne de mahkemenin ve cuntanın demokratikliği ile ilgilidir. Bu haklar direnilerek alındı. Bu salonda DEVRİMCİ SOL Tutsakları, tutsak yakınları direndiler. Dışarda arkadaşları ve demokratik kitle örgütleri direndiler. "VE SONUÇTA BİZ KAZANDIK" demeyi hak ettiler.

Savunmanın Tanıkları

Cuntanın yıllarca kapalı Kapılar ardında yürütmek istediği, kamuoyuna kattığı, adeta "gizli celse"lere dönüştürdüğü, iki buçuk yıl sanıksız yürüyen

DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI, direnişin kazanımlarına paralel olarak izleyicilere açıldı, kamuoyunun ilgisini çekti.

Sekiz yıl süren yargılamalar sürecinde, davanın birçok tanığı oldu. Bunlar sadece tutuklu yakınları değildi. Avukatlar, gazeteciler, yabancı ülkelere gelen insan hakları heyetleri, salonda güvenlik görevlisi olarak bulunan subaylar ve askerler de mahkemenin tanıklarıydılar.

DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI'nın iki tür tanığı vardı. Birinci türdekiler, DEVİRİMCİ SOL'un eylemlerine tanıklık edip, askeri savcılık tarafından DEVİRİMCİ SOL Tutsakları aleyhine tanıklığa zorlananlardı. Bunlardan pek azı aleyhte tanıklık yaptı, dolayısıyla mahkeme heyeti ve askeri savcı bu tanıklardan aradığını bulamadı. İkinci tür tanıklar ise, mahkeme salonunun değişmez yüzleriydi. Avukatlar, gazeteciler, tutuklu aileleri; yabancı ülkelere gelen insan hakları heyetleri ve hatta bayan sekreterler, salonda görev yapan askerler... Bunlara savunmanın tanıkları diyebiliriz.

Mahkemenin sekreteri ile askerleri nasıl savunma tanığı sayabiliyoruz? Evet, bunlar "savunma tanıkları"dır, çünkü her ne kadar önyargıları olsa da, dava duruşmaları boyunca tanık oldukları şeyler onları ister istemez etkiledi. DEVİRİMCİ SOL Tutsaklarını tanıdılar ve olaylara daha objektif bakmaya başladılar. En azından önyargılarını, komutanlarının DEVİRİMCİ SOL Tutsakları aleyhine anlattıklarını sorgulamayı öğrendiler. Duruşma salonunda DEVİRİMCİ SOL Tutsaklarına yönelik operasyon yapıp yerlerde sürüklerken bile değişiyorlardı. Komutanlarının anlattıkları ile "gaza gelip" saldırdıkları bu insanların düşmanca bir tavrını görmemişlerdi. Üstelik bu insanlar, bir dava için ölümü göze almış insanlardı. Düşüncelerini her koşulda savunuyorlardı. Mahkemede yargıçlarla konuşurlarken de, komutanlarıyla tartışırken de korkusuzdular, laflarını esirgemiyorlardı. Aylarca aç kaldıkları günlerde, bir deri bir kemik kalmış hallerini görmüşlerdi. O halde bile neşeliydiler.

Gözleriyle görmeseler inanmayacakları olaylara tanıklık eden 20 yaşlarındaki bu genç askerler ve subaylar, Ana Dava sürecinden değişerek geçtiler. Evlerine, köylerine döndüklerinde anlatacakları o kadar çok şeyleri vardı ki... Objektif olarak DEVİRİMCİ SOL Tutsakları lehinde tanıklık edeceklerdi, aksini yapmaları için hiçbir neden yoktu.

Her duruşmada yaşanan olaylara tanıklık, askerlerden yabancı heyetlere kadar herkesi etkiledi, dönüştürdü.

Mahkemede Ölüm Orucu Sohbeti

11 Haziran 1984 günkü duruşmaya çıkan bir tutsak anlatıyor: *"Konuşmamı bitirdiğimde epeyce yorulmuştum. Avukatlar ve aileler konuşmamın tek bir sözcüğünü bile kaçırmadılar. Basın da fotoğraf çekiyor, not alıyordu.*

"Yerime dönerken, ailelerle göz göze geldim. Hepsî gözü yaşlı bir şekilde bana bakıyorlardı. Gözlerinde, söylediklerini sözcüğü sözcüğüne kavra-

dık diyen bir ifade vardı. Kendi aralarında eylemle ilgili sessizce konuşuyorlardı. Uzun süredir bizim sağlığınıza hakkında bir haber alamamışlardı. Şimdi ise gelişmeleri, doğrudan direnişin içinde yer alan birinin ağzından öğreniyorlar, görüyorlardı. En çok sevdikleri insanların gönüllü ölüme yatmalarını bazıları tam anlayamıyor ve duygusal bir tepkiyle, 'Oğlum, siz ölüyorsunuz ama dışarda kimsenin umurunda değil, insanlar artık hiçbir şeyle ilgilenmiyor, bir şeyler bilenler de başını eğip uzaklaşıyor.' değerlendirmesini yapıyorlardı.

"Mahkemede Ölüm Orucu ile ilgili açıklama hemen arkamızdaki sırada oturan 'bağımsızlar'ı bile etkiliyor. Yaratılan atmosfer askerleri de hayrete düşürüyor, şaşırtıyor ve saygılı bir konuma sürüklüyordu. Onlarca, değil 60 gün, 60 saat bile aç kalmak düşünülemezdi. 'İnsan nasıl o kadar gün aç kalır? Bu işte bir şey var ama ne?' diyorlardı. Açlık grevindekilerin bir deri bir kemik halini görmeseler buna kesinlikle inanmayacaklardı.

.....

"Arkadaşlarla, verilen aradan yararlanarak yeniden sohbete başladık. Direnişimizin engellerini, bizi ileriki günlerde hangi zorlukların beklediğini, haklarımızı eylem sonunda alamasak bile, tek tip elbise giymeme tavrımızı sürdürdüğümüzü ve direnişin başka biçimler alarak devam edeceğini konuştuk.

"Bu arada bir arkadaş, 'bağımsızlar'la konuşmak için gidiyor. Biz açlık grevinde olduğumuz için çay ve yemek almıyoruz. Ama eylemde yer almayanlar var. Onların yemeklerini yemeleri için gidip özel olarak konuşuluyor:

'Bizler biliyorsunuz açlık grevi-Ölüm Orucu eylemi içersindeyiz. Bu nedenle yemek almıyoruz. Ama sizin aç kalmanız anlamsızdır. Oturup yemeklerinizi yiğün.'

'Hayır arkadaş... Sizler inandığınız bir dava için günlerce aç yaşıyorsunuz. Bizler de bir öğün yememişiz önemli değil. Biz herhangi bir siyasi gruptan olmamakla birlikte, sizin eyleminizi doğru ve haklı bir eylem olarak değerlendiriyoruz. Eyleminize saygımız var. Yemek için ısrar etmeyin. Duyarlılığınız için teşekkür ederiz.'

'Yine de siz bilirsiniz. Bizim, sizin bir baskılanma altında kalmamanız için düşüncemizi iletmemiz gerekiyordu. Ama tabii ki, yemek istemiyorsanız yemezsiniz.'

"Bir arkadaş da askerlerle sohbet ediyordu:

'Komutanlarınız sizi insanlığınızdan çıkarmaya çalışıyor. Bize zorla bir şey yaptıramayacaklarını artık anlamaları gerekir. Sizler de biraz düşünün. Bu insanlar sırf propaganda olsun diye, keyifleri böyle istedi diye aç kalıp ölüme yatmıyorlar. Sen durup dururken Ölüm Orucu yapar mısın?'

'Söylenenleri sessizce, saygılı biçimde 'dinliyorlar, komutanları da çevrelerinde olduğundan pek konuşmak istemiyorlar. Fakat birisi dayanamıyor:

'Abi, nasıl oluyor da 60 gündür aç kalabiliyorsunuz?'

'Bu tamamen inandığın davaya bağlılık meselesidir. Haklılığına inanarak onurunu çiğnetmeme, kendi kişiliğine, siyasi kimliğine sahip çıkma meselesidir. Birileri gelip sana inandığın değerleri değiştir dese kabul eder misin? Etmezsin. Ama bizi inançlarımızdan zorla vazgeçirmeye çalışıyorlar. Bunlara karşı çıkan insanlar aç kalır ve direnir, gerekirse ölüme yatarlar.'

'Gerçekten hiçbir şey yemiyor musunuz?'

'Sadece su ve sigara.'

'İnanamıyorum. Biz Ramazan ayında 30 gün oruç tutarken mahvoluyoruz. Üstelik de her gün yememize rağmen... Gerçekten sizi anlayamıyorum ama saygı duyuyorum...'

.....

"Aileler arasında üç yabancı konuk var. Ailelere onların kim olduklarını sorduk. Almanya'dan avukatlar adına gelen bir heyet olduğunu söylediler. Mahkemeyi ve Ölüm Orucu ile ilgili gelişmeleri öğrenmeye gelmişlerdi. 'Tüm gelişmeleri onlara da ayrıntılı bir şekilde anlatın.' diyoruz. Ama biz bununla da yetinmek istemiyoruz.

"Duruşma, verilen aradan sonra tekrar başlayınca, İngilizce bilen bir arkadaş, oturduğu yerden işaretparmağıyla harfleri havaya yazarak, tribünden Alman konukların okumalarını sağlıyordu. Yargıçların görüp müdahale etmemeleri için de birkaç kişi yazı yazan arkadaşın önünü kapatarak görünmesini engelliyordu. Yazılan her kelimedden sonra konuklar tribünden 'tamam' işareti veriyor, yazan arkadaş devam ediyordu. Böylece iki saat boyunca söyleyeceklerimizin bir özetini konuklara aktarmış olduk.

"Duruşma bittikten sonra, son olarak, ailelerimize ve Alman konuklara söyleyeceğimiz şeyleri söylüyoruz. Onlar ayrılmak istemiyorlar. Bıraksalar kalacaklar. Giderken, her biri uzun bir ayrılık başlangıcıymış gibi durmadan el sallıyor, 'Sizi seviyoruz!' diye bağırlıyorlar. Duygulu bir vedalaşma oldu. Alman konuklar daha anlamlı bir son hazırlamışlar. Son olarak hepsi zafer işareti yaparak bizim kazanacağımızı söylüyorlar. Biz de kararlılığımızı vurguluyoruz.

"İzleyiciler çıktıktan sonra, Metris'e gidecek olan erkek ve bayan yoldaşlarımızla vedalaşıyoruz. Bu anda herkes duygusunu açığa vurmamaya çalışıyor ama gözler, 'Belki bir daha hiç görüşemeyeceğiz.' diyor ve dolu dolu oluyor. Herkes gözyaşlarını gözkapaklarının arkasına saklayarak yavaş yavaş yürüyor. Bu arada kolumu tutan yoldaş, kolumu tuttuğunun ayrımında değil gibi ayrılırken de kolumu bırakmıyor.

'Oğlum asker, kelepçeleri getir!' Asteğmenin sesi vedalaşmaya son noktayı koyuyor."

"ÖLMEZ AĞIR İŞÇİLERİ AYDINLIĞIN

ADLARI YAZILI YALNIZCA ALNINA

HESABI SORULACAK KARANLIĞIN!"

Uyumak Örf ve Adetlerimize Uygun, Çiklet Çiğnemek Saygısızlıktır

3 Mart 1988 günkü duruşmaya, Avrupa demokrat kamuoyundan bir heyet ile yabancı gazeteciler geldi. Yabancı heyet ve basından rahatsız olan Duruşma Yargıcı Talip Orhan, duruşmadaki basit işlemleri uzattıkça uzatıyor, bir türlü gündeme gelmek istemiyordu. Amacı, sıkıcı olan basit işlemleri uzatarak, yabancı konukların bir an önce gitmesini sağlamaktı. Böylece, devrimcilerin konuşmasına fırsat vermeden, tartışma yaratmadan duruşmayı bitirecekti.

Türkiyeli gazetecilerin çoğu mahkemenin "görünmez" otoritesine teslim olarak sus pus otururken, yabancı konuklar rahat tavırlarıyla mahkemenin durumunu anlamaya çalışıyorlardı. Sanki mahkemede değil de herhangi bir yerde gibiydiler. Farklı bir kültürle yoğrulan bu insanlar, faşizmin mahkemesine saygı gösterme gereği duymuyorlardı. Ancak mahkeme heyetinin kendilerinden rahatsız olmaya başladığının da ayrımında değillerdi. Duruşma yargıcı yabancı konuklara müdahale etmek gereğini duydu. Türk tercümandan, söylediklerini yabancı konuklara çevirmesini isteyerek konuşmaya başladı.

"Her ülkenin mahkemelerinde hakimlere saygı gösterilir. Mahkemede çiklet çiğnenmez. Her ülkenin kendi gelenekleri vardır. Duruşmayı izleyeceklerse bunlara uymaları gerekir."

Yargıç bu tutumuyla toplumumuzun geleneklerini kurtarmış oldu! Yabancı konukların mahkemenin geleneklerini bozmak gibi özel bir tavırları yok, ama her duruşma uyuklayan heyetin saygıdan söz etmesi komik oluyor. Talip Orhan'ın, yüzlerce insanın karşısında küçükdilini gösterircesine esneyen ve -inanması zor ama- parmağını son boğumuna kadar sokup burnunu karıştıran arkadaşına hiçbir saygı dersi vermediği de çok açıktı.

Yargıcın tavrı, esasta duruşmaların aleni hale gelmesine karşı hazımsızlığından kaynaklanıyordu. Yabancı konuklar, tercümanlarının çevirerek aktardıklarını şaşkınlıkla dinlediler. Türkiyeli gazeteciler de yabancı konukları izliyordu. Bir sonraki günün magazin haberini yakalama çabasıdaydılar. Yalnız biraz önce kendilerini saygılı davranmaya davet eden yargıçların, bir süre sonra uyuklamaları yabancı konukların objektiflerinden kurtulamadı. Talip Orhan "müteahhit" lakaplı yargıç arkadaşını dürterek uyandırmaya çalıştıysa da durumu kurtaramadı.

Duruşma arasında, yabancı konuklar, davanın bir numaralı sanığı durumdaki Dayı'ya, DEVRİMCİ SOL'un neyi savunduğunu, örgütün tarihini, diğer sol grupları nasıl değerlendirdiğini, DEVRİMCİ SOL'un Kürt sorununa ve Kürt örgütlerine bakışını, mevcut siyasal durum hakkındaki düşüncelerini, davanın hangi aşamada olduğunu, işleyişini, sanıklara nasıl davranıldığını, cezaevlerinin durumunu vb. sordular. Sordukları ve öğrenmek istediklerine pek yabancı olmadıkları gibi, aldıkları yanıtları da profesyonel bir gazeteci gibi değil de, gerçekten öğrenmek, anlamak isteyerek dinlediler. Bolca fotoğraf çektiler. Mahkeme salonunun canlı, hareketli, neşeli havasını görüntülediler. Böyle can-

lı bir mahkeme beklemediklerini, tutsakları çok dinamik ve neşeli bulduklarını, bu kadar yıl baskı ve işkenceye karşın güvenli ve coşkulu bir ortam gördüklerini ve buna şaşırdıklarını söylediler. İzlenimlerini anlatarak, tutsaklara bugünlere nasıl geldiklerini sordular. Tutsaklar uzun boylu tahlillere girişme gereği duymadan, "Yıllardır sürdürülen kesintisiz direniş, siyasi kimliği koruma ve insanlık onuruna sahip çıkma mücadelesi, moral ve coşkunluğun kaynağıdır." dediler.

ZDF İle Söyleşi

14 Kasım 1988

Yargıçların ve askerlerin artık yüzlerine aşına olduğu ve her duruşma varlıklarından rahatsızlıklarını gizleyemedikleri ailelere bugün yüzlercesi daha eklendi. Gelenlerin yüzlerinde her zamankinden çok daha canlı, tutsakların ağzından çıkacak her sözcüğü kapmaya hazır ve güven duygularını saklamayan ifadeler uçuşuyordu. Toplu siyasi savunmanın başlamasını bekliyorlar ve yerlerinde kıpır kıpır kaynaşıyorlardı. Kimler yoktu ki, gelenler arasında...

Ak sakallı dedeler, ak saçlı nineler, duru bir su berraklığında gençler, çocuklar, üstü başı emek ve iş kokan işçiler, ev kadınları... Uzaktan gelenler, allı giyenler, yazmalılar, okullular, işsizler, sakatlar, gecekonducular... Baştabya duruşma salonuna sanki küçük bir İstanbul şehri yerleştirilmiş gibiydi. Ve bu İstanbul ki, Türkiye'nin dört bir yanından insanları barındırıyordu.

Basının da ilgisi her zamankinden yoğundu. Dokuz yıldır, gerçekleri tutsakların yaşam ve mücadelelerinden uzak, yalan ve spekülasyonla magazinleştirmeye çalışan kimi muhabirler de pusuya yatmış, tutsakların "uygun" bir anını kollamaya çalışıyorlar. Davayı başından beri ciddiyetle takip eden, hiçbir çıkar ilişkisine dayanmayan dostluklarıyla, aydın, yurtsever gazeteciler de bugün burada. Onlar zaten davanın bir parçası oldular adeta. Yabancı konuklar da yerlerini aldılar.

.....

Mahkeme arası verilir verilmez, tutuklular konuklarıyla konuşmaya başlıyorlar.

Alman ZDF televizyon ekibi kameralarıyla gelmiş, Savunma okuyan tutukluyu ve salonu baştan başa görüntülüyordu. Biraz sonra içeriye 30-40 kişilik bir bayan grubu giriyor. TV ekibi ara verdiği çekimine yeniden başlıyor.

Gelenler, 1 Ağustos genelgesini protesto için Sultanahmet'te gösteri yapan ve polis saldırısına uğrayan, yerlerde coplanan, dövülen ama tutuklanmaktan kurtulanlar... TAYAD'lı, DEMKAD'lı aileler. (Bu gösteride tutuklanan 20 kişiden üç DEMKAD'lı, cezaevine gelir gelmez tutukluların 1 Ağustos genelgesini protesto etmek amacıyla başlattıkları açlık grevine katıldılar. Bunu öğrenen DEMKAD'lılar seviniyorlar.)

Yeni gelenlerin çekimini tamamlayan ZDF ekibi, tutuklularla görüşmesini

sürdürüyor. Bu arada jandarma binbaşısı görüşmeyi engellemek istiyor ve basınla tutuklular arasına bariyerler yerleştiriyor. Dayı, bariyerleri devirerek bir kenara atmaya başlayınca, herkes anında harekete geçerek bariyerleri deviriyor. Bu tavır yabancı konukların sempatisine yol açıyor ve içlerinden bir bayan avukat ellerini yumruk yaparak "güzel" anlamında onaylıyor. Binbaşı ile olan tartışma uzuyor ama binbaşı bir süre sonra aradan çekilmek zorunda kalıyor. Tutsakların kararlılığı yabancı konuklara da yansıyor ve onlar da bir adım geri lemeden söyleşilerine devam ediyorlar.

Konukların soruları öncelikle sürdürülen açlık grevine ilişkin. Direnişin talepleri, örgütlenmesi, yapılan hazırlıklar tutsaklar tarafından anlatıldı, haklılıkları vurgulandı. Söyleşi buradan DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI üzerine kaydı. Davanın gelişimi üzerine soru ve yanıtlardan sonra, güncel siyasi olayların yorumuna geçildi. "Türkiye demokrasiye döndü mü?", "Evren'in son Avrupa gezisinde komünist partisi ve idamlar konusunda söylediklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?" vb. sorularla sürüyor sohbet.

"Türkiye demokrasiye dönmedi. Zaten sizin anladığınız anlamda bir demokrasi hiçbir zaman olmadı. Ama egemen sınıfların her zaman demokrasi manevralarına gereksinimleri vardır. 1983'ten beri olan da budur. 12 Eylül askeri faşist cuntası giysi değiştirmiştir. Bunların yanı sıra, çok nispi de olsa bir kısım haklar zorlanarak kullanılabilir. Sosyalist basın, tüm baskılara karşın yaşamaya devam ediyor. Demokratik kitle örgütleri, her geçen gün daha etkin hale geliyor. Miting ve gösterilere izin verilmese de, çeşitli yöntemlerle kısıtlı olarak yapabiliyorlar. Ancak tüm bunlar, bir demokrasi göstergesi değil, ülkemiz faşizminin karakteristik özellikleridir. Kısıtlı haklar gözaltılara, işkencelere, polis saldırılarına, derneklerin kapatılmasına koşut ve bunlara rağmen vardır. Devlet açısından demokrasiye geçme veya demokratik hakların kullanılmasına izin verme diye değil, demokrasi güçlerinin her ne pahasına olursa olsun bazı haklara sahip çıkmaları gerçeği vardır. Ülkemizde süreci karakterize eden yan, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanımı değil, baskı ve devlet terörüdür. İşkence sürmektedir. İşkence sözleşmelerine imza atılması sahte bir tavidir. Dağlarda, sokaklarda, işkencehanelerde infazlar sürerken, idamların kaldırılması neyi değiştirecektir?"

Tutsaklar sınırlı bir zaman içinde görüşlerini özlü olarak ifade ettiler. Bu sırada aileler, Adalet Bakanı Mehmet Topaç'ın İstanbul Barosu'na geldiği haberi alıyor ve onu "karşılama" üzere salondan ayrılıyorlar. Açlık grevindeki evlatlarını destekleme bilinciyle, bu işleri büyük bir şevkle yapıyorlar. Aileler artık 1982'deki aileler değil. Yakaladıkları işkenceciden, yetkiliden hesap soruyorlar.

Ailelerin Mahkemenin İşleyişine Tanıklık Etmeleri Yargıçları Korkutuyor

Heyetin salondan çıkışından sonra, tutuklular tribünlerdeki izleyicilerle görüşmek üzere izleyicilere doğru gittiklerinde, üstlerine bir anda karanfiller yağ-

maya başladı. Bu ödül, tutsaklar açısından her şeye değdi.

12 Eylül yılları boyunca, içerde boşuna yatılmadığının bir belgesi bu. Bir devrimcinin her koşulda mücadeleye katkıda bulunabileceği bundan daha güzel anlatılamaz. Tutsakların direnişini güzelleştiren bu anlamlı ödüller, mücadelede almış oldukları yerin hiç de küçümsenmemesi gerektiğini gösteriyordu.

Tribünler öyle kalabalıktı ki, tutukluların onlarla konuşmaya zamanları yetmiyor. İzleyicilerin her biri herkesle konuşmak istiyor haklı olarak. Ve tribünlerin önu öyle kalabalıklaşıyor, konuşmalar öyle yoğunlaşıyor ki, bir noktadan sonra söylenenleri duymanın ve anlamamanın imkanı kalmıyor. Dudak hareketlerinden anlam çıkarılmaya çalışılıyor.

Bugünkü yabancı konuklar, ülkelerinde çeşitli sosyal hizmetlerde çalışan ve radikal düşünceler temelinde mücadele eden insanlar. İçlerinde 50 yaşlarında birisi var ki, çok sempatik. Hollanda'nın VVcensdrecht kentinde, yurtseverlere karşı kullanılmak üzere Hollanda hükümetinin göndereceği askeri helikopterlere nasıl sabotaj düzenlediklerini anlatıyor. "Kürt halkını öldürmekte kullanılacak bir silahı havaalanında kullanılmaz hale getirdik, biraz yattık ama değdi." diyor. Çok neşeli ve cana yakın bir insan. Bir arkadaşının bu eylemden dolayı hala tutuklu olduğunu söylüyor. Eylemlerinden dolayı kendisini kutluyor DEV-RİMCİ SOL Tutsakları. Bundan sonra bir enternasyonalizm tartışması açılıyor. Bu arada duruşma sırasında yaptığı bir resmi hemen orada imzalayıp hediye ediyor. (Bu resim daha sonra, 16 Mayıs 1989'da cezaevinde bir operasyonda talan edilenler arasında askerlerce paramparça edildi.)

Anlayışımızın siyasal düşüncelerinden, yerel seçimlerdeki tavrına kadar, çeşitli konulardaki sorular yanıtlanıyor. Türkiye'ye ilişkin söylenen temel tespitlere katıldıklarını söylüyor konuklar.

Tutsaklar yemeklerini konuklarıyla ve basın mensuplarıyla paylaşıyorlar. Bundan hem tutsaklar, hem de diğerleri çok hoşlanıyorlar. Mahkemedeki bu görüntülerden, ilişkilerden etkilendiklerini sık sık yineliyorlar. Buraya gelirken böyle bir mahkeme ortamıyla karşılaşacaklarını pek düşünmediklerini, başka bir yerde görmediklerini, bunun nedenlerini soruyorlar. Tutsaklar, bunu, direnişlerde tutarlı ve kararlı davranmaya, siyasi kimliğin korunması için ölümlere kadar varan mücadele çizgisinin, devrimci iradenin kendisini kabul ettirmesine borçlu olduklarını tekrar tekrar anlatıyorlar.

.....

Duruşma, öğleden sonra tekrar başladığında, aileler arasında bir kıpırdanma olduğu görülüyor. Avukat Esin Fatma Kulaç, bir ara dışarı çıkıyor ve kızgın bir ifadeyle tekrar içeri giriyor. Eşyalarını topluyor ve çıkarken yargıca, "Duruşma salonundan çıkışta, bu davadan yargılanan üç tutuksuz sanık gözaltına alındı. Polisin bu tavrını bilgilerinize sunarım." diyor. Yargıç Talip Orhan sırtını yasalara dayamanın rahatlığıyla cevap veriyor:

"Avukat Hanım, İzmir'de de gözaltına alınan var mı? Orayla da ilgilenelim."

Yargıç aklınca avukatı alaya almaya çalışıyor. Fakat üç tutuksuz sanığın

gözüne alındığını duyan aileler, sanki içlerinden birisi yüksek sesle, 'Tribünleri boşaltın!' diye emir vermişçesine ayağa kalkıp çıkış kapısına yöneliyorlar. Sadece üç kişiyi mahkemede gözlemci olarak bırakıyorlar. Tek bir vücut halinde hareket eden ailelerin tavrı, kararlarındaki hız, ne yapacaklarını kafalarında çözmüş olmaları tutsakları bile şaşırtıyor. Mahkeme heyeti ise, olanları izlemekle yetinmek zorunda kalıyor. Tutsak yakınlarının bu duyarlılığı, birbirlerine sahip çıkma bilinci, tutsakları haklı bir gurura sürüklerken, mahkeme heyetini tedirgin ediyor. Daha birkaç yıl önce, mahkeme kapısına gelmekten korkan bu insanlar, şimdi mahkeme salonunda eylem kararı alıyor ve uyguluyor. Bir kez daha yasalar değil, haklı ve meşru olmak üstün geliyor.

Ailelerin çıkış kapısına yöneldiğini gören Hollandalı konuklar da kendi taraflarındaki çıkış kapısına yöneliyor. Tutsakların önünden zafer işareti yaparak geçiyorlar.

Söz alan bir tutuklu, gözaltı olayının, mahkemenin aleniyetine yönelik bir gözdağı ve saldırı olduğunu söyleyerek, mahkeme heyetinin bu konuda duyarlı olmasını istiyor. "Yapabileceğiniz bir şeyler olduğunu biliyoruz." diyor. Mahkeme heyeti 15 dakikalık ara verme kararı alıyor.

Tutuklular dışarda neler olup bittiğini anlamak için merakla beklerken, bir ana telaşla içeri giriyor. Gözüne alınanların akıbetini öğrenmek istediklerinde, nizamiye kapısındaki bir erin emriyle coplu, dipçikli saldırıya uğradıklarını, tekrar içeriye girmek isteyenlerin de alınmadığını, kendisinin kimliğini içerde unuttuğu için içeriye girebildiğini anlatıyor bir solukta. Anlattıkları tutsakların haklı tepkilerine yol açıyor. Ve mahkeme salonunda slogana başlıyorlar:

"KEYFİ GÖZALTILARA SON!"

"AİLELERİMİZ SALONA ALINSIN!"

Mahkeme salonunda bulabildikleri subaylara, dövme olayının hesabını soruyorlar. Coplatma ve dipçikletme olayını hiçbir subay üstlenemiyor. "Ailelerimize yapılan bu işkencenin sorumlusu kim ise şerefsiz bir insandır. Birazcık onuru varsa gelip hesabını versin!" Hiç kimsede ses seda yok.

Duruşma saat 16.00'da sona erdiğinde, tutsaklar gözüne alınanların ve ailelerine yapılanların merakı içinde ve yapacakları protesto tavrını düşünerek cezaevine dönüyorlar.

"Sizi Hiç Böyle Göreceğimi Sanmıyordum"

Davada kişisel savunmalar aşamasına geçildiğinde, mahkeme salonunda tutsakların inisiyatifi daha da artmıştı. Geniş bir izleyici kitlesi, özellikle toplu savunma başladığından beri eksik olmuyordu. İzleyici sayısındaki bu nicel artış, mahkeme üzerinde inisiyatif kurulmasında önemli bir etken oluyordu. İzleyiciler yüzeysel bir ayrımla iki kesimden oluşuyordu. Tutuklu yakınları ve her duruşma değişen yerli ve yabancı konuklar... Davayı sekiz yıl içinde binlerce kişi izledi, izliyor.

Mahkemeye ilk kez gelenler ile sürekli izleyici olanlar birbirinden hemen

ayırt edilebiliyordu. Tecrübeler rahat davranıyorlardı. Çünkü onlar tutukluları, tutuklular da onları yakından tanıyordu. Ortak konular, anılar, sevinçler, acılar bu kaynaşmanın temelini oluşturuyordu. Duruşmanın bu vazgeçilmez konukları, klasik mahkemelerin "iddianame-savunma-yargı" üçgenine adeta dördüncü bir unsur olarak katılmışlardı. Ama onlar savunmadan yana bir güçtü. İddia-yargı ikilisinin karşısına savunma-izleyici ikiliyle çıkıyorlar, bir denge kuruyorlardı. Mahkemenin adeta fiili olarak dördüncü ayağı olan tüm konuklar arasında iyi bir uyum vardı. Toplu hareket ediyorlar, ortak bir ruhsal dünya içerisinde kendilerini tanımlıyorlardı.

Yeni konuklar geldiğinde tutuklu yakınları, "ev sahipliği" yapıyor, tecrübelerini aktarıyorlar, mihmendarlık yapıyorlardı. Tutsaklara konukları tanıştıyorlar, sohbetler açıyorlar, yeni gelenlerin yabancılik çekmemesi için her türlü özveri gösteriyorlardı. Tutsaklar yeni bir konukla Konuşurken, aileler sessizce bir kenara çekilip izleme gibi özveri ve incelikleri göstermekten kaçınıyorlardı. "Bizimle her zaman konuşuyorsunuz, yenilerle tanışın, onlar sizi tanımak istiyor." diyorlardı. Bunları söylerken, yüreklerindeki sevginin daha da büyüdüğü görülüyordu. Bu özveri, tutsakların ailelerine karşı sevgi ve saygılarını artırıyor, ortak bir sevgi dokusu örüyorlardı. İşte faşizmin çıkmazı! İnsanları öldürüyor, işkence ediyordu ama bu dokuyu yok edemiyordu.

Aynı yatağa akan nehir kollarının bir araya gelerek güçlenmesi gibiydi ailelerle tutsaklar. Aileleri için zor olmuştı yakınlarıyla istedikleri gibi konuşamamak. Üstelik mahkeme günlerini ipe çekiyorlardı. Oysa yıllarca, bir an için, uzaktan da olsa, oğullarını, kızlarını görebilmek, birkaç sözcükle konuşabilmek, bir anlık göz göze bir bakış, hatta el sallayabilmek için ne kadar çok fedakârlık göstermişlerdi bu insanlar? Her yeni konukla birlikte oğullarını görmeye gelen analar bilirdi ki, kendilerine ayrılan zaman biraz daha daralacak. Böylesi durumlarda oğullarına belli etmemeye çalışarak, ilk önceleri özlemlerini bile gideremedi salondan ayrılanlar oldu. Ama zamanla kendilerine yönelik duyguların güçlülüğünü kavradılar. Tutsak oğullarına, konuklarını, ilgilenmeleri için kendi elleriyle teslim edip sessizce uzaklaştılar. Yeni yeni konuk bulup getirmeyi de bir görev gibi kavradılar.

Mahkemeye yeni gelenler ise, daha önce kafalarında oluşturduktan sorulara burada yanıtlar aradılar. Mahkemede anlatılanlara inanamıyorlar ama merak dolu soruları birbirini kovalıyordu.

Mahkemeye gelen herkesin yakınlık duyduğu bu insanlar kimdi? Yıllarca '12 Eylül öncesine dönmek'le korkutulan insanlar, bu soruyu çözmeye gelmişlerdi. Koskoca devlete hala bu korkuyu yaşatanlar kimlerdi, nasıl insanlardı? Olağanüstü özelliklere mi sahiptiler, yoksa her yerde rastlanabilecek insanların içinden mi çıkıp gelmişlerdi buraya? Bu tutsaklar, yıllarca işkence görüyorlardı. Nice açlık grevlerine, Ölüm Orucuna yattıkları, direndikleri söyleniyordu. Bunca zorluğa nasıl katlanabilmişlerdi? Kim bilir ne kadar bitkin ve ölgündüler? Gülmeyi, şakalaşmayı unutmuş olmalıydılar. Yıllarca insan yüzü görme-

mişlerdi. Şimdi insanlardan kaçıyor olmalıydılar..."

Önce salonu hayretle, merakla izlediler.

"Şurada oturanlardı demek. Oturuşları rahat... Parkta oturup karşıdaki manzarayı seyreden insanlar gibi rahatlar. Sağları dökük olanlar da çok değil, yaşları kaç acaba? 1980'de 20 yaşında olsalar, şimdi 30 dolayında olmalılar ama daha genç gösteriyorlar. Aralarında konuşup gülüşüyorlar da. Yargıca pek aldındıkları da yok gibi. Bu tarafa bakarak gülümsüyorlar, başlarıyla 'hoş-geldiniz' der gibi selam veriyorlar."

"Şu mavi kazaklı ne demek istiyor."

"..."

"Yazı mı yazıyor?"

"..."

"Nasıl okunuyor peki?"

"..."

"Bir süre sonra okuyabiliyor musunuz yani?"

"..."

"Ben de okuyabilir miyim?"

"..."

"Tamam biz de evde alıştırmaya yaparız o zaman..."

"Aaaaa! Adam resmen uyuyor. Nasıl da kaykılmış koltuğa. Öbür taraftaki omuzu kalabalık her tarafı inceliyor, hakimın dışındakilerin pek ilgilendikleri yok gibi. Zorla oturtulmuşlar oraya sanki. Hakimın ne dediği anlaşılmıyor. Mikrofon bozuk olmalı... Bunlar Türkçe konuşma bilmiyorlar mı acaba? Hep Arapça marapça kelimeler..."

"O dosyadan mı okuyorlar savunmalarını? Okudukları anlaşılmıyor mu? Yargıcın anlaşılmaya bir şey olmaz ki. Sesi az geliyor... İyi ki asker mikrofonun sesini ayarladı... Bu okunanlar DEVRİMCİ SOL'un eylemleri mi şimdi? Peki, niye inkar etmiyorlar da, biz yaptık diyorlar? Böyle, eylemleri kabul edince tahliye etmezler ki... Sonuç önceden belli diyorsun. Önceden nasıl belli olur?"

"Ne kadar süre ara veriliyor?"

"..."

"İyi oldu."

"..."

"Ama hiçbirini tanıımıyorm ki, ben ne konuşacağım? Sen git konuş, ben burada oturayım."

"..."

"Onlar konuşacak şey bulurlar belki, ama ben ne cevap vereceğim?"

"..."

"İyi iyi peki!..."

"..."

"Hoş bulduk. Evet, ilk kez geliyorum, Hayır öğrenci değilim... Arada sırada derneğe gidiyorum... Ne yapalım... Ben folklorcuyum ama yeniyim... Evet,

duydum açık görüşte oynamışsınız. Giysileri de çuvallardan dikmişsiniz... Ablam oyununuzu çok sevmiş, anlata anlata bitiremiyor... Görmek isterdim tabii... Arkadaşlar hep anlatır dururlardı mahkemenizi... Nasıl mı buldum? Vallahi çok şaşırdım. Ben anlatılanlara inanamamıştım. Eksik bile anlatmışlar. Geçen hafta gelecektim, çekindim ama ablam kolumdan tutup getirdi. Böyle olduğunu bilseydim daha önce de gelirdim. Ama çekindim işte... Askerler hiç karışmıyorlar mı?... Ama eskiden çok dayak yemiştiniz..."

"Ne kadar çok gürültü var. Her tarafta bir öbek insan konuşuyor. Ne kadar ilginç, bankların üzerine gazete serip yemek yiyorlar. İyi yemek çıkıyor mu acaba? Peki, yemekler hazırlandı ama neden yemeğe gitmiyorlar? Yemekleri soğuyacak:"

"Yemeğinizden alıkoymayayım sizi."

"...

"Size bir şey sorabilir miyim?"

"...

"Siz içerden çıkmak istiyor musunuz? Niçin savunmanızda şu şu eylemleri örgüt olarak biz yaptık dediniz? Bu alacağınız cezaları artırmaz mı?"

Mahkemeye çıkan her tutuklunun mahkeme salonunda bir görevi var. Avukatlarla, gazetecilerle, yabancı konuklarla, işçilerle, öğrencilerle, ailelerle, demokratik kitle örgütlerinden gelenlerle, gecekondulularla konuşup tartışanlar, hem dışardan haberleri toplar, gelişmeleri öğrenir, hem öneri ve eleştirileri ile söz konusu alana ilişkin görüşlerini aktarır. Her iki taraf için de çok büyük yararları olan bu görüşmelerin ve söylenenlerin resmi hiçbir bağlayıcılığı yoktur. Ama bu canlı tartışmaların çok büyük yararı vardır. Dışardaki mücadelenin havası koklanır burada.

"Yarın panelimiz var... Pazar günü miting yapacağız, valilik izin verirse. Hiçbir etkinliğe izin vermiyorlar..."

...

"Dev-Genç'in kuruluş yıldönümünü bir kampanya biçiminde kutlayacağız. Gelecek hafta, öğrenci derneğinin seçimleri yenilenecek. Fındıkzade'de kor-san gösteri yaptık. Bin kişi vardı..."

...

"Biz de Demokrasi İçin Mücadeleci Çocuk Kulübü'ndeniz. Henüz faaliyeti-miz yok. Ama içerdeki tutuklu annelerimize mektuplar yazıyoruz, iyi olduğumuzu ve bizi merak etmemelerini söylüyoruz. Onları destekliyoruz."

...

"Yarın açık görüş için TA YAD olarak Ankara'ya gidip, Adalet Bakanı'yla görüşeceğiz."

...

"Bu sene liselerde çok iyiyiz. Potansiyel çok büyük. Hatta yetişemiyoruz. Savunma'da Liseli Dev-Genç bölümünü ne zaman okuyacaksınız, mutlaka haberimiz olsun, o zaman daha kalabalık geleceğiz."

"Sendika yönetimini bizim liste kazandı."

...

"Savunma'nın yayınlanmasından sonra, diğerleriyle tartışacağız. Hele Savunma'yı bir okuyalım diyorlar..."

Öğretmenler, gecekondulular, memurlar, sakatlar, konuklar, muhabirler, avukatlar... konuşuyor, tartışıyorlar...

Cezaevinden getirilen yemekler tabaklarla konuklara servis yapılıyor. Ancak konuşmaktan yemek yemeye pek zaman bulunamıyor. Herkes çatalı bir iki batırıp konuşmaya dalıyor ve yemekler öylece kalıyor. Bazı duruşmalarda ise tutsaklar kendi hazırladıkları kek, pasta türünden yiyecekler götürüyorlar. Bunlar çeşitli esprilere konu olurken, iştahla ve severek yeniliyor. Paylaşmanın mutluluğu bir kez daha yaşanıyor salonda.

"Her zaman böyle yemek verecekseniz, Babıali'ye haber salalım, bizim aç meslektaşlar mahkemeye gelip karınlarını doyursunlar." diyen gazetecinin esprisinin ardından kahkahalar patlıyor.

Gazetecilerle, basının, bize yönelik asparagas haberleri, çeşitli gazetelerin polis haberleri, muhabirlerin polis gibi çalışması, MİT ile işbirliği içerisine girmeleri, dünyadaki gelişmeler vb. konuşulup tartışılıyor.

DEVİRİMCİ SOL Davalarını, bağlı olduğu gazete adına ya da bağımsız gazeteci olarak yıllardır izleyen gazetecilerle tutsaklar dostane bir ilişki içersinde. Bu davada yaşanmış onlarca olayın yakından tanığı oldukları için de gazetecilerle tutsaklar birçok anılara sahipler.

Yabancı konukların en çok üzerinde durdukları şey ise şu: 'Türkiye'nin birçok yerindeki askeri mahkemeleri dolaştık ama hiçbirisinde sizinki gibi rahat bir ortam görmedik. Adeta burası bir istisna gibi. Bu İstanbul'da olmanızdan mı, yani Avrupa'ya yakın olmanızdan mı kaynaklanıyor? Diğer mahketnelerde aşırı bir askeri disiplin gördük. Tutsakların sağa sola bakması, yanındakilerle konuşması bile yasaktı. Biz de kimseyle doğru dürüst bir diyalog kuramadık. Burası neden böyle?"

Yanıtlar kısa ve daha önceki yabancı konuklara da anlatılan gerçekler: Faşist yaptırımları en başından beri reddetme, direniş ve cezaevlerinde alınan hakların buraya da yansıması...

Tutsaklar kendilerinin ve ailelerinin uzun soluklu direnişlerinden örnekler anlatıyorlar. Ve bu mahkeme salonunu da bu hale getirinceye kadar, bizzat bu salonda nice işkenceleri göğüsleyip direndiklerini, geçirilen aç günleri, direnişlerde şehit düşen yoldaşlarını anlatıyorlar. Konuklar ilgiyle dinleyip duyuluyorlar.

"Eğer bugün karşınızda boynu bükük, başı önüne eğik tutsaklar yoksa, bunu inançlı, kararlı direnişimize, siyasi kimliğimizi, onurumuzu korumamıza, coşkumuzu hiçbir zaman yitmememize, 12 Eylül koşullarında mücadeleyi sürrekli kılmaya borçlu olduğumuzu söylüyoruz."

Anlayışımızın ideolojisi, solun durumu, Kürt sorununa ilişkin düşünceler, birlik sorunu, 12 Eylül değerlendirmesi, sosyalist sisteme bakış, cezaevleri ve mahkemeler yine ortak soruların kapsamını oluşturuyor. Kısıtlı zaman içinde bütün sorulara açık, yalın yanıtlar veriyor tutsaklar. Güzel duygularla, ortak anılarla ayrılıyorlar.

Büyü de Baban Sana...

Bugünkü konuklar arasında liseli gençler ve çocuklar da var. Mahkemenin yediden yetmişe izleyici kitlesinin artması ve her kesimi kapsamaya başlaması, heyeti, açığa vuramadıkları bir gerilime sokuyor. Dışarıdan gelen bu insanlar, mahkemeyi ciddiye almayan tavırlarıyla başkan ve duruşma yargıcını kızdırıyorlar.

2 Şubat 1990 günkü duruşmada, salona Liseli Dev-Gençliler grup halinde gürültüyle giriyorlar. Yargıç Talip Orhan, gürültülü topluluğun yerini almasını suskun bir sinirlilikle izliyor. Bir stadyumda sıraları birer birer atlayarak ilerleyen seyircilerin rahatlığı içindeki Liseli Dev-Gençlilerden biri, avukatların oturduğu hizaya kadar gelip avukatlara sesleniyor ve dış kapıda jandarmanın izleyicilere zorluk çıkardığını söylüyor. Yargıç Talip Orhan'ın patlama noktasına geldiği anda, başkan liseli gence sesleniyor:

"Sen otur... otur... yerine geç otur!"

Yargıç ise olanları izlerken, kafasında kurduğu cümleleri sıralıyor:

"Anlıyoruz, buraya yakınlarınızı görmeye geliyorsunuz. Bunda bir şey yok ama mahkemenin de bir adabı var. Eliniz cebinizde, sallana sallana geliyorsunuz. Mahkemede böyle şeyler olmaz. Bir daha böyle yapanları almayacağız. Kapıya bir asker dikeceğiz ve mahkeme disiplini bozanları almayacağız, ona göre gelin."

Yargıç bu konuşmayı henüz bitirmemişken, adeta yargıcı sinir küpüne dönüştürmek istercesine, bir başka liseli elinde tostla, sallana sallana salona giriyor ve sıralar üzerinden atlaya atlaya gelip en ön sıraya oturuyor, hiçbir şeye aldırış etmeksizin tostunu yemeye başlıyor. DEVRİMÇİ SOL Tutsakları, liselinin salondan çıkarılmasını önlemek için, işaretlerle tostunu dışarda yiyip gelmesini söylüyorlar. Dışarı çıkıp biraz sonra tekrar giriyor, yargıç kendini tutuyor.

(....)

Konuklar arasında yer alan çocuklardan en küçük ikisi, duruşma arasında tribünden aşağıya alınıyor. Askerlerin ve subayın itirazlarıyla çıkan tartışmaya karşı, sonunda çocuklar kalıyor. Çocuklardan birisi mahkemede ilk kez babasını kucaklıyor. Mahzun, şaşkın ve biraz da ürkek tavırlarla etrafını daha yakından algılamaya çalıştığı belli. Tüm tutsaklar bir anda çocukların etrafında daire oluşturdu. Herkes çocuklara bir şeyler soruyor, söylüyor. Çocuklar bu kadar yoğun bir ilgiyle ilk kez karşılaşılıyor olmalı ki, şaşkınlıktan hiç kimseye yanıt vermediler ilkin. Biraz sonra tutsaklar daireyi biraz gevşettiler de çocuklar

rahatladı, gülümsemeye, konuşmaya başladılar.

Acıların, zindanların, işkencelerin, idamların ortasında büyüyen bu çocuklar, yaşlarından daha olgun gösteriyorlardı. Çünkü birçok çocuk ninni yerine, "Büyü" adlı türküyle büyüdü. Tutsaklar bu türküyü çocuklara söyletmek istediler. Sıkılmadan, ikiletmeden, yanlışsız söylediler:

*Büyü de baban sana büyü de büyü
Acılar alacak, yokluklar alacak,
büyü de baban sana Büyü
de baban sana büyü de büyü Bitmez
işsizlikler, açlıklar alacak
büyü de baban sana
Büyü de baban sana büyü de büyü Baskılar,
işkenceler, kelepçeler, gözaltılar
zindanlar alacak
Büyü de baban sana büyü de büyü Büyüyüp
de on yedine geldiğinde baban sana
idamlar alacak **

Söylediklerinin birçoğunu tam anlamadan ama çocuk duyarlılığı ile söylüyorlardı. Tutsaklar suskun dinlediler. Bir çocuğun, 1 Mayıs 1989 gösterisinde tutuklanan annesine yazdığı mektubu anımsadı tutsaklar. Buruk bir sevinçle karşıladıkları mektupta çocuk annesine şöyle sesleniyordu:

"Anneciğim, devlet denen şey bizim sorunlarımızla ilgilenmediği için, biz de kendi aramızda, Demokrasi İçin Mücadeleci Çocuk Kulübü kurduk. Ne kadar sevineceğini biliyorum, canım anneciğim."

Bu çocuk babasız büyüdü. Babasız büyüyen binlerce çocuk var Türkiye'de deyip pek önemsenmeyebilir. Fakat bu farklı. Bu çocuğun devrimci babasını, kendisine "solcu"yum diyenler öldürdü. Tutsakların acısını hafifleten tek şey var şimdi. Şehit yoldaşlarının kızının, babasının istediği gibi yetiştirilen bir çocuk olması...

Salonda başka çocuklar da var. Bazıları neşeli ve oradan oraya koşuyor, bazıları sessiz ve şaşkın olup bitenleri algılamaya çalışıyorlar. Daha küçükleri ise cayırtı koparıyor, sesleri mahkeme salonunu çınlatıyordu. Hem de hiç kimseyi dinlemeden!

"Amca, neden bu kadar çok asker var?"

"Bu askerlerden korkmuyor musunuz?"

"Benim dayım hiç kimseden korkmaz!" (Büyük olanı)

"Amca, sizi niçin bırakmıyorlar?"

Son soruya yanıt vermek gerçekten zor oldu. Ama daha zoru vardı ve ikna olmak istemiyordu.

(*) Gülten AKIN'ın "Büyü" adlı bu şiirini Grup YORUM besteledi.

"Amca, ben de sizinle gelmek istiyorum!.."

Çocuklara, onları niçin yanlarında götüremeyeceklerini anlatmaya çalışıyorlardı. Ancak konuşmaya başladıklarında yüzlerinde çiçekler açan çocuklar, "Seni götüremeyiz." denilince, dudaklarını büküyor, başlarını omuzları arasına çekip ağlamaklı oluyorlardı.

Bugünkü duruşmanın yıldızları çocuklardı. Suskunluklarıyla, gülümsemeleleriyle, "protestolarıyla", tutsak amcalarını, dayılarını, babalarını dışarıya davet etmeleriyle faşizmi bugün onlar yargıladı...

Her 1 Mayıs'ta Alanlardayız

1 Mayıs 1989 radikal kitle eylemliliği açısından önemli bir gün olmuştu. Sağmalcılar Özel Tip Cezaevi'nin üstü demir kafesle kaplı ve dev bir tabutu andıran havalandırmasında volta atarken alındı ölüm haberi.

Bir tutsak, bundan sonraki gelişmeyi şöyle anlatıyor:

.....

"1 Mayıs 1977 daha dün gibi gözlerimin önünde. Beyaz Renault'dan Taksim'deki Sular İdaresi ve Intercontinental'den... Dört bir yandan ateş açıldığında, panik halinde kaçışmalar başlamıştı. Bu paniği engellemeye, kitlenin gücünü silaha dönüştürüp yön vermeye, yüz binlerin gücünü katliamları gerçekleştirenlerin üzerine yöneltmeye çalışmıştık. Çabalarımız kitlenin paniğini önlemeye yetmemişti. Ama DEV-GENÇ'liler olarak alanda kalmış, panzerlerle çatıştıktan sonra, sloganlarla terk etmiştik alanı. Belirli bir gücü, alanda "Yaşasın 1 Mayıs" sloganlarıyla tutmak ve alanı en son terk etmek onuru DEV—GENÇ'e düşmüştü...

"İşte 1 Mayıs günü yine gelmişti.

"Mehmet Dalcı'nın ölüm haberini aldığımızda, ölü sayısının daha fazla olabileceğini düşündük. Ertesi günkü gazetelerde Mehmet Dalcı'nın yerden taş alırken çekilmiş fotoğrafları çıkınca, bu fotoğrafı bir bezin üzerine resmettik. Havalandırmada üst kat koğuş pencereleri arasında, karşıdan karşıya gerilen pankartımızın altında Mehmet Dalcı'yı ve tüm 1 Mayıs şehitlerini andık. Bu duygularla çıktık mahkemeye.

.....

"Bizleri alıp cezaevi dışındaki mücadeleye götüren bir olay daha yaşadık bugün. Birçoğumuzun yetiştiği bir okul olan DEV-GENÇ'in yeni nesli, her zamanki hareketlilikleri, coşkuları ile tribünlere geldiler. Sabırsızdılar, gözlerinin içi gülüyordu. Duruşmaya ara verilmesini heyecanla bekliyorlardı. Bir şey yapacaklarını anlamıştık ama ne?

"Duruşmaya ara verilir verilmez, DEV-GENÇ'liler tribün bariyerlerinin önünde toplandılar. Bizim oraya gelmemizi beklediler. Biz toplandıktan hemen sonra üzerinde DEV-GENÇ amblemi ve Mehmet Dalcı'nın yerden taş alırken çekilmiş resimleri bulunan, siyah-beyaz ve kırmızı mendilleri havada uçuşturarak bize yolladılar. 1 Mayıs şehidi Mehmet Dalcı'nın 1 Mayıs 1989'un simgesi

olarak yaşatılması, tüm DEV-GENÇ'lilerin, 'Hepimiz birer Mehmet'iz' deyişleri, oradaki arkadaşları coşkudan coşkuya sürüklüyor, kavganın sürekliliği görüşlerini kabartıyordu.

"Yıllar önce faşist saldırılarda katledilen arkadaşlarımızın resimlerini ve tabutlarını taşıyarak yaptığımız cenaze törenlerini anımsattılar bize. Faşizme ve emperyalizme karşı kinimizi bileyen bu saldırılarda yitirdiğimiz arkadaşlarımızın mücadelelerinin, 18-20 yaşlarındaki binlerce genç devrimci tarafından yaşatılması, bizde müthiş bir özgürlük isteği, sıcak mücadeleye kavuşma isteği uyandırıyor... DEV-GENÇ'lilerin de, bizim de içimizi bu acılık kavuruyor.

"12 Eylül'ün dinamizmini köreltmeye çalıştığı gençlik işte dipdiri ayakta, meydana, mücadelenin yine en önünde yürüyor.

"İşte yine, o coşku, aynı heyecan, aynı atılgnalık...

"18 yaşındaki genç bir işçi, bir DEV-GENÇ'li daha mücadelede simgeleşti. Yerden taş alırken yüzüne oturan ifade, sınıf kinine çok genç yaşta sahip olduğunu gösteriyor. İşgal altındaki Filistin'de çekilmiş bir fotoğraf gibi. Bir intifada kahramanı gibi yürekli. Mehmet'in attığı taşlar, sadece Türkiye ege-men sınıflarına değil, 1 Mayıs günü dünyanın tüm emperyalist, faşist güçlerine değdi. Dünyada, 1989 1 Mayıs'ının tek şehidi olarak işçi sınıfına mal oldu..."

"Söyle Ona Ağlamasın Çünkü Biz Kazanacağız!"

Bir önceki duruşmayı da izleyen Hollandalı konuklar, bu kez öğleye doğru yetişebiliyorlar. Yanlarında bu defa televizyon kameraları yok.

Bu sabah Sultanahmet'te gerçekleştirilen işkence ve gözaltıları protesto eden kitle gösterisinin çekimini yapmışlar. Gösteri onları çok etkilemiş. Heyecanla anlatıyorlar.

Konuklara geçen haftadan bu yana izlenimlerini soruyor tutsaklar. Fazla zamanları olmadığı için özetliyorlar. Beykoz'daki gecekondu yıkımını görüntülerken gözaltına alınıp karakolda 5,5 saat tutulduklarını söylüyorlar. Bırakılmalarından sonra basına yaptıkları açıklamaların çarpıtılarak verilmesini hayretle karşılıyorlar. Türkiye'yi teorik olarak bilmekle ya da birilerinden duymakla, gelip doğrudan görmeleri arasındaki çelişkiyi yaşıyorlar. Basın açıklamalarında, halka saldırıldığını söyledikleri halde, gazetelerde olayı izleyen basına saldırıldığı şeklinde çıkmış. Basınımızın magazin haberciliği, asparagas merakı anlatılıyor. Tutsaklar iki sözcükle durumu özetliyorlar: "Burası Türkiye!"

Tercümanları aracılığıyla 1988 Nisan'ında, Metris'te meydana gelen firarla ilgili haber-yorum toplarken, eylemde bir siyasi yapının, diğer siyasi hareketlerden idam ve müebbete hüküm giymiş ya da giymesine kesin gözüyle bakılan üye ve önderlerini yalan söyleyerek atlatıp firara dahil etmediklerini anlatıyorlar. Bu olayın birlik sorununu nasıl etkileyeceğini soruyorlar.

Mahkeme heyetinin gelmesi, konuşmayı yarım bıraktıyor. Yargıçlar, ko-

nukları süzerek oturuyorlar. Bu bakışın anlamı "mahkemede size sataşacağım" demektir.

Biraz sonra yine uykuya dalan "müteahhit"i Talip Orhan uyandırıyor ama yabancı konuklar bu sahneyi görüntülemeyi başarıyorlar. Talip Orhan yine harekete geçiyor:

"Basının görevi haber toplamak. Bunu öğretecek değiliz tabii. Fakat duruşmaya eyleme gelir gibi, gösterici gibi gelmesinler. Tercüman sözlerimi çevirip aktarsın, uyarın onları, disiplini bozmasınlar. Konuklar konuk gibi davranmalı değil mi?"

Yargıç "konuk gibi" derken, geçen hafta yabancı gazetecilerin zafer işareti yapmalarından duyduğu rahatsızlığa gönderme, yapıyor. Duruşma bittiğinde, konuklarla son kez konuşuluyor. Mahkemenin sonucunun ne olabileceğini soruyorlar. Tutsaklar onlara, çok sayıda idam ve müebbet hapis cezasının verileceğini tahmin ettiklerini, fakat karar aşamasındaki toplumsal koşulların da bunda kısmen etkili olacağını söylüyorlar. Son olarak, idamların uygulanıp uygulanmayacağını soruyorlar. Türkiye'de idam mahkumlarının devlet rehinesi olarak görüldüğünü, bekletildiğini, ileriki süreç açısından pek bir şey söylenemeyeceğini, ancak bugün için idamların infaz edilmesinin koşullarının olmadığını düşündüklerini söylüyorlar. Konuklar uğurlanırken, Hollanda'daki ve diğer Avrupa ülkelerindeki ilerici-devrimcilere selam söyleniyor. Onlar da, "Bir an önce özgürlüğünüze kavuşmanızı diliyoruz." diyerek ayrılıyorlar.

Çıkış kapısında tutsaklar cezaevi arabalarına binerken, konukların sözcüsü durumundaki genç kızın ağladığı görülüyor. Bunu duyan Dayı pencereye geliyor ve tercümana bağırıyor:

"Söyle ona ağlamasın, çünkü biz kazanacağız!"

"Cesaretleri Varsa Assınlar!.."

26 Kasım 1990

Bugünkü duruşmada, yeni Hollandalı konuklar var. iki profesyonel kameraman, daha önceki duruşmalarda tanıştığımız bir gazeteci ve Naciye isimli bir Türk, Naciye aynı zamanda Hollanda vatandaşı ve TV ekibine rehberlik ve tercümanlık yapıyor; toplam dört kişi.

Tutsaklarla söyleşi yapmak, "beklentileri"ni öğrenmek istediklerini söylediler. Cezaevleri, insan hakları ihlalleri ve idamlar konusunda konuşup, çekim yapacaklardı...

Kasım ayı içinde İtalya'da "Gladyo" adlı Kontrgerilla örgütünün deşifre edilmesiyle birlikte, emperyalist çevreler büyük bir gürültüyle, bunu burjuva demokrasisinin bir zaferi gibi sunmaya çalıştılar. Tüm emperyalist-kapitalist ülkelerde, CIA'nın organize ettiği bu türden gizli Kontrgerilla örgütlerinin varlığı açığa çıkmasına rağmen, büyük bir utanmazlıkla, emperyalistler, Avrupa'da sos-

yalızmin yıkılmasıyla gereksizleşen bu tür örgütlerin "demokrasi"ye aykırı olduğunu söylemeye başladılar. DEVRİMCİ SOL Davası tutsakları, bugünkü duruşmaya bu konu ile ilgili bir dilekçe ile geldiler. Sabahki oturumda bu dilekçe okundu. 14 imzalı, sekiz sayfalık dilekçede, özetle şunlar yer alıyordu:

"EMPERYALİST BURJUVAZİ, CIA, NATO VE 'GLADYO' GİBİ ÖRGÜTLERİNİ 'ELEŞTİREREK(!) KİTLELERİ OYALAMAK VE KAN TAZELEMELERİ İSTİYOR"
"OLİGARŞİ KONTRGERİLLAYI NASIL AÇIKLAYACAK?"

"Dünya halkları her gün iliklerine kadar duydukları baskıyı, terörü, katliamları, faşist cuntaları "Gladyo"ları, Özel Harp Daireleri'ni bir kez de onların ağzından duydu. Ve öfkeyle karışık bir acıyla karşıladılar.

"Bu davada -mahkemenize yazılı olarak verdiğimiz- ortak savunmamızın 'Hitler'in Beş Çocuğu ve İşkence 12 Eylül Hukuku'nu Yarattı' başlıklı bölümde ifade ettiğimiz gerekçelerin bir kısmını, bugün MİT'e, Özel Harp Dairesi'ne ve özelde 12 Eylülcülere doğrudan kumanda eden kaynakları kendileri onaylıyorlar.

(...)

"CIA, NATO, İtalyan Haber Alma Teşkilatı SİSMİ ve 'Gladyo' yetkilileri, oligarşinin temsilcilerine söz hakkı tanımadan, emperyalizmin uluslararası terörizmi, siyasal cinayetler, katliamlar ve faşist cuntalar biçiminde nasıl yönlendirdiğini ve yönettiğini açıklamaktan kaçınmıyorlar."

(...)

Dilekçede ayrıca Türkiye'deki Kontrgerilla'nın 1971'de Kültür Sarayı'nı bombaladığı, Vapur Sabotajı'nı gerçekleştirdiği, 1965'lerde örgütlendirilen MHP aracılığı ile 1970'li yıllar boyunca devrimci katliamı yaptırdığı, 1 Mayıs 1977'de Taksim'de 36 kişiyi katlettiği, Hiram Abas adlı MİT şefini ABD'de eğitimden sonra, bu çerçevede Türkiye'de 170 operasyon gerçekleştirdiği, 1973'te Bülent Ecevit'e suikast yaptığı; Ecevit ve Demirel'in bu örgütten haberli olduğu, en son geçen aylar içerisinde Muammer Aksoy, Bahriye Üçok, Turan Duran'u katlettiği belirtildi.

Dilekçenin okunmasından sonra verilen arada, konuklar, ilk önce Alişan Yalçın ve Mehmet Doğan'la söyleşi yaptılar. Tutsaklar verdikleri yanıtta "Davadan hukuki bir beklentimiz yok. Karar, mahkemede kapalı kapılar ardında verilecek. Sonuç, o anki siyasal koşullara bağlı olacak ama mutlaka birçok idam cezası çıkacak. Bizim özel bir beklentimiz yok." dediler.

Baki Altın'a "Sizce hükümet idamlara kalkışabilir mi?" diye bir soru yöneltildi. "Bizleri yeniden asmakla tehdit ediyorlar. Biz siyasi rehine olduğumuzu biliyoruz. İdamların infaz edilmemesi tartışmalarından sonra, şimdi birdenbire infazların gündeme getirilmesi, iktidarın acizliğindendir. Cesaretleri varsa assınlar, biz hazırız, kimseden korkmuyoruz." diye bir yanıt aldılar.

Bunun üzerine konuk TV ekibinde bir şaşkınlık oldu. Tutsakların yaşama olan tutkularını kavrayamamışlardı. Ve "Ölümü çok mu seviyorlar" gibi bir kuşkuya düştüler. Çevirinin tam yapılamaması da anlaşmayı etkiliyordu. Bu ne-

denle tekrar bir soru sorarak, idamlıkların yaşama karşı duygularını öğrenmek istediklerini belirttiler. Baki Altın, "Evet, elbette, yaşamı, yaşamayı çok seviyoruz... Yaşamı, halkımızın sorunlarını yüreğimizde, içimizde hissederek mücadele içinde anlamlı kılıyoruz. Bundan büyük bir sevinç duyuyoruz!" deyince anlaşmazlık sona erdi. Konuklar da "Öyleyse saygı duyuyoruz." diyerek söyleşi bitirdiler. Vedalaşmada Hollandalı devrimcilere, demokratlara selamlar gönderildi.

Aynı TV ekibi daha sonra, Sağmalcılar Cezaevi önünde izinsiz çekim yaptıkları gerekçesiyle gözaltına alındı. Ardından da "Emperyalist Savaşa Hayır" demekten İstanbul DGM'de yargılanan ve Türkiye'de Körfez savaşı sırasında, savaş aleyhtarlığının simgesi haline gelen Liseli Devrimci Gençlik (Liseli DEV-GENÇ)'ten Nermin Alkan ve üç arkadaşının kavgalı duruşmasının çekimlerini yaptılar. Bunlar Hollanda TV'sinde yayınlandı.

Böylece, DEVRİMCİ SOL Davası'ndaki duruşma sırasında 'Türkiye'de görünürde de olsa demokrasi havası esmiyor mu? Avrupa'da böyle bir izlenim var." diye sordukları sorunun cevabını, yaşayarak daha somut bir şekilde öğrendiler!..

BÖLÜM: XII

AVUKAT SAVUNMASI

AVUKATLIK ALANINDA YIKILAN STATÜLER VE DEVRİMCİ ADIM

Cunta Döneminde, Hukuk Cephesinde Aydın Sorumluluğuna Ne Oldu?

21 Eylül 1989

"Türkiye'nin en büyük, önemli siyasi davalarından biri olan DEVRİMCİ SOL DAVASI'nın savunmasını üstlenmekten onur duyuyoruz.

(...)

*"Tarihin şaşmaz yargısı ve kararına inanan biz, savunma olarak, bu mahkemede (...) haklının, tarihin gelişen yönünü temsil edenlerin savunmasını yapacağız." **

.....

Cunta döneminde, Türkiye solunun genel niteliğine uygun biçimde Türkiye'li aydınlar ve demokratlar da iyi bir sınav veremediler. Kendisine demokrasi diyenler, generallerin faşist uygulamaları karşısında direnmediler, demokratlık görevlerini yerine getiremediler.

(*) DEVRİMCİ SOL Davası Avukat Savunması'ndan.

Cunta demokratik kitle örgütlerini, sendikaları, partileri kapatır, barolar, TM-MOB vb. mesleki kitle örgütlerini etkisizleştirirken, "demokratlar" hiçbir tepki göstermediler. 1982 Anayasası ile kurumlaştırılan statükoyu kabullendiler,

İdamlar, işkenceler, baskı ve terör günlük yaşamın kopmaz bir parçası haline getirilip, tüm solu imha etmenin birer aracına dönüştürüldüğünde, aydınlarımız, demokratlarımız, 12 Eylülcülere sessizce "onay vermeyi" tercih ettiler.

Hiçbir yasa ve hukuk kuralı tanımayan cunta mahkemelerinde ilericiler, yurt-severler, devrimciler hakkında en ağır ceza istemleriyle toplu davalar açıldı. Sorgusuz sualsiz ağır cezalara çarptırıldılar. Demokrasi güçlerinin bir parçası olan demokrat hukukçularımız, bunlar karşısında tepkisizliği seçtiler. Bütün bunlar kendi sorunları değilmişçesine duyarsız kaldılar. Hukukçu ve demokrat olmalarının yüklediği sorumlulukla, dolayısıyla konuya duyarlı davranmak gerektiği bir yana, bir insan olarak da devrimci mücadeleye ve devrimci davalara duyarsız kalmamak gerektiğini kavrayamadılar. Demokrasi mücadelesinden fersah fersah uzakta kaldılar.

Faşist generaller yönetimi döneminde, yüz binlerce insan hakkında dava açıldığı için avukatlık kurumu önemli bir ihtiyaç haline geldi. Ancak demokrat, "devrimci" avukatların bu gereksinime yanıt verebildiğini söyleyebilmek zor.

Siyasal davalarda yargılanan tutsakları savunacak avukatlar, bu davaların siyasal ağırlığına uymayan tavırlar sergilediler. Birçok avukat için bu davalar kazanç kapısıydı, o kadar. Ne müvekkilleriyle ne de dava dosyalarıyla ilgilendiler. Müvekkilleri duruşmalara alınmazken, idam cezalarının verildiği karar duruşmalarına dahi gitmeyen "demokrat" avukatlar vardı. Birkaç istisna dışında, avukatlar, davaları siyasal olarak savunmak yerine, ceza yasalarının dar çerçevesinde hukuki savunmayla yetindiler. Hukuki savunma kapsamında da iyi bir sınav verdiklerini, görevlerini tam olarak yerine getirdiklerini, yeterince emek harcadıklarını söylemek güç. Çoğu avukat, 12 Eylül mahkemelerinden önce, müvekkillerinin "suçlu" olduğuna kendilerini inandırdılar. Ve onlar, faşizme, emperyalizme karşı mücadele etmenin meşruluğunu kendi kafalarında çözümlememedikleri için, "suç" ve "suçlu" kavramına burjuva hukukunun dışında bir yanıt veremediler; bu kavramlara yeni bir bakış getiremediler. İlerici, yurtsever ve devrimciler yasalara göre suç işlemişlerdi, yapabilecek tek şey bu suçların cezai müeyyidelerini düşürmeye çalışmaktı! Elllerinden başka bir şey gelmezdi!

12 Eylül mahkemelerinde savunmaları üstlenen avukatların duruşma salonlarındaki tavırları da genelde olumlu olmadı. Siyasal davaların gerektirdiği cesareten, kararlılıktan uzak olan avukatlar, mahkemelerin ve siyasi polisin tehditleri karşısında uzlaşma, mahkeme yargıçılarıyla iyi geçinme, mahkemeler karşısında müvekkillerini yalnız bırakma pahasına susma yolunu seçtiler.

Bütün bunların sorumluluğu yalnızca avukatlara yüklenemez elbette. Çünkü avukatları bu tür tavırlar içine iten, biraz da savunmasını üstlendikleri davalarda, tutsakların mahkemelerdeki tutarsızlıkları, faşist disiplini tanınmaları, da-

va savunmalarını "uyum savunması" şeklinde yapmaları oldu. Düzenle kopuşmayı göze alamayan, mahkemelerde direnemeyen ve mahkeme kürsülerini devrimin kürsüsü haline getirme gibi bir kaygıyla hareket etmeyenlerin, avukatlarından da daha ileri, tutarlı tavırlar beklemeleri hayal olurdu.

Mahkemelerde "uyum" tercih edenlerin avukatlarının yapabilecekleri pek bir şey yoktu, ama 12 Eylül mahkemelerinde faşist cunta ile tam bir çatışma ve siyasal hesaplaşma içine giren; mücadeleyi, direnişi mahkeme salonlarında da sürdürenlerin avukatlarının sorumlulukları büyüktü. Savunma tarafı olarak, mahkeme salorflarındaki direnişin bir parçası olmak zorundaydılar. Ve tabii, bunun için, öncelikle burjuva yasallığından, burjuva çizgide meşruiyet arayışından uzaklaşmak gerekiyordu. Ancak bu yol, riskli, bedel isteyen, tutarlılık gerektiren bir yoldu ve cuntanın oklarını üzerine çekmeyi göze almayı gerektiriyordu.

Ne yazık ki, demokratik, mesleki bir kuruluş olan barolar, -istisna örnekler dışında- avukatlar, geleceğe, kendilerinden sonra gelen meslektaşlarına örnek davranışlar gösteremediler. 12 Eylül yargılamaları, yüzlerce Dreyfus Davası malzemesi yarattığı halde, yapacakları savunma ile tarihe geçecek avukatlar çıkmadı.

.....

DEVİRİMCİ SOL Davasını üstlenen avukatların sorumlulukları daha büyüktü. 12 Eylül sonrası açılan davaların en büyüklerinden biri olan DEVİRİMCİ SOL Davasının bir diğer özelliği de, bu davanın bir "kopuş davası" olmasıydı. Böyle bir davada uyum peşinde koşan avukatlar, davanın özünü çelişmek durumundaydılar. Nitekim DEVİRİMCİ SOL Davasında, uzun yıllar boyunca özüne uygun hareket edecek avukat bulunamaması nedeniyle, tutsakların mahkeme karşısındaki tavırlarıyla avukatlarındaki farklı oldu. Davanın yükünü taşıyan avukatların, süreç içinde olumlu yönde değişebilecekleri düşüncesi, onları iknaya yönelik sabırlı çalışmaların zemini oldu. Davanın savunma aşamasına kadar avukatlarla, bu nedenle, ipler koparılmadan tartışma sürdürüldü. Marksist-Leninistlerin avukatları azlederek, bu olumsuz geleneğe son vermeleri gecikti. Ama süreç içinde reddetmek, zorunlu hale geldi.

Savunma'nın okunması 600. sayfalara geldiğinde, dava neredeyse avukat -sız sürmeye başlamıştı. Davanın avukatları neredeydi? Başka önemli davaları olduğu için mi gelemiyorlardı? Demokrasi mücadelesindeki görevleri dolayısıyla zaman mı bulamıyorlardı? Neydi onları bu derece ilgisiz kılan?

Yıllardır, davaların önemi ve büyüklüğü ile ters orantılı olarak, avukat sorunlarıyla boğuşan DEVİRİMCİ SOL Tutsakları, "Bütün avukatları azledip bu davayı avukatsız bitirsek, bu aynı zamanda kendisine demokratım diyen avukatları ve baroyu uyarır mı?" diye düşünmeye başlamışlardı. 12 Eylül dönemi boyunca, demokrat ve aydın geçinenlerin geleneğine, bu olumsuz geleneğe tavır alınmadıkça sürüp gidecekti. DEVİRİMCİ SOL Davasında avukatların kendi

kendilerini davadan soyutlamalarıyla, devrimci bir adım atmanın tüm koşulları oluştu. Kendi kendini avutmanın, görevlerini yapmayan insanlara hak etmedikleri payeler vermenin bir anlamı yoktu. Karar verilmeliydi. Yıllar süren sabırlı çabalar, "idare etme"ler, ikna çabaları bir sonuç vermemişti. Mevcut avukatların yeni, devrimci bir geleneğin başlatıcıları olamayacakları anlaşılmıştı.

DEVRİMCİ SOL Tutsakları düzenle uzlaşmanın kavgasını verselerdi, burjuva yasallığı peşinde geçmişlerini reddetselerdi, onları da savunacak yüzlerce avukat bulunabilir, bir avukatlar ordusu savunmaya imza atabilirdi. Ama bu davadaki anlayış burjuva yasallığı ve icazet peşinde koşanlardan farklıydı; "Devleti yıkacağız" diyorlar, eylemlerini savunuyorlar, gelecekte de aynı şeyleri yapacaklarını söylüyorlardı. "Yasadışı bir örgütü savunmanın zemini yoktu!" Böyle düşünen "demokrat" avukatlar, davamızı görmezden, bilmezden gelmeyi uygun buldular* Mafyanın, kaçakçıların, uyuşturucu tüccarlarının, hayali ihracatçıların vs. davalarını almaktan geri durmayan ve bunu meslek onurlarıyla bağdaştıran bazı "demokrat" hukukçular, hukuk profesörleri, Marksist-Leninistlerin davalarından titizlikle uzak durdular.

Kendilerine aydınım, demokratım diyen avukatlar ve barolar 12 Eylül döneminde işte böylesi olumsuz bir geleneği yaratmışken, üniversite gençliğinin mücadelesinin yükseldiği yıllarda genç hukukçular yetişti. Deneyimsizdiler, gençtiler ama 12 Eylül döneminde meslektaşlarının iyi bir sınav veremediklerinin farkındaydılar. Cuntanın yaratmak istediği tek tip öğrenci olmaya karşı çıkarak gelmişlerdi. Mesleklerini seviyorlardı. Onurluydular ve Marksist-Leninistleri savunacak cesarete, kararlılığa ve inanca sahiptiler.

"Biz genç bir devrimci hareketiz ve her zaman gençlere güvenerek buraya geldik." diyen tutsaklar, genç ve deneyimsiz avukatlara teslim ettiler davanın savunmasını. 12 Eylül hukukunda, avukatlara, savunmaya pek yer yoktu. Bu yargılamalarda avukatların sonucu etkileme anlamında çok fonksiyonları olmayacaktı belki. "Ama yine de avukatlarımız olmalı, bu konuda da bir gelenek yaratılmalı." diye düşünen tutsaklar, davanın savunmasını genç ve deneyimsiz avukatlara bırakmakta bir an bile tereddüt etmediler. "Yanlış yapabilirler, eksikleri olabilir, deneyimsizlikleri yüzünden hukuki açıdan bize pek yararları da olmayabilir; ama hiç olmazsa böyle büyük bir davada savunmayı üstlenmekle işe başlayarak bu eksikliklerini aşarlar, kendilerine güvenleri artar, mevcut statükoları parçalarlar." DEVRİMCİ SOL Tutsakları yeni avukatlarına vekaletlerini verirken bunları düşünüyorlardı...

(*) Ama gazetelerde, dergilerde Afrika Ulusal Kongresi (ANC), Sandinist Hareket, İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) gibi silahlı mücadele yürüten örgütlere sempatilerini belirtmekten geri durmadılar. Dünya halklarının mücadelesine sahip çıkmak da devrimci bir görevdir. Ama bu kendi halkının mücadelesi görmezden gelinerek yapılıyorsa pek bir şey ifade etmez.

Savunmanın Onuru

Avukat Esin kulaç, avukatların 305 sayfalık ortak savunmasını* okumaya şu sözlerle başlıyor:

"... *DEVİRİMCİ SOL DAVASI'nın savunmasını üstlenmekten onur duyuyoruz.*"

"(...)"

"Biliyoruz ki, tarih her zaman meşru ve haklı olanı aklar. Yaşanan gerçeklerin ışığında, bugün darağaçlarının gölgesinde yapılan sorgulamalara gelecekte hiçbir kimse itibar etmeyecektir.

"(...)"

"Bugün sanık sandalyesine oturtulmak istenenler; tıpkı 12 Eylül öncesinde sivil faşist katillerin halka gözdağı vermek için katliamlara yöneldiği dönemde, halkın can güvenliğini koruma ve faşizme karşı direnme onuruna sahip oldukları gibi, 12 Eylül sonrasında da açık bir faşist diktatöryanın gerçekleştirdiği uygulamalara karşı direnme onuruna sahiptirler.

"Bugün sanık sandalyesinde oturtulanlar, gerçekte faşizmi yargılayan kürsülerde oturmuşlardır hep.

"(...)"

"12 Eylül döneminin yasa ve hukuk tanımayan uygulamalarına karşı direnmek, en başta biz hukukçuların görevi olmalıydı. Ne yazık ki, hukukçular olarak iyi bir sınav veremedik...

"(...)"

"Sayın Yargıçlar,

"Suçluları bu salonda aramayın.

"Suçlular bu salonun dışındadır. Onlar yasaların ve Anayasa'nın ardına sığınarak ortalıkta dolaşıyorlar. Onlar devletin gücü ve otoritesine dayanarak, bu halka kendilerini zorla kabul ettirmişlerdir.

"Suçlu olan baskı, işkence, zulüm, açlık, sefalet üreten düzen savunucularıdır.

"Suçlu olan 12 Eylül'ün kendisi ve 12 Eylülcülerdir."

Sayıları bir iken iki, iki iken onu aşan avukatların savunmasından rahatsız olan mahkeme, bu huzursuzluğunu her fırsatta hissettirdi.

Bir duruşmada, ön sırada oturan stajyer avukatlara, "Siz arkaya oturun, avukatlara yer kalmıyor." dediğinde, aslında orada 20 kişilik yer vardı. Zaten bu sataşmanın altında yatan neden, yerin olmaması değildi. Çünkü o anda 20 kişilik yeri dolduracak avukat da yoktu. Üstelik stajyer avukatların sayısı da dörttü. Bundan sonraki süreçte, Yargıç Talip Orhan, devrimci avukatlara sataşmaktan, onları ezme manevralarından vazgeçmedi; ama her seferinde aldığı yanıtlarla daha da küçüldü.

(*) Avukat savunmasında ilk önce Esin Fatma Kulaç, Fethiye Pekşen, Mine Abalı, Bedii Yarayıcı, Cemal Yücel, Fatma Yücel, Fahri Doğan olmak üzere 7 imza vardı. Daha sonra buna Murat Demir, Ulutan Gün, Zerrin Sarı da imza attı.

Duruşma Yargıcı Talip Orhan'ın ön sırada oturmalarına tahammül gösteremediği stajyer avukatlar, kısa aralıklarla stajlarını bitirip mahkemedeki yerlerini aldıkça, heyet şaşkınlık içinde kalıyordu. Avukatlık cüppelerini giyer giymez, tutsaklardan birinin avukatı olarak müvekkilinin savunmasını üstlenen avukatlara, otuz yıllık Talip Orhan nasıl tahammül etsindi ki? Daha birkaç duruşma önce stajyer olan bu insanların, karşlarına avukat olarak çıkıp savunma yapmalarını kabullenemiyorlardı yargıçlar. Onları ille de ezmek, bir açıklarını yakalayıp hukuk dersi vermek istiyorlardı. Davranışları tümüyle tepkisel gibi gözükse de, onların aldığı tavrın özünde statükoları sarsan, yeni, devrimci geleneğe tahammülsüzlük yatıyordu.

Toplu siyasi savunmanın bitmesiyle müvekkillerinin kişisel savunmalarını okuyan avukatlar, savunmasını okudukları müvekkilleri hakkında tahliye isteminde bulunmak için, hazırladıkları tahliye dilekçelerini bir duruşmada okumak istiyorlar. Yanıt çok ilginç:

"Hayır efendim olmaz! Otuz sayfalık tahliye dilekçesi olmaz, okutamam!"

"Sayın yargıç, otuz sayfalık değil, otuz tutuklu için sekiz sayfalık bir dilekçe."

"Fark etmez efendim. Sekiz sayfalık da olsa okutmam. İstiyorsanız özetleyebilirsiniz ya da doğrudan mahkememize verin, biz okuruz."

"Sayın yargıç, bu dava sekiz senedir sürüyor. Her duruşmada tahliye için söz almıyoruz ve uzun süredir de tahliye talebinde bulunmadık. Mahkemede tahliyesini isteyeceğimiz otuz kişinin her birinin bir avukatı olsa ve her bir avukat, müvekkili için bir sayfalık tahliye dilekçesi okusa, bu otuz sayfa ederdi. Oysa biz sadece sekiz sayfalık bir dilekçe okumak istiyoruz. Buna rağmen 'okutmam' diyorsunuz! Ayrıca hangi yasada böyle bir usul var? Tahliye dilekçesinin okutulmayacağı nerede yazıyor?"

Avukatın yargıca hukuk dersi vermesi yargıcı iyice sinirlendiriyor ve tepkisi daha da artıyor:

"Hayır efendim olmaz... Yasada yazması gerekmez. Mahkemenin işleyişinde var... 1050 sayfa da olsa okutacak mıyım?"

Bu sözler üzerine Dursun Karataş söz alarak konuşuyor:

"Heyetinizin avukatlarımıza yönelik sürekli olarak olumsuz bir tavır içinde olduğunu görüyoruz. Bu olumsuzluk o dereceye gelmiştir ki, sekiz sayfalık bir dilekçe dahi okutulmak istenmemekte ve bunu haklı çıkarmak için demagojiye başvurulmaktadır. Dilekçe 1050 sayfa değil, sekiz sayfadır. Eğer 'Onu dinlemeye gerek yok, bunu okumaya gerek yok, tahliye talebinde bulunmanıza da gerek yok.' diyorsanız ve her şeyi biz yaparız havasıdaysanız, bu davayı sürdürmenize de gerek yoktur. Zaten bakanlık sürgün edilmemizi istiyor, bari olmuşken hepimizi sevk ettirin, böylece mahkemenizi bizsiz tamamlama şansına kavuşmuş olursunuz... Tekrar belirtmek istiyoruz. Avukatlarımıza yönelik bu tepkiselliğinizi anlamamız mümkün değildir."

Dursun Karataş'ın konuşmasının bitmesini bekleyen yargıç, konuşmaya

hiçbir yanıt vermiyor; çünkü uygulamanın yasadışı ve keyfi olduğu gün gibi ortada. Bu keyfiliği kabul etmeyen avukatlar, tahliye dilekçelerini okumadan vermeyi veya özetlemeyi reddediyorlar.

Her Şeye Rağmen Halkın Hukukçuları Kendilerini Kabul Ettirdi!

DEVİRİMCİ SOL Davası mahkeme heyetinin bu tür tavırları dava boyunca giderek artan bir tepkisellik ve yasa tanımazlıkla sürdü.

Örneğin, 2 Şubat 1990 günü duruşmada Avukat Cemal Yücel, müvekkili İbrahim Erdoğan'ın savunmasını okumaya başladı. İbrahim Erdoğan, siyasi şubede eşi ve henüz iki yaşındaki kızıyla birlikte işkence görmüştü. Avukat Cemal Yücel, müvekkilinin eşi ve kızıyla birlikte gördüğü işkenceleri anlatmaya başladıktan kısa bir süre sonra, Talip Orhan, avukatın sözünü keserek: "Bunları geçin efendim, bunları defalarca dinledik." diye müdahale ediyor.

Duruşma yargıcının işkence anlatımlarını dinlemeye tahammülü yoktu; işkence sözünü duymak istemiyordu. Oysa yargıcın tepki gösterdiği anda, mahkemenin sekreteri, küçücük bir kız çocuğuna dahi işkence yapılabilmesinin dehşeti içinde, böylesi bir olay karşısında etkilenmiş, gözyaşı döküyor, bunu da yargıçtan saklamaya çalışıyordu. Yargıç ise, "Türkiye'de işkence yoktur." diyenlerle aynı dili kullandığından, işkence sözleri duymak istemiyordu. Ama Tayfun Özkök'ün yanıtı karşısında da diyecek söz bulamamanın sıkıntısıyla sustu kaldı. Tayfun Özkök, "Bunları geçin." diyen Talip Orhan'a oturduğu yerden sesleniyor:

"Tepkilerinizi işkenceleri dinlerken değil, işkenceler yapılırken göstermeliy diniz."

DEVİRİMCİ SOL Tutsaklarının bu tür yanıtları karşısında birçok kez zor durumda kalan duruşma yargıcının, ilk fırsatta, bu sözlerle de bir cevap vereceği, bunun için hazırlanacağı biliniyordu. Bu sözleri yutmak zorunda kalmanın hıncını mutlaka almak isteyecekti. Tabii bunlar onun bütünüyle kişisel özelliklerinden kaynaklanmıyordu. O, bu davada egemen sınıfları ve onların sınıfsal tavırını, ideolojisini temsil ediyordu. Temsil ettiği kesimlerin gözüne girmek için de bu davanın siyasal özüne tavrı almaya çalışıyordu. Tepkileri bunun bir sonucuuydu. Bir çatışmanın tarafı olmanın bilinciyle hareket ediyor, davanın tutsaklarına karşı düşmanlık duyuyor ve bunu her fırsatta dışa vuruyordu. Nitekim, bunun en uç örneklerinden birini 6 Şubat 1990 tarihli duruşmada verdi.

Davada tutuklu olan, ama bu davayla hiçbir ilişkisi olmayan beş kişinin avukatına, bu beş kişinin savunmalarını yapması için mahkeme özel çağrı yapıyordu. Bu avukatın ayrıcalığı neydi? Bugüne kadar hiçbir avukata savunma yapmak üzere özel bir çağrı yapılmadığı gibi, avukatlar sürekli duruşmadan atılmakla tehdit ediliyor, konuşmaları kesiliyor, savunma yapmaları her türlü keyfi ve yasadışı uygulamalarla engellenmeye çalışılıyordu.

6 Şubat 1990 günü, mahkeme heyeti bir sonraki duruşmaya beş tutuklu sanığın çağrılması, diğer tutukluların çağrılmaması kararını alıyordu. Gerekçe-

si ise; diğer tutukluların mahkemede olay çıkarabileceği idi. Bu önyargı ve peşin hüküm karşısında o an mahkemede bulunan tutuklular hemen itiraz ediyorlardı. Ama heyet, daha kararı dahi tam yazdırmadan, arkalarından söylenenleri duymamak için, alelacele salondan çıkıyordu.

6 Şubat 1990 günkü duruşma yeterince elektrikli geçmiş, Talip Orhan her zaman olduğu gibi tartışma ve sataşma gidasını ve tabii ki cevabını da almıştı.

9 Şubat 1990 günü, uzun süredir özlemini çektiği türden bir duruşma yapabilecek olmanın huzuru içinde olan mahkeme heyeti, hiç de umduğunu bulamadı.

9 Şubat günü, salonda DEVRİMCİ SOL Tutsakları yoktu. Duruşmaya çağrılan tutuklu beş sanıktan sadece ikisi gelmişti. Sanıklardan biri, bir dilekçesi olduğunu belirterek söz aldı. Ve duruşmaya tüm tutukluların çağırılması gerektiğini, tutuklularının olay çıkaracakları gibi bir önyargıya dayanılarak çağırılmasının mantığı hiçbir açıklamasının olamayacağını, bu koşullarda avukatının yapacağı savunmayı istemediğini belirtiyordu. Başka bir sanık da cezaevinde gönderdiği dilekçesinde, bu koşullarda savunma avukatının savunmasını kabul edemeyeceğini belirtiyordu. Neye uğradığını şaşırان heyete bir darbe de davanın avukatlarından geliyor ve dilekçelerinde, alınan kararın ne kadar sübjektif ve mesnetsiz olduğu, bunun hiçbir yasa ve usul hükmünde yeri olmadığı, tüm tutukluların duruşmaya çağırılması gerektiği anlatılıyor. Bugün huzurlu bir duruşma yapabileceği düşüncesindeki mahkeme heyeti, umduğunu bulamıyor. Ve mahkemede hiç kimsenin ummadığı bir başka şey daha oluyor.

Söz alan savcı, mahkemenin aldığı kararın nedenini anlayamadıklarını, bu kararı alırken mahkemenin kendilerinden mütalaa sormadığını belirterek, tüm tutukluların çağırılması gerektiği yönünde görüş bildiriyor. Bu son darbe, Talip Orhan'a diyecek bir şey bırakmıyor. Yasa ve usulleri açıkça ihlal eden bu uygulama karşısında, savcı bile onları yalnız bıraktıktan sonra, mahkemenin diyeceği bir şey yok. Ama yine de Talip Orhan eski kararından vazgeçmiyor.

.....

16 Şubat 1990 tarihli duruşmaya tutsaklar, avukatlarının savunmasının mahkemece kesilmesini, kendilerinin de duruşmaya çağırılmamasını, özellikle Yargıç Talip Orhan'ın düşmanca tavrını, hukuk dışı uygulamalarını protesto eden 35 sayfalık bir dilekçeyle gittiler.

Duruşmada Tayfun Özkök söz aldı: "Heyetinizin 6 Şubat günü aldığı kararla, 9 Şubat tarihli duruşmaya bizim çağırılmamamıza yol açan gelişmelerle ilgili bir dilekçemiz var. Avukat savunmasının keyfi biçimde engellendiğini görüyoruz."

Ortak imzalı dilekçede, 6 Şubat 1990 tarihli kararın sorumluluğunu tüm mahkeme heyeti taşımakla birlikte, esas olarak duruşma yargıcı Talip Orhan'ın dayatmaları sonucu olduğu belirtiliyor ve yargı usullerine aykırı bu kararın tüm dayanakları çürütülüyordu. Savunma avukatlarının sözlerinin kesilmesine ve tutsakların duruşmaya çağırılmamasına, dava avukatı olmayan bir

avukatın özel bir dilekçeyle başvuruda bulunmuş olması gerekçe gösteriliyordu; fakat mahkeme tutanaklarında böyle bir dilekçenin olmadığı anlaşıldığı da vurgulanıyordu. Dilekçede, duruşma yargıcının dava avukatlarını DEVRİM-Cİ SOL Tutsaklarının "sekretaryası" olarak nitelendirmesi de eleştiriliyor ve 1984 yılından beri duruşma yargıçlığı yapan Talip Orhan'ın tutuklularla avukatlarına karşı sübjektif davrandığı somut örneklerle anlatılıyordu. Yargıçların aldıkları son kararlarına meşruluk, yasallık sağlamaya çalışırken uydurma gerekçeler ürettikleri bir bir sıralanıyor, dilekçe şöyle devam ediyordu:

"Duruşma Yargıcı Talip Orhan, 1984 başından beri bu davanın duruşma yargıcısıdır ve bu önyargılı, bizlere karşı şartlanmış tavırları o günden beri her fırsatta gün ışığına çıkmaktadır. Bağımsız ve tarafsız yargıçlık ilkeleri çerçevesinde tartışılmayacak bu duruma karşın, yargıç Talip Orhan hakkında reddi hakim talebinde bulunmuyoruz.(abç)

"Evet, Duruşma Yargıcı Talip Orhan'ı reddetmiyoruz. Aksine devam etmesini, bugüne kadar getirdiği ve kendi hukuk anlayışı -ki bu 12 Eylül Hukuku'-dur- doğrultusunda biçimlendirdiği davayı bitirmesini istiyoruz. Reddi hakim talebiyle Duruşma Yargıcı Talip Orhan'a bu davanın sorumluluğundan kurtulma zemini yaratmak istemiyoruz.

"En hafifinden, idam dahil en ağır cezalara kadar hakkımızda verilecek son kararın altında Talip Orhan'ın imzasını görmek istiyoruz."

Dilekçe duruşma yargıcını öyle rahatsız ediyor ki, mahkeme başkanı daha sonra, arkadaşlarıyla bir konu üzerinde konuşan Tayfun'a müdahale ederek karşı atak yapmak istiyor:

"Niye gülüyorsunuz Tayfun Özkök?"

Mahkeme başkanı, duruşmalar boyunca salonun disiplinini sağlamak adına izleyicilerin davranışlarına ve hareketlerine karıştığı gibi, gazetecilere de karışır, uyarırdı. Bunu bir alışkanlık haline getirmişti. Bugün ise oldukça uzun bir zamandan beri yapmadığı bir şeyi yapıp, tutsakların davranışlarına müdahale etmeye çalışması, kendileriyle ilgili dilekçede söylenenlerden etkilendiklerini gösteriyordu. Mahkeme başkanı bu tepkiselliğiyle Yargıç Talip Orhan'ın yıpranmasına göz yummamış olduğunu göstermek istiyordu.

"Niye gülüyorsunuz? Bir şey mi oldu?"

"Evet, bir şeye gülüyorum sayın başkan. Arkadaşlarımla aramızda geçen bir şey, mahkemeyle ilgili değil!"

Tutsakların gülmeleri, gerçekten de mahkeme heyetini ilgilendirmiyordu ve duruşmanın havasını da olumsuz etkileyecek, dağıtacak bir özelliği yoktu. Ta ki başkan müdahale edene kadar...

"Gülmeyin efendim, sessiz oturun!"

"Mahkemenizi rahatsız etmiyorum. Burada bazı konuşma ve davranışları yorumlayıp konuşmamız gerek. Hep sessiz oturmamız mümkün değil. Ayrıca bugüne kadar üzüntülü ve sinirli olduğumuz zamanlar da oldu, o zaman neden üzüntülü olduğumuzu sormadınız da şimdi gülmemizin nedenini soruyorsunuz?"

"Tamam efendim, susun konuşmayın."

Başkan polemik yürütebilecek kapasitede birisi değil. Papağan gibi durmadan tekrarlıyor; "susun, konuşmayın". Ama sesini el kol hareketleriyle tamamlayarak, "yeter, bitirelim, ben susuyorum, sen de sus" demeye getiriyor. Bu türden keyfi müdahalelere bir daha başvurmasını önlemek isteyen Tayfun, sözlerini bağlıyor:

"Biz ne zaman konuşacağımızı, ne zaman güleceğimizi, ne yapacağımızı biliriz."

Başkan bu sefer elleriyle konuşuyor: "Tamam, tamam..."

.....

DEVİRİMCİ SOL Tutsaklarıyla avukatlarının tam bir uyum içinde davanın savunmasını yürütmelerini mahkeme hazmedemese de, bu uyum, tarihsel önemdeki bir davada, tarihsel değeri olan bir geleneği yarattı.

DEVİRİMCİ SOL Davası avukatları, böyle önemli ve büyük bir davada savunma yapma konusunda kendilerine duyulan güveni boşa çıkarmadılar. Deneyimsizliklerine karşın, Türkiye'de benzeri belki de olmayan bir savunma örneği yarattılar ve tıpkı müvekkilleri gibi savunma kürsüsünde, faşizmi ve emperyalizmi yargıladılar. Faşizme ve emperyalizme karşı mücadele etmenin bir suç değil, bir görev olduğunu vurguladılar.

DEVİRİMCİ SOL Davası avukatları, gerçek demokrat, devrimci hukukçu kimliğinin ne olması gerektiğini meslektaşlarına gösterdiler ve genç, deneyimsiz olmalarına bakarak, bu davanın yükü altından kalkamayacaklarını sanan, onlara dudak büken, burunlarının sürtülmesin! isteyenleri hüsrana uğrattılar.

Devrimci Mücadelede Avukatlar, DEVİRİMCİ SOL Davasında yarattıkları örnekle, her geçen gün, meslektaşları arasında bir kat daha saygınlık kazandılar, büyüdüler...

BÖLÜM: XIII

"SON SÖZ"LER

SON SÖZLERİMİZİ DEVRİMLE SÖYLEYECEĞİZ!

27 Mart 1990

Bugün duruşmada tutsaklar, bu zamana kadar mahkeme heyetinin davanın en önemli aşamalarında, açık düşman tavrı takındığını bilmelerine rağmen, bir sürprizle karşılaştılar.

Duruşma Yargıcı Talip Orhan, cezaevine yollanan celp listesindeki sıraya göre, daha önceden haber vermeksizin tutsakların birdenbire son sözlerini sormaya başladı. Bugüne kadar mahkemelerde bir gelenek haline gelen son söz hakkı, bir oldu bitti yaratılarak engellenmeye, geçiştirilmeye çalışılıyordu. Yargıçların bu uygulamadan bir amaçları vardı: Tutsakların, önemli bir siyasal davada, başından beri sürdürdükleri devrimci tutumlarına uygun siyasal bir son söz hazırlayıp okumalarını; davaya ilişkin son sözlerini yarınki davalara örnek teşkil edecek tarzda ve tarihsel bir eylem ve belgeye dönüştürmelerini engellemek... Dolayısıyla tutsaklar, ayaküstü son sözlerinin istenmesine, bir oldu bitti yaratılmasına karşı çıktılar, süre istediler. Yargıç ise, son sözleri bu duruşmada almaya kararlıydı. Davanın sekiz yılının faşizme karşı dışı dış bir mücadeleye tanıklık ettiğini, tutsakların bu uygulamaya da izin vermeyeceklerini görmezlikten gelmeye çabalıyordu. Ayağa kalkarak konuşan tutsakların hiçbirisi söylediklerini son söz olarak söylemiyorlardı, ama yargıç bunları son sözler

söyleniyormuşçasına tutanaklara geçiriyordu.

Bu sırada söz alarak konuşan Tayfun Özkök, "Dava hala devam ediyor ve karar aşamasına gelmiş değil. Önceden bizlere bu duruşmada son sözlerimizin sorulacağı bildirilmedi. Bir oldu bitti yaratmak istiyorsunuz. Bu tavrınız bugüne kadar yargıda oluşan geleneklere de uygun değildir. Ayrıca bir usulsüzlük yapıldığına inanıyoruz. Biz son sözlerimizi bu nedenle karar aşamasında söyleyeceğiz." dedi.

Duruşma yargıcı çok önemsiz bir ayrıntıdan söz ediyormuşçasına, cezaevi celp sırasına göre son söz işlemi yapmaya devam ediyor, yüzünden "oyunuma düşürdüm sizi" ifadesi okunuyordu. Sırası gelen İbrahim Erdoğan, "Duruşmalara zaman zaman katılan tutukluların son sözlerinin alınmasına bir diyeceğimiz yok. Onlar duruşmaları bizler gibi izlemiyorlar ve bir daha mahkemeye de gelmeyebilirler. Ancak duruşmalara sürekli katılan bizler açısından, mahkemenin 'uygun zaman' diye bir sorunu olamaz. Bize önceden bildirebilirdiniz, şimdiki uygulama yanlıştır." dedi.

İbrahim Bingöl ise, son sözün ne zaman sorulacağına 353 s.k 360 ve CMUK'nun 251. maddelerinde gösterildiğini, buna göre, 'bütün delillerin ikame ve tartışılmasının tamamlanmasından sonra' sanığa son sözünün sorulabileceğini, halen süren ve sanıklar arasında bağların söz konusu olup, bu nedenle tüm sanıkları ilgilendiren toplu davalarda ise, bir kısım sanıkların savunmalarının henüz tamamlanmadığını, buna bağlı olarak da tutuklu arkadaşların daha söyleyeceklerinin olabileceğini, sonuç itibarıyla son sözlerinin sorulmasının henüz erken olduğunu söyleyerek, kendisinin de karar aşamasında son sözünü söyleyeceğini belirtti.

Bütün bunlar yine de yargıç tarafından son söz olarak tutanaklara geçirilmeye devam ediliyordu. Yargıç, "Savunması biten herkese her zaman son söz sorulabilir." diyerek, tutsakların son söz haklarını gasp etmesine yasal dayanak göstermeye çabalıyordu. Konuşma sırası Ali Osman Köse'ye geldi:

"Benden önce arkadaşlarımın söylediklerine katılıyorum. Bununla birlikte, bir şeyi ifade etmek istiyorum. Bugüne kadar, dava sürecinde bizler birçok şeyi, mahkeme heyetinin engellemelerine rağmen yaptık ve söyledik. Son sözlerimizi de engelleyemeyeceksiniz. Size, heyete rağmen söyleyeceğiz." dedi. Yargıcın ısrarlı oldu bitti tavrından dolayı ortamın giderek gerginleşmesi olduğandı. Yargıç sinirlenerek, "Nedir bize rağmen yaptıklarınız Ali Osman Köse, nedir?" diye bir soru yöneltti. "Son söz alma işlemi" son söz tartışmasına dönüşmüştü.

Tayfun yeniden söz alarak, yıllardır mahkeme heyetinin salondan atma tehditlerine ve atmalarına, savunmayı kısıtlamak istemesine, avukatları taciz etme manevralarına, salonda tutsaklara askerleri saldırtmalarına karşın, bugünkü statükoya gelindiğini, son söz hakkının kullanılmasını da bu nedenle kimse'nin engelleyemeyeceğini söyledi.

Mehmet Doğan da, mahkeme heyetinin yaptığı usulsüzlük ve tutsakla-

ra karşı düşmanca tavrının bir parçası olduğunu söyleyerek, mahkeme heyetinin, Kemal Horzum'u bile tutsaklara karşı savunduğunu söyledi. Bu sözlerden sonra, duruşma yargıcı damarına basıldığını anladı ve dengesini bir an kaybederek histerik bir kahkaha attı. Sonra kötü adamı oynayan bir aktörün gülüşüyle, "Siz kendisini tanırırsınız belki, ben Kemal Horzum'u tanımıyorum bile." diyerek durumunu kurtarmaya çalıştı.

Baki Altın'a "son sözü" sorulduğunda, "Şimdi söyleyeceklerimin son söz yerine yazılmamasını istiyorum. Son sözümü değil, son söz hakkımızın gasp edilmesine ilişkin olarak konuşacağım. Biz uzun yıllardır en küçük haklar için bedel ödedik. Haklarımızı gasp edenlerden de bunun hesabını sorduk. Son söz hakkımızı gasp edenlerden de hesabını sorarız, haklarımızı gasp ettirmeyiz." dedi.

Bunun üzerine yargıç koltuğunda zıplayarak, "Önce iftira, şimdi de tehdit mi? Başka, daha başka söyleyeceğin var mı? Söyleyin de bilelim! Duruşmadan atınca da niye attı diyorsunuz?" diyerek karşı atağa geçmeye çalıştı. Pek konuşmayan mahkeme başkanı da söze girerek ve işaretparmağını ileriye doğru uzatarak, "Thedit yok, tehdit yok!" diye tepkisini dile getirdi. Hava iyice elektriklelenmişti. Yargıç durmadan soruyordu: "Nasıl hesap soracaksınız, nasıl?" Karar duruşmasına da mutlaka çıkmayı amaçlayan tutsaklar, bu aşamada tartışmayı dondurmak istediler ve Yalçın Demirkaya, "arkadaşın sözlerinin hukuki çerçevede anlaşılması gerektiğini" belirterek, yargıçları "rahatlattı". Bu "açıklamadan" sonra kendisini koltuğuna koyveren T.Orhan, "Neden bu şekilde izah etmiyorsunuz da, hesap soracağız diyorsunuz?.." diyerek, hesap sormanın yasadışı olmayacağını düşünerek sinirlerini gevşetti. Duruşma böylece "son sözler"in alınmasıyla sona erdi.

.....

13 Nisan 1990 tarihli duruşmaya DEVRİMCİ SOL Tutsakları son sözlerini hazırlayarak gittiler. Duruşmaya 11 avukat, 15'e yakın gazeteci ve 400 izleyici gelmişti. Mahkeme salonunda ne zaman kalabalık bir izleyici, gazeteci ve avukat kitlesi olmuşsa, mahkeme heyeti genellikle tutsaklar aleyhine kararlar almaktan kaçınıyordu. Mahkemedeki gelişmeleri öğrenen tutsak yakınları, bu nedenle salonu doldurmuştu.

Tahliye edilen tutsaklardan İlyas Arduç son savunmasını okumak üzere kürsüye geldi. Sözlerine, "Bu zamana kadar sizin saçmalıklarınızı dinledik. Şimdi ben konuşacağım." diye başlayınca, yargıç hemen müdahale etti. "Sözlerinizde hakaret olan yerleri çıkarın, okumayın, yoksa savunmanızı keserim." İlyas Arduç, "Tamam, savunmamın okunmasını bitireyim, sonra konuşuruz." biçiminde alaylı bir yanıt vererek devam etti. Ama duruşmadan iki kez çıkarıldığı anlaşılınca, okumasını bitiremeden salondan ayrılmak zorunda kaldı.

Talip Orhan bugün, kalabalığı görünce bir türlü tutsakların son sözlerinin sorulmasına gelmek istemiyor, başka işlemlerle duruşmayı uzattıkça uzatıyordu. Duruşmada bir avukatın savunma okumasını, daha önceleri yaptığı müdahalelerin tersine, hiç karışmadan sonuna kadar dinledi! İlyas Arduç'un duruş-

madan iki kez çıkarıldığını tutsakların önceden biliyor olmasına rağmen, mahkeme-ye bilgi vermemesi -sanki olabilirmiş gibi- yargıcı sitemli bir laf atmaya itti.

"Neden hatırlatmadınız, iki kez çıkarıldığını biliyordunuz?"

İbrahim Erdoğan oturduğu yerden yanıt verdi:

"Bu bizim işimiz değil sayın yargıç. Ayrıca uygulamanızı da biz zaten benimsiyoruz. Arkadaşlarımızın salonda kalmasını istiyoruz."

Mustafa Dalkıran, Namık K. Cibaroğlu, A.Tarık Koçoğlu ve tutuksuzlardan A.Hikmet Asma da sıra ile son sözlerini söyledikten sonra, yargıç, geçen du-ruşmada bulunmayan Alişan Yalçın'a söz verdi.

Alişan Yalçın, önce tutsakların son sözlerini söyleyebilmeleri için, yeniden son sözlerinin sorulmasını istedi. Yargıç, savcının "mahkemenin takdirine bıra-kıyorum" dediği mütalaasını da aldıktan sonra, bu talebi "usule aykırı olduğu" gerekçesiyle reddetti. Fakat tutsaklar buna da hazırlıklıydılar. 20 tutsağın imza-ladığı ve daha sonra tutuksuz İ.Tuncer Bağdatlıoğlu'nun da katıldığını belirttiği toplu son söz dilekçesini, bir kişinin dilekçesiymiş gibi okuyacaklardı. Alişan Yalçın son söz dilekçesini okumak için kürsüye gitti.

"O dilekçe kaç sayfa Alişan Yalçın?"

"Sekiz sayfa..."

"Esasa ilişkin mi?"

"Evet, esasa ilişkin, siyasi savunmamıza uygun olarak..."

"Bize verin efendim, bakalım esasa ilişkin mi?"

"Son sözlerimizi sansürden mi geçireceksiniz sayın yargıç? Siyasi bir da-vada, son sözlerimizi söyleyeceğiz. Esastan kastınız nedir? Biz bugüne nasıl gelmişsek, nasıl olur siyasi savunma yapmışsak, ona uygun olarak son sözleri-mizi söyleyeceğiz."

Bunun üzerine yargıç yeni bir manevra daha yaparak, "tutukluların son sözlerinin sekiz sayfadan ibaret ve esasa ilişkin olduğu, okuyup vermek iste-dikleri" gerekçesiyle, yeni bir mütalaa aldı. Sonra karar almak için ara verdiler. Aradan sonra, "Tutukluların onar dakika ile son sözlerini söylemelerine karar verilmiştir." dedikten sonra, sekiz sayfalık son sözleri okumak için Alişan Yal-çın tekrar kürsüye çıktı:

SON SÖZLERİ BİZ DEĞİL SİZ SÖYLEYECEKSİNİZ

Bir mücadelenin, bir kavganın ateşinde yanan bizlerin ilk sözü de, son sözü de DEVRİM'dir. Beynimiz ve yüreğimiz Türkiye halklarının onurlu bir ya-şam uğruna yürüttüğü kavganın; emperyalizme ve faşizme karşı omuzladığı dişe diş mücadelenin ateşiyle kavrulurken, bu mücadelenin, belki önemli ama küçük bir alanı olan bu salonda son sözlerimizi söylememizi kimse bek-lemesin. Emperyalizmin, faşizmin bu ülke topraklarında duyacağı son ses; 1 Mayıs Meydanına, Kızılay Meydanına, Konak Meydanına, Diyarbakır'ın mey-danlarına giren muzaffer (...) zafer türküleri olacaktır. Belki bu meydanlara gi-renler arasında bizler olmayacağız; kimimiz bir işkence tezgahında, kimimiz bir darağacında, kimimiz bir sokağın köşesinde, belki de bir meydanın orta

yerinde, kimimiz bir dağ tepesinde katledileceğiz, kim bilir! "O büyük gün"e bizler kavuşmasak da, yoldaşlarımızın türkülerinde yaşayacağımızdan kuşku duymuyoruz. Türkiye halklarının bu kurtuluş gününe sesimizi taşıyacak yoldaşlara sahip olduğumuz için, böyle bir örgütün üyesi olduğumuz için gurur duyuyoruz.

KURTULUŞA KADAR SAVAŞACAĞIZ!

Bu dava on yıldır sürüyor ve dokuz yıldır bu salona giren herkes, yabancı konuklardan basın emekçilerine kadar herkes gördü ki, burada yargılanan biz değildik! Tutanaklara "sanık" diye geçiyorduk, konuşmalarımız, yazılarımız "ifade, sorgu ve savunma" diye adlandırılıyordu, ama ne sanık olduk ne de suçlanma baskılanmasıyla "savunma" yaptık. Burada işkencesiyle, terörüyle, sömürü ve talanıyla TC devleti yargılandı; burada insanlık dışı tüm özellikleriyle faşizm yargılandı. Ve siz, kimi zaman silahların, copların güçsüzlüğüyle, kimi zaman beş generalin ağzından çıkan yasaların keyfiliğiyle işkenceci, terörist, sömürücü ve talancı TC devletinin, insanlık dışı özellikleriyle faşizmin savunuculuğuna soyundunuz. Aklayamadınız! Sizleri bu davadaki misyonunuzun yarattığı ve yaratacağı sorularla, sıkıntılarla geçireceğiniz bir ömür bekliyor. Bizler ise faşizmin, emperyalizmin bir kez daha mahkum edildiği bir davada yer almanın onurunu yaşıyoruz, yaşayacağız.

OLİGARŞİ DEVRİMCİLERİ YARGILAYAMAZ!

Dokuz on yıl önce, cezaevlerine ilk adımlarımızı attığımızda, haklı olduğumuzu ve mutlaka kazanacağımızı bir kere daha anladık. Oligarşi çürümüşü ve çürümenin kokusu en keskin biçimde cezaevlerinde duyuluyordu. Görünüşte egemendiler ama bu egemenliklerini, komutan sıfatlı birkaç psikopat— sadist temsil ediyordu. Görünüşte güçlüydüler ama güçleri zincirlerin, sopaların, tüfeklerin ve copların çapıyla sınırlıydı. Bizim kazanmamız kaçınılmazdı. Çünkü biz, ölümü bile teslim alabilecek onlarca APO'ya, onlarca HAYDAR'a, onlarca HASAN'a, onlarca FATİH'e sahiptik. Çünkü biz, siyasi kimlik ve devrimci onur gibi, hiçbir koşulda yok edilemeyecek silahlara sahiptik. Biz kazandık ve zaferimizi tarihe aktardık. Artık kanla, acıyla yazılmış bir direniş geleneğimiz var. Bu gelenek, bedeli ne olursa olsun sürecektir.

İNSANLIK ONURU İŞKENCEYİ YENECEK!

İnanıyoruz ki, bu dava, siyasal davalar geleneğine, oldukça önemli ve bir o kadarda olumlu gelenekler kazandırmıştır. Bu kazanımların elde edilmesinde, bir bütün olarak (...) iradesi ve bu iradeyi, kimi zaman gücünün son kırıntısına dayanarak da olsa, bu salona taşıyan bizlerin kararlı tavırlarının belirleyici rolü vardır. Diğer yandan, bu kazanımların elde edilmesinde, cezaevlerinden mahkeme salonlarına kadar her yerde, bir siyasi tutsak yakınının nasıl davranacağına onurlu örneklerini veren ailelerimizin, yakınlarımızın da rolü

vardır. Ve son olarak 12 Eylül'ün tüm baskı ve dejenerasyon politikalarının hedefi olmalarına ve hatta çoğu cüppelerini ilk defa bu salonda giymelerine rağmen, yerleşmiş icazetçi savunma anlayışını parçalayıp atan Demokrasi Mücadelesinde Avukatların rolü vardır. Artık, siyasi davaların kimlik bildiriminden savunma aşamasına kadar nasıl ele alınacağı, devrimcilerin bu salonlarda karşılaşacağı saldırılarla nasıl mücadele edecekleri, siyasi tutsak ailelerinin, yakınlarının nasıl davranacağı ve siyasi dava avukatlarının hangi platformda savunma yapacakları konusunda bir örnek yaratılmıştır. Bu mücadelemize damgasını vuran ve belirleyici olan doğrularımız olsa da, tecrübesizlikten kaynaklanan eksikliklerimiz de olmuştur. Biz bu eksikliklerden de zengin dersler çıkardık. Türkiye'de bundan sonraki siyasi davaların daha olumlu bir seyir izleyeceğine inanıyoruz. Bu olumlu geleneğin yaratılmasında, temellerin atılmasındaki katkımız, gurur kaynaklarımızdan biridir.

GELENEKLERİ OLMAYANLARIN GELECEKLERİ DE YOKTUR!

Bir hareketin değerler sisteminin oluşturulmasında en büyük pay sahipleri şehitleridir. Ve şehitlerimiz, temsil ettikleri değerlerle bugün de mücadelemizin başeğmez neferleridir. Artık hiçbir arkadaşımız I. şubelerin işkencehanelerinde yalnız değil! Ahmet Karlangaç, Hayrettin Eren, Ömer Aydoğmuş, Mazlum Güder ve işkencede katledilen bütün yoldaşlarımız var yanlarında. Artık bütün Devrimci Solcular, kentin varoşlarında katillerin namluları üzerine yürürken yanı başlarında Mehmet Selim Yücel'i, Selçuk Küçükçiftçi'yi, Tahsin El-van'ı, Rıdvan Sancar'ları, dağ başlarında Nejdett Pışmişler, Ercan Gündoğdu, Hüseyin Avcı, Vedat Özdemir, Aydın Yalçinkaya'ları, militarizmin kuşatması altında sloganları dinmeyen Öztürk Acar'ı, Salih Kul, Ali Demiralp'leri ve 1 Mayıs şehidimiz Mehmet Akif Dalcı ile yüzlerce şehidimizi omuz başlarında görüyorlar. Şehitlerimize vefa borcumuz var ve devrimi gerçekleştirene, yeni bir toplumu inşa edene kadar da borçlu kalacağız. Anıları önünde eğiliyor, yarattıkları değerlere bağlı kalacağımıza, mücadelelerine layık olacağımıza ant içiyoruz.

ŞEHİTLERİMİZ VE DEVRİMCİ DEĞERLERİMİZ SOSYALİST GELECEĞİMİZİN TEMELİDİR!

Bizler, her zaman dünyanın en kalabalık ailesinin üyeleri olduk. En kuytu, en karanlık zindanlarda bile, etrafımızda her dilden "dayan" diyen, "diren" diyen, "durma, yürü" diyen sesler duyduk. Fabrika işçileri, gecekondu yoksulları, dağ köylüleri, fındık, çay, pamuk tarlalarının ırgatları, memurlar, öğretmenler ve her yaşta öğrenciler hep bizimle beraberd. Bu kadar da değil... El Salvador'dan İrlanda'ya, Küba'dan Bask ülkesine, Güney Afrika'dan Filipinler'e, Peru'dan Filistin'e her yerde, her renkten, her dilden yoldaşlarımız, kardeşlerimiz, gerillalarımız var. Biz enternasyonalistiz! Sorunlarımız ortak, mücadelemiz ortak, düşmanımız aynı. Çok yakında ayak seslerimizi daha güçlü duyacaksınız.

YAŞASIN ENTERNASYONALİZM!

Mücadele ediyoruz ve mücadelemizden duyduğumuz gururu göğsümüzü gere gere her yerde haykırıyoruz. Yeni insanın mücadelesini veriyoruz. Özel mülkiyetin, sömürünün ve bunları ayakta tutan baskı politikalarının insanı yozlaştırdığı, benliğini yok ettiği, kendine yabancılaştırdığı bir çağda, yeni insanı savunuyoruz. Bizim "yeni" insanımız üretici, yaratıcı, kolektif, özverili ve insan olmanın tüm erdemlerine sahiptir. Kapitalizmin çaldığı bu insanı önce kendimizde yaratmak için mücadele ediyoruz, devrim diyoruz, sosyalizm diyoruz. Gelecek toplumun, "yeni insan'ın omuzunda yükseleceğini, sosyalizmin yeni insanın ellerinde büyüüp gelişeceğini söylüyoruz. Sosyalizmi kurma mücadelesini, daha bugünden yeni insanı yaratmaya başlama mücadelesi olarak görüyoruz.

SOSYALİZM ÖNCE İNSAN İÇİNDİR!

Tarihten geleceğe uzanıyoruz. Tarihimiz, ölümü onursuzca bir yaşama tercih eden Sokrat'tan, insana yakışanın ağasız, padişahsız bir yaşam olduğunu mücadelesiyle, Serez'in Esnaf Çarşısı'nda ölümsüzleşen bedeniyle kanıtlayan Şeyh Bedreddin'e; kölelerin de baş kaldırabileceklerini gösteren Sparta-küs'ten kapitalizmin ücretli köleleri işçi sınıfının insanlığı kurtaracak güç olduğunu gösterip uygulayan Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao'ya; ateşi tanrıların elinden alıp tüm insanlara sunan Promete'den yüreğindeki yangını tüm halkların hizmetine sunan Che Guevara'ya, emperyalizme karşı savaşıma kararlılığıyla Karadeniz'in dalgaları sularını kucaklayan Mustafa Suphi ve 14 arkadaşından, Kızıldere'de dokuz yoldaşıyla birlikte Türkiye devriminin manifesto-sunu yazan Mahir Çayan'a; Güney Afrika siyah halkının kurtuluş simgesi, Soweto şehidi Steve Biko'dan şu tribünlerdeki varlıklarıyla, aydınlık yüzleriyle tüylerini diken diken eden liseli, üniversiteli DEV-GENÇ'lilere kadar uzanıyor. Olumsuz olumsuz tüm yönleriyle tarihimize sahip çıkıyor, geleceğe yöneliyoruz.

TARİH BİZİZ, GELECEK BİZİM ELLERİMİZDE ŞEKİLLENECEKTİR!

Tarihleri onurlu bir mücadelenin ışığıyla parlayanların gelecekleri de aydınlıktır. Ve sosyalizmin tarihi, insanlığın kurtuluş umudu olmak için yeterince parlaktır. Bugün, SSCB'de ve Doğu Avrupa'da yaşanan kriz sosyalizmin değil revizyonizmin krizidir. Ölümünden söz edilen "komünizm umudu" değil, yaşamını bu umudun öldürülmesine bağlayan emperyalizmdir. Emperyalizme teslim olmaksızın 'Adayı batırırız.' diyen Kübalılara, liderlerine ve sosyalizme inanan tüm dünya halklarına sesleniyoruz: Sosyalizm vardı, var, var olacak! Bunun için ne bedel ödenmesi gerekiyorsa ödeyeceğiz. Ama inanıyoruz ki, ne Küba adasının ne de Türkiye yarımadasının sulara gömülmesine gerek yok. Çünkü ezilen halklar, emperyalizmi okyanusun dibine gömecek güce sahiptir.

SOSYALİZM YAŞIYOR, SAVAŞIYOR!

Ülkenin bütün zenginliklerinin emperyalizmin denetim ve talanına terk edildiği, ekonomik-siyasi-kültürel-askeri, hemen her konuda emperyalist mer-

kezlerin son karar mercii olduğu, ulusal onurun emperyalistlerin önüne bir halı gibi serildiği koşullarda, emperyalizme karşı durmanın, anti-emperyalist mücadelenin birer neferi olmanın gururunu taşıdık. Emperyalizm ve işbirlikçileri bugün çok güçlü görünseler de, Türkiye halkları güçlü kollarıyla tüm ülkeyi sarmaya başladığında, NATO'su, IMF'si, AET'si ile tüm emperyalist kuruluşlar birer birer halklarımızın sırtından dökülmeye, ayaklarımızın altında birer kene gibi ezilmeye başlayacaklardır.(...)

KAHROLSUN EMPERYALİZM VE İŞBİRLİKÇİLERİ!

Emperyalizm ve oligarşinin bölücü-ırkçı politikalarına karşı her zaman Türk ve Kürt halklarının kardeşliğini, ortak kurtuluşunu savunduk. Emperyalizm ve oligarşinin baskı ve asimilasyon politikalarına karşı, ulusal kimlik ve kendi kaderini tayin hakkını kazanma mücadelesini ve bir bütün olarak Türkiye halklarının emperyalizme ve oligarşiye karşı bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini örgütlemeye, yükseltmeye çalıştık. Bugün herkes rahatlıkla görüyor ki, bu mücadele hızla geliyor. Bu gelişimde pay sahibi olmanın gururunu taşıyor, her yeni adımın daha zorlu ve büyük görevler getireceğinin bilinciyle hareket ediyoruz.

YAŞASIN TÜRK VE KÜRT HALKLARININ KARDEŞLİĞİ!

Emperyalizmin tüm desteğine ve yönlendirmesine rağmen ordusuyla, polisiyle, jandarmasıyla, MİT'iyle ve halk düşmanı siyasi temsilcileriyle oligarşiyi, tarihin karanlıklarına gömeceğiz. Türkiye halkları böyle bir güce ve (...) böyle bir gücü örgütleme yeteneğine sahiptir. Çünkü (...) bir halk hareketidir, halkın tüm özlem ve istemleri (...) 'un sahip çıktığı ve çıkacağı özelemlerdir. İşçisiyle, köylüsüyle, esnafı, memuru, öğretmeni, aydını ve öğrencisiyle; Türk'ü, Kürt'ü, Laz'ı, Çerkez'i, Ermeni'siyle tüm Türkiye halkları (...) 'un Marksist-Lenhist politikalarında sorunlarının çözümünü ve (...) 'un zengin pratiğinden çözüm yollarını bulacaktır.

ÖRGÜTLÜ HALK YENİLMEZ!

Herkesi, işçisiyle, köylüsüyle, memuru, esnafıyla, öğrencisi ve öğretmeniyle, aydını ve sanatçısıyla; kadını, erkeği, genci ve yaşlısıyla tüm Türkiye halklarını oligarşinin kanlı diktatörlüğüne karşı birlik olmaya, birlikte mücadelelenin maddi gücünü oluşturmaya ve örgütlenmeye çağırıyoruz, ilerici-devrimci-yurtsever bütün kesimleri kavganın ortasında sırt sırta vermeye, aynı hedefin üzerine yürümeye çağırıyoruz. Sorunlar etrafında ve mücadelenin içinde her türlü birliği oluşturmak, bu birlikleri Türkiye halklarının maddi gücü haline getirmek herkesin görevi olmalıdır. Hiç kimsenin masa başlarında gevezeliklere hakkı yoktur. Bu hakkı kendinde görenler mücadelenin dışında kalmak zorundadır. "Halkın savaşı, halkın iktidarı, halkın yönetimi için savaş" isteyen herkesle mücadelede birliğe hazırız. Türkiye halklarını masa başı birlik tartışmalarıyla oyalamaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Birliği müca-

dele alanlarında oluşturacağız. Halkımızı (...) çatısında birleşmeye, savaşıma çağırıyoruz!

BİRLİĞİN YOLU MÜCADELEDEN GEÇERİ

Halk savaşı stratejisi dün olduğu gibi bugün de ülkemiz devrim yolunun stratejisidir. Öncü savaşı aşamasından geçecek olan bu stratejinin temel mücadele biçimi silahı mücadeledir. Haksızlığın ve adaletsizliğin egemen olduğu bu düzende, hakkı ve adaleti sağlamanın, hakkı ve adaleti sağlayacak bir toplum kurmanın tek yolu devrimci şiddettir. Şiddeti biz seçmedik ve egemen sınıfların zor ve şiddeti yok edilmedikçe de ellerimiz silahlarımızın kabzasını bırakmayacaktır. Egemen sınıfların baskı, zor ve şiddete dayanan politikalarının tek alternatifi, halkın örgütlü gücüyle birleşmiş devrimci şiddettir. Devrimimizin her aşamasında gücümüzün kaynağı, gelişmemizin motoru bu olacaktır.

HALKIN ÖRGÜTLÜ GÜCÜYLE BİRLEŞMİŞ DEVRİMCİ ŞİDDET YENİLMEZ!

Nihai hedefimiz komünizmi, yani sınıfsız toplumu kurmaktır. Emperyalizmi kovup oligarşiyi yıkarak Devrimci Halk İktidarını kurmak önemli bir adım olmakla birlikte, sınıfsız topluma, kadar kesintisiz sürececek olan devrimimizin sadece bir parçasıdır. Can damarını bilimsel-teknik gelişmelerin, halk sınıf ve tabakalarının yönetime katılımının, hızlı ve güçlü bir ekonomik gelişmenin, her türlü bireyci-kapitalist dejenerasyona karşı kültür devriminin oluşturduğu sosyalist inşanın varacağı yer, sınıfsız toplum olacaktır. Tüm Türkiye ve dünya halklarına söz veriyoruz ki, mücadelemiz insanlığın bu "Altın Çağı"na kadar sürecektir.

HALKIN SAVAŞI, HALKIN İKTİDARI, HALKIN YÖNETİMİ İÇİN SAVAŞI

Bu "Altın Çağ"a ulaşmak için aşacağımız zorlukların bilincindeyiz, işkencehaneler, cezaevleri, mahkeme salonları bu engellerin sadece birkaçıdır. Ve biz yarın da, bugün olduğu gibi, her türlü baskıya, zora ve ihanete rağmen, en olumsuz koşullarda da olsak, bu zorlukları birer birer aşacağız. Çünkü ne kadar güçlü görünürse görünsün, yolsuzluğun, rüşvetin, fuhuşun, uyuşturucunun, ihanetin yozlaştırdığı, çürüttüğü oligarşinin bu düzeni karşısında, tüm güzellikleri, tüm değerleri biz temsil ediyoruz. Gücümüz haklılığımızdan, geleceği temsil ediyor olmamızdan geliyor. Haklı olduğumuzu biliyoruz, kazanacağımızdan eminiz.

HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ!

Devrimci hareketimiz, inkarcılığın, oportünizmin sinsi saldırılarıyla yok etmeye çalıştığı bir siyasi çizgiye sahip çıkmasıyla, yığınlığın, pasifizmin, düzenin parçası haline getirmeye çalıştığı bir pratiğin sürdürülmesiye yaratılmış ve kısa sürede Türkiye halklarının umudu olmuştur. 12 Eylül bu umudu yok edemedi. Çünkü hareketimizin literatüründe mültecilik, teslimiyet, yığınlık hiç

yer almadı. 12 Eylül'ün ağır baskı koşullarında da, bugün de literatürümüzü belirleyen sözcükler MÜCADELE oldu. Evet, ağır darbeler yedik ama Nçbir zaman yok olmadık. Hep ayakta kaldık. Sesimiz hiç kesilmedi, zayıf da olsa mücadeledenin her alanında ses verdik. Ve kendimizi yeniden yarattık! Bu bir savaşı ve bu savaşı biz kazandık. Artık daha sağlam adımlarla yürüyoruz ve adımlarımız gitgide büyüyor. "Bizim de günümüz gelecek" inanç ve umuduyla yaşayan Türkiye halkları emin olsun ki, önümüzdeki yıllar atılım ve zafer yıllarıdır. **ZAFER BİZİMDİR ÇÜNKÜ SAVAŞIYORUZ!**

Kararınız bizleri hiçbir zaman bağlamayacak ve mücadelenin yakıcı sıcaklığından uzak tutamayacaktır. Kararınız burada sadece sizleri ilgilendirecek. Bunun dışında kararınızın ne bizlere, ne de sınıflar mücadelesine olumsuz hiçbir etkisi olmayacaktır. Biz, hiçbir koşulda kendimizi mücadelenin dışında görmedik, bunu kararınız da sağlayamayacak ve hiçbir karar sınıflar mücadelesini durduramadı. Ki, bugün işçi sınıfından gençliğe tüm toplumsal sınıf ve tabakaları kucaklayan Devrimci Sol Güçlerin mücadelesi hızla geliyor. Her geçen gün daha şiddetli darbelerle oligarşinin yüreğine korku salmaya devam ediyor. Siz tersini bekleseniz de emin olun ki, kararınız bu mücadelenin biraz daha gelişmesine, biraz daha güçlenmesine hizmet edecektir.

ÖZGÜRLÜK ELLERİMİZDEDİR!

Ve burada bir kez daha ant ediyoruz ki, yapılan hiçbir şey karşılıksız kalmayacak, Türkiye halklarına karşı işlenen tüm suçların hesabı sorulacaktır; ant ediyoruz ki, elini devrimci kanına bulayan tüm katiller yedi kat yerin dibine de girseler çıkarılıp devrimci adalete teslim edileceklerdir; ant ediyoruz ki, biz (...) savaşçıları mutlaka ama mutlaka zaferle sonuçlanacak olan Türkiye halklarının kurtuluş mücadelesinde kanımızın son damlasına kadar çarpışacağız; ant ediyoruz ki, sınıfsız toplumu kurana kadar bileğimizin gücü, yüreğimizin ateşiyle en ağır yüklerin altına girmekten kaçınmayacağız. Ve tüm bu sözlerimiz yerine gelene kadar son sözümüz olmayacak.

KAHROLSUN OLİGARŞİ!

Biz konuşmaya devam edeceğiz ama siz buyrun bu davadaki son sözlerinizi söyleyin.

13 Nisan 1990

İbrahim ERDOĞAN
Tuğrul ÖZBEK
Mehmet DOĞAN
Yalçın DEMİRKAYA
Baki ALTIN
Sadettin GÜVEN
Ertuğrul MAVİOĞLU

Aslan Tayfun ÖZKÖK
Alişan YALÇIN
İbrahim BİNGÖL
Ali Fadıl CELEPSOY
Hüseyin SOLGUN
Mehmet KILIÇ
Sabri TEMEL

A.Şener YILDIRIM
Ali Osman KÖSE
Mehmet ÜNAL
Vehbi ERSAN
Harun KARTAL
M.Murat SÖZERİ

**YARGIÇ: "Ben Ne Zaman Konuşacağım?
Benim Konuşma Hakkım Yok mu?"**

11 Mayıs 1990

Davada tutuksuz yargılananlar, kişisel (hukuki) savunmalarını yapmak ve son sözlerini bildirmek için, üçer beşer kişilik gruplar halinde geliyorlardı. Savunmaların içeriği güncel siyasal olayların yorumlanması, olaylar karşısında tavır alması için halka çağrı yapılması biçiminde sürüyordu.

Tutuksuz yargılananlardan Mustafa Vural söz aldı: "...Esnaf derneklerinin başlattığı kola boykotu devam ediyor. Devrimci Sol Güçlerin, kola boykotunu emperyalist şirketlere karşı bir kampanyaya dönüştürme, halkımızı emperyalist tekellerin sömürsüne karşı tavır almaya yönelten çabaları da sürüyor. Tüm emekçileri, aydınları, işçileri bu boykot eylemine katılmaya çağırıyorum." dedi. Yargıç kızdığını belli etti ama söylenecek olanlar söylenmişti. Daha sonra söz alan Menderes Koç da, onlarca gecekonduyunun önünde, ülkemizdeki gecekondu gerçeğini, devletin konut politikasını, Devrimci Sol Güçlerin gecekondulaşmayı savunmadığını, ama bugünkü düzende de başka bir çıkar yol bulamayan halkın gecekondualarının başlarına yıkılmasına da sessiz kalmayacağını, gecekondu halkıyla birlikte direneceğini uzun uzun anlattı. Bir an mahkeme salonu, dışarıdaki sorunların tartışıldığı, çözüm yolları önerildiği bir seminer havasına büründü. Duruma daha fazla tahammül edemeyen yargıç, söz sırası tutuksuz Nurettin Dinçer'e gelince müdahale etti:

"Siz DEVRİMCİ SOL üyesi misiniz, iddianamede yazılanları kabul ediyor musunuz, etmiyor musunuz?"

Bunun üzerine başlayan polemiği kesmek için, yargıç, N.Dinçer'in savunmasında söylediklerini farklı bir amaçla tutanaklara geçirmeye başladı.

"Son savunmam diye okuduğu dilekçede, sosyalist öğretiden bahsettiği, iddianamedeki iddiaların dışında..."

Duruma itiraz eden N.Dinçer, demokratik bir hak olan savunma hakkının engellenmek istendiğini söyleyince, yargıç, "Siz bir şeyi kabul etmediğinize göre, biz sizin demokrat düşüncelerinizi dinlemek zorunda değiliz. Düşüncelerinizi gazetelere, dergilere yazın, söyleyin." dedi. N.Dinçer'in "Ben üç yıl cezaevinde tutuklu kaldım. Gazetelerde boy boy resimlerimiz yayınlandı, suçlu ilan edildim, o zaman sesinizi çıkarmadınız." diye itiraz ederken, yargıç ara karar alarak, "sanığın savunmasını okumasına gerek olmadığını, isterse dilekçesini verebileceğini" söyledi. N.Dinçer, dilekçeyi -mahkemenin tavrını protesto etmek için- vermedi ve salondan ayrıldı.

Sıra tutuksuz bayanlardan Latife Karaman'a gelmişti ve kendisine son savunması soruldu.

Latife Karaman birkaç dakika önceki tartışmayı dikkate alarak söze girdi: "Eğer deminki gibi yapacaksanız şimdiden okumayayım."... Yargıç şaşırdı. Ve N.Dinçer'in savunmasıyla başlayan gerginlik giderek artmaya başladı.

T.Orhan'ın "iddialardan söz edecekseniz okuyun." demesiyle L.Karaman, "Hem iddialardan, hem de nedenlerinden söz edeceğim... Söz konusu iddialar anlatacaklarımdan bağımsız değildir..." "Ve lütfen konuşmamı kesmeyin." sözleriyle birbiri ardına söyleyeceklerini sıralamaya başladı. T.Orhan önce sözünü kesmek istedi, birkaç kelime söyledi, ancak sesi arkadaşımızın söylediklerini bastıramadı. Bunun üzerine sinirlerine hakim olamayarak, "BEN KONUŞMAYACAK MIYIM, BENİM KONUŞMA HAKKIM YOK MU?" diye bağırdı. Tam bir çaresizlik içinde kaldı.

Sayıları 250'ye varan dinleyici, 15'i aşkın gazeteci ve avukat kendisine bakıyordu.

Latife Karaman dilekçesinin kaç sayfa olduğu sorusuna önce cevap vermek istemedi ve "Savunmamı okumak istiyorum." diye konuştu. Ancak yargıcın ısrarı üzerine, 14 sayfadan ibaret olduğunu söyleyerek okumaya başladı. Ortamın verdiği gerginlikle sesi oldukça yüksek çıktığından, yargıç birkaç defa alçak sesle okumasını istedi.

Ve daha birkaç sayfa okumuştuk ki "tekrar başa döndü".

Yargıç: "İddianamedeki esasa geçin."

L. Karaman sinirlenmişti: "Lütfen savunmamı kesmeyin, üç yıl tutuklu kaldım ve şu an savunmamı okumak istiyorum."

Yargıç: "Yüksek sesle konuşmayın. Çok bağırırsanız dışarı çıkarsınız. Böyle, savunmanın iki satır başında, iki satır sonunda dava ile ilgili yazıp, ortasında başka şeyler anlatmak olmaz."

L.Karaman: "Savunmamı kesmeyiniz."

Yargıç: "Siz örgüt üyesi misiniz, değil misiniz? İddianamede yer alan fün-yelere geçin."

L.Karaman: "İddianamede yazılanlar, anlattıklarımdan bağımsız değil. Tüm bunlar ülkemiz koşullarından ayrı olgular değil."

Yargıç: "Çok dinledik biz bunları. Siz iddianameye geçin efendim."

L.Karaman: "Bir daha dinleyin, savunmamı okumak istiyorum."

Yargıç: "BİZ DİNLEYİCİ MİYİZ?"

T.Orhan, N.Dinçer'de olduğu gibi bir yandan da, "...sanığa son savunması soruldu, ancak iddialarla ilgili anlatmadığı..." şeklinde tutanaklara geçirmeye başlayınca, L.Karaman müdahale etti:

"Bize hukuk fakültesinde bir insanın savunma hakkının kutsal olduğunu ve kısıtlanamayacağını öğrettiler. Oysa burada..."

Yargıç sinirlenmişti: "Nerden bilsinler sizin savunma hakkını bu şekilde kullanacağınızı... iddianame ile ilgili kısma geçerseniz dinleyeceğiz, yoksa dinlemeyeceğiz."

Latife Karaman'ın yüksek çıkan sesini bastırmak için yargıç bu sırada, mikrofونun ses düzenini iyice kısıtma gereği duydu.

Duruşma tam bir sinir harbine dönmüştü... Ancak yargıç tutukluların, kala-

balık dinleyici grubunun ve gazetecilerin gözü önünde böylesi bir ortamda L.Karaman'ı duruşmadan atmaya cesaret edemedi.

L.Karaman tekrar okumaya başladı... Ancak bir süre sonra yargıç yeniden müdahale etti: "Ne kadar kaldı, bitiyor mu, bitiyor mu?"

L.Karaman: "Savunmamı kesmeyin, okuyorum."

Yargıç, L.Karaman'ı atamayacağını anlayınca, deyim yerindeyse laf atmaya başladı. Bir yandan L.Karaman okumaya devam ediyor, bir yandan da, yargıç ikide bir (cevabını alamadığı) soru soruyordu:

"Fünyeler için ne diyorsunuz?"...

"Daktilolar için ne diyorsunuz?"...

"Örgüt üyeliği için ne diyeceksiniz?"...

(...)

(...)

L.Karaman arada bir ortaya atılan bu laflara cevap vermeden, biraz da yüksek bir sesle savunmasını okuyordu. Savunmasının sonuna doğru yargıcın bir kez daha "Fünyeleri açıklayacak mısınız?" diye laf atmasına dayanamadı:

"Evet, açıklayacağım." diyerek şöyle bir duraksadı.

Ve hecelerin üstüne basa basa, "Sayın yargıçlar!" dedi. Bunu söylerken de işaret parmağı ile yaramazlık yapan çocukları azarlar gibi, elini ve kafasını sallıyor, kızdığını belli ediyordu. Tavrını herkes anlamıştı. Talip Orhan bozulmuş, kızarmış, şaşkın şaşkın bakarken, "köylü" oturduğu yerde utanmazca kıs kıs gülüyordu. Diğerleri de bozulmuşlardı. Bu şaşkınlık içinde savunmasının kalan sayfasını da okuyup, son sözlerini de söyleyerek bitirdi L.Karaman.

Talip yenilmişti. Onun nezdinde heyet de.

Avukat Cemal Yücel söz aldı ve onlarca defa ifade edilmesine karşın, bir kez daha neden devrimcilerin siyasi düşüncelerini ortaya koyduğunu ve ilerici, devrimci, anti-faşist, anti-emperyalist olmanın, bu davada yargılanmanın böylesi bir savunmayı gerekli kıldığını anlattı. Tam bitirmişti ki;

Yargıç: "Herkes anti-faşist efendim."...

Dinleyiciler bölümünde gülmeler başladı ve tutsakların, avukatların, gazetecilerin yüzlerinde alaycı bir tebessüm belirdi.

Yargıç hızını alamamıştı: "...Onlar buraya anti-faşist, anti-emperyalist olduklarından gelmediler..."

Alişan Yalçın müdahale etti: "Devrimci, anti-faşist, anti-emperyalist olduklarından sanık oldu insanlar..."

Mahkeme başkanı dayanamadı: "Alişan Yalçın, siz susunuz, son sözünüzü söylediniz."

Alişan Yalçın: "Böyle olmaz! Siz kalkıp istediğinizi söylüyorsunuz. Anti-faşist, anti-emperyalist olduklarından insanlar burada yargılanmıyormuş! Savunmalarımıza müdahale ediyor, biz konuşunca 'Son sözünüzü söylediniz.' deniyor. Sizler dava üzerine konuştukça bizim de söyleyeceklerimiz olacak..."

Bugünkü duruşma bu tartışmayla kapandı...

İnisiyatif Çatışmasının Sembolü Olarak Bariyer Kavgası I

8 Haziran 1990

Haziran ayında, cezaevi dış güvenliği toptan değişti. DEVRİMCİ SOL Tutsaklarını, mahkemeye, geçici bir görevle gelen jandarma taburundan yeni askerler götürüp getirecekti. Yalnız yeni gelen subaylar, her zaman geçmişte olduğu gibi, siyasi tutsakların haklarını yok sayıyor, onlara askere yaklaşır gibi yaklaşıyorlardı. Bu kafa yapıları cezaevinde sorunlara neden olmaya başlamıştı bile. Cezaevinden firar eden dört DEVRİMCİ SOL Tutsağı A,Tayfun Özkök, A.Şener Yıldırım, İbrahim Erdoğan ve Ali Kırilangıç'ın özgürlük eylemlerini hazmedememenin de etkisiyle saldırgan bir tavır takınmışlardı. Yıllardır kan ve can pahasına elde ettikleri haklarından bir adım taviz vermek istemeyen DEVRİMCİ SOL Tutsakları, o gün duruşmaya, bu gelişmelerin bilincinde çıktılar.

Tutsaklar mahkeme salonuna girer girmez, kendilerini dinleyiciler, gazeteciler ve avukatlardan ayıran bariyerlerin uzaklaştırıldığını gördüler. Bu, son zamanlarda sıkça karşılaşılan bir uygulama da olsa, pek sürtüşme çıkmadan eski yerine getiriliyordu. Bugün de salona ilk giren tutsaklar aynı tepkiyi gösterip bariyerleri geriye, eski yerlerine itmeye başladılar. Ancak o güne kadar mahkeme salonunda görülmeyen bir üsteğmenin sözlü müdahalesiyle karşılaştılar. Kendisine otoriter bir hava vermeye çalışan bu üsteğmen, geçen sene 16 Mayıs 1989 günü Sağmalcılarda tüm siyasi tutsakları hedefleyip, cop, demir çubuk ve kalaslarla yüzden fazlasının yaralanmasına neden olan operasyonda görev alan İsmail Özbudak'tı.

Üsteğmenin yanında cezaevi tabur komutan yardımcısı olarak tanınan Binbaşı Feridun Baran vardı. Tutsakların "Buranın sorumlusu nerede?" sorusuna, üsteğmen "Buranın sorumlusu benim ve parmaklıklar bizim belirlediğimiz yerde olacak." diye, her şeyi kendisinin belirleyebileceğini sanan ukalaca bir cevap verdi. Tutsaklar, Binbaşı Feridun Baran'a dönerek, kendisinin eskiden beri bu salondaki uygulamayı, demir parmaklıkların yerini bildiğini ve bu duruma müdahale etmesi gerektiğini belirttiler. Cevap, onun her zamanki inisiyatifsizliğini ve pısrıklığını yansıtıyordu:

"Salonun komutanı Üsteğmen. Ben bugün öylesine buradayım. Ayrıca arkadaşlarınız gelir gelmez bunları ileriye itti, yer değiştirdi. Tartışma bu nedenle çıktı."

Bunun üzerine giderek karşılıklı bağırma arttı. Elini kolunu sallaya sallaya konuşan üsteğmeni Alişan Yalçın uyardı. Demir parmaklıklar eski yerine itilmiş ve kelepçeler henüz açılmamış olmasına rağmen, geriye getirilmesin diye de sıkıca tutulmuştu. Üsteğmen ise tutsaklara doğru daraltıp dinleyicilerle arasındaki mesafenin açılmasını ve kendilerinin uygulamasının kabullenilmesini istiyordu. Ancak istediği olmuyordu. Tartışmanın iyice kızıştığı bir anda, birkaç adım geriye gidip askerlere "cop çek" emri verdi...

Askerlerin cop çekmesiyle tam bir arbede başladı. Askerler demir parmak-

lıkları ileri doğru itiyorlar, tutsaklar da onlara doğru itiyor, diremiyorlardı. Coplar nerede çoğalıp bariyerler nerede bozuluyorsa, tutsaklar o tarafa koşuyor, askerleri geri püskürtüyordu. Coplar üst üste iniyor, bariyerler bir o yana, bir bu yana savruluyor, yer yer karşılıklı tekme ve yumruklaşma oluyordu. Bir ara demir bariyerlerden biri havaya kalkmış; Binbaşı Feridun Baran bir tarafında, bir tutsak diğer tarafında, karşılıklı dengelenmiş bir şekilde öylece birkaç saniye durdular... Binbaşı kendince tutsakları "teskin etme"ye çalışıyor, kavganın bütününe ise karışmıyordu. Salona yeni giren avukatlar da gelmiş, bizzat kavganın sürdüğü yerde jandarmanın saldırısını durdurmaya çalışıyorlardı. O an salonda bulunan gazeteciler ise büyük bir şaşkınlıkla izliyorlardı kavgayı. Bu arada görevli askerler kendilerine sürekli fotoğraf çekmeme uyarısında bulunuyorlardı. Emri veren üsteğmen ise kavganın başlamasıyla birlikte salonu çoktan terk etmiş ve aslında o zaman kavgayı kaybetmişti...

Bu arada Alişan Yalçın, kavganın sırasında bariyerlere dayanak yapılan birkaç sıradan birinin üzerine çıkarak, emri veren üsteğmenin nerede olduğunu, onun gelmesi gerektiğini, askerlere "cop çek" demenin kolay olduğunu, ancak haklarından vazgeçmeyeceklerini söyledi. Tüm askerler durmuşlardı. Hava biraz yumuşar gibi oldu. Ve tutsaklar, geriye getirilmesin diye bariyerlere dayalı beklerken heyet salona girdi. Tutsaklar yerlerine oturdu; dinleyiciler de yerlerini almaya başladı.

Alişan Yalçın ayağa kalkarak biraz önce olan biteni anlatmaya başlamıştı ki, Yargıç T.Orhan sözünü yarıda kesti: "Siz son sözünüzü söylediniz. Dilekçe yazın, bu şekilde iletin." Tam bir saçmalıktı. Burada ısrarla "Ne demek son sözünüzü söylediniz, yani burada yeni gelişmelerle ilgili konuşamayacak mıyız?" türü cevaplar üzerine, Talip Orhan "Tamam tamam, buyrun konuşun." şeklinde geri adım attı. Elinde, kolunda ve yüzünde sıyrık ve yara izi olan dokuz kişinin isimleri de eklenerek* toplu bir suç duyurusu dilekçesi yazıldı ve verildi.

Avukat Fethiye Pekşen söz alarak, sabah yaşanan olayın gelişimini anlatıp, olayın saldırıyı başlatanlar açısından utanç verici olduğunu vurguladı. Heyetin salonda çıkan kavgadan sorumlu olduğunu vurguladığında ise, Talip Orhan'ın yine küstahlığı tuttu; "Böyle bir şey yok. Biz salonda değilken buranın sorumluluğu bize ait değil. Öyle iddialı söylüyorsunuz ki, duyan da doğru sanacak..."

Avukat Esin Kulaç da biraz önce konuşan meslektaş Fethiye Pekşen'in söylediklerine katıldığını ve "Burada hala mahkeme sürüyor ve zaman zaman birtakım kararlar alınıyor, uygulamalar oluyor, salonda bir olay yaşanıyor, sanıklar konuyu ya da olayı anlatmak için söz istiyorlar. Son sözlerini söylemiş olmaları gerekçe gösterilip konuşma hakkı tanınmak istenmiyor. Böyle olmaz.

(*) Bu dokuz arkadaşımız daha sonra vücutlarının muhtelif yerlerindeki darp izleriyle ilgili Eyüp Adli Tıp Kurumundan 3 günden 7 güne kadar rapor aldılar. İsimleri: A.Yalçın, M.Doğan, A.Celepsoy. E.Mavioğlu, M.Aslan, H.Kartal, S.Temel. M.Dalkıran. H.Tatlidil.

Yasada 'Son söz sanığındır.' denilmektedir. Bu, savunmaya verilen önemi ifade eder. Yoksa sanığın gelişen herhangi bir durum karşısında söyleyeceklerini engellemeyi değil. Bu anlamda söz hakkı verilmemesi doğru değildir." diye düşüncelerini ifade etti.

ÖĞleden sonra bazı tutuksuz yargılananların son sözleri sorulmaya devam edildi. Kürsüye gelen Cemal Balkış, "1982'de cezaevine girdiğimde hiçbir şeyden haberim yoktu. Devrimciliğin ne olduğunu dahi bilmiyordum. Ama direnen bu arkadaşlardan çok şey öğrendim. Devrimciliği öğrendim ve bundan gurur duyuyorum." dedi.

Bu arada son savunmasını okumak için kürsüye gelen Necla Can ise, savunmasının başlangıcında, biraz da heyecanlı olmasından dolayı farkında olmayarak bir espriye kaynaklık etti: "Sayın mahkeme üyeleri, sayın basın mensupları..." Yılların öfkesini duygu yüklü sözlerinde dile getirdi.

Ve "Gereği düşünöldü.":

"... Mahkemenin karar aşamasına geldiği, sanıkların ağır cezalar alabileceği için kaçmaları muhtemel olduğundan tüm tahliye taleplerinin reddine..."

Tutsakların özgürlük tutkusu ve eylemleri, deyim yerindeyse yargıçları ideolojik bir tavır almaya itmışti.

Bariyer Kavgası II

29 Haziran 1990

Geçen duruşma kavga sırasında mahkeme salonunu terk eden östeğme nin yerine, Bektaşisimli bir başka östeğmen geldi. Salonun her tarafından daraltılan bariyerler nedeniyle, önce onunla da konuşuldu. Östeğmen BektaşSağmalcılar Kapalı Cezaevi'de 16 Mayıs 1989 günü yapılan büyük saldırı nın komutanlarından birisiydi. Geçen hafta da, Özel Tıp Cezaevi'nde, Ölüm Orucuyla ilgili bir pankartı bahane ederek saldırı düzenlemış, 37 tutuklunun ağır yaralanmasına neden olmuştu. Bunlar yüzüne söylendikten ve yaptıkları nın unutulmadığı hatırlatıldıktan sonra, bariyerleri eski yerine alması istendi.

Geçen duruşma benzer bir olay yaşandığı, bu uygulamanın duruşma arasındaki süreçte, tutuklularla, başta dinleyiciler olmak üzere avukatlar ve gazetecilerin konuşmalarını zorlaştırmaya yönelik olduğu, insanları bağırarak konuşmak zorunda bırakmasının onlara işkence yapmak anlamına geleceği, böylesi bir uygulamayı ise kabul etmenin mümkün olmadığı anlatıldı.

Östeğmen -sanki onaylarcasına- her şeye kafasını sallıyor, pis pis sırıtıyor, sık sık, olay çıkmasını istemediğini, kesinlikle askere "cop kullan" demeyeceğini, ancak yapacağı bir şey olmadığını tekrarlıyordu. Bu çerçevede geçen tartışma en az on beş dakika kadar sürdü.

Sonuçta, eğer demir parmaklıkların eski yerlerine getirilmesi için askerlerine emir vermezse, bu işi tutsakların kendilerinin yapacağı tekrar ifade edildi. Ancak onca, çabaya rağmen ikna olmadı, Bu süre içinde kelepçeler de açılmıştı, Salona avukatlar, gazeteciler ve bir kısım dinleyici alınmaya başlanmıştı.

Hatta heyetin geleceği söylendi. Tutsaklar "gelmesin" dediler. Yapacak fazla bir şey kalmamıştı. Tüm tutsaklar demir parmaklıkları eski yerlerine götürmek için geçen duruşmada olduğu gibi yüklendiler. Askerler de kendi taraftarından onlara doğru itmeye başladılar. Astsubay Hüseyin Söylemez ile uzatmalı çavuş Alaattin Albayrak "Asker cop çek." emri verdi. Ve bir kısım asker ellerinde coplarla bariyerlere dayanan tutsaklara kıyasıya vurmaya başladı. Bazı askerler ise daha edildendi. Tutsaklar da özellikle vuran askerlere tekme ve yumrukla cevap veriyordu. Dinleyiciler kısmında bulunan aileler ellerindeki eşyalarla, hırkalarıyla uzanabildikleri kadar askerlere vuruyor, "Çocuklarımıza saldırmayın... Allah kahretsin sizi... İşkenceciler..." diye bağırıyorlardı. Yine avukatlar araya girdi; copla saldıran askerlere engel olmaya çalışıyorlardı. Duruşma sırasında oturulan onlarca tahta sıra, bariyerler eski yerlerine itildikten sonra, barl-yerlerin arkalarına dayanak yapıldı. Ancak kavga uzadıkça uzadı. Ta ki 11.05'te heyet salona girene kadar.

Salona girmesiyle, gözleri Önünde süren bu kavga karşısında "durun", "o-turun", "yeter" diyen heyetin tavrı, normalin ötesinde sakin ve edildendi. Çünkü onlar sabahtan beri salonda ne olup bittiğini -odalarında- biliyorlar ve bilinçli olarak müdahale etmiyorlardı. Ancak kavga bir türlü bitmeyince, daha fazla bekleyememiş, salona girmiş ve müdahale etmek zorunda kalmışlardı.

Parmaklıklar eski yerlerine götürülmüş ve bir defa daha tutsakların dediği olmuştu. Askerler inisiyatifli ellerine alamayacaklarını anladılar. Herkesin yerine geçmesiyle, yargıç tutsaklardan birinin durumu açıklamasını istedi. (Oysa geçen duruşmada son sözlerin söylenmiş olduğu gerekçe gösterilerek açıklama yapılması engellenmeye çalışılmıştı.)

Alişan Yalçın söz aldı:

"... Bugün burada yaşanan olay, yoldaşlarımızın özgürlüklerine kavuşmalarının hazmedilememesinin bir ürünüdür. Sadece burada değil. Geçen hafta Özel Tıp Cezaevi'nde operasyon yapıp 37 arkadaşımızı hastanelik ettiler... Sizi defalarca bu konuda uyardık. Geçen duruşmada da söyledik. Ancak siz duruşma önceleri çıkan olaylar için hep şunu söylediniz: 'Biz kendi odamızda-yız.', 'Duruşma öncesinden biz sorumlu değiliz.'... Bizleri dinleyicilerden ayıran ve yıllardır aynı yerde duran bariyerler bir gerekliliğin ötesinde, tamamen tutuklulara ve gelenlere eziyet çektirilmek amacıyla 1.5-2 metre kadar yer değiştirmiş. Böyle bir şeyi kabul edemeyiz..."

Yargıç hiçbir şey söylemedi. Söyleyeceği bir şey de yoktu zaten.

Ve Ali Fadıl Celepsoy söz alarak iki sayfalık bir toplu dilekçeleri olduğunu ve okumak istediğini bildirdi.

Dilekçe; İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı eski Adli Müşaviri Durmuş Ak-şen'in, vurulmasından sonra, gazetecilerin Adalet Bakanı'na yönelttikleri sorulara aldıkları yanıtla ilgiliydi. Bakan yanıtında, "Bizim yargıçlarımız DEVRİMCİ SOL'dan korkmaz." diyerek davanın kararlarını etkilemeye çalışıyor, yargıçları kendince yüreklendiriyordu. Tutsaklar buna değindikten sonra, "Adalet Bakanı çok istiyorsa, kendisi cüppe giyip bizi yargılasın." diyorlardı dilekçelerinde."

BİTMEYEN DAVA

Son sözlerin okunmasından sonra davanın ne zaman biteceği tartışılır oldu. Kararın 1991 yılına kalmayacağı ağırlıklı düşünce idi. Ancak sonraki gelişmeler bu düşünceyi -davanın bitişine ilişkin daha önceki tahminlerde olduğu gibi- doğrulamadı. 1991 yılı sonunda dava hala devam ediyordu ve kararın ne zaman verileceği yine de belli değildi.

Son Sözler'in okunmasından önce, 1990 yılı yılbaşı açık görüşünde davanın sanıklarından Sinan Kukul ve Mürsel Göleli, Sağmalcılar Kapalı Cezaevi'nden, 2 Ocak 1990 günü ziyaretçilerin arasına karışarak firar ediyorlardı.

Sinan Kukul ve Mürsel Göleli' nin firarı ile davanın sanıklarından dördünün özgürlüğe kavuşmasını içine sindiremeyen mahkeme heyeti, hala bu dört kişiyi mahkemeye çağırmak için celp çıkarıyor, yoklamalarda adlarını okuyordu.

Aynı mahkeme heyetini beş ay sonra, 25 Mayıs 1990 günü bir sürpriz daha bekliyordu. Bu kez de Aslan Tayfun Özkök, Aslan Şener Yıldırım, İbrahim Erdoğan, Bursa DEVRİMCİ SOL Davası'ndan idam hükümlüsü Ali Kırlangıç ve TKP-ML/TİKKO liderlerinden Baba Erdoğan'la birlikte firar etmişler, "Özgürlük Ellerimizdedir" dilekçesine atıfta bulunmuşlardı. Mahkeme heyeti, A.Tayfun Özkök, A.Şener Yıldırım ve, İbrahim Erdoğan hakkında da mahkeme celbi çıkarmayı ve yoklamalarda "buradalar mı?" sorusunu sormayı ihmal etmedi.

Mahkemenin davanın sanıklarının tahliye etmeye niyeti yoktu. Yaklaşık otuz senenin karşılığı olan bir süreyi yatan sanıkların tahliye istemleri ardı ardına reddediliyordu. Mahkeme heyeti, DEVRİMCİ SOL Davası sanıklarının bırakmak yönünde aşırı bir çaba gösterirken, bu kez de dava sanıklarından M.Murat Sözeri, yatmakta olduğu Bayrampaşa Devlet Hastanesi'ndeki koğuş penceresinin demirlerini kesip firar ediyordu. (24 Şubat 1991) Davadaki sanık sayısı böylece sekiz kişi eksilmiş oluyordu.

Dava, firarların artışı ile sanık sayısının azalması şeklinde devam ederken, (1991 yılbaşında Gaziantep Özel Tıp Cezaevi'nde Ana Dava'nın tutuksuz sanıklarından olup, DEVRİMCİ SOL I. Davası'ndan idam hükümlüsü A.Fazıl Ercüment Özdemir ile, Ana Dava'da yargılanması gerekirken, İzmir DEVRİMCİ SOL Davası'ndan aldığı idam hükmünün istenildiği her an yerine getirilmesi amacıyla sanıklar arasında adı geçmeyen İbrahim Yalçın Arıkan ziyaretçiler arasına karışarak firar ettiler.) 1991 yılı başından itibaren, "af" tartışmaları birbirine yoğunluk kazanmaya başladı.

Gelişen devrimci mücadeleyi ve ulusal hareketi tecrit etmek için sözde "demokratik atılımlar yapan ANAP hükümeti, 141-142 ve 163. maddelerin kaldırılması, Kürtçenin kısmi serbest bırakılması ve siyasi tutsakların cezalarından indirim yapılması şeklinde bir tartışma başlattı.

Bu tartışmanın ilginç yönü, bu sözde açılımların "Terörle Mücadele Yasası" adı verilen ve kamuoyunda "Anti-Terör Yasası" olarak anılacak olan yasanın, içerik olarak devlet terörünün yaygınlaştırılması ve meşrulaştırılmasını hedeflemesiydi. Yasanın "terör" konularında çizdiği çerçeve günlerce tartışıldı.

ANAP iktidarı yükselen halk muhalefetine ivmesini düşürmek, ufukta görünen erken genel seçimler için artı puan toplamak ve esas olarak da devrimci mücadeleye ile diğer sol örgütler arasında bir sınır çizerek devrimci mücadeleyi tecrit etmek amacıyla "Anti-Terör Yasası"nı gündemine aldı. Bu yasanın bütünü kamuoyunda ciddi biçimde tartışılmadan ve esas amacın dikkatlerden kaçırılarak çıkması için de "af" tartışması başlatıldı.

Anti-Terör Yasası'nın devlet terörünü yaygınlaştırıp meşrulaştırmaya yönelik özü tartışılacağına, kamuoyu "af mı şartlı salıverme mi" tartışmasına yöneltildi. Cunta yıllarından itibaren af beklentileri hep taze tutulan kamuoyu bu kısır tartışmayı sürdürürken, 141 -142'yi sözde kaldıran ANAP iktidarı, bu madde kapsamını genişleterek yeni yasanın içine koydu. (Madde numarası değiştirilmekle on yılların tartışması da unutturulmuş oluyordu böylece!" Yasa TBMM'den hemen hemen hiç tartışılmadan geçip Resmi Gazete'de yayımlandıktan sonra -şartlı salıvermeden de beklediğini bulamayan- kamuoyu, ANAP iktidarının "oyunu"nu fark etti. "Şartlı salıverme"nin engellenmemesi için yasanın bir an önce çıkarılması telaşına sokulan kamuoyu, aldatıldığını, bu yasa ile dernek kurucularının, hatta iki kişinin bir araya gelmesinin bile "terör" şeklinde yorumlanacağını, basın organları üzerindeki sansürün derinleştirildiğini, sosyalist basının susturulmasını olanaklı kıldığını vb. gördü.

DEVİRİMCİ SOL tutsakları ise, yasa tartışmasının başından itibaren "af-şartlı salıverme" oyununa gelinmemesi ve yasanın "devlet terörünü yaygınlaştırma ve meşrulaştırma" yanının tartışılması ve karşı çıkılması gerektiği üzerinde ısrarla durdular. 25 Şubat 1991 tarihinde mahkemeye verilen 11 imzalı toplu dilekçede, henüz Anti-Terör Yasası çıkmadan bu yasanın neler getireceği de gösteriliyor ve şunlara dikkat çekiliyordu:

Hareketimizin ve ulusal hareketin giderek daha güçlü bir şekilde yükselttiği mücadele, geniş halk kitleleri içerisinde sempatiyle karşılandıkça, halk kitleleri işçisi, köylüsü, memuru, öğrenci gençliği, gecekondu halkıyla hak arama eylemleri temelinde iktidarın karşısına çıktıkça, Özal-ANAP iktidarı bunu karşılık, korku ve panik içinde hem daha fazla saldırgan/aşılıyor, hem de saldırganlığını 'demokratikleşme' demagojisiyle gizlemeye çalışıyor.

Dilekçede Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde işkenceyle katledilen DEV--GENÇ'li Birtan Altunbaş ve İstanbul Beyoğlu Emniyet Amirliği penceresinden atılarak katledilen Devrimci Sol Güçler'den Ali Rıza Ağdoğan'ın ölümlerine dikkat çekiliyordu.

Daha yasa çıkmadan yasa hükümleri uygulanmaya başlamış ve infazlar birbirini izlemiştir. Bütün siyasi tutsakların cezalarından indirim yapılarak serbest bırakılacakları yönünde beklentiye sokulan kamuoyu ise, yasa TBMM'den geçince dağın fare doğurduğunu görmüşlerdir. Çünkü "şartlı salıverme"den, 146 ve 125. maddeler kapsamına giren siyasi tutsakların yararlanamayacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumda Kürt yurtseverleri ve DEVİRİMCİ SOL Davası sanıkları gibi 146. maddeden yargılanan ve "devlete karşı suçlar" kap-

samında görülenler, yasanın sağladığı beşte bir indirim hakkından yararlanamayacaklardır.

Büyük hayal kırıklığına uğrayan kamuoyunun öfkesi, bu kez de yasanın bu hükümlerinin "eşitliğe aykırı olduğu" gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından bozulacağı umuduyla söndürülmeye çalışıldı. 1974 affının Anayasa Mahkemesi tarafından "eşitliğe aykırılık" nedeniyle siyasi tutsakları da kapsamına almasına atıfta bulunularak, bu umut taze tutuluyordu.

Yasanın tartışılması sürecinde "artık bu iş oldu" düşüncesiyle, özellikle Anadolu cezaevlerinde siyasi tutsaklar arasında bavullarını toplayanlar, çiçeklerini, kitaplarını, ağırlık oluşturan eşyalarını dışarıya gönderenler bile vardı. Böylesi bir hazırlık içerisinde olanlar tam bir şok yaşıyorlardı, onlar açısından umut Anayasa Mahkemesi'ydi.

"Şartlı salıverme"den çok az sayıda siyasi tutsak yararlanabilmiş, esas olarak adli tutuklu-hükümlülerin tahliyesine hizmet etmişti. Kaldı ki, adli tutukluları bile tam memnun edememiş, dışarıya çıkan insanları, suçunu tekrarlama durumuyla önceki suçun da tamamını yatma tehdidi altına sokmuştu.

Yasa daha "şartlı salıverme"ye ilişkin bölümü tartışılırken işlemeye başlamıştı. 141-142'nin yeni yasada 7. madde olarak ve kapsamı daha genişletilerek yer almasının yanı sıra, kısmi Kürtçe serbestisinin de laftan öteye bir şey olmadığı kısa sürede anlaşıldı.

Yasanın gerçek yüzü, polise verilen infaz hakkının "yerinde infaz" biçiminde uygulanmaya başlaması ile geniş kitlelerce görüldü. İzmir'de Olcay Uzun, Faruk Bayrakçı, Ankara'da İmran Aydın, Veli Geleş, İstanbul'da Murteza Kaya, Perihan Demirer ve daha onlarcası, işkencehanelerde, ev baskınlarında ya da sokakta infaz edilince "Anti-Terör Yasası"nın "devlet terörü" demek olduğu açıkça görülmeye başlandı. 12 ve 14 Temmuz'da İstanbul ve Ankara'da yaşanan katliam ise, devlet terörünün boyutunu ve devletin yasa tanımazlığını göstermesi bakımından ibret vericiydi.

Bir tutsak 12 Temmuz gecesini şöyle anlatıyor:

"12 Temmuz gecesiydi. Televizyonda haberleri dinliyorduk. İstanbul'da 'yasadışı' bir örgüte yönelik operasyonun olduğu şeklinde bir şeyler duyunca hepimiz dikkat kesildik. Arkadaşların kendi aralarındaki sohbetler, tartışmalar durdu. Herkes kulak kesilmişti. Sekiz evin basıldığı, dördünde çatışma çıktığı ve 11 kişinin öldürüldüğü söyleniyordu. İstanbul'da bu çapta bir operasyonun bize yönelik olabileceğini düşünüyorduk hepimiz, ama hiçbirimiz bunu sesli ifade etme cesaretini bulamıyor, 'Acaba kimler?' sorusunu soruyorduk. Ama içimizden de bunun bizim dışımızda başka bir siyaset olabileceğine olasılık vermiyorduk. Koğuştaki bir suskunluk oldu... Bir süre devam etti... Özet haberlerin arkasından ana haber bülteninde de dinledikten sonra, yavaş yavaş 'herhalde bizimkilerdir' demeye başladık. Hemen BBC haberleri beklenir oldu, ama BBC de örgüt ismi vermiyordu. Ertesi gün, gazeteleri beklemekten başka çaremiz kalmamıştı. 'Belki değildir' umudu ile ertesi günü ipe çektik.

Sayım sonrasında bir arkadaşımız koridora çıkar, gazeteciyi beklemeden gazeteleri şebekeden alır gelirdi. O gün ilk kez bütün arkadaşlar ayaktaydı, herkes gazeteleri bekliyordu. Gazete almaya giden arkadaş kapıdan girip yavaşça 'Bizimki/ermiş.' dedi. Öfke, kin, acı karışımı duygularla gazetelere bakmaya başladık.

Gazetelerin manşetten verdiği haber ve şehit arkadaşların isim ve resimleri bizi ikinci kez sarstı. Çünkü hemen hepsi çok yakından tanıdığımız yoldaşlarımızdı. Geceden beri bu darbenin bize yönelik olabileceğine kendimizi kısmen inandırmıştık. Ama şehitlerin, onlarca yıldır beraber olduğumuz, hareketin bütün acılarını, sevinçlerini birlikte yaşadığımız, keza cezaevlerinde de yıllarca birlikte direndiğimiz, açlık grevlerinde, Ölüm Oruçlarında 'direniş, ölüm ve yaşam'ı paylaştığımız yoldaşlarımız olduğunu görmek, hepimizin yüreğini öfke ve kinle doldurdu, acıyla burktu.

Büyük boy fotoğraflarda Niyazi ve İbrahim ağabeylerin, Hasan'ın cesetleri hemen tanınıyordu. Olanlara inanmaz gözlerle bakıyorduk, sanki birileri bize kötü bir şaka yapıyordu ve biraz sonra bunun bir şaka olduğu söylenecekti. Cesetlere tekrar tekrar bakıyordum. Hayır doğrudu. Uzun yıllar aynı koğuştaydık, aynı havalandırmayı, aynı koşulları paylaştığımız İbrahim ağabeyi çıplak göğsünden bile tanımak mümkündü. Katiller, onları öldürdükleri yetmiyor muş gibi cesetlerine de işkence yapmışlardı. Özellikle İbrahim ağabeyin yüzündeki, gözündeki morluklar bariz biçimde görülüyordu. Burnu bir tekmeyle yeniden kırılmıştı. Yeniden diyorum, çünkü 1982 yılında Metris Cezaevi'nde bir ziyaret esnasında askerler tarafından bayıltıncaya kadar dövülmüş, burnu kırılmıştı ve bu nedenle burnunda hafif bir eğrilik bile kalmıştı. İşkenceci katiller kinlerini şehitlerin cesetlerine kusmuşlardı.

Gerek 12 Eylül öncesinde ve sonrasında 'dışarıdaki' mücadelede omuzdaşlık yaptığımız, gerekse cezaevlerindeki direniş süreçlerinde direnişlerden direnişlere koşup hep yan yana olduğumuz, birbirimize güç verdiğimiz Niyazi Aydın, İbrahim Erdoğan, Hasan Eliuygun, Nazmi Türkcan, İbrahim İlci, Cavit Özkaya ve yine DEVRİMCİ SOL Ana Davası'nın sanıklarından olup cezaevinde de bir süre yatan Bilal Karakaya (Fintöz Dikme'nin yanı sıra, öğrenci gençliğin yükselen mücadelesi içerisinde yer aldığı kısa sürede cezaevinde de kalmasından dolayı tanıdığımız Buluthan Kangalgil'i de 14 Temmuz günü Ankara Örnektepe'deki bir çatışmada yitirecektik.) ile hareketimizin genç kadroları arasında yer alan Yücel Şimşek, Ömer Coşkunırmak, Zeynep Eda Berk'in katledilmeleri acımızı artırdı. Kimsenin bir şey demesine gerek yoktu. Yüz hatları acı ile gergin, gözlerde tarifsiz bir sınıf kini çelik parıltısı gibi ışılıyordu.

Duyguların saklanamaması, şehitlerimize olan bağlılık ve sevgiden kaynaklanıyordu... Şehit yoldaşların mücadelelerine ve adlarına layık bir törenle anılması için, koğuştayla yoğun bir hazırlığa başladık.

Biz diğer siyasal gruplardan arkadaşları da davet edeceğimiz anma toplantısı için harıl harıl çalışırken, 'şartlı salıverme' yasası kapsamına alınmayan

146. ve 125. maddelerin Anayasa Mahkemesi tarafından bozulmasının an meselesi olduğu şeklinde, basında haberler çıkmaya başladı. Ve bunun artık gün meselesi olduğu yazılıyordu haberlerde. O güne kadar şartlı salıverme konusuna adapte olmamış tartışmaların dışında kalmayı tercih etmiştik. Ama 12 Temmuz katliamı'nı 'içeride' hiçbir şey yapamamanın acısıyla yaşamak, bir an önce çıkma arzumuzu körüklemişti. 11 yıllık tutsaklıktan sonra dışarı çıkma duygusunun yerini, adeta 12 Temmuz'un hesabını sormak için çıkmak duygusu almıştı.

Anma hazırlıkları son aşamaya gelmişti ki, yasanın 146. madde kapsamına giren siyasal tutsaklar lehine bozulduğu haberi çıktı. 125. maddeden yargılanan Kürt yurtseverleri bu kez de yasadan yararlanamıyorlardı ve kamuoyu yine tatmin olmamış, bu kez 125. maddenin de 'eşitliğe uygun tarzda' iptali tartışmaları -haklı olarak- başlamıştı.

20 Temmuz gece saat 00.30 sıralarında DEVRİMCİ SOL Ana Davası'ndan tutukluluğu devam eden 38 kişinin tahliyesi geldi. Mahkeme heyeti, Ana Davası duruşmasını beklemeden bir ara duruşma ile davadan tutuklu herkesin tahliyesini kararlaştırmış, kararı cezaevine göndermişti.

Oysa biz 'şartlı salıverme' tartışmalarının başladığı ilk günlerden itibaren ya da yasa ilk haliyle çıkıp da Anayasa Mahkemesi'nin bozma eğiliminde olduğunun hissedildiği günlerde de tahliye edilebilirdik. Hatta, bu olasılıktan dolayı, o günlerde uzun bir süreden sonra ilk kez tahliye talebinde bulunmuş-tuk ama heyet tahliye isteğimizi 'yattıkları süre', 'mahkemenin seyri' ve en önemlisi de 'sanıkların kaçabilecekleri' gerekçeleriyle reddetmişti. Oysa yasa tartışmaları siyasal tutsaklar lehine geliyordu ve Anayasa Mahkemesi'nin de bozma eğiliminde olduğunu herkes biliyordu. Bu durumda mahkeme hepimizi -yasayı lehimize yorumlayarak- tahliye edebilirdi. Ama mahkeme heyeti, her zaman olduğu gibi, yorumunu aleyhimize yapıp tahliye istemlerimizi reddetmişti.

İlginç olan şuydu, tutukluluğu devam eden bizlerin tahliye istemlerini 'kaçabilecekleri' nedeniyle reddeden mahkeme, firari arkadaşlarımızdan Sinan Kukul ve Bedri Yağan'ı 'tahliye' etmişti! Firari yoldaşlarımızı tahliye etme kararı alan heyet, bizleri kaçabileceklerimiz gerekçesiyle tahliye etmiyordu.

Lehimize kararlar almama geleneğini sonuna kadar sürdüren mahkeme, yasanın 146. maddeyi de kapsar hale getirilmesinden sonra herkesi tahliye etti, ama gene bizlerden tümüyle kurtulamadı. Çünkü 1983 yılında yapılan seçimlerle ilgili dilekçe hakkında suç duyurusunda bulunulması nedeniyle açılan davada, ceza alan arkadaşlarımızdan dördünün daha 6 ay ile 1 yıl arasında yatmaları gerekiyordu. Bunun dışında ise yedi arkadaşımız hakkında, cezaevinde polis ajanı Kemal Fırat ve işbirlikçi M. Ali Çelik'in cezalandırılmasından dolayı açılan davada tutuklama kararı çıkarıldığından, onlar da tahliye edilemeyecek, açılan davadan tahliyelerini beklemeleri gerekecekti.

20 Temmuz 1991 günü bütün tutuklu sanıkların (firari arkadaşlarımız da

dahil) tahliye edilmelerinden sonra, dava duruşmaları, içeride kalan tutuksuz sanıklarla devam etmeye başladı. 1991 Kasım'ında cezaevinde bulunan 10 tutuksuz sanığın hazır bulundurulduğu duruşmayla hala devam etmekte olan DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda, kararın ne zaman verileceği hakkında artık ne aileler, ne avukatlar, ne de sanıklar yorum yapmaz olmuşlardı.

DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda henüz karar verilmemişti ama aslında bu davada mahkeme heyetinin vereceği kararın bir önemi de kalmadı. Dava nın açılması bile, oligarşinin bu dava hakkındaki kararının ne olacağını baştan göstermişti. Dolayısıyla, mahkeme heyetinin kararının temsil ettikleri sınıfların, oligarşinin kararı olacağı biliniyor. Fakat, bu davada yargılananların da ha davanın başında ifade ettikleri gibi, bu dava hakkında asıl kararı verecek olan, ülkemizin ve bütün dünyanın ezilen halklarıdır. Bu anlamda, "DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'NDA KARAR VERİLDİ:.....İDAM, MÜEBBET...." şeklin de basına yansıyacak haberin, artık hiçbir değeri olmayacaktır. Çünkü bu da vada son sözü Türkiye halkları söyleyecektir." *

(*) Davanın, hukuki boyutuyla, karar Askeri Yargıtay, bozma-yeniden yargılama ve onaylanma sı aşamalarıyla birlikte 2000li yıllara sarkması beklenen bir durumdur, Böylece, Türkiye tarihinde neredeyse çeyrek asırlık bir süre ile en uzun siyasi dava olması da belirginleşmiş oluyor.

BÖLÜM XIV

KARAR

**DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI'NDA KARAR:
"BU DAVANIN GERÇEK SUÇLULARI 12 EYLÜLCÜLER
VE 12 EYLÜL HUKUKUNU UYGULAYANLARDIR!"**

1 Kasım 1991

Mahkeme Heyeti

Başkan : Erdoğan Batur
Duruşma Yargıcı : Talip Orhan
Yargıç (üye) : Mehmet Uyanık
Yargıç (üye) : Nail Ekinci
Askeri Yargıç : Nuh ...

Savcılar

Askeri Savcı : Atilla Cengiz
Sivil Savcı :
Sekreter : Sevgi.....

Tutuklu Sanıklar : Yok!

Duruşmaya Katılan

Tutuksuz Sanıklar : Alişan Yalçın
Tuğrul Özbek
Mehmet Doğan
Ali Osman Köse
Harun Kartal
Baki Altın
M.Mustafa Dalkıran
Lütfiye Koçar
Seyfi Günaydın

Duruşmayı izleyen

Tutuksuz Sanık : Necla Can
Dava Avukatları : Av. Ulutan Gün
Av. Zerrin Sarı
Av. Ahmet Düzgün Yüksel
Av. Fuat Erdoğan
Av. İmmihan Yıldırım

Basın Bölümü : TRT, Tercüman, Anadolu Ajansı

İzleyiciler : 20 kişi kadar

Güvenlik : Bir albay, bir binbaşı, bir yüzbaşı, bir üsteğmen, çok sayıda
astsubay ve uzatmalı çavuş, salonda her sivil 10 kişi düşecek kadar asker.

Yer : Baştabya Duruşma Salonu

Saat : 11.00 suları

Tutsaklar bugün koşuşlarından çıkarken, son zamanlarda sıkça yaptıktan "Bu dava hiç bitmeyecek galiba", "Bugün bitse de artık biz de başka işlerimize baksak." diyerek sohbetlere başladılar. Sağmalcılar Kapalı Cezaevi'nin "Kapıaltı Bölümü'ne geldiklerinde, bir subay yanlarına yaklaştı ve "Bugün karar okunacak herhalde." dedi. Daha önce de böyle şeyler söylenmiş ama aslı çıkmamıştı. Mahkemenin onları da yanılttığı oluyordu. Yalnız, arama sırasında bir askerin bir tutsağın elindeki su bidonunu koklaması, askerin işgüzarlığına benzeriyor ve subayın söylediğine inandırıcılık katıyordu.

Baştabya'ya gelindiğinde, alınan güvenlik önlemlerindeki artış da dikkat çekiyordu. Mahkeme salonunda ise ilk kez görülen bir kameranın bulunması, uzun zamandır ilk kez duruşmaya iki savcının birden katılması, birisi hariç gazeteciler arasında tanıdık yüzlerin olmaması vb. şeyler, mahkemenin kararı okuyabileceği kanısını güçlendiriyordu. Bunların dışında, mahkeme heyetinin tavır ve davranışlarında herhangi bir olağanüstülük görünmüyordu.

Duruşma, isim yoklamasından sonra, Ankara'da 14 Temmuz 1991'de çatışmada şehit olan Fintöz Dikmeye ait bir belgenin dosyaya konulmasıyla açıldı. Birdenbire avukatlara dönen Yargıç Talip Orhan "Bir diyeceğiniz var mı?" diye

sordu. "Hayır yok!" yanıtını aldıktan sonra, aynı soruyu tutsaklara sordu ve onlar da "Diyeceğimiz bir şey yok." dediler. Savcının da başını arkaya sallayarak diyeceği bir şeyi olmadığını belli etmesinden sonra, yargıç, sanki bugün için duruşmayı bitiriyormuş havasında "Gereği düşünüldü!" dedi. Ve duruşmaya gelmeden önce aldıkları kararı okudu:

"Dosya incelemesi tamamlanmış olduğundan kararın okunmasına oybirliği ile karar verildi."

Tutsaklar bir an şaşkınlıkla birbirlerine ve avukatlarına "Bu da ne demek." dercesine baktılar. Bugün kararın okunabileceğine ilişkin şüpheleri olmasına rağmen, sanıklar, mahkemenin gidişatından ve bugünkü havasından böyle bir olasılığı yine de zayıf olarak değerlendiriyorlardı.

Talip Orhan ve diğer mahkeme üyeleri, DEVRİMCİ SOL Tutsaklarına karşı düşmanlıklarını yine göstermiş, 11 yıllık davanın kararını bir oldu bittiye getirmişlerdi.

12 Eylül sonrası açılan tüm siyasi davalarda, istisnasız olarak karar duruşması sanıklara ve avukatlarına önceden bildirilmiş ve karardan önce "SON OLARAK söyleyecekleri bir şey olup olmadığı" sorulmuştu. DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nın karar aşamasında ise yargıçlar, bu davanın daha önceki önemli aşamalarında olduğu gibi, yine kendi hukuk, ilke ve geleneklerine uy mamışlar, aksine, birtakım siyasi kaygı ve hesaplarla hareket etmişler, sanıklara ve avukatlarına önceden bildirimde bulunmamışlardı.

Şartlı Salıverme Yasası ile davada tutuklu sanığın kalmaması, duruşmaya çağrılan tutuksuz sanık sayısının azalması, idam cezalarının 10 yıl hapse dönüştürülmesiyle yargıçlar üzerindeki yük hafiflemişti. 12 Eylül davalarının gündemdeki eski ağırlıklarını yitirmesi de yargıçların rahat davranmalarına olanak tanıyordu. Fakat, DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI mahkeme heyetinin basit hesapları ve davanın başından beri taşıdıkları korkunun devam etmesi, sanıkları hep hazırlıklı olmaya zorladı. Çünkü mahkeme heyetinin nerede, ne zaman, ne yapacağı belli olmadığı gibi, yasa, hukuk, kural ve gelenekleri de tanımıyordu. Nitekim gelişmeler tutsakları haklı çıkardı. Mahkeme heyeti tutsakları tümünden hazırlıksız yakalamak istedi. Talip Orhan'ın ve üye yargıçların düşmanca tavrını ve oynamak istedikleri oyunları bilen tutsaklar ise, davaya bir buçuk yıldır yanlarında taşıdıkları hazır pankartları ile geliyorlardı.

Karar öncesi, 1243 kişinin yaşamını etkileyecek bir konuda hiç kimseye ve avukatına haber verilmedi. Normal olarak davayı izleyen basın mensupları bile bilgisiz bırakılırken, TRT, Tercüman gazetesi ve Anadolu Ajansı gibi devlet kuruluşları veya devleti destekleyen basın kuruluşları çağrıldı.

Yani devlet kuruluşları karar duruşmasına çağırılıyor, güvenlik haberdar ediliyor; sadece o sabah 50-60 kadar Çevik Kuvvet'e bağlı polis duruşma salonunu kontrolden geçiriyor, polis bilgilendiriliyor, savcılar önceden hazırlanıyor; davanın doğrudan muhatabı olan tutsaklar ve onların avukatları bilgilendirilmiyor... Bu nedenle Yargıç Talip Orhan, "Gereği düşünüldü." dedikten sonra,

avukatlar kararın okunmasına itiraz ettiler.

Dava avukatları Ulutan Gün, Zerrin Sarı, Ahmet Düzgün Yüksel, Fuat Erdoğan, İmmihan Yıldırım, davanın 11 yıldır sürdürüldüğünü, hiçbir siyasi davada böyle bir uygulama olmadığını, bu duruşmada karar okunacağını kendilerine dahi bildirilmediğini, kararın bir oldu bittiye getirildiğini, gerçeklerin kamuoyundan saklanarak karar verilemeyeceğini söyleyerek; sanıklarla görüşebilmek için 10 dakikalık bir ara verilmesini istediler. Yargıç Talip Orhan, her zamanki pişkinliğiyle "Bir kez 'karar' dedik. Artık bundan sonra son söz, ara falan olmaz." diyerek olumsuz bir yanıt verdi. Bunun üzerine tutsaklar söze girdi.

Mehmet Doğan: "Bu davada çok şey yaşandı.. 11 yıl sonra bu aşamaya geldim. Bu davada olup biten her şeyi kamuoyundan saklamak istediniz. Neden çekiniyorsunuz? 11 yıl süren bu davada 10 dakikalık bir ara verilmesini neden çok görüyorsunuz? 1243 kişi hakkında karar veriyorsunuz, ama ne sanıkları, ne avukatları karar öncesi bilgilendiriyorsunuz. Avukatlarımızın 10 dakikalık süre istemine biz de katılıyoruz..."

Talip Orhan: "Bundan sonra olmaz, bir kere karar verdik!.."

Alişan Yalçın: "Bu dava Talip Orhan'ın keyfine göre mi yürütülüyor? Talip Orhan öyle istiyor diye ara verilmiyor.

"Hepiniz suçlusunuz, tarih karşısında suçlu ilan edileceksiniz. Alnınızda kara bir leke taşıyorsunuz. 12 Eylül faşizminin lekesidir bu... Bu nedenle sokakta gezemeyeceksiniz. Halk adına yargılayan biz olduk. Hükmü tarih çoktan verdi, sizler suçlusunuz..."

Harun Kartal: "Sizleri korkak ilan edeceğiz sayın yargıç, sizler hepiniz korkaksınız. Önceden karar vereceğinizi bile söyleyemiyorsunuz. Kararınızı kamuoyu önünde açıklamaktan korkuyorsunuz."

Mahkeme Başkanı: "Hakaret etmeyin efendim..."

Talip Orhan: (İzleyicileri göstererek) "Kamuoyu diyorsunuz, işte burada..."

Tuğrul Özbek: "Söyler misiniz, siz 10 dakika ara verdiğinizde ne kaybedeceksiniz, kaybınız ne olacak? Kararı okutmayacağımızdan mı korkuyorsunuz? Bizim öyle bir niyetimiz yok ama siz bir oldu bitti yaratıyorsunuz, son söz hakkımızı vermiyorsunuz. Siz kararınızı yine okuyun ama önce 10 dakika ara vermenizi istiyoruz. Mahkemeniz bundan bir şey kaybetmez. Aksi halde keyfiyetinizi ve suçlarınızı artıracaksınız!.."

Diğer tutsaklar da bu doğrultuda konuştular. Avukatlar ve tutsaklar ile mahkeme heyeti arasındaki tartışma bu çerçevede yaklaşık on dakika sürdü. Bu sırada süre talebini reddeden heyet "Yazılı 'metin uzun olduğundan kararı oturarak izleyebilirsiniz." dedi. Tutsaklar kendi aralarında bir karara varmak amacıyla bir an için oturdular. Yargıç Talip Orhan, iddianame sırasına göre kararı okumaya geçerken, tutsaklar yanlarında getirdikleri iki büyük pankartı açmaya ve slogan atmaya başladılar. Mahkemenin tavrını protesto eden ve verilen kararı kabul etmediklerini haykıran tutsakların ellerindeki pankartlarda: "EMPERYALİZME KARŞI BAĞIMSIZLIK, FAŞİZME KARŞI DEMOKRASİ, SÖMÜRÜ-

YE KARŞI SOSYALİZM İÇİN SAVAŞIYORUZ- HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ, DEVRİMCİ SOL" ve "HALKIN SAVAŞI, HALKIN İKTİDARI, HALKIN YÖNETİMİ İÇİN SAVAŞIYORUZ-DEVRİMCİ SOL" sloganları yer alıyordu. Tutsaklar hep bir ağızdan "HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ" sloganı eşliğinde pankartları açıp mahkeme heyetine karşı durdular.

Gazeteciler pankartları ve gelişmeleri fotoğraflarken, TRT kameramanı olayları çekmeyerek, sadece olan bitene şaşırmış bir durumda izlemekle yetiniyordu. Biraz sonra pankartlara müdahale eden askerler ile tutsaklar arasında 10 dakika kadar pankartı alma-vermeme mücadelesi yaşandı. Askerlerin müdahalesini gören avukatlar da tutsakların yanına gelerek askerleri engellemeye çalıştılar. Askerlerin pankartları toplamasından sonra, mahkeme heyetine yönelik protesto, tutsakların yargıçları yargılamasına dönüştü.

"Talip Orhan, yaptıklarının hesabını vereceksin!"

"Sizler korkaksınız, dünyaya korkak ilan edileceksiniz!"

"Düşmanca tavrınızdan hiçbir zaman vazgeçmediniz, bundan sonra halk içinde rahat dolaşamayacaksınız!"

"Oligarşi sizleri de kullandı, bundan sonra da sahip çıkmayacak, çünkü size ihtiyacı kalmadı, boşuna yaranmaya çalışıyorsunuz!"

"Bu keyfi davranışlarınızı unutmayacağız!"

"11 yıldır sizin istediğiniz boş salonları yargılamaktı, buyrun şimdi boş sıraları yargılayın, ama şunu da unutmayın (izleyiciler gösterilerek), bu davanın yargıçları işte burada, sizler de sanıksınız, hükmünüzü halkın adaleti er geç verecektir!"

"Size son sözlerinizi sorduk, 'şimdi söz sırası bizde' dediniz. Buyrun son sözlerinizi boş salona söyleyin. Tarihi yazanların son sözleri olmaz. Onlar her zaman son sözlerini söyleyebilirler. Hükmü halkın adaleti verecektir!"

"Talip Orhan, 12 Eylül'ün günahlarını siz temizleyemezsiniz, boşuna çırpınmayın, onların günahları çok ağırdır!"

"Sizin vereceğiniz kararın tarihin önünde hiçbir hükmü yok. Kararınız tarihin çöplüğüne atılacaktır. Unutmayın, sizleri o çok sevdiğiniz işkencecileriniz de koruyamayacak!"

Mahkeme heyeti bu sözleri sessizce ama ezilerek dinledi. Bu arada Mahkeme Başkanı Erdoğan Batur'un "Oğlum güvenlik komutanı, sanıkları hemen dışarı çıkarın." şeklindeki emirlerini subaylar duymamazlıktan gelerek dinlemediler. Tutsakların şiddetli protestoları karşısında yüzü kireç gibi beyazlaşan Talip Orhan, çareyi, bir bardak su ve yanından hiç ayırmadığı haplarında aradı. Sonra da sözde ortalığı yatıştırmak amacıyla (Başkanın "Sanıklar hemen dışarı çıkarılsın." emrini de yutarak), "Oturun, buyrun isterseniz kararı oturarak dinlemeye devam edebilirsiniz." dedi. Hala yaptığıının bilincinde değilmiş gibi davranıyordu.

Mahkeme heyetinin oldu bitti tavrıyla karar açıklamasını tutsaklar kabul edemezlerdi. Ortalığı düzeltip yerlerine geçtiler ve yargıç kararı tekrar okumaya

başlar başlamaz, sof elleri havada, hep beraber ayağa kalkarak devrimci sloganlar haykırarak protestoyu sürdürdüler:

"CEZALAR, İDAMLAR BİZLERİ YILDIRAMAZ!"

"DEVRİMCİ SOL TUTSAKLARI YARGILANAMAZ!"

HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ!"

Sloganlardan sonra DEV-GENÇ Marşı, ardından da kendi marşlarını birlikte okuyarak salondan ayrıldılar. Sloganlara ve marşlara izleyiciler de katıldı. Tutsaklarla birlikte avukatlar ve izleyiciler de salonu boşalttı ve salon çıkışında tutsakları gören avukatlar, tavırlarından dolayı tutsakları alkışlamaya başladılar. Mahkeme arabasına kadar kendi marşlarını söylemeye devam eden tutsakları, orada beklemekte olan izleyiciler HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ marşı ile karşıladılar. Sevk arabaları hızla oradan uzaklaşırken, tutsakların kulaklarına hala;

"Hasretin o büyük güne

Savaşarak varacağız

Silahımız söyleyecek son sözü

Haklıyız Kazanacağız"

sesleri geliyordu; coşkulu, kararlı ve öfkeli...

2 NO.LU ASKERİ MAHKEME BAŞKANLIĞINA SELİMİYE/İSTANBUL

Mahkeme Heyetine,

Heyetiniz 9 yıllık geçmiş olan DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nı nihayet sonuçlandırdı. Tarihe mal olmuş olan bu dava, başlangıcından bugüne yaşananlarıyla birlikte anılırken, heyetiniz de anılacaktır. Çünkü tarihte herkes yaptıklarıyla, oynadıktan rollerle andır. Sizler de bu davadaki, hukuk dışılığıyla, keyfiliğinizle, cuntaya hizmetkarlığınızla ve bu çerçevedeki uygulamalarınızla anılacaksınız.

DEVİRİMCİ SOL Tutsakları olarak heyetinize son kez seslenirken, şu gerçeğin bilinmesini istedik; verdiğiniz kararların hiçbirinin bizler nezdinde önemi yoktur. Hazırladığınız ciltler dolusu gerekçeleriniz ancak ve ancak sizleri bağlayacak, tarihin mantığına ve hukukuna aykırı kararlarınızın gizlenmesine yönelik boş bir çaba olacaktı. Çünkü bu dava, 12 Eylül cuntasının temsil ettiği egemen sınıflarla, devrimcilerin temsili ettiği halklarımız arasındaki çatışmanın farklı bir alanda sürmesinden başka bir şey değildi. Ve biz çatışmanın başlangıcında asla BAŞARAMAYACAĞINIZ demiştik. Nitekim 9 yıllık bu çatışmada başarmadığınıza tarih tanık oldu. Kaybeden siz oldunuz. Zaferle çıkan biz olduk.

DEVİRİMCİ SOL DAVASI EMİRLE AÇILDI, EMİRLE BİTİRİLDİ...

Mahkemenin sürdüğü 9 yıl boyunca, heyetinize mahkemenizin bağımsız olmadığını, emirle kurulduğunu ve işleyişinin de emir-komuta zincirine bağlı olduğunu anlatırken yanılmadık. Evet, davamız emirle açıldı ve bir anda yine emirle bitirildi. Hem de davanın muhatabı binin üzerinde tutuksuz kişiden, bizlerden, avukatlarımızdan ve kamuoyundan özenle gizlenerek...

Bu davada siz yargıçların tek bir görevi vardı. Hiçbir kural tanımaksızın bu davayı sonuçlandıracak, cunta generallerinin istediği gibi kalemler kıracaktınız...

Heyetiniz, cunta generallerinin her istediğini yerine getirdi. Hatta son yıllarda 12 Eylülcülerin bile savunamadıkları 12 Eylül'ü onlardan daha çok savundunuz. Kraldan daha fazla kralcı oldunuz.

Heyet olarak bu davada eli kanlı cunta generallerinin, işkenceci polislerin koruyucusu, halkımızı sömüren, baskı altında tutan, emperyalizme peşkeş çeken yerli işbirlikçilerinin açık savunucusu oldunuz.

Duruşma salonuna işkenceyi, baskıyı, keyfiliği ve hukuksuzluğu, tehdidi taşıdınız. Hukuki haklarımızı hiçe saydınız. İstediniz ki, üzerinde suçlu elbisesi olan, önleri iliklenmiş, elleri dizleri üzerinde hareketsiz duran, ayağa kalktığında esas duruşta bekleyen sanıklar olsun karşınızda. Ama BAŞARAMADINIZ. Hep direnişlerimizle karşılaştınız. Hep geri adım atmak zorunda kaldınız. Kıscası sesimizi boğmaya gücünüz yetmedi.

"SAVAŞ HALİ" ADI ALTINDA SÜRDÜRÜLEN DAVADA SAVUNMA HAKKI BİR LÜKS OLARAK GÖRÜLDÜ...

Heyetinize göre savunma hakkı bir lükstü. Sizlere savunma hakkından her söz edişimizde "kitap mı yazacaksınız" diyordunuz. Temel hukuk ilkelerine uygun bir yargılama diye sorunuz olmadığından, savunma tarafı olarak bizim ve avukatlarımızın konuşmalarına tahammül edemediniz, bizlere söz hakkı ver-

memek için her yöneme başvurdunuz. Savunmanın taleplerinin hiçbirini dik-kate almayı reddettiniz.

Bu davada herhangi bir talebimizin kabul edildiği duruşmayı hatırlamıyoruz. Bu geleneğinizi son duruşmada da sürdürdünüz.

Öylesine önyargılıydınız ki, 2.5 yıl duruşmalara almadığınız, salon dışında beklediğiniz bizlerin, soruşturmanın genişletilmesi yönündeki yüzlerce talebimizden hiçbirine, evet hiçbirine olumlu yanıt vermediniz. Böyle bir durum hiçbir davada yaşanmamıştır. 2.5 yıl duruşmalara alınmayan tutsakların tanık gösterme, dava belgelerini inceleme sonucu söyleyeceklerinin olmasından daha doğal bir şey olamaz. Kaldı ki, bu burjuva hukuk kuralları için de geçerlidir. Siz burjuva hukukunun bile kabul ettiği bu hakları yok sayarak, onlarca eylem dosyasını bizlerin yokluğunda kapatarak gönül rahatlığıyla taleplerimizin tümünü reddettiniz. 875 eylemin görüşüldüğü bu davada "soruşturmanın genişletilmesi"ni gerektiren hiçbir şey olmadığına karar veren sizler, davanın bir aşamasını yok saydınız.

Bu davada keyfilik vardı, kuralızsızlık vardı. Savunma hakkı ortadan kaldırılmıştı. "Savaş hali" adı altında emirle yargılama, süngü gölgesinde yargılama ve cunta generallerine kendini ispat çabası vardı.

Konuşan her arkadaşımız salondan atılmakla tehdit ediliyordu. Bu tehditler öylesine bir hal aldı ki, bu davada birçok tutuklu en az bir kez dışarı atıldı. 17 arkadaşımız da iki kez atıldığı için bir daha duruşmalara alınmadı. Ayrıca yasadışılığını daha sonra herkesin kabul ettiği Tek Tıp Elbise uygulamasını bahane ederek, davanın tutuklularını 2.5 yıl duruşmalardan uzak tuttunuz. Ve böylece Siyasi Polis'in ve MİT'in karalamalarıyla oluşmuş, yalanlarla bezenmiş, askeri savcılarının o ciltler dolusu iddianameleri, hiçbir bilimsel değeri olmayan iddiaları sıralayıp örgütümüzü ve insanları karalamayı amaçlarken, sizler bunlara cevap verme hakkımızı elimizden almaya çalıştınız. Okuduğumuz dilekçelerle ilgili olarak her seferinde bizlere yönelttiğiniz "kaç sayfa" sorusu unutulmamıştır. Ve yine "bir yerlere mesaj veriyorsunuz" şeklindeki ifadeleriniz de hatırlardadır.

Keyfilığınızle, hukuk dışılığınızla, önyargılılığınızla her duruşma reddi hakim talebinde bulunmamızı gerektiren nedenler yarattınız. Haklı gerekçelerle reddi hakim talebinde bulunabilir, heyetinizi reddedebiliriz. Ama yapmadık. İstedik ki DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI kararının altında sizlerin imzası olsun.

DAVAMIZ KAMUOYUNDAN GİZLENEREK BİTİRİLDİ...

Bugüne kadar tüm toplu davalarda -cunta yıllarında sonuçlananlar da dahil - sayının kalabalıklığı, tutuksuz sanıkların varlığı, avukatların sayısal durumu yanında, davaların kamuoyuna açıklığı nedeniyle karar aşamasına gelindiği aylarca, günlerce önceden kamuoyuna duyurulmuştur. Cunta yıllarında süren diğer toplu davaların sürdürülüşü de sizinkinden farklı olmamakla birlikte, hiç olmazsa bu kural işletilmiştir.

Ancak heyetiniz bir kez daha kendi hukukunu çiğnemeyi unutmadı. Bir gece kendisine emirle verilen "davayı bitirin" talimatıyla davamızı kamuoyundan gizleyerek bitirdi.

9 yıldır bir kez olsun davamıza gelmemiş olan TRT'nin karar duruşmasının-

dan haberi vardı!

Karardan devletin haber ajansının haberi vardı!

Karar duruşmasından bizi duruşmaya götüren jandarmanın haberi vardı. Ve güvenlik önlemlerini ona göre aldı.

Siyasi polisin, MİT'in, Çevik Kuvvet'in haberi vardı. Duruşma öncesi duruşma salonunun içi o nedenle onlarca Çevik Kuvvet polisi tarafından "gözden geçirildi"...

Soruyoruz: Neden TRT'nin, jandarmanın, Siyasi Polis'in, MİT'in ve Çevik Kuvvet'in haberi vardı?

Soruyoruz: Neden 9 yıldır tutuklu olan bizlerin, avukatların, basının, ailelerimizin, bin civarındaki tutuksuz kişinin; kısacası kamuoyunun neden haberi yoktu?

Ve yine soruyoruz: Bu davada karar duruşmasında bulunan 10 kişi dışındaki 1233 kişinin, avukatlarının da mı davayla ilgisi yoktu?.. (İlgileri yoktuysa, toplam binlerce yıl cezaı onlara nasıl verebildiniz?) Dava biter bitmez bizlerin "Eskişehir Ölüm Hücreleri"ne sevkimizin istenmesi ile kararın bu şekilde verilmesi arasında bir bağ yok mu acaba?

Heyetiniz öylesine kualsızdı ki, yıllardır devam eden, tarihe mal olmuş, yerli ve yabancı basının ilgisini çekmiş olan davayı, devletin resmi ajanslarıyla izlettirerek de formaliteleri tamamlıyordu.

Heyetinizin bu tutumu açık bir tavırdı. Öylesine açık bir tavırdı ki, orada var olan haklarımızı çiğneme, davayı oldu-bittiye getirerek bitirme vardı.

Heyetiniz tarihe mal olmuş DEVRİMCİ SOL Davası'nın karar duruşmasından korkuyordu. O korku, sizlere her şeyi yaptırdı bugüne kadar.

O kadar sabırsız, aceleci ve davayı "kazasız-belasız" bir an önce bitirmenin telaşı içindeydiniz ki, son duruşmada avukatlarımızın 10 dakikalık ara istemini bile kabullenemediniz.

Bizleri şaşırtmadınız!

Tam heyetinize yakışır tarzda davayı, bu davaya özgü "yasalarınızla bitiriniz. Tabii bu yasalar size özgüydü. Ve 12 Eylül ruhunu taşıyordu.

Sorumluluğunu hiçbir zaman taşıyamayacağınız o kararlarınızı kamuoyu bilmesin istiyordunuz.

Ruh halinizi, yerli ve yabancı basının yıllardır izlediği DEVRİMCİ SOL Davası'nın bir diğer tanıkları basın emekçilerinin izlemesini istemediniz.

Binlerce kilometre öteden dostluk, kardeşlik, enternasyonalizm duyguları taşıyan ve DEVRİMCİ SOL Tutsaklarını yalnız bırakmayan Avrupalı hukukçular, düşünürler ve yazarların oluşturduğu heyetlerin bulunmasını istemediniz.

Yıllardır cezaevleri önlerinde direnen, dipçiklenen, işkence gören, bu dava tutsaklarının hep yanında olan tutsak ailelerinin bile bu duruşmada olmasını istemediniz.

Ülkemizin dört bir yanından gelen, işçiler, öğrenciler, memurlar davanın karar aşamasında bulunsun istemediniz.

Kısaca, bu aşamada heyetiniz duruşma salonunu kordon altına almış, Çevik Kuvvet, süngülü jandarmalar, Siyasi Polis ile devletin TRT ve resmi ajansı dışında kimseyi istemiyordu.

Öyle ya, onlar vardı ve karar verilebilirdi.

Size böyle söylenmişti. Öyle de yaptınız.

Tutsakların, avukatların ne diyeceği önemli değildi. "Öğrenmek isterlerse oturup dinlerler." diye düşündünüz. Ama her zaman olduğu gibi bir kez daha yanıldınız.

DEVİRİMCİ SOL TUTSAKLARI YARGILANAMAZ!..

Sizler, o kararın sorumluluğunu bile taşımaktan acizsiniz. Eğer o sorumluluğu taşıyacak kadar cesur olsaydınız, o salon o gün herkese açık olur, davayı kamuoyundan gizlemezsiniz.

Bu salonda 9 yıldır yargılanan bizler değildik. Görünüşte sizler yargıç, bizler sanık sandalyesinde oturuyorduk. Gerçekte ise yargılayan bizler, yargılanan sizlerdiniz. Yasadışılığınız, hukukdışılığınız, keyfiyetiniz, mahkeme salonunda yaptırdığınız operasyonlar sesimizi boğmaya yetmedi. 9 yıl boyunca o salonda hep bizim sesimiz yankılandı. Mahkeme kürsüsü pişmanlığın dile getirildiği yerler değil, bizlerin emperyalizme, faşizme, 12 Eylül cuntacılarına meydan okuduğumuz, inançlarımızı, düşüncelerimizi her koşulda haykırdığımız bir yer oldu. O salonda yankılanan sesimiz, sloganlarımız, direnişlerimiz, HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ şiarımız ülkemizin dört bir yanına dalga dalga yayıldı. Evet, yargılanan biz değil sizdiniz. O nedenle her zaman olduğu gibi oldu-bitti-ye getirmeye çalıştığınız "son söz" duruşmasında son sözlerimizi sorduğunuzda yanıtımız "Son sözleri biz değil, sizler söyleyeceksiniz." oldu.

Siz, geçmiş, karanlığı, köhnemiş düzeni; biz ise geleceği, yarını temsil ediyorduk bu davada. Sizler, cunta generallerini, işbirlikçileri, ülkemizi emperyalizme peşkeş çekenleri, bir avuç sömürücüyü temsil ederken, bizler, Türkiye halklarını ve geleceği temsil ettik.

O nedenle, yargılayan, haklı olan ve onurlu bir davanın savunucusu olan bizler, bu davanın hiçbir zaman sanığı olmadık.

Biz tutsaklar, sizlerin keyifliğinizi hiçbir zaman kabullenmedik. Karar duruşmasında, o ki, bir kez daha kuralsızlığı seçtiniz, o zaman kararınızı layık olduğunuz üzere boş sıralara okumalıydınız. Bizleri, avukatlarımızı yok sayan bir mahkemede biz olamazdık, olmadık. O nedenle, tavrınızı protesto ederek salonu, kararı "daha kolay" okumanız için sizlere bıraktık.

Artık yıllardır düşünüyordunuz o boş salonla baş başaydınız. Rahatça kararınızı okuyabilir, kalemlerinizi kırabilirdiniz.

Heyet olarak unutmayın ki, DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI kuşkusuz o salonda bitmedi. Tarihe mal olmuş bir davanın ardından daha çok şey söylenecek ve dava çok sık anılacaktır. Sizler kararınızı verdiniz. Şimdi karar verme sırası tarihin...

Heyetinizin karar duruşmasında almış olduğu tutumu protesto ediyor ve DEVİRİMCİ SOL Tutsakları olarak bir kez daha diyoruz ki;

HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ!

DEVİRİMCİ SOL TUTSAKLARI YARGILANAMAZ!

20.11.1991

Mehmet DOĞAN Tuğrul ÖZBEK Mehmet KILIÇ Alişan YALÇIN
Vehbi ERSAN Harun KARTAL Ali Osman KÖSE

11 yıl boyunca DEVRİMCİ SOL DAVASI'ndan birçok yargıç geldi geçti. Heyetler değişti, ama davada 12 Eylül yasalarına ve savaş hükümlerine göre yargılama değişmedi. Üstteki fotoğrafta ilk duruşmanın heyeti yer alıyor. Alttaki fotoğraftaki heyet ise davayı karara bağladı. İddianamelerin hazırlanmasında ve dava boyunca Savcı Binbaşı Recep Sözen her zaman başroldeydi.

Tutuklular, mahkemenin başından itibaren keyfi davranışı ve tehditleri elden bırakmayan heyetle kürsüde de sık sık tartışmak zorunda kaldılar.

Avukatlar "DEVİRİMCİ SOL DAVASI'nı üstlenmekten onur duyduklarını" söyleyerek, 305 sayfalık ortak savunma yaptılar ve davayı sahiplendiler.

Duruşmalarda, acılar ve sevinçler hep paylaşıldı. Diplomasını alan davanın avukatlarından Ulutan Gün'ü tutuklular kutlarken, verdikleri hediyeyle sevincine ortak oldular.

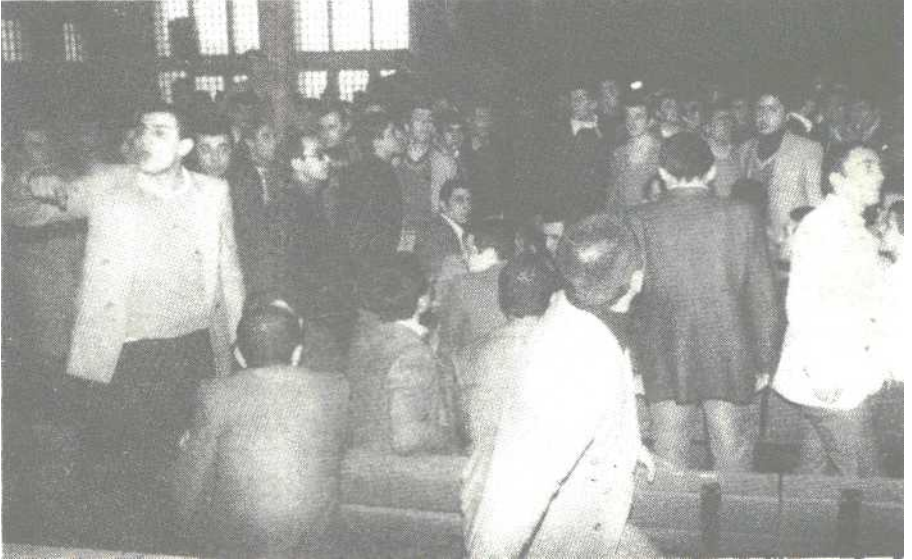
12 Eylül mahkemelerinin işi aceleydi. Sahte tutanaklar hazırlandı, iddianameler verilmedi. Kamuoyunda N.Erim, M.Dikler davası olarak da bilinen DEVRİMCİ SOL I. Davası Temmuz '81'de başladı, Aralık '81'de bitirildi. Bu davadaki bütün tutuklular ikişer kez idam cezasına çarptırıldı.

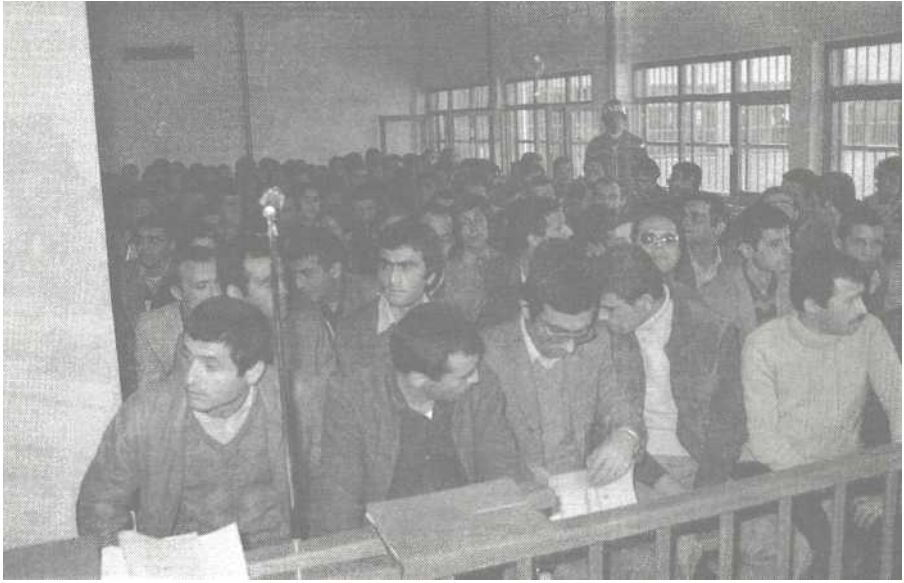
1982 Mart'ında açılan DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI olaylı başladı, olaylı bitti. İlk duruşmada tutukluların hiçbirine söz hakkı verilmemesi ve Savcı Recep Sözen'in "Sanıklar duruşmaya olay çıkarmak için gelmişler." sözleri alkışlarla protesto edildi.

İşkence gölgesi bu davanın üzerinden hiç eksik olmadı. Dursun Karataş'ın, davanın açılışında işkencelerle ilgili dilekçe okumak istemesine karşı, heyet atma tehdidiyle birlikte copların çekilmesi emrini veriyor.

Salondaki bütün tutuklular ve izleyiciler mahkemedeki işkenceyi protesto etmek için "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" sloganını atıyorlar.

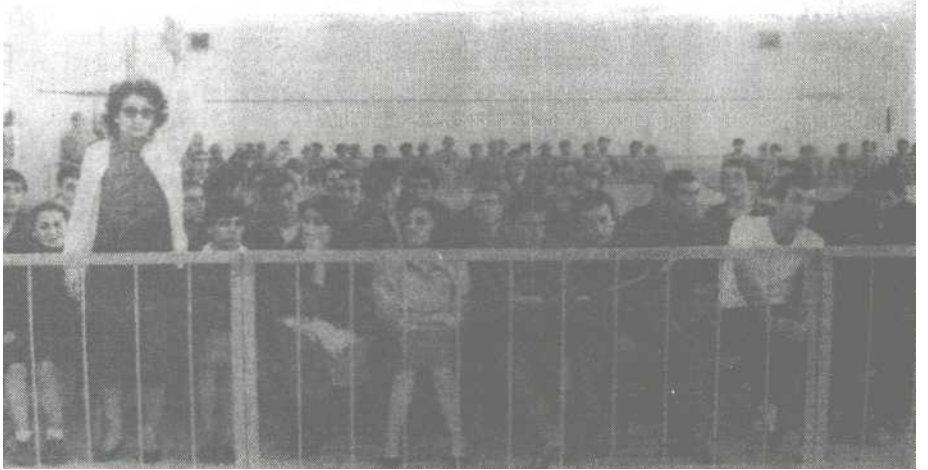
Polis sorgularının ve fezlekelerinin eseri olan iddianameler birbirini kovaladı. Yedi iddianameyle yedi ayrı dava açıldı. 2 Kasım 1982'de açılan üçüncü davada tutuklular 12 Eylül anayasasını topluca protesto ettiler.

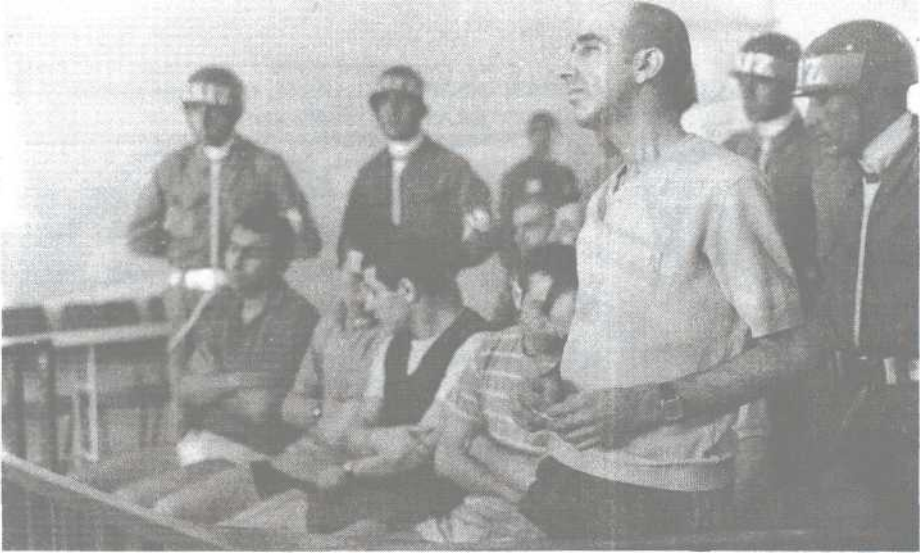
5 ve 12 Eylül '83'te açılan 61 idamlı 4. dava, cezaevinde süren tek tip elbise direnişine denk geldi. Bu davanın akışı içinde, 12 Eylül'ü protesto ettikleri için salondan coplanarak atıldılar.

5. dava açıldığında, 1984 Nisan'ında başlayıp Haziran'a kadar 75 gün boyunca süren Ölüm Orucu direnişi 61. günündeydi. Tek tip elbise giymemeleri nedeniyle mahkemelere alınmayan tutuklular, açılıшта Ölüm Orucu eylemini kamuoyuna duyurdular.

1985 Mayıs'ında açılan 6. dava sırasında da tek tip elbise direnişi devam ediyordu.

Toplu dava sürerken, tutukluların çeşitli nedenlerle birçok defa verdikleri dilekçelere de dava açıldı. DEVRİMCİ SOL davalarında verilen dilekçelerden dolayı, toplam 266 yıl ceza kesildi. Ölüm Orucu sonrası yapılan dilekçe davalarından birinde tutuklular TTE giymedikleri için don ve atletle görülüyorlar.

Mahkemeye zorla getirme kararları çıkarıldı. Bu kararın uygulandığı, cezaevinde işkenceye dönüştürüldü. Zorla getirilen tutuklulardan biri sırtını açarak kendisine yapılan işkenceleri gösteriyor. (Mayıs-1982)

Tutukluların, toplam 266 yıl ceza aldıkları dilekçelerden örnekler.

Cezaevindeki baskı ve yasaklara karşı direnişler hiç eksik olmadı. Kalem, kağıt ve tıraş bıçağı yasakları; sakal bırakmayla karşılandı. Sakal direnişi sürerken, tutuklular duruşmalara sakallı olarak çıktılar. (Mayıs-1983)

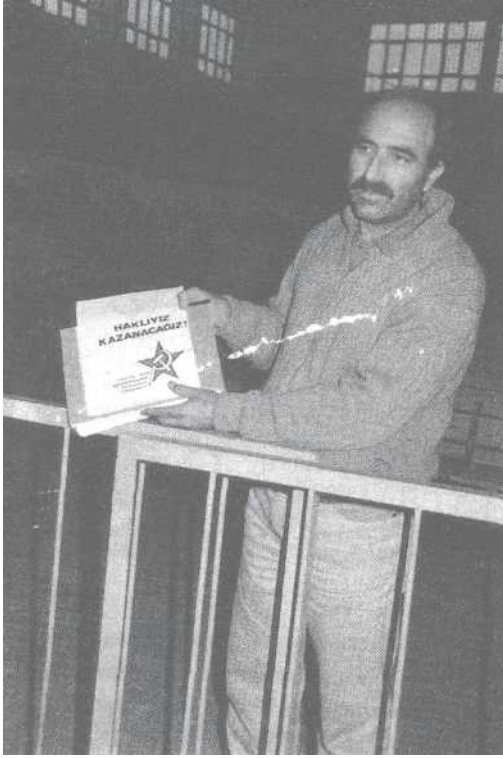
Tutuklu aileleri her zaman çocuklarının yanında oldular. Sağmalcılar Cezaevi önünde açlık grevine başlayan aileler tartaklandılar, tutuklandılar ve yakınlarına yapılan uygulamalarla yüz yüze geldiler. Tek tip elbise operasyonları mahkemelere taşındı. (Ocak-1988)

Mahkemeler, TTE operasyonlarıyla birlikte işkencelerin sık yaşandığı yerler oldu.

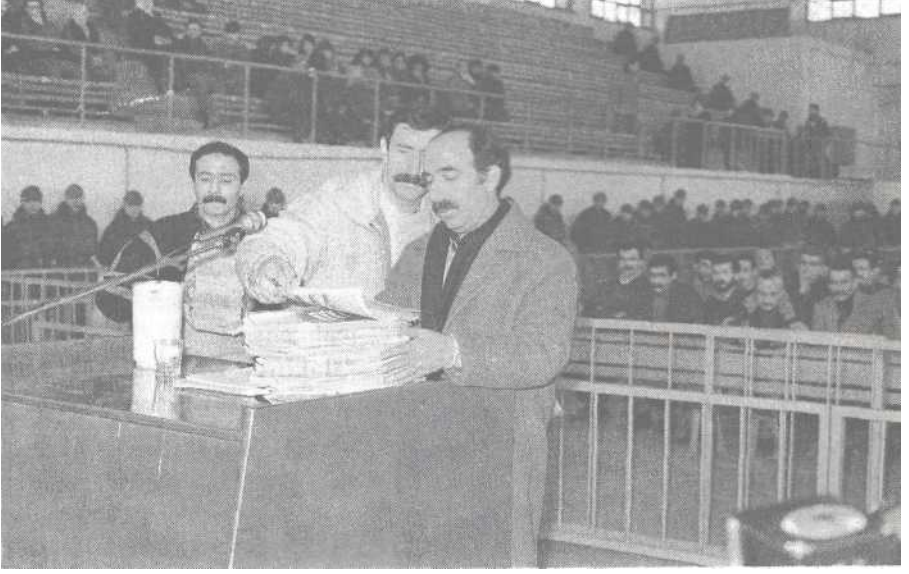
DEVİRİMCİ SOL DAVASI tutukluları TTE uygulamasının başladığı 16 Ocak 1984 tarihinden başlayarak, TTE giymedikleri için 11 Şubat 1986'ya kadar mahkemelere çıkarılmadılar. Mahkemelere don-atlet getirilen tutuklular, daha sonra mahkemenin disiplinini bozdukları gerekçesiyle mahkemelerden atıldılar. (Ocak-1984) Fotoğrafta sağ baştan üçüncü Ölüm Orucunda şehit düşen Hasan Telci.

7 yıl sonra Ekim, 1988'de savunmalar başladı. 49 tutuklu mahkemede 1573 sayfalık "Haklıyız Kazanacağız" başlıklı ortak savunmayı okudu.

Ortak savunmayı, tutuklular 5.5 ay boyunca sırayla okudular. Savunma'nın açılışını Dursun Karataş yaptı.

Tutuklulara hakaret edilirken kılını kıpırdatmayan heyet, yeri geldi mi, "Hakaret var" gerekçesiyle savunmayı kesmeye kalktı. Tutuklular savunmalarında hakaret olmadığını anlatırken, savunma için yararlandıkları kitapları, dergileri, gazeteleri heyetin önüne yığdılar (üstte). (Aralık-1988)

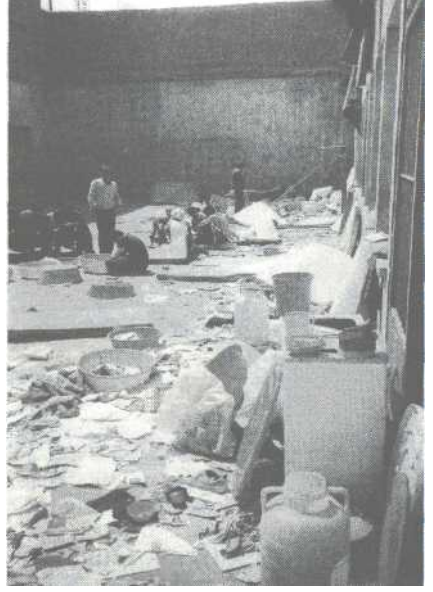
Bomba, yargıçlarda— İstanbul Dev-Sol davası tutuklu sanıkları tarafından mal bombası, yargıçlar tarafından incelenirken. (Fotoğraf: Ali Tevfik Berber)

31.12.1991-Başından--az

Tünel bahane edilerek tutuklulara yedi tane bomba atıldı. Yetkililer bomba atılmadığını ve jandarmada bomba olmadığını söylerlerken, tutuklular mahkeme heyetine yanlarında getirdikleri patlamış bir bombayı verdiler. (Ocak 1989)

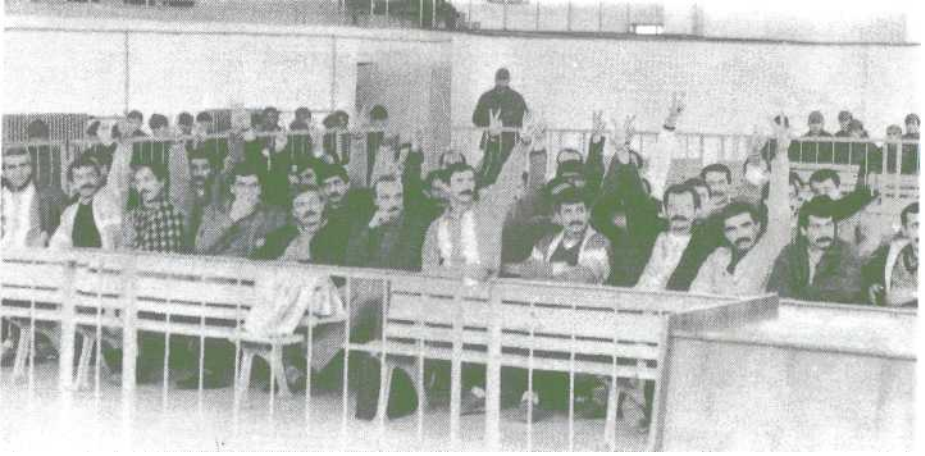

Tutukluların yıllarca operasyonlarla, baskı ve yasaklarla karşılaştıkları, direndikleri açlık grevleri ve Ölüm Orucu yaptıkları Metris ve Sağmalcılar (küçük fotoğraf) cezaevleri görülüyor.

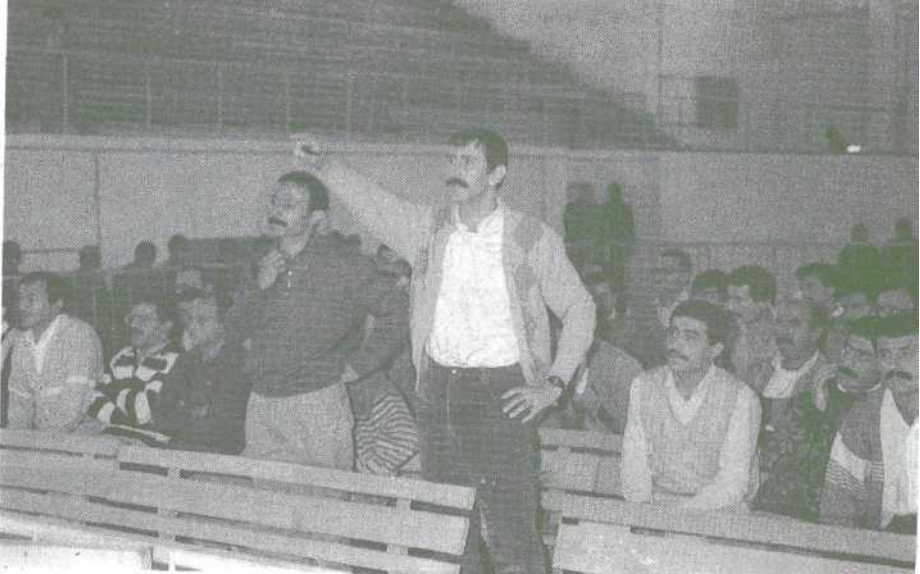

Davanın tutuklularının defalarca karşılaştıkları operasyon sonrası sahneler değişmiyordu. "İsyan" gerekçesiyle baskı ve işkenceler, arama gerekçesiyle yağma ve talan, kafaların kırılması ve her tarafın morartılması... 16 Mayıs 1989'da, özel tip cezaevinde çıkan tünelin "intikamı", tutuklulardan 154 yaralıyla ve koğuşlar yaşanmayacak hale getirilerek alınıyordu.

Dursun Karataş ve Bedri Yağan'ın firarından sonraki duruşmada bir değişiklik vardı. Bir Genelkurmay görevlisi tutukluları kamerayla görüntülüyordu. Heyetin bu taraflı uygulamasına karşı tutuklular "Kamerayla çekim yapan jandarma press mi?" diye sormaktan kendilerini alamadılar. (Ekim-1989)

Bu davada tutuklulara karşı her şey reva görülür ve duruşmalardan atılma tehdidi sürekli kılınırken, itirafçılar ve bazı avukatlar heyet tarafından "korumaya" alınıyordu... Tutukluların kendilerini savunacak nitelikte görmedikleri için azlettikleri Av. Nebi Barlas'ı heyetin korumasına karşı tutuklular tepki gösterdiler. (Şubat-1989)

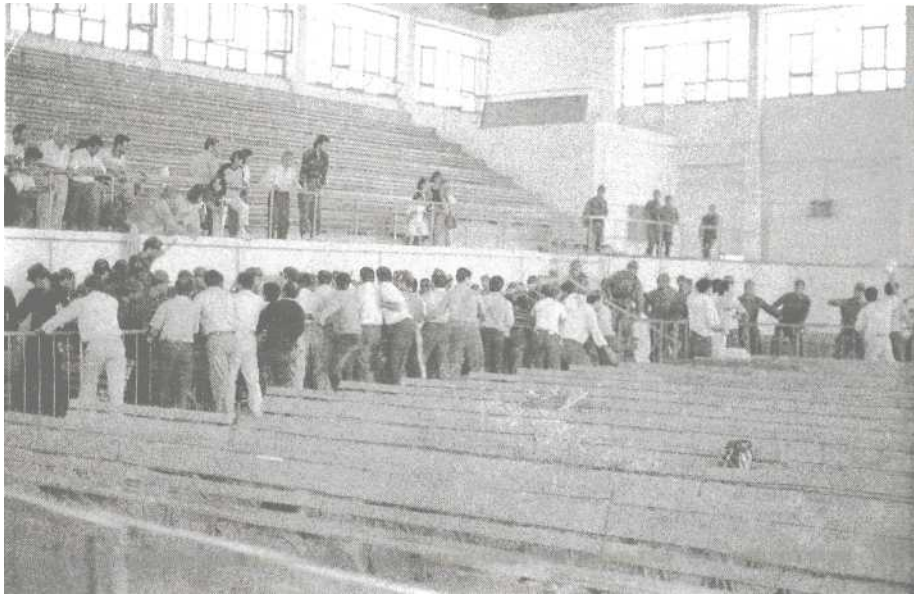
Metris firarından sonra (Mart-1988) tutuklularla mahkeme salonunda ziyaretçilerin görüşmesinin yasaklanmaya kalkılmasına karşı, güvenlik komutanı albaya "Kaçanlar mahkeme salonundan mı kaçtılar?" diye soruluyor ve keyfi uygulama protesto ediliyor. (Nisan-1988)

Dava boyunca, birçok ülkeden, çeşitli meslek gruplarından oluşan yabancı heyetler, tutuklulardan dava ile ilgili bilgiler aldılar.

5 tutuklunun firarı bahane edilerek, salonda ziyaretçilerle görüşülen yerdeki bariyerler uzağa konulmaya kalkıldı. Peş peşe yapılan iki duruşma bunun kavgasıyla geçti. Coplar çekildi, bariyerler havalandı. Kavgaya aileler ve avukatlar da müdahale etmek zorunda kaldı. Sonunda kavgayı tutuklular kazandı. (Hazi-ran-1990)

Tutukluları görmek ve onlarla konuşmak için duruşmalar boyunca çocuk, yaşlı, genç, işçi, memur, gecekondu halk mahkemelere aktı. Yağmur, çamur, kar demeden bu insanlar tutukluları hiç yalnız bırakmadılar. Duruşma araları her zaman bir seminer ve miting alanına dönüştü.

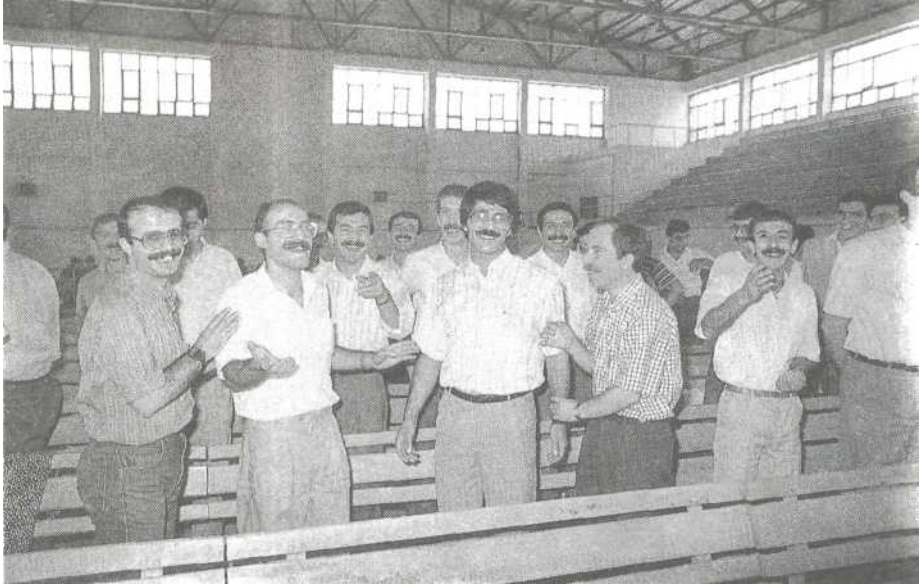
Basın emekçileri de mahkemenin sürekli izleyicilerindendi.

Mahkemeyi izlemeye gelenler her seferinde tutukluları marşlarla, zafer işaretleriyle uğurladılar.

Duruşmalar boyunca tutuklular belgelerini, kitaplarını yanlarından hiç eksik etmediler.

Tutuklular tahliye sevinçlerini de mahkemede aileleriyle, avukatlarıyla ve gelen ziyaretlerle paylaştılar.

Önce "sevk zinciri "ne vurmak istediler. Olmadı... Sonra arkadan kelepçeyle-
rek mahkemelere getirmek istediler. Başaramadılar...

Tutuklular duruşma aralarında yiyeceklerini de misafirleriyle ve aileleriyle
paylaştılar.

12 Eylül adaleti 12 Eylül generallerinin adaletiydi... 12 Eylül adaletinin altında "askerlerin" imzası vardı...

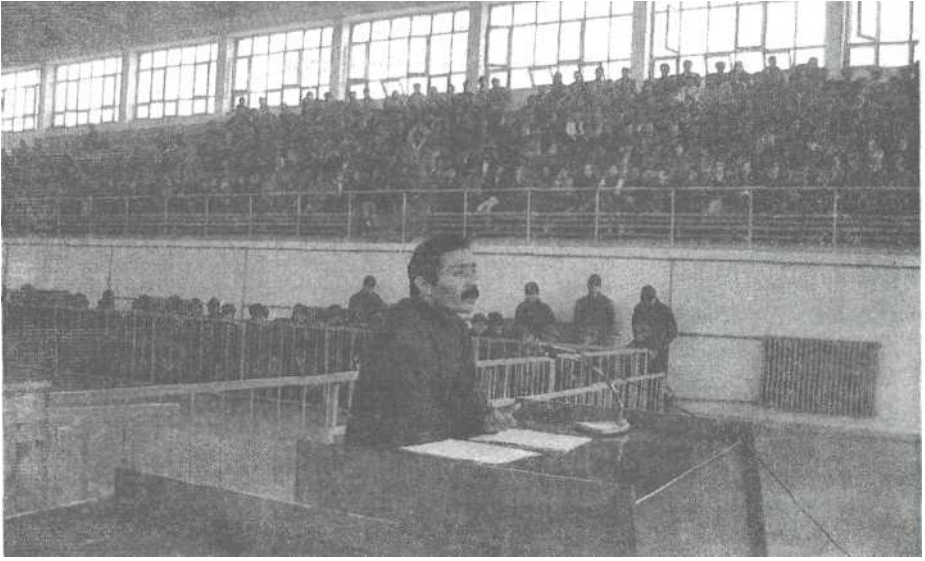
Mahkemelerde olduğu gibi, cezaevinde de cop, tutukluların yaşamından hiç eksik olmadı...

Direnişlerde, açlık grevlerinde, Ölüm Oruçlarında aileler, tutukluların değişmez destekçileriydi. 16 Mayıs 1989 operasyonundan sonra süresiz açlık grevine başlayan tutukluları, aileler kendilerini cezaevi parmaklıklarına zincirleyerek destekliyorlar. (Haziran-1989, Sağmalcılar Cezaevi)

Sağmalcılar Özel Tıp Cezaevi'ndeki tünel bahane edilerek (Tünel 1988 Aralık sonunda bulundu.) yasaklanan 1989 yılbaşı görüşü üzerine aileler direndiler.

13 Nisan 1990 tarihinde tutuklular okudukları ortak son sözlerde mahkemeye karşı "Son sözleri biz değil, sizler söyleyeceksiniz." dediler.

1 Kasım 1991'de kararı okuyan mahkemeye karşı tutuklular "Haklıyız Kazanacağız" sloganıyla karşılık verdiler. Yanlarında getirdikleri iki pankartı açtılar.

Slogan ve marşlarla tutuklular, aileler ve avukatlar mahkeme salonunu terk ederken, heyet, yaklaşık 500 sayfalık kararı boş salona okudu. DEVİRİMCİ SOL ANA DAVASI direnişlerle başladı ve direnişlerle bitirildi.

Cezaevlerinde direnişler hiç eksik olmadı, siyasi tutukluluk hakkı ve TTE uygulamasını protesto için yapılan direniş, bir başka gün halaylarla 1 Mayıs'ı kutlamaya dönüştü. (Üstteki fotoğraf 1987 Ağustos-Eylül açlık grevinin 15. günü gazetecilerin Metris Cezaevi'ni ziyareti sırasında çekildi. Alttaki fotoğraf ise 1 Mayıs 1989 günü Sağmalcılar Özel Tıp Cezaevi'ndeki kutlamayı gösteriyor.)

Davanın tutukluları 23 Ağustos 1983'ten, 11 Şubat 1986'ya kadar aileleriyle hiç görüştürülmediler. 7 yıl sonra ise ilk kez açık görüşe çıktılar. (23 Nisan 1986, Metris)

Açık görüşler tutukluların aileleriyle kutlama ve anmalarını paylaştıkları günlere dönüştü. (14 Haziran 1988, Metris. Tutuklular ve aileleri Ölüm Orucu için saygı duruşunda bulunuyorlar.)

Bu davada yer alan onlarca insan işkence tezgahlarında can verdi, "ölü ele geçirildi" ve cezaevlerindeki direnişlerde şehit düştü. 1984 yılında yapılan Ölümlü Ortucunda Abdullah Meral, Haydar Başbağ, M.Fatih Ökütümüş (TİKB Davası'ndan) ve Hasan Telci yaşamlarını yitirdi.

146 İDAM İSTENEN

DEV-SOL DAVASI BAŞLADI

"Mesleğiniz?" sorusunun cevabı yine "Devrimci,"

• Hükümet tesbiti sırasında slogan-cıydı

DEV-SOL davası karar aşamasını

61 idamlı Dev-Sol 4 davası bugün başlıyor Sanıklar, Türkiye'nin de imza koyduğu İşler ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 1243 sayılı mahkemece 51 imzalı "Dev-Sol" karar aşamasını bugün başlıyor.

Çıplak protestoya hücre cezası

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

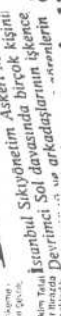
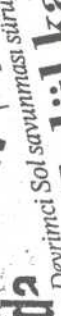
Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol davası karar aşamasını

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

karar: 42 idam! 12 Eylül kara bir leke

Dev-Sol Davasında

DEVİRİMCİ SOL DAVASI 11 yıl boyunca basının gündemindeydi.

1243 sanıklı dava sona erdi

DEVİRİMCİ SOL DAVASI 11 yıl boyunca basının gündemindeydi.

1243 sanıklı dava sona erdi

DEVİRİMCİ SOL DAVASI 11 yıl boyunca basının gündemindeydi.

1243 sanıklı dava sona erdi

DEVİRİMCİ SOL DAVASI 11 yıl boyunca basının gündemindeydi.

1243 sanıklı dava sona erdi

DEVİRİMCİ SOL DAVASI 11 yıl boyunca basının gündemindeydi.

1243 sanıklı dava sona erdi

DEVİRİMCİ SOL DAVASI 11 yıl boyunca basının gündemindeydi.

1243 sanıklı dava sona erdi

DEVİRİMCİ SOL DAVASI 11 yıl boyunca basının gündemindeydi.

1243 sanıklı dava sona erdi

DEVİRİMCİ SOL DAVASI 11 yıl boyunca basının gündemindeydi.

Bu kitapta, gelecekteki yeni çatışmaların kahramanı olacak devrimcilere, Türkiye devrimci hareketinin onur sayfalarından birini daha açmak, deneyleri aktarmak, belgelendirmek istedik. Bu görevimizi yerine getirirken, davayı çeşitli yanlarıyla parçalara ayırarak her bir ana konuyu bir bölümde topladık. Kendimizi tek bir biçimle sınırlamadık. Bazı olayları, yaşayanların kendi öykülendirmelerinden verdik. Bunlar 12 Eylül mahkemelerinin tutanaklarında bulunmayan yanlardı. Mahkeme tutanaklarında burada anlatılanların tümünü bulma olanağı yoktur. Çünkü 12 Eylül mahkemeleri yasadışı olduklarını, keyfiliklerini tutanaklara yansıtmaktan, belgelemekten özenle kaçındı. Tutsaklar söyleyecekleri her şeyi söylediler, ama her şey tutanaklara geçirilmedi. 12 Eylül yargılamaları içinde ulusal ve evrensel boyutlar taşıyan devrimci özellikleriyle, DEVRİMCİ SOL DAVASI'nda yaşananları, bu nedenle, ağırlıkla tutsakların kendi tutanaklarından yazdık, derledik. Cunta döneminde bir yakını İstanbul cezaevlerinde yatmayan ve DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nı izleme olanağı bulamayanlar için, kitapta yazılanlar yer yer abartılı bulunabilir. "Bu kadar da olmaz, nerede yaşıyoruz?" biçiminde sorular sordurabilir. Ancak şurası bilinmelidir ki, yaşananlar anlatılanlardan çok daha boyutludur. DEVRİMCİ SOL ANA DAVASI'nda yaratılan devrimci geleneğin yaratıcıları, DEVRİMCİ SOL Tutsakları, tutsak yakınları ve diğer devrimci sol güçlerdir. Onlar hem tanık, hem de bu kitabın kahramanıdır.